

22c
1
K

M. VELLEII PATERCULI

QUÆ SUPERSUNT:

Cum VARIIS LECTIONIBUS Opti-

marum Editionum; Doctorum Virorum

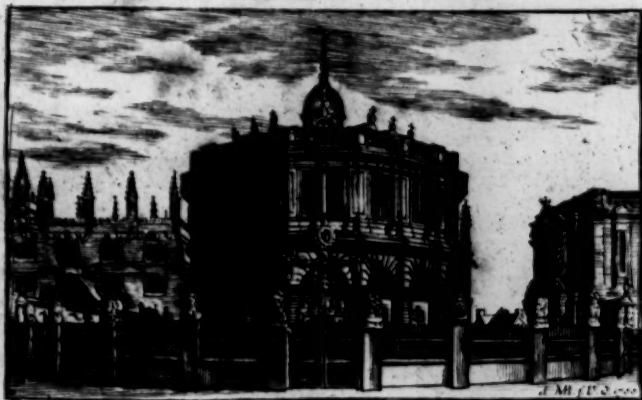
CONJECTURIS & CASTIGATIONIBUS;

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO.

Accedit

ANNOTATIONUM LIBELLUS.

O X O N I Æ,

E THEATRO SHELDONIANO, *Ann. Dom.* MDCCXI.

Prostant apud *Joan. Wilmot* Bibliopolam Oxon. qui
diffrahit etiam exemplaria *Dionysii Longini* & *Dio-*
nysii Periegetæ cum *Eustathii* Commentariis.

1

BRITANNIA MUSEUM

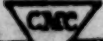
BRITANNIA MUSEUM

BRITANNIA MUSEUM

BRITANNIA MUSEUM

BRITANNIA MUSEUM

BRITANNIA MUSEUM

MUSEVM
BRITANNICVM

CLARISSIMO VIRO
D. GODEFREDO
KNELERO
EQUITI AURATO.

KNELLERE, succorum potens ! O artifex
Prælate cunctis, quotquot ætas pristina
Præsenſve peperit ! Te nec antiqui ſtilus
Zeuxis, recentiorve *Raphælis* manus
Superaffe jactet : ſive magnanimos Duces
Regesque pingis, ſeu decora Virginum
Deſcribis ora ; quas juventuti neces
Olim datura, ni favens adſit Venus !

Hunc Tu libellum fume, Tu *Paterculi*
Breves tabellas cape ; ubi adest imaginum
Non indecorus ordo, nec vanus color.
Pingente *Vellejo*, Vinicii indolem
Nec Lector odit, improbatve Tiberium.
Pingente *Knelleri*, nec horremus trucid
Frontem Ludovici, aridasve Lyces genas.

Quare æquus aspice culta *Scriptoris* opera,
Utcunque manca, non tamen pretii indiga ;
Jucunda lectu, fructuosa legentibus.

Hæc tradidisse *Scripta* quam vellem Tibi
Perfecta ! at O ! *Paterculi* laboribus
Quis ausit aliquid addere, Tuisve tabulis ?

J. HUDSONUS.

Lectori S.

QUUM rara admodum essent exemplaria *Velleji*, anno MDCXCII. *Oxoniae* excusi, me rogarunt *Viri* eruditi, ut eleganti huic *Auctori* manum iterum admoverem; illumque, iisdem typis descriptum, *juventuti Academicae* in manus traderem. Eorum precibus eo quidem facilius obsequutus sum, quod mihi aliquantulum temporis vacaret; dum auxilia quaedam, ad alia majora absolvenda, ab exterarum gentium *Bibliothecis* expecto. In hisce narrandis, utpote in re à *Vellejo* aliena, te non morabor; quum forsitan magis scire desideres, quid demum novi in *Vellejo* edendo praestitum sit. Multis abhinc annis quum *Vellejum* suasu *Viri* egregii adornandum susceperam, id mihi potissimum curae erat, ut, dum in textu exprimendo *Heinsium* sequerer, ex aliis *Editionibus* (nam *Cod. MS.* qui unicus nobis *Vellejum* conservavit, eripuit temporis injuria) & *Clarorum Virorum* annotationibus *Variantes Lectiones* & *Castigationes* excerperem, & ad imum paginae *legendium oculis* subjicerem. Jam eodem rursus consilio usus sum; & notulas quamplurimas, quae mihi aliud agendo occurrebant, prioribus, suo quasque loco, inserui. De novo etiam adjiciendum curavi

Annotationum libellum, qui non integras Variorum notas (uti olim bona fide designaveram) sed observatu pariter ac conservatu digniores exhiberet: uberrimumque rerum & verborum (aut potius locutionum Vellejanarum) indicem, cui concinnando me nonnihil olei & operæ impendisse non pœnitet, adhuc uberiores feci & locupletiores. Quin & inter alia præfixam dedi Annalium Dodwellianorum Synopsis duplicem; unam à Cl. Cellario, alteram ab Annalium Auctore celeberrimo confectam. Nam Annales ipsos publico iterum dare supervacuum credidi: quum aliis quantivis pretii Annalibus, anno MDCXCVIII. apud nos impressis, eos junxerit Vir præstantissimus, Cathedræ Camdenianæ decus immortale. Cui, in rei literariæ incrementum, vitam longam vegetamque senectutem mecum apprecare, & vale.

DE
VELLEIO PATERCULO
EX
GERARDO JOANNE VOSSIO
DE
HISTORICIS LATINIS.

VELLEIUS PATERCULUS primum tribunus militum in Thracia fuit, hinc præfectus equitum in Germania, exinde quæstor; inque quæstura, remissa sorte provinciæ, legatus Tiberii bello Pannonico: denique primo Tiberii anno cum fratre prætor destinatus. quæ universa de seipso narrat Vellejus. Hosce honores, & quos tum majores & consanguinei gesserint, his verbis complecti studuit Aventinus; eos referens, è quibus in primo annalium scribendo profecit: *P. Vellejus Paterculus, homo militaris, ex celeberrimis Campanorum principibus prognatus, in Germania sub Tiberio præfectus equitum fuit. Tribunus ante castrorum, item quæstor, & legatus in bello Pannonico. Scripsit sexto [xvi] imperii Tiberiani anno. Item majores ejus, atavi, abavi, avi, patruus, pater, Magius Celer frater, disciplina bellica ac rebus civilibus clarissimi existere duces; prætores, judices, senatores, præfecti fabrum, tribuni castrorum, legati imperatoribus Romanis fuerunt. Hæc Aventinus. Hic Vellejus duos Historiæ scripsit libros ad Vinicium consulem, progenerum Tiberii Cæsaris, Tacito etiam memoratum in sexto Annalium, qui illum patre & avo, consularibus, ortum dicit: item Dioni libro extremo, ubi eum à Messallina docet interfectum, quod caput cum ea collimare nolle. Vinucium aliqui appellant: sed Dioni quoque est obvium. Librorum Velleji bona pars deperit. Dictio ejus plane Romana, atque elegans. Quædam etiam habet, quæ haud alibi invenias.*

EX GER. JO. VOSSIO

Sed in sui ævi rebus nimis domui Augustæ & Sejano adulatur. Justiores commentarios promittit lib. II. (cap. 48). *Harum præteritarumque rerum ordo, cum justius aliorum voluminibus promittitur, tum, uti spero, nostris explicabitur.* Ac postea (cap. 114.) *Capitum alterum, alterum deditum, justis voluminibus ordine narrabimus, ut spero.* Si Beatum Rhenanum audimus, qui primus Vellejum in lucem protraxit, est idem ille, quem Tacitus vocat P. Vellejum. Nec alia mens vel Jacobi Schegkii, vel Valentis Acidalii. Eamque sententiam probant è codice Burerii, ubi *Publius* appellatur, non *Gajus*, uti est in vulgatis. Sed nihil tale in variantibus Burerii lectionibus reperias. Est & tertia sententia. Nam *Marcum* vocat Priscianus libro VI. Ita enim habet & antiquissima editio Veneta anni MDCCC LXXVII, & recentissima Helii Putschii: immo & optimæ notæ codex MS. meus; ut omnino huic sententiæ potius accedam.

Porro & *fragmentum* quoddam Velleji, quod frustra in editis quæras, invenisse se ait Wolfgangus Lazius lib. I. commentariorum Reip. Rom. cap. VIII. Inscriptio illius erat: *VELLEII EXCERPTA EX GALLICA HISTORIA.* Fragmentum ipsum illiusmodi est: *Dum hæc circa Rhenum geruntur, in Noricorum finibus grave vulnus populus Romanus accepit. Quippe Germanorum gentes, quod Rhetias occupaverant, non longe ab Alpibus, tractu pari, patentibus campis, ubi duo rapidissimi amnes inter se conflunt, in ipsis Noricis finibus civitatem, non quidem muro, sed vallo fossaque cinxerunt: quam appellabant Cifara, ex nomine deæ Cifæ, quam religiosissime colebant. cujus templum quoque ex lignis barbarico ritu constructum, postquam eo colonia Romanorum deducta est, inviolatum permansit; ac, vetustate conlapsum, nomen colli servavit. Hanc urbem T. Annius prætor, ad arcendas barbarorum excursiones, Kal. Sextil. exercitu circumvenit. Ad meridianam oppidi partem, quæ sola à continenti erat, prætor ipse, cum legione Martia, operosissime communivit: ad occidentem vero, qua barbarorum adventus erat, Avar, Bogudis regis filius, cum equitatu omni & auxiliariis Macedonum copiis, inter flumen & vallum, loco castris parum amplo, infelici temeritate extra flumen confedit. Pulchra indoles, non minus Romanis quam Græcis literis instructa. Igitur LIX die, quam eo ventum est, cum is dies deæ Cifæ celeberrimus ludum & lasciviam magis, quam formidinem, ostentaret;*

DE VELLEIO.

taret; immanis barbarorum multitudo, ex proximis silvis repente erumpens, ex improvise castra irruit. Equitatum omnem, & quod miserius erat, auxilia sociorum delevit. Avar, cum in hostium potestatem regio habitu vivus venisset, pecudis more mactatur. Oppidani vero, non minori fortuna, sed majori virtute, prætorem, in auxilium socii properantem, adoriuntur. Romani haud segniter resistunt. Duo principes oppidanorum, Habbino & Caccus, in primis pugnantes cadunt. Et inclinata jam res oppidanorum erat, ni maturassent auxilium ferre socii, in altera ripa jam victoria potiti. Denique coadunatis viribus castra irrum-punt. Prætorem, qui paullo altiore tumultum frustra ce-perat, Romana vi resistentem obtruncant. Legionem divi-nam, ut ne nuncius superesset, funditus delent. Verres solus tribunus militum, anne transmissio, in proximis paludibus se occultans, honestam mortem subterfugit. Nec multo post Sicilia proconsul immani avaritia turpem mortem prome-ruit. Etiam lib. V. ejusdem operis cap. v. & aliis ali-quot locis, Vellejani hujus fragmenti meminit Lazius: uti & Gesnerus in Bibl. & Rob. Constantinus in scripto-rum Nomenclatore. Sed qui nasum habet, satis odora-tur, stilum ejus sapere scriptorem, qui sæculis aliquot Vellejo junior sit. Nec in re pauca sunt, quæ peccentur. Ea adferrem, nisi id cum cura fecisset vir summus, Mar-cus Vellserus, in rerum Augustanarum Vindelicarum li-bris. Sed monere operæ pretium videtur, fragmentum hoc totum, paucis tamen insertis, legi apud Conradum Lichtenau, Abbatem Urspergensem: quem in Chronico vide post ea, quæ de anno M C LXVII, exposuit. Lemma ejus capituli est, *De Augusta Vindelicorum, vel Rætiae*. Ætatem ejusce Conradi inde cognoscimus, quod initio Pontificatus Innocentii tertii, hoc est, anno CIO CXCVIII, laicum se, atque adeo minorensem fuisse, dicat: anno autem CIO CCXV. referat se Abbatem factum Urspergen-sem; historiam vero suam perducatur usque ad annum CIO CCXXIX. Quare, aut ex Abbate Urspergenfi id frag-mentum fuerit: aut inde, unde ea hauferat Urspergensis.

VITÆ VELLEIANÆ,
Rerumque ad illam spectantium
SYNOPSIS *Chronologica*

per HENR. DODWELLUM.

Decii Magii insignis in Romanos fides, cum Capua proderetur Hannibali. Is Minatii Magii avus erat, Velleji, ex paternâ, ut videtur, stirpe, tritavus. §. 7. Capuanus. ib. Hinc patria Velleji, pro stirpe Magiâ, Capua.	538	Ere Urb. Varron.	Vit. Vell. ann.	Et. Conf.
Minatius Magius Asculanensis Decii Magii nepos, Velleji atavus, viritum Civitate Romanâ donatus, & duo ejus filii Prætores creati, cum Prætores senî duntaxat crearentur. §. 7. Sic patria Velleji Asculum.	671			
Capito Velleji patruus, vir Ordinis Senatorii, Agrippæ subscripsit in C. Cassium. §. 7. Certe post legem Pediam, quâ damnatus est Cassius, à Pedio Consule Augusti collega, mense Sextili latam.	711			
Avus Velleji C. Vellejus Neapoli se gladio transfigit, cum patrem Tiberii Imperatoris Tiberium Claudium Neronem fugientem comitari non posset, gravis jam ætate & corpore. Post Bellum Perusinum, & tamen ante ludos Apollinares. §. 7. Hinc Patria Velleji, pro stirpe Vellejâ, Neapolis.	714			
NATUS VELLEIUS. §. 8. Medio certè tempore inter ann. Urb. Varron. 725. quo cæpit Historiam Livius, & ann. 745. quo ultimam ei manum imposuit. Certe ante Sept. 22. quo mortuus est Virgilius. §. 8.	735	13	14	
Togam induit Vellejus virilem. Inde tirocinium ejus in Militia Equestri, cujus decem numeranda stipendia. §. 5, 6. Primus hujus Militiæ gradus hoc anno à Vellejo susceptus erat, Præfectura cohortis. §. 9.	749	14	15	
Ad secundum Equestris Militiæ gradum, post Pubertatem plenam, ascendit Vellejus, Tribunatum scilicet. Sub patruo Vinicii, ad quem scribit, Consul,	752	17	18	

SYNOPSIS Chronologica &c.

- Consulis, *M. Vinicio*. §. 10. Sumpsit, cum *Tribunatu*, etiam *laticlaviu*. §. 11. *Tribunatus* ille prior *Beneficiarius* erat. §. 15.
- 18 753 Adest *Vellejus* quum *Cajus Cæsar* cum Rege *Parthorum* in *Euphratis* ripa congregederetur. Sub *P. Silio*. *Stipendiorum* suorum *initius*. §. 6, 9, 10.
- I 19 754 Incipit Bellum *Germanicum* sub avo *Vinicii* [*Præfecti*, ut videtur, hoc tempore *Germania*] triennio ante Expeditionem *Tiberii*, cui *Vellejus* interfuit, *Germanicam*. *Vell.* L. II. c. 104. Ad tertium *Militiæ Equestris gradum* evehctus *Vellejus*, *Tribunatum* scilicet *Castrorum*. §. 13.
- 4 22 757 *Tiberius* ab *Augusto* adoptatus *Jun.* XXVII. Mox illum secutus in *Germaniam* *Vellejus* continuo novennio illi aderat. §. 1, 15. *Præfectus Germania* *Sentius Saturninus*, legatus *Augusti*. *Vell.* L. II. c. 105. Bis enim ab eo cum *Tiberio Germani* pacem petere coacti sunt. *Dio* L. LV. Hujus nimirum anni *Æstivis* & sequentis. *Quartus* inde incipit *Vellejo* *Militiæ gradus* (qui idem tertius est, si *Tribunatum* duplicem pro gradu unico habeamus) *Alæ* nimirum *Equestris* *Præfectura*. §. 15.
- 5 23 758 Acta hujus anni. §. 2. Adhuc *Præfectus Germania* *Saturninus*, coactique ab eo *Germani* ad *Pacem secundam*.
- 6 24 759 Desunt in *Vellejo* Acta hujus anni omnia. Adhuc *Præfectus Germania* *Saturninus*. Tertius hic annus Belli *Germanici*, quo seorsim actum cum *Maroboduo*. Deficiunt *Dalmata* & *Pannonii*, sub *Præfecto* *Illyrici* *Valerio Messalino*. Legionem ea occasione nuper conscriptam ad *Tiberium* ducit *Vellejus*, jam *Quæstor designatus*. *Agrippa Postumus* *abdicatus*. §. 1, 3, 4. *Legatus Vellejus* præfectus hujus anni *hibernis*. §. 16, 18. Primus ann. Belli *Marcomannici*, non *Dalmatici*. §. 17.
- 7 25 760 *Tiberio* de mora suspecto, mittitur socius Belli cum eo gerendi *Germanicus*. §. 4. Primus annus triennii, quo *Illyricum* debellavit *Tiberius*. §. 19. *Vellejus* anni initio *Romæ* ad *Quæsturam* ineundam, sine erat in *Pannoniâ* cum *Tiberio*, remisso nempe anno *Quæsturæ Provincialis*. Post tempus

SYNOPSIS Chronologica

tempus nimirum *fortitionis*. §. 18. Ex *Quæstura* eam Expeditionem suscepit *Germanicus*, sub quo meruit *Vellejus*, *Tiberii* non jam *adjutor*, sed *spectator* tantummodo. §. 19. Cum *Tiberio* frater *Velleji Magius Celer*. ib. Defunt in *Vellejo* anni hujus *Ætæ* pleraque. Hujus anni *hiems* illa erat, cujus meminit *Vellejus* L. II. c. 114. ab ea *hieme alia* cujus meminerat c. 113. §. 23.

Annus Belli *Pannonici* secundus, quo Bellum illud confecit *Tiberius*. §. 23. Hujus anni *hibernis* præfectus *M. Lepidus*. §. 24, 25.

Annus Belli *Illyriciani* tertius, quo, post *Pannonicum*, *Dalmaticum* Bellum aggressus est, absolvitque *Tiberius*. §. 23. Et quidem *maturis*, nec admodum affectis, *Æstivavit*. §. 26. Hoc eodem anno cæse sunt *Vari* Legiones. §. 28.

Proximo anno à clade *Vari* novam rursus impressionem in *Germaniam* fecit *Tiberius*. §. 28.

Secundus annus *biennii Suetoniani*. Secunda nimirum novi hujus Belli *Germanici* *Æstiva* *militaria*. Nempe ad *Autumnum*, teste *Dione*. Postea *Romam* rediisse testatur *Dio* tam *Tiberium* quam *Germanicum*. Ita nimirum tempestivè ut sequentis anni *Consulatum*, quem gessit *toto* (inquit *Dio*) anno, *Romæ* inierit *Germanicus*. §. 28.

Triumphat Tiberius: sequunturque illum triumphantem *donis* militaribus insigniti, tam *Vellejus*, quam frater *Velleji Magius Celer*. §. 28. Exit hoc anno *continuum* illud, quod in *Tiberii* *satellitio* egit *Vellejus*, *novennium*. §. 1, 28. Tantummodo *captum* hujus anni *Dec. x. Tribunatum Plebis* inivit *Vellejus*. §. 28. Hujus *victoriæ* nomine *Tiberius IMP. VII.* quem titulum cum *T. P. XIII.* committunt *Numi*. Ea autem *Tribunitia Potestas Junii* ad minimum die *xxvii.* cœpit anni 764. desinitque eodem ejusdem mensis die anni 765. Tunc ergo Bellum absolverat, unde titulum illum *Imperatorium* reportavit. Sed *Tribunitia* illa *Potestate* ad exitum vergente. *Unicum* enim refert *Cl. Mediobarbus* numum qui *Tribunitiam* illam *Potestatem* cum titulo illo *Imperatorio* commiserit. *Quadrigas* autem *triumphales*, quæ huc referri possint, in unico observavit

761 ²⁶/₂₇ 8

762 ²⁷/₂₈ 9

763 ²⁸/₂₉ 10

764 ²⁹/₃₀ 11

765 ³⁰/₃₁ 12

VITÆ VELLEIANÆ.

vavit idem vir Cl. numo *Arschotano*, in quo cum prædicto titulo *Imperatorio VII. & Tribunitia Potestate XIII.* committunt. Inde discimus affectam illam fuisse *Tribunitiam Potestatem* cum triumpharet *Tiberius*. Sic ante *fun. xxvii. IMP. VII. acclamatus* fuerit ab exercitu *Tiberius*. Sic tamen ut *Romam* vix redierit triumpharisque, nisi anno illo, quem dixi, 765. exeunte. Vix sane est quin eodem referamus titulum *Augusti Imperatorum XX.* qui tamen cum *Potestate Tribunitia* ejus XXXIV. committitur, quæ etiam ipsa anno 765. defierit. Addi illa possunt illis quæ supra diximus ad designandum novennis *Velleji* sub *Tiberio militia finem*.

13	$\frac{31}{32}$	766	Hoc anno <i>Tribunatum Plebis</i> gessit <i>Vellejus</i> usque ad <i>Dec. x. §. 26, 27, 28.</i>
14	$\frac{32}{33}$	767	<i>Vellejus Prator designatus</i> , cum fratre <i>Magio Celere</i> , ab <i>Augusto</i> commendatus, & <i>Tiberio Vell. II. 114.</i> Nondum scil. <i>Comitia Pratoria</i> , cum moreretur <i>Augustus</i> , <i>August. XIX.</i> Imo tum primum <i>Comitia Tribuum nulla</i> , jure eorum ad <i>Patres</i> translato. <i>Tacit. Ann. I. 15.</i> Imperante scilicet <i>Tiberio</i> .
15	$\frac{33}{34}$	768	<i>Vellejus</i> cum fratre <i>Pratores</i> , tam <i>Augusti</i> quam etiam <i>Tiberii Candidati. §. 29.</i>
30	$\frac{48}{49}$	783	Scribit <i>Vellejus</i> suam hanc <i>Historiam compendiarium</i> in gratiam <i>Consulatus Vinicii. §. 29.</i>
31	$\frac{49}{50}$	784	<i>Cæsus Vellejus</i> , ut videtur, propter amicitiam <i>Sejani</i> , post <i>Coss. Ordinarios. §. 30.</i>

EXCERPTA

EX

ANNALIBUS VELLEIANIS

HENRICI DODWELLI

per Chr. Cellarium.

- Vellejus hoc anno natus videtur. Avus, C. Vellejus, præfectus fabrûm, Neapoli se ipse transfixit, *lib. 2. cap. 76.* Pater, præfectus equitum, cui noster in eodem munere successit, *cap. 104.* 735
- Togam virilem sumpsit. Inde tirocinium militiæ equestris, cujus decem numerantur stipendia, *Plutarch. in C. Graccho pag. 835.* Primus hujus militiæ gradus præfecturâ cohortis, *Sueton. Claud. cap. 25.* 749
- Ad secundum equestris militiæ gradum, tribunatum militum, ascendit sub Vinicio, consulis, ad quem scribit, patre, *lib. 2. cap. 101. & Suet. d. l.* Sed Cl. Dodwello videtur hic tribunatus tantum beneficiarius fuisse. 752
- Cum Cajo Cæsare Vellejus in orientem proficiscitur, adestque quum Cajus cum Parthorum rege in ripa Euphratis congrederetur. *cap. eodem 101.* 753
- Incipit bellum Germanicum sub avo Vinicii consulis, *cap. 104.* Tum Vellejus videtur ad tertium gradum militiæ suæ evectus, tribunatum castrorum, si modo is diversus à tribunatu est militum. *cap. 104.* 754
- Tiberius adoptatur. Mox illum secutus Vellejus in Germaniam, per novem annos cum ipso est: primum præfectus alæ sive equitum, deinde legatus. *ibidem cap. 104.* quum Sentius Saturninus, adhuc præfectus Germaniæ, Augusti legatus esset, *cap. 105.* etiam per unum & alterum annum insequentem. 757
- Deficiunt Pannonii & Dalmatæ sub præfecto Illyrici Valerio Messalino. Ea occasione Vellejus partem 759

Chr. Cellarii Excerpta DODWELLIANA.

tem exercitus ab urbe ad Tiberium ducit, jam quæstor designatus. *cap. 111.* Præficitur Vellejus hujus anni hibernis. *cap. 113. extr.* Agrippa Postumus, qui una cum Tiberio advocatus fuerat, abdicatur. *cap. 104. & 112.*

- 760 Tiberio de mora suspecto additur Germanicus, tum quæstor. *Dio Cass. 55. p. 569.* Vellejus anni initio Romæ ad quæsturam ineundam, sine erat in Pannonia cum Tiberio, remisso anno quæsturæ provincialis. *cap. 111.* Meruit etiam sub Germanico: frater Velleji Magius Celer cum Tiberio.
- 761 Annus Pannonici belli secundus, quo illud confecit Tiberius.
- 762 Annus belli Illyriciani tertius, quo Dalmatas in ordinem Tiberius redegit, legato & adjutore Velleji fratre Magio. *cap. 115.* Hoc anno cæsus Varus cum legionibus in Germania. *Dio lib. 56.*
- 763 Quamobrem iterum Tiberius missus in Germaniam. *Sueton. Tib. 18.*
- 764 Et hunc annum Tiberius usque ad hiberna exegit in Germania. Hinc ipse & Germanicus Romam redeunt, hic etiam consulatum init. *Dio 56. p. 586. seq. Sueton. cap. 20.*
- 765 Tiberius triumphat: sequuntur triumphantem Vellejus & frater Magius Celer, donis ornati militariibus. *ipse Vell. cap. 121. Suet. Tib. cap. 20.*
- 766 Hoc anno tribunatum plebis, cui antea designatus fuerat, (*lib. 2. cap. 111.*) Vellejus gessit, per quem, aut ædilitatem (nulla autem ædilitatis vestigia apparent) ad præturam aditus erat.
- 767 Vellejo & fratri, candidatis Cæsaris, destinari prætoribus contigit. Hi ultimi ab Augusto commendati, & primi à Tiberio. *lib. 2. cap. 124.* Hoc enim anno, ante comitia prætoria, mortuus est Augustus.
- 768 Vellejus cum fratre prætores.
- 783 Scribit Vellejus hanc historiam ad M. Vinicium consulem.
- 784 Cæsus, ut videtur, Vellejus inter eos est, quibus Sejani amicitia nocuit; cujus laudator semper fuit, etiam suspecto jam tempore. *lib. 2. cap. 116, 127, & 128.*

Auctores

Auctores in Annotationibus

Emendati aut Illustrati.

Æ Lianus pag.	36	Lampridius (<i>Æl.</i>)	32
Agellius	16, 24	Livius	9, 10, 13, 19, 24, 31
Ampelius (<i>Luc.</i>)	5	Livii Epitome	19, 21, 19, 30, 36
Appianus	18, 30, 31, 32	Lucanus	27, 39
Appulejus	14, 21, 36	Lucretius	16
Aristoteles	3	Manilius	13, 28, 33
Arnobius	40	Martialis	17
Asconius Pedianus	20, 22, 27	Nonius	26, 42
Auctor <i>Dirarum</i>	32	Obsequens (<i>Jul.</i>)	18, 19
--- <i>Commentariorum de Bello Hispanico</i>	34	Ovidius	14, 33, 35
--- <i>Vita Virgilij</i>	39	Pervigilium Veneris	26
Augustinus	12	Petronius	10, 43
Calius Aurelianus	42	Phadrus	30
Caspar (<i>Jul.</i>)	35, 41	Phlegon	41
Capella (<i>Mart.</i>)	24	Photius	19
Capitolinus (<i>Jul.</i>)	41	Plato	8
Catalesta <i>vet. poet. Pithæi</i> 21, 32, 33	37	Plautus	12
Cato in <i>Distichis</i>	37	Plinius in <i>Nat. Hist.</i>	12, 17, 25, 28, 31, 33, 36
Chion	37	Plutarchus	8, 17, 19, 20, 24, 26, 35
Cicero 11, 18, 19, 20, 22, 25, 36, 37	37	Pomponius <i>J. C.</i>	2
Calumella	16	Priscianus	1
Corippus	15	Propertius	8, 10, 29, 35, 36
Cyrellus. <i>vide Glossa.</i>		Prudentius	24, 34
Dio Cassius 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43,	36	Publius (<i>Syrus</i>)	23
Dionis <i>Interpres</i>	38	Quintilianus	19
Diodorus Siculus	19	Rufus Festus	38
Epigramma <i>vetus. v. Catalesta.</i>		Sallustius	10, 19
Epitome <i>Livii. v. Livius.</i>		Seneca <i>Declam.</i>	19, 30
Eusebius	26, 31, 34	Phileseph.	2, 19, 35, 44
Eutropius	40, 42	Rhet.	31
Excerpta <i>differentiarum Bongarsii</i>	28	Trag.	4, 14
Florus (<i>Luc.</i>) 6, 10, 16, 19, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 38	38	Seneca & <i>Tyronis nota</i>	42
Glossa <i>MSS.</i>	21	Servius ad <i>Virgilium</i>	3, 15, 26, 28, 40
Glossa <i>Cyrelli</i>	42	Suetonius	23, 30, 35, 39, 40, 43
Harpocration	6	Suidas	7, 8
Herodotus	6	Sulpitius Severus	18
Hesychius	7, 8	Tacitus 23, 25, 26, 27, 35, 39, 41, 42	42
Hirtius	32	Terentius	10, 15
Horatius	12, 37, 40, 42	Theophilus <i>Antiochenus</i>	5, 9
Inscriptio <i>vetus</i>	43	Tyro. <i>v. Seneca.</i>	
Jornandes	41	Valerius Flaccus	32, 35
Justinus	9, 10, 18, 28, 32, 42	Valerius Maximus	5, 11, 12, 30
Juvenalis	12, 21	Viktor (<i>Aurel.</i>)	33, 35, 43
Lactantius	24	Virgilius	40, 42
		Virruvius	11
		Zonaras	34

'M. VELLEII PATERCULI
HISTORIÆ
ROMANÆ
AD
M. VINICIUM COS.

'LIBER I.

CAP. I. *** ³ tempestate distractus à duce suo Nestore, Metapontum condidit. Teucer, non receptus à patre Telamone, ob segnitiam non vindicatæ fratris injuriæ, Cyprum adpulsus, ⁴ cognominem patriæ suæ
5 Salamina constituit: Pyrrhus, Achillis filius, Epirum occupavit: ⁵ Phidippus Ephyram in Thesprotia. at rex regum Agamemnon, tempestate in Cretam insulam rejectus, tres ibi urbes statuit, duas à patriæ nomine, unam à victoriæ memoria, Mycenæ, Tege-
10 am, Pergamum. idem mox, scelere patruelis fratris Ægisthi, hereditarium exercentis in eum odium, & facinore ⁶ uxoris oppressus occiditur. regni potitur Ægisthus per annos VII. hunc Orestes matremque, ⁷ focia confiliorum omnium sorore Electra, viri-
15 lis animi femina, obtruncat. factum ejus à Diis com-

1 Ita Voss. P. aut C. VELLEII &c. legunt Alii. Vide Annot.
2 PRIUS VOLUMEN in MS. teste Rhenano. 3 Axiarchus liber: qui principio (ut conjicimus) de excidio Troja egit, aut de dispersione Græcorum in reditu ex Troja. 4 COGNOMINE in MS. 5 Sic Ald. ex Homero, II. B. v. 678. PHILIPPUS male in MS. 6 Sc. Clytemnestra. 7 Conficia Lipsius recte.

probatum spatio vitæ & felicitate imperii apparuit:
 quippe vixit annis xc. regnavit lxx. qui se etiam à
 Pyrrho, Achillis filio, virtute vindicavit. nam, quod
 a patre ejus, Menelai atque Helenæ filiz Hermiones,
 nuptias occupaverat, Delphis eum interfecit. Per
 hæc tempora Lydus & Tyrrhenus fratres cum re-
 gnarent in Lydia, sterilitate frugum compulsi, fortiti
 sunt, uter cum parte multitudinis patriæ decederet.
 fors Tyrrhenum contigit. pervectus in Italiam, &
 loco & incolis & mari nobile ac perpetuum à se no-
 amen dedit. Post Orestis interitum, filii ejus Pen-
 thilus & Tisamenus regnare triennio. 10
 CAP. II. Tum, fere anno octogesimo post Trojam
 captam, centesimo & vicesimo quam Hercules ad De-
 os excefferat, Pelopis progenies, quæ omni hoc tem-
 pore, pulsus Heraclidis, Peloponnesi imperium obti-
 nuerat, ab Herculis progenie expellitur. duces recu-
 perandi imperii fuere, Temenus, Cresphontes, A-
 ristodemus; quorum abavus fuerat. Eodem fere
 tempore Athenæ sub regibus esse desierunt: quarum 20
 ultimus rex fuit Codrus, Melanthes filius, vir non
 prætereundus. quippe, cum Lacedæmonii gravi
 bello Atticos premerent, respondissetque Pythius,
quorum dux ab hoste esset occisus, eos futuras superi-
ores; deposita veste regia, pastorem cultum indu- 25
 it, immixtusque castris hostium de industria, impru-
 denter, rixam ciens, interemptus est. Codrum cum
 morte æterna gloria, Athenienses secuta victoria est.
 quis eum non miretur, qui his artibus mortem quæsi-
 erit, quibus ab ignavis vita queri solet? Hujus filius 30

*Vocem pari excidisse suspicatur Heins. 2. Patre ei Ald. Patre sibi
 malis Heins. quod Orestis (de quo sermo) pater erat Hermione. 3. ATAVUS
 in MS. Vide Annot. 4. Ita Lips. De industria, imprudenter RIXANIN-
 CIENS (vel RIXAM. NCIENT) interemptus est in MS. Immixtusque castris
 hostium de industria, ab imprudente, rixam ciens, interemptus est
 legis Ursin. Immixtusque castris hostium, de industria rixam ciens,
 inter. Acidal. probante Heinsio.*

Medon

Medon primus Archon Athenis fuit. ab hoc posteri apud Atticos dicti *Medontide*. sed ii, insequentel- que Archontes, usque ad Charopem, dum viverent, eum honorem usurpabant. Peloponnesii, digredien- tes finibus Atticis, Megaram, mediam Corintho Athe- nisque urbem, condidere. Ea tempestate & Tyria clas- sis, plurimum pollens mari, in ultimo Hispaniæ tra- ctu, in extremo nostri orbis termino ¹ insulam cir- cumfusam oceano, perexiguo à continenti divisam
 10 freto, Gades condidit. ab iisdem post paucos annos in Africa Utica condita est. Exclusi ab Heraclidis Orestis liberi, jactatique cum variis casibus tum sæ- vitia maris, quinto decimo anno sedem cepere ² circa Lesbum insulam.

15 CAP. III. Tum Græcia maximis concussa est mo- tibus: Achæi, ex Laconica pulsi, eas occupavere se- des, quas nunc obtinent: Pelasgi Athenas commi- gravere: acerque belli juvenis, nomine Thestalus, natione Thesprotius, cum magna civium manu, eam
 20 regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomi- ne *Thestalia* appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas. quo nomine mirari ³ convenit eos, qui, Ili- ca componentes tempora, de ea regione ut *Thestalia* commemorant. quod cum alii faciant, Tragici fre-
 25 quentissime ⁴ faciunt: quibus minime id conceden- dum est. nihil enim ex persona poëtæ, sed omnia sub eorum, qui illo tempore vixerunt, dixerunt. quod si quis à Thestalo, Herculis filio, ⁵ eos appel- latus *Thestalos* dicet: reddenda erit ei ratio, cur num-
 30 quam, ante hunc insequentem Thestalum, ea gens id nominis usurpaverit. Paulo ante Aletes, sextus ab Hercule, Hippotis filius, Corinthum, quæ antea

¹ In insulâ circumfusâ & mox divisâ malit Lips. Vulgatam scripturam ruetur Salmas. ad Tertull. de Pallio, p. 179. ² Lesbum insulam circaque Heins. ³ Subvenit malit Acidal. ⁴ Illud faciunt erudendum censens Gruter. & Lips. Quod cum alii, tum Tragici frequentissime faciunt Heins. ⁵ Eos & Thestalos à Librario esse existimat Grut.

fuerat Ephyre, claustra Peloponnesi¹ continentem, in Isthmo² condidit. Neque est, quod miremur ab Homero nominari³ *Corinthus*. nam, ex persona poetæ, & hanc urbem & quasdam Ionum colonias⁴ his nominibus appellat, quibus vocabantur ætate ejus, multo post suum captum condite.

CAP. IV. Athenienses in Eubœa⁵ Chalcida, Eretriam colonis occupavere; Lacedæmonii in Asia Magnesium. Nec multo post Chalcidenses, ut prædiximus, Atticis, Hippocle & Megasthene ducibus, Cumas in Italia condiderunt. hujus classis cursum esse directum alii columbæ antecedentis volatu ferunt; alii nocturno æris sono, qualis Cerealis sacris cieri solet. Pars horum civium magno post intervallo Neapolim condidit. utriusque⁶ urbis eximia semper in Romanos fides facit eas nobilitate atque amœnitate sua dignissimas: sed aliis diligentior ritus patrii mansit custodia; Cumanos Osca mutavit vicinia. vires autem veteres earum urbium hodieque magnitudo ostendit mœnium. Subsequenti tempore magna vis Græcæ juventutis, abundantia virium sedes quæritans, in Asiam se effudit. nam & Iones, duce Ione profecti Athenis, nobilissimam partem regionis maritimæ occupavere, quæ hodieque appellatur Ionia; urbesque constituere,⁷ Ephesum, Miletum, Colophonam, Prienen, Lebedum, Myuntem, Erythram, Clazomenas, Phocæam; multasque in Egæo atque Icario occupavere insulas, Samum, Chium, Andrum, Tenum, Parum, Delum, aliasque ignobiles. Et mox Æolii, eadem profecti⁸

¹ Continentem delet Grut. Heinsius autem opinatur ab ipso Vellejo nobis relatum, claustra Peloponnesi, continente (vel continenti) in Isthmo, condidit. ² Sc. novu colonu instruxit, veteribus pulsus. Vide Cononum narrationem xxxvi. ³ Il. B. v. 570. ⁴ Particulam & delevimus auctoritate MS. & ipsius Velleji, qui infra (sc. c. xiv.) scribit, Ariminum, Beneventum coloni missi. ⁵ Illa ut prædiximus pro glossemate habent Lips. & Heins. ⁶ Myuntem, Teum, Erythram ex auctoritate Herodoti legendum censet Voss.

HISTORIAE ROMANAE LIB. I. 5

Græcia, longissimisque acti erroribus, non minus illustres obtinuerunt locos; clarasque urbes condiderunt, Smyrnam, Cymen, Larissam, Myrinam, Mytylenemque, & alias ¹ urbes, quæ sunt in Lesbo

insula. CAP. V. Clarissimum deinde Homeri inluxit ingenium, sine exemplo maximum: qui magnitudine ² operis & fulgore carminum solus appellari *Poëta* meruit, in quo hoc maximum est, quod neque ante ³ illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est: neque quemquam alium, cuius operis primus auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum & Archilochum, reperimus. Hic longius à temporibus belli, quod composuit, Troici, quam quidam rentur, abfuit. nam ferme ante annos DCCCCL. floruit, intra mille natus est (quo nomine non est mirandum, quod sæpe illud usurpat, ⁴ *ὅς τοι νῦν βροτὴν εἶναι*, hoc enim ut hominum, ita sæculorum notatur differentia) quem si quis ⁵ cæcum genitum putat, omnibus sensibus orbus est.

CAP. VI. Insequenti tempore imperium Asiaticum ab Assyriis, qui id obtinuerant annis ⁶ COLXX. translatum est ad Medos, abhinc annos ferme ⁷ DCCCLXX. quippe Sardanapalum eorum regem, molliis flentem & nimium felicem malo suo, ⁸ tertio & tricesimo loco ab Nino & Semiramide, qui Babylona condiderant, natum, ita ut semper successor regni paterni foret filius, ⁹ Pharnaces Medus imperio vitæque privavit. Ea ætate clarissimus Graji nominis ¹⁰ Lycurgus Lacedæmonius, vir generis regii, fuit severissimarum justissimarumque legum auctor, & di-

¹ Urbes, quæ sunt deleri jubet Græc. ² Operum Ald. Lips. Aliquis. ³ Voculas, illum, ille, illum, à Librariis introctas esse conjicit Græter. ⁴ Illud *ὅς τοι νῦν βροτὴν εἶναι* deest in Editione principe Rhenani. At manifestam lacunam optime ex Homero supplevit Ursin. ⁵ Vide Annot. ⁶ MCCCLXX. Lips. & Scalig. in Canon. Isagog. p. 313. ⁷ TRECENTESIMO Rhen. è MS. TRECENTESIMO Bur. è MS. ⁸ Rectius Arbaces. Vide Annot.

sciplinæ¹ convenientissimæ vir; cujus quamdiu Sparta diligens fuit, excelsissime floruit. Hoc tractu temporum, ante annos quinque & sexaginta quam urbs Romana conderetur, ab Elissa Tyria, quam quidam Dido autumant, Carthago conditur. Circa quod tempus Caranus, ² vir generis regii, ³ sextus decimus ab Hercule, profectus Argis, regnum Macedoniæ occupavit. à quo magnus Alexander cum fuerit septimus decimus, jure, materni generis Achille auctore, paterni Hercule, gloriatus est. [⁴ Æmilius Sura de annis populi Romani: *Assyrii, principes omnium gentium, rerum potiti sunt: deinde Medii: postea Persæ: deinde Macedones: exinde duobus regibus, Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo post Carthaginem subactam, devictis, summa imperii ad populum Romanum pervenit. Inter hoc tempus & initium Nini regis Assyriorum, qui princeps rerum potitus, intersunt anni* DCCCXC.]

CAP. VII. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus; ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui⁵ vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes testatus est; sed patriam, quia

¹ Continentissimæ vir Ald. Convenientissimæ viris Lips. Alique. Convenientissimæ virtuti Heins. ² T³ vir delendum censet Acid. aut sententiam sic distinguendam: Legum auctor & disciplina convenientissimæ: vir, cujus quamdiu Sparta &c. ³ Illud vir generis regii hic loci abundare putant Lips. & Grut. ut & idem paullo supra Grut. Forte Vir generis egregii. Heins. ⁴ xii. pro xvi. reponi jubet Rupertus ad Besoldum. p. 172. ⁵ Viri nonnulli eruditi, conjecturam Delbenii secuti, totum hoc usque ad Inter hoc tempus &c. ex annotatione ad oram libri appositâ in contextum irrepsisse existimant. Lipsius & Vossius totum inscriptum esse putant usque ad verba, Hujus temporis &c. à quibus Vellejanum Textum & novum Caput auspiciatus sum, reliqua uncu includens. ⁶ T³ vitavit delet Voss. Vitato rescribi jubet Heins. In MS. INCIDERAT. unde forsan, vitato in quod Homerus inciderat.

multatus ab ea erat, contumeliosissime. Dum in externis moror, incidi in rem domesticam, maximique erroris, & multum discrepantem auctorum opinionibus. Nam quidam, hujus temporis tractu, ajunt, a Tuscis Capuam Nolaque conditam, ante annos fere DCCXXX. quibus equidem adfenserim. sed M. Cato quantum differt! qui dicat, *Capuam ab eisdem Tuscis conditam, ac subinde Nolaque fletisse autem Capuam, antequam à Romanis caperetur, annis antea COLX.* quod si ita est, cum sim à Capua capta anni CCXL. ut condita est, anni sunt fere DCC. Ego (pace diligentiæ Catonis dixerim) vix crediderim, tam maturo tantam urbem crevisse, floruisse, concidisse, surrexisse.

CAP. VIII. Clarissimum deinde omnium ludicrum certamen, & ad excitandam corporis animique virtutem efficacissimum, Olympiorum initum, habuit auctorem Iphitum Elium. is eos ludos mercatumque instituit ante annos, quam tu, M. Vinici, consulatum inires, DCCCIV. hoc sacrum eodem loco instituisse fertur abhinc annos ferme CCCCL. Atreus, cum Pelopi patri funebres ludos faceret, quo quidem in ludicro omnisque generis certaminum Hercules victor exstitit. Tum Athenis perpetui Archontes esse desierunt, cum fuisset ultimus Alcæxon: cœperuntque in denos annos creari, quæ consuetudo in annos LXX. mansit: ac deinde annuis commissæ est magistratibus resp. Ex iis, qui denis annis præfuerunt, primus fuit Charops, ultimus Eryxias; ex annuis, primus Creon. Sexta Olympiade, post duos & viginti annos

1 Oper. & Dier. v. 633. & 640. 2 Anni sunt Heinss. 3 Diligentia redundare putat Grut. 4 Al. exercitandam. 5 Olympicum (sive Olympicum) initium habuit & auctorem Iphitum Elium legit Acidal. 6 An potius Restituit? Lips. 7 Ita Lips. DCCXXXIII. in MS. DCCCLIV. Ald. 8 CCCXL. Lips. 9 Ita Rhen. & MS. Vulgo omnis generis. 10 Ita Meursius in Archont. Athen. l. i. c. 8. Antea Eryx. 11 Post tres & viginti Voss.

quam prima constituta fuerat, Romulus Martis filius, ultus injurias avi, Romam urbem Parilibus in Palatio condidit. à quo tempore ad vos Coss. anni sunt ¹DCCLXXXII. id actum post Trojam captam annis ²CDXXXVII. id gessit Romulus, adjutus legionibus ³Latini avi sui. libenter enim his, qui ita prodiderunt, accefferim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Vejentibus aliisque Etruscis ac Sabinis, cum imbelli & pastoralis manu vix potuerit. ⁴quamquam, jam Asylo facto inter duos lucos, auxit. Hic ¹⁰centum homines electos, appellatosque *Patres*, instar habuit consilii publici. hanc originem nomen *Patriciorum* habet. ⁵Raptus Virginum Sabinarum * *

* * * * *

CAP. IX. *** quam timuerat hostis, ⁶expetit. nam biennio adeo varia fortuna cum Coss. conflixerat, ut plerumque superior ⁷fuerit, magnamque partem Græciæ in societatem suam perduceret. Quin Rhodii quoque, fidelissimi antea Romanis, tum du- ²⁰bia fide, speculati fortunam, proniores regis partibus fuisse visi sunt: & rex Eumenes in eo bello ⁸medius fuit animo; neque fratris iniitiis, neque suæ respondit consuetudini. Tum senatus populusque Romanus L. Æmiliū Paullum, ⁹qui & prætor & ²⁵Cos. triumphaverat, virum in tantum laudandum in quantum intelligi virtus potest, Cos. creavit: filium ejus Paulli, qui ad Cannas quam tergiversanter per-

¹ Ita Ald. Lips. & Petavius ad Epiphaniū, p. 96. DCCLXXXI. Voss. 2. ccccxxx. sive ccccxxvii. malit Lips. ccccxxii. Alii. ³ Latinis Lips. ⁴ Quamquam eam Heinss. ⁵ Hac tria verba (tanquam argumenta eorum quæ sequebantur) margini olim apposita existimat Voss. ⁶ Exstitit Lips. quasi fuisset gravior, quam timuerat, hostis exitit. ⁷ Cum ita sit in MS. mox perduxerit malit Lips. Foret legit Acidal. & dein perduceret. Ad hunc modum Græc. ut plerumque superior magnam partem &c. ⁸ Medius animi, nec fratris inimicitii nec suæ respondit consuetudini Heinss. ⁹ Hanc Rhenani lectionem comprobant Lips. Qui & priore consulatu triumphaverat Ald. Si Livium sequi malimus, legendum, Qui & proconsul triumphaverat. Ald. & Sylburg.

niciosam reip. pugnam inierat, tam fortiter in ea mortem ¹ obierat. is ² Persen ingenti prælio, apud urbem nomine Pydnam in Macedonia, fufum fugatumque castris exuit; deletisque ejus copiis, destitutum omni spe ³ coëgit à Macedonia profugere. quam ille linquens in insulam Samothraciam profugit, templique se religioni supplicem credidit. Ad eum Cn. Octavius prætor, qui classi præerat, pervenit; & ⁴ ratione magis quam vi persuasit, ut se Romanorum fidei committeret. Ita Paullus maximum nobilissimumque regem in triumpho duxit. Quo anno & Octavii prætoris navalis, & Anicii, regem Illyriorum Gentium ante currum agentis, triumphi fuere celebres. Quam sit assidua eminentis fortunæ comes invidi-
¹⁵ a, altissimisque adhæreat, etiam hoc colligi potest: quod, cum Anicii Octaviique triumphum nemo interpellaret, fuere, qui Paulli impedire ⁵ obniterentur: cujus tantum priores excessit, vel magnitudine regis ⁶ Persei, vel specie simulacrorum, vel modo
²⁰ pecuniæ, ut bis millies centies HS. ærario ⁷ contulerit, & omnium ante actorum comparisonem amplitudine vicerit.

CAP. X. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis ⁸ Olympicum inchoavit, ⁹ tum
²⁵ rex Syriæ, Ptolemæum puerum Alexandriæ obsideret; missus est ad eum legatus ¹⁰ M. Popillius Lænas, qui juberet incepto desistere: mandataque exposuit, & regem, *deliberaturum se dicentem*, circumscripsit virgula; jussitque, *prius responsum reddere, quam*

¹ Obiit Heins. ² Ita Voss. & Heins. PERSAM in MS. ³ Coëgit à Macedonia in insulam Samothraciam; templique, &c. Grw. ⁴ Oratione magis Lips. ⁵ Conniterentur Heins. ⁶ Perse vel Perli malis Heins. ⁷ Intulerit Lips. ⁸ Al. Olympium & Olympieum. ⁹ Sic Ald. Scheg. Lips. TUM REGEM SYRIÆ PTOLEMÆUM &c. in MS. Totum sic legit Heins. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis Olympicum inchoavit templum, regem Syriæ Ptolemæum &c. ¹⁰ Ciceroni Philipp. viii. c. 8. C. Popillius, atque ita Livio l. 44. c. 19.

egrederetur finito arena circulo. sic ¹ cogitationem regiam Romana disjecit constantia; obediūque imperio. Lucio autem Paullo, magnæ victoriæ compoti, quatuor filii fuere. ex iis duos, natu maiores, unum P. Scipioni, P. Africani filio, nihil ex paterna maiestate, præter speciem nominis vigoremque eloquentiæ retinenti, in adoptionem dederat; alterum Fabio Maximo: duos ² minores natu, prætextatos, quo tempore victoriam adeptus est, habuit. Is cum in concione extra urbem, more majorum, ante triumphi diem, ordinem actorum suorum commemoraret, Deos immortales precatus est, *ut, si quis eorum invideret operibus ac fortunæ suæ, in ipsum potius scirent, quam in rempub.* quæ vox, veluti oraculo emissa, magna parte eum spoliavit sanguinis sui. ³ nam alterum ex ³ suis, quos in familia retinuerat, liberis, ante paucos triumphi, alterum post pauciores amisit dies. Aspera circa hæc tempora censura Fulvii Flacci & Posthumii Albini fuit. quippe Fulvii censoris frater, & quidem consors, Cn. Fulvius, senatu motus est ab iis censoribus.

CAP. XI. Post victum captumque Persem, qui quadriennio post in libera custodia Albæ decessit, *Pseudophilippus*, à mendacio simulatæ originis appellatus, qui se Philippum regiæque stirpis ferebat, cum esset ultimæ, armis occupata Macedonia, adsumptis regni insignibus, brevi temeritatis pœnas dedit. quippe Q. Metellus prætor, cui ex virtute *Macedonici* nomen inditum ⁴ erat, præclara victoria ipsum gentemque superavit, & immani etiam Achæos rebellare incipientes fudit acie. Hic est ⁵ Metellus

¹ Alii cunctationem, non male; aut contationem, ut scribebant Veteres. Prolatationem aut consultationem malit Heins. ex Justino, l. 34. c. 3. ² Minores natu pro glossmate habet Grut. ³ Ita in MS. iis non ita recte ediderunt alii. ⁴ T³ erat nonnulli perperam ejiciunt, aut in hæret mutant. ⁵ Metellus Macedonicus à Librario esse existimat Grut.

Macedonicus, qui ¹ porticus, quæ fuere circumdatæ
² duabus ædibus sine inscriptione positis, quæ nunc
 Octaviæ porticibus ambiuntur, fecerat: quique hanc
 turmam statuarum equestrium, quæ frontem ædium
 spectant, hodieque maximum ornamentum ejus loci,
 ex Macedonia detulit. cujus turmæ hanc causam re-
 ferunt: Magnum Alexandrum ³ impetrasse à Lyfippo,
 singulari talium auctore operum, ut eorum equitum,
 qui ex ipsius turma apud Granicum flumen cecide-
 rant, expressa similitudine figurarum, faceret statuas,
 & ipsius quoque iis interponeret. Hic idem, primus
 omnium Romæ ædem ex marmore in iis ipsis monu-
 mentis molitus, vel magnificentiæ vel luxuriæ prin-
 ceptus fuit. Vix ullius gentis, ætatis, ordinis hominem
 inveneris, cujus felicitatem fortunæ Metelli compa-
 res. nam præter excellentes triumphos, honoresque
 amplissimos, & principale in repub. fastigium, ex-
 tentumque vitæ spatium, & acres innocentesque pro
 rep. cum inimicis contentiones, quatuor filios sustu-
 lit: omnes adultæ ætatis vidit, omnes reliquit super-
 stites & honoratissimos. mortui ejus lectum pro ro-
 stris sustulerunt quatuor filii; unus consularis &
 censorius; alter consularis; tertius consul; quartus
 candidatus consulatus, quem honorem adeptus est.
 Hoc est nimirum magis feliciter de vita migrare,
 quam mori.

CAP. XII. Universa deinde, ut prædiximus, in-
 stincta in bellum Achaja, (⁴ cujus pars magna ejus-
 dem Metelli Macedonici virtute armisque fracta erat,
 maxime Corinthiis ⁵ in arma, cum gravibus etiam in

¹ Porticus circumdatas duabus ædibus *Heins.* Max Octaviis portici-
 bus *Sylb.* ² Junonis & Apollinis autumant *Alex. Donatus & Fami-
 nus Nardinus.* Jovis & Junonis Belleus in vestigiis *Vet. Roma. pag. 9.*
³ Imperasse Lyfippo, sing. t. auctori &c. *Freinshem. in Comment. ad
 Curtium, l. 3. n. 11. c. 23.* ⁴ Sic *Ald.* Cum pars &c. TRACTA ERAT
 Rhen. e MS. Cum pars &c. fracta esset *Voss.* ⁵ Illa in arma abjicienda
 esse censet *Popma.*

Romanos contumeliis, instigantibus) destinatus ei bello gerendo Cos. Mummius. Et sub idem tempus, magis quia volebant Romani, quicquid de Carthaginensibus diceretur, credere, quam quia credenda adferebantur, statuit senatus Carthaginem excidere.¹ Ita² eodem tempore P. Scipio Æmilianus, vir avitis P. Africani paternisque L. Paulli virtutibus simillimus, omnibus belli ac togæ dotibus, ingeniique ac studiorum eminentissimus sæculi sui, qui nihil in vita nisi laudandum aut fecit, aut dixit,³ ac sensit,⁴ (quem, Paulo genitum, adoptatum à Scipione Africani filio, diximus)⁵ ædilitatem petens Cos. creatus est. Bellum Carthagini, jam ante biennium à prioribus Coss. inlatum, majore vi intulit: cum ante in Hispania murali corona, in Africa obsidionali donatus esset; in Hispania vero etiam ex provocatione, ipse modicus virium, immanis magnitudinis hostem interemisset. Eamque urbem, magis invidia imperii quam⁶ ullius ejus temporis noxæ, invisam Romano nomini, funditus sustulit; fecitque suæ virtutis monumentum, quod fuerat⁷ avi ejus clementiæ. Carthago diruta est, cum stetisset annis DCLXVII. abhinc annos CLXXVII. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummius Coss. Hunc finem habuit Romani imperii Carthago æmula; cum qua bellare majores nostri cœpere Claudio & Fulvio Coss. ante annos⁸ CCXCVI. quam tu, M. Vinici, consulatum inires. ita per annos cxv. aut bellum inter eos populos, aut belli præparatio, aut infida pax fuit. neque se Roma, jam terrarum orbe superato, securam speravit fore,⁹ si nomen

¹ Eodem tempore *glossema* esse existimat Lipf. ² Aut sensit Ald. Forte, Aut aliud dixit ac sensit Heins. ³ Ædilitatem petens consul creatus, bellum Carthagini &c. Voss. & Heins. ⁴ Ita Heins. subaudito per Hellenismum *vixit* vel causa. In MS. *NOXIÆ*. ⁵ Quod fuerat avitæ clementiæ. ni forsan, avitæ decus clementiæ, vel avitæ prius, Heins. ⁶ Justa computatio, CCXCI. Lipf. ⁷ Ita in MS. Si nomen usquam stantis maneret Carthaginis: (adeo odium certaminibus ortum ultra metum

men usquam stantis maneret Carthaginis. adeo odium, certaminibus ortum, ultra metum durat, & ne in victis quidem deponitur; neque ante invisum esse definit, quam esse desiit.

5 CAP. XIII. Ante triennium, quam Carthago deleteretur, M. Cato, perpetuus diruendæ ejus auctor, L. Censorino, M. ¹ Manlio Coss. mortem obiit. Eodem anno, quo Carthago concidit, L. Mummius Corinthum, post annos DCCCCLII. quam ab Alete
10 Hippotis filio erat condita, funditus eruit. uterque imperator, devictæ à se gentis nomine honoratus, alter *Africanus*, alter appellatus est *Acbaicus*. nec quisquam ex novis hominibus prior Mummio cognomen virtute partum vindicavit. Diversi imperato-
15 ribus mores, diversa fuere studia. quippe Scipio tam elegans liberalium studiorum omnisque doctrinæ & ² auctor & admirator fuit, ut Polybium Panætiumque, præcellentes ingenio viros, domi militiæque secum habuerit. neque enim quisquam hoc Scipione
20 elegantius intervalla negotiorum otio dispunxit, semperque aut belli aut pacis serviit artibus: semper inter arma ac studia versatus, aut corpus periculis aut animum disciplinis exercuit. Mummius tam rudis fuit, ut capta Corintho, cum maximorum artificum
25 perfectas manibus tabulas ac statuas in Italiam portandas locaret, juberet prædici conducentibus, *si eas perdidissent, novas* ³ *eos reddituros*. Non tamen puto dubites, Vinici, quin magis pro rep. fuerit, manere adhuc rudem Corinthiorum intellectum, quam in
30 tantum ea intelligi; & quin hac prudentia illa imprudentia decori publico fuerit convenientior.

metum durat, & ne in victos quidem deponitur) neque ante invisum esse desiit quam esse desiit Lips. Illud ne in victos probas Heinſ. 1 M. Manilio Ald. cum Sigonio, ex fastis Capitolinis. 2 Fautor malis Lips. non probante Heinſio. 3 Eos tollendum, aut potius novas esse reddituros scribendum censet Heinſ.

CAP. XIV. Cum facilius cuiusque rei in unum contracta species, quam divisa temporibus, oculis animisque inhæreat: statui priorem hujus voluminis posterioremque partem, non inutiles rerum notitias in artum contractas, distinguere; atque huic loco¹ inferere, quæ quoque tempore, post Romam à Gallis captam, deducta sit colonia jussu senatus. nam militarium & causæ & auctores² & ipsarum præfulgent nomina. huic rei per idem tempus³ civitatem propagatam, auctumque Romanum nomen communione¹⁰ juris, haud intempestive subtexturi videmur. Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, ⁴ *Sutrium* deducta colonia est, & post annum ⁵ *Setina*, novemque interjectis annis ⁶ *Nepe*; deinde, interpositis duobus & triginta, *Aricini* in civitatem recepti. ab¹⁵ hinc annos autem cccl. Sp. Posthumio, Veturio Calvinio Coss. *Campanis* data est civitas; partique *Samnitium*, sine suffragio: & eodem anno *Cales* deducta colonia. Interjecto deinde triennio *Fundani* & *Formiani* in civitatem recepti, ⁷ eo ipso anno, quo²⁰ Alexandria condita est. insequentibusque Coss. à Sp. Posthumio, Philone Publilio censoribus *Acerranis* data civitas; & post triennium ⁸ *Tarracina* deducta colonia, interpositoque quadriennio *Luceria*; ac deinde, interjecto triennio, *Suessa Aurunca*; & *Saticula Interamnaque* post biennium. Decem deinde hoc munere anni vacaverunt. tunc *Sora* atque ⁹ *Alba* deductæ coloniæ, & *Carseoli* post biennium. ¹⁰ at

¹ Ex ipso præfulgent nomine malit Heinſ. ² Ita Lips. reſte. non CIVITATES PROPAGATAS ut in MS. agitur enim de Roma. ³ Satricum malit Sigon. Urſin. Cluver. in Ital. Antiq. p. 555. & Gravius in Praſar. ad primum Vol. Theſauri Antiq. Rom. ⁴ Setia Ald. Alique. ⁵ Nepet Voſſ. Alique ex Livio & Plinio. quibus conſentiunt Grammatici Latini Vett. ⁶ Vide Scaligeri Anmadverſ. in Eusebii Chronic. p. 117. ⁷ In MS. TARRACINAM. quod tueretur Dacierius ad Feſtum, & ſequentium colaniarum nomina accuſative ſcribenda eſſe docet. ⁸ Hac Alba Fucentis, ſeu ad Fucinum lacum. ⁹ Ita Heinſ. in MS. AD QUINTUM FABIOQUE DECIO &c. unde fecerunt, aut at quintum Fabio Quinto, Decio &c. aut at Quinto Fabio quintum &c.

quintum Fabio, Decio Mure quartum Coss. quo anno Pyrrhus regnare cœpit, *Sinuessam Minturnasque* missi coloni; ¹ post quadriennium *Venusiam*: interjectoque biennio, M. Curio & ² Ruffino Cornelio Coss. *Sabinis* ³ sine suffragio data civitas. id actum ante annos ferme cccxx. at ⁴ *Cosam* & *Pastum* abhinc annos ferme ccc. Fabio Dorsone & Claudio Canina Coss. interjecto quinquennio, Sempronio Sopho & Appio Cæci filio Coss. *Ariminum, Beneventum* coloni missi; & suffragii ferendi jus *Sabinis* datum. at initio primi belli Punici *Firmum* & *Castrum* colonis occupata; & post annum *Asernia*, postque ⁵ xxii. annos *Asulum* & *Alsum*; ⁶ *Fregelleque* ⁷ anno post biennium; proximoque anno, Torquato ⁸ Sempronioque Coss. *Brundisium*, & post triennium *Spoletium*; quo anno floralium ludorum factum est initium: postque biennium ⁹ ducta *Valentia*; & sub adventum in Italiam Hannibalis, *Cremona* atque *Placentia*.

¹⁰ CAP. XV. Deinde, neque dum Hannibal in Italia moratur, neque proximis post excessum ejus annis, vacavit Romanis colonias condere; cum esset in bello conquirendus potius miles, quam dimittendus; & post bellum vires refovendæ magis, quam ¹⁵ spargendæ. Cn. autem Manlio Volsone & Fulvio Nobiliore Coss. *Bononia* deducta colonia, abhinc annos ferme ccxvii. & post quadriennium, *Pisaurum* ac *Potentia*; interjectoque triennio *Aquileja* & *Gravisca*, & post quadriennium *Luca*. Eodem ²⁰ temporum tractu, quamquam apud quosdam ambi-

¹ Post triennium Venusiam, adjectoque biennio &c. Pighius. ² Pro Cornelio Ruffino: quod familiare Vellejo; adeo ut forsitan scripserit paulo supra Fabio Q. pro Q. Fabio. ³ Ista de re vide Ill. Ezech. Spanhemii Orbem Romanum, p. 57. Edit. Lond. ⁴ Cosam aus Complam scribendum esse contendit Harduinus in Nummis Antiq. Illust. p. 599. Edit. Paris. ⁵ xvii. Sigon. xvi. vel xvii. Cluver. in Italia Antiq. p. 968. ⁶ Fregennæque Sigon. Urfin. & Cluver. in Ital. Antiq. p. 498. ⁷ In Editis quamplurimis desest vox anno. ⁸ Ita Heinss. cum MS. Al. deducta.

gitur,

gitur, *Puteolos Salernumque & Buxentum* missi coloni: *Auximum* autem in Picenum, abhinc annos ferme CLXXXVII. ante triennium, quam Cassius censor à Lupercali¹ in Palatium versus theatrum facere instituit; ² cui in demoliendo eximia civitatis severitas & Cos. Scipio restitere. quod ego inter clarissima publicæ voluntatis argumenta numeraverim. Cassio autem Longino & ³ Sextio Calvino (qui ⁴ Salues apud Aquas, quæ ab eo *Sextiæ* appellantur, devicit) consulibus, *Fabrateria* deducta est, abhinc annos ferme ⁵ CLVII. & post annum *Scylacium*, *Minervium*, *Tarentum*, *Neptunia*, ⁶ *Carthagoque* in Africa, prima, ut prædiximus, extra Italiam colonia condita est. de *Dertona* ambigitur. *Narbo* autem *Martius* in Gallia, ⁷ Porcio Marcioque Coss. abhinc ⁸ annos circiter CLIII. deducta colonia est. ⁹ post tres & viginti annos ¹⁰ in ¹¹ Vagiennis ¹² Eporædia, Mario Sexioque Flacco Coss. Neque facile memoriæ ¹³ mandaverim, quæ, nisi militaris, post hoc tempus deducta sit.

CAP. XVI. Cum hæc particula operis velut formam propositi excefferit, quamquam intelligo, mihi in hac tam præcipiti festinatione, quæ me rotæ pronive gurgitis ac verticis modo nusquam patitur consistere, pene magis necessaria prætereunda, quam supervacua amplectenda; nequeo tamen temperare mihi, quin rem sæpe agitatam animo meo, neque ad

¹ Illud in redundare putat Heins. non ita Popma. ² Ita MS. Voss. Aliique. Cui in emoliendo Lips. Cui inde (pro deinde) moliendo Acidal. ut & Heins. qui eos falli existimat, quibus demoliri posstrum videtur pro moliri. ³ SESTIO in MS. Sexto Calvino malit Urs. cum Sextius familia nomen sit, non prænomen. ⁴ SALLYES MS. Salyes Ald. Aliique. ⁵ CLII. Lips. ⁶ Carthago, quæ in Africa, prima extra Italiam colonia condita est Voss. ⁷ Ita Voss. & Heins. M. Porcio, Q. Marcio Coss. Ald. Aliique. ⁸ Circiter cXLVI. Lips. ⁹ Post XIII. annos Ald. & Cluver. Sic & Voss. post duo de viginti. Popma autem post tres de viginti malit. ¹⁰ Hac in re Vellejum errasse existimat Cluver. in Ital. Antiq. p. 87. & 97. ¹¹ In MS. BACIENNIS. ¹² In MS. EPORÆDIA. ¹³ Mandarin, nisi militares &c. deductas Heins.

liquidum ratione perductam, signem stylo. Quis enim abunde mirari potest, quod eminentissima cuiusque professionis ingenia¹ in eandem formam & in idem² artata temporis³ congruere spatium: & quemadmodum clausa⁴ capso alioque septo diversi generis animalia, nihilo minus separata alienis, in unum quodque corpus congregantur; ita cuiusque clari operis capacia ingenia, in similitudinem & temporum & profectuum, semetipsa ab aliis separaverunt? Una, neque multorum annorum spatio divisa, ætas, per divini spiritus viros, Æschylum, Sophoclem, Euripidem, inlustravit⁵ tragœdias; una priscam illam & veterem, sub Cratino, Aristophane & Eupolide, comœdiam: ac⁶ novam comicam Menandrus, æqualesque ejus ætatis magis quam operis, Philemon ac Diphilus, & invenere intra paucissimos annos, neque imitanda reliquere. Philosophorum quoque ingenia, Socratico⁷ ore defluentia, omnium,⁸ quos paullo ante enumeravimus, quanto post Platonis Aristotelisque mortem florere spatio? Quid ante Iso-
cratem, quid post ejus auditores eorumque discipulos clarum in oratoribus fuit? ⁹ adeo quidem artatum angustiiis temporum, ut nemo memoria dignus alter ab altero ¹⁰ videri nequiverint.

17 CAP. XVII. Neque hoc in Græcis, quam in Ro-

1 Ita Heinsf. Aliique. IN EAM FORMAM in MS. 2 Sic Heinsf. Aliique. artati Voss. Aliique cum MS. 3 Ita, vel congruunt Heinsf. CONGRUENS SPATIUM, ET QU. &c. dein QUOQUE CORPUS &c. in MS. Congruant spatium &c. dein quæque corp. &c. Lipsf. Aliique. Congruerint spatium? &c. qu. &c. postremoque speraverint Vossf. 4 Ita Bur. è MS. CAPSA Rhen. è MS. minus recte, ut ostendit Salmasius ad Spartiani Hadrianum, c. 12. 5 Tragœdiam malit Lipsf. 6 T³ comicam tolli volunt nonnulli, & vocem subsequentem imitanda mutari in imitandam. Heinsius legit iova Comica, deinde imitanda retinet. 7 Rore substituit Bozborn. 8 Ubi enumeravit? nisi ea pars Vellej periiit, ut vult Lipsf. Illa verba, quos paullo ante enumeravimus, aut delenda, aut corrigenda esse, recte monet Acidal. 9 Ita in MS. Adeoque isdem artati angustiiis &c. Lipsf. Adeo quidem artati ii (vel iis) angustiiis Acid. Adeo quidem artati illi angustiiis &c. Vossf. Adeoque idem (vel id) artatum angustiiis &c. Heinsf. 10 Ita MS. Sylb. Aliique. Nequiverit Ald. Audiri nequiverint Heinsf.

manis, evenit magis. nam, nisi aspera ac rudia repetas, & inventi laudanda nomine, ¹ in Accio circaque eum Romana tragoedia est; dulcesque Latini leporis facetiae, per Cæcilium Terentiumque & Afranium, ² suppari ætate nituerunt. ³ Historicos, (ut & Livium, quoque priorum ætati adstruas) præter Catonem & quosdam veteres & obscuros, minus LXXX. annis circumdatum ævum tulit: ut nec poëtarum in antiquius citeriusve processit ubertas. At oratio ac vis forensis, perfectumque prosæ eloquentiæ decus, ut ¹⁰ idem separetur Cato, (pace P. Crassi Scipionisque, & Lælii & Gracchorum, & Fannii & Ser. Galbæ dixerim) ita universa sub principe operis sui erupit Tullio; ut delectari ante eum paucissimis, mirari vero neminem possis, nisi aut ab illo visum, aut qui illum ¹⁵ viderit. Hoc idem evenisse grammaticis, plasticis, ⁴ pictoribus ⁵ sculptoribusque, si quis temporum institerit notis, reperiet, & eminentia cuiusque operis artissimis temporum claustris circumdata. ⁶ Hujus ergo præcedentisque, inquam, sæculi ingeniorum similitudinis, congregantisque se & in studium par & in emolumentum, causas ⁷ cum semper requiro, numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veris similes: inter quas has maxime. Alit æmulatio ingenia: & nunc invidia, nunc admiratio ⁸ incitationem ¹⁵

¹ IN ACCIO CIRCAQUE EORUM &c. in MS. In Accio circaque quorum &c. Rhen. In Attio circaque eum Ald. Lips. Aliique. In Accio circaque [i. e. circa hæc tempora] decorum Romanæ Tragediæ; dulcesque &c. Heins. ² Ita Lips. Aliique. SUB PARI in MS. Subpari ætate nituerunt Heins. ³ HISTORICOS ET UT LIVIUM &c. in MS. Historicos etiam (ut Livium quoque &c.) Voss. Sed ut (vel ut ut) Liv. &c. Heins. ⁴ Al. Pictoribus. ⁵ In MS. SCALPTORIBUSQUE VISQUISQUE. unde Heins. Sculptoribusque, si quis &c. vel Sculptoribusque, ut quisque. ⁶ Ita Heins. quod in MS. fuerit, Hujus ergo RECEDENTIS INQUE SÆCULUM INGENIORUM SIMILITUDINES CONGREGANTISQUE &c. &c. Legit Voss. Hujus ergo præcedentisque sæculi, ingeniorum similitudines congregantis, quasi & in studium par & in emolumentum &c. ⁷ Ita cum aliis in textu Heins. dicit tamen se malle rescribere, causas numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veris similes, interque eas has m. ⁸ Imitationem acc. Lips. & Acid. In imitationem acc. Heins.

accendit:

accendit: ¹ naturaque, quod summo studio petatum est, ascendit in summum: difficilisque in perfecto mora est; naturaliterque, quod procedere non potest, recedit. &, ut primo ad consequendos, quos priores ducimus, accendimur: ita, ubi aut præteriri aut æquari eos posse desperavimus, studium cum spe senescit; & quod adsequi non potest, sequi desinit; &, velut occupatam relinquens materiam, quærit novam; præteritoque eo, in quo eminere non possumus, aliquid ² in quo nitamur conquirimus; sequiturque, ut frequens ac mobilis transitus maximum perfecti operis ³ impedimentum sit.

CAP. XVIII. ⁴ Transit admiratio à conditione temporum, & ad urbium. Una urbs Attica pluribus annis ⁵ eloquentia, quam universa Græcia, uberiusque floruit; adeo ut corpora gentis illius separata ⁶ sint in alias civitates, ingenia vero solis Atheniensium muris clausa existimes. Neque ego hoc magis miratus sim, quam neminem Argivum, Thebanum, Lacedæmonium oratorem aut dum vixit auctoritate, aut post mortem memoria dignum existimatum. ⁷ quæ urbes & multæ aliæ talium studiorum fuere steriles, nisi Thebas unum os Pindari inluminaret. nam Alcmana Lacones ⁸ falso tibi vindicant.

¹ Matureque Lips. & Acidat. Naturaque servari jubet Heins. quod & mox naturaliter, quod tantundem, habedimus. ² In quod enitatur malit Heins. ³ Indicamentum Lips. Sed nihil heic mutandum censent Grut. & Bæcler. ⁴ Ita Scheg. & Lips. TRANSIT ADM. AD CONDITIONEM &c. in MS. Transcat adm. à conditione &c. Heins. ⁵ Ita Lips. ELOQUENTIAE, QUAM UN. GR. OPERIBUSQUE FLOR. in MS. Eloquentia, quam un. Gr. operibusque flor. Ald. Eloquentia, quam un. Gr. operibus floruit Scheg. Eloquentia, quam un. Græcia operibus, floruit: usque adeo ut corpora gentis illius separata hinc inde in alias civ. &c. Acid. Cur non, eloquentia, quam un. Græcia, ope operibusque floruit? Heins. MS. le- Etianem ruetur Gronov. Observat. l. 2. c. 23. Sunt autem (sic explicant) aumi eloquentia, quibus Athens eloquentia studio floruerunt; opera autem eloquentia, scripta edita. ⁶ T³ sunt delet Grut. ⁷ Ita Ald. Alique. QUÆ URBS TALIAM ST. &c. Rhen. & MS. & Lips. EXISTIMATUMQUE URBS ET ITALIA TALIAM ST. &c. Bur. & MS. unde legendum con-jicit, quæ urbes & multæ aliæ &c. sive item aliæ &c. Quæ urbes, ut multæ aliæ &c. Acid. Quæ urbes & in Italia Grut. Et in Italia, vel, ut in Ital. Bæcler. Quæ urbes etiam, ut aliæ, talium &c. Voss. ⁸ Vide Annot.

M. VELLEII PATERCULI
HISTORIÆ
ROMANÆ

A. D.

M. VINICIUM Cos.

¹ LIBER II.

CAP. I. **P**otentia Romanorum prior Scipio vi-
am aperuerat, luxuriæ posterior ape-
ruit. quippe, remoto Carthaginis me-
tu sublataque imperii æmula, non gradu, sed præci-
piti cursu, à virtute descitum, ad vitia² transcursum; ⁵
vetus disciplina deserta, nova inducta; in somnum
à vigiliis, ab armis ad voluptates, à negotiis in oti-
um³ conversa civitas. Tum Scipio Nasica in Capito-
lio porticus; tum, quas prædiximus, Metellus; tum
in Circo Cn. Octavius multo amœnissimam moliti ¹⁰
sunt: publicamque magnificentiam secuta privata lu-
xuria est. Triste deinde & contumeliosum bellum
in Hispania, duce latronum Viriatho, secutum⁴ est:
quod ita varia fortuna gestum est, ut sæpius⁵ Roma-
norum gereretur adversa. sed interempto Viriatho, ¹⁵
fraude magis quam virtute Servilii Cæpionis, Nu-

¹ POSTERIUS VOLUMEN in MS. ² Hanc vocem delet Græp. ut sit, à
virtute descitum ad vitia. ³ Conversa civitate Heinsf. ⁴ Verbum est
delet Heinsf. ⁵ Romano (pro Romanis) re gereretur adversa Heinsf.

mantinum gravius exarsit. Hæc urbs ¹ numquam decem millibus plura propriæ juventutis armavit : sed, vel ferocia ingenii, vel inscitia nostrorum ducum, vel fortunæ indulgentia, cum alios duces, tum Pompejum, magni nominis virum, ad turpissima deduxit fœdera, (hic primus è Pompejis Cos. fuit) nec minus turpia ac detestabilia Mancinum Hostilium Cos. sed Pompejum gratia impunitum habuit : ² Mancinum verecundia, quippe non recusando, perduxit
 10 huc, ut per fœtiales nudus ac post tergum religatis manibus dederetur hostibus. quem illi recipere se negaverunt, sicut quondam Caudini ³ fecerunt, dicentes, *publicam violationem fidei non debere unius sui sanguine.*

15 CAP. II. Immanem deditio Mancini civitatis movit dissensionem. quippe Tib. Gracchus, Tib. Gracchi clarissimi atque eminentissimi viri filius, P. Africanus ex filia nepos, quo quæstore & auctore id fœdus ictum erat, nunc graviter ferens aliquid à se factum infirmari, nunc similis vel judicii vel pœnæ metuens discrimen, Trib. pleb. creatus, vir alioqui vita innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito sanctissimus, tantis denique adornatus virtutibus, ⁴ quantas perfecta & natura & industria mortalis conditio recipit, P. Mucio Scævola, L. Calpurnio Coss. abhinc
 25 annos CLXII. descivit à bonis; pollicitusque toti Italiæ civitatem, simul etiam promulgatis agrariis legibus, ⁵ omnibus statum concupiscentibus, summa imis miscuit; & in præruptum atque anceps periculum

¹ Ita Urs. Voss. Heins. &c. NUNQUAM X. PLURA QUAM PROPRIÆ &c. in MS. Nunquam plura, quam x. millia propriæ &c. Ald. Lips.
² Ita sententiam distinguunt Voss. & Heins. MANCINUM VERECUNDIA. QUIPPE NON &c. MS. Aliique. ³ T³ fecerunt aut dolendum, aut infecerant mutandum censet Heins. ⁴ Quantas perfecta & naturæ & industriæ mortalis conditio recipit Heins. ⁵ Ita MS. Ald. Aliique. Omnium statum concutientibus Lips. & Acid. Omnem urbis statum concutientibus Heins. male, ut censet Cellarium.

adduxit remp. Octavioque collegæ, pro bono publico stanti, imperium abrogavit: Triumviros agris dividendis¹ coloniisque deducendis creavit se socerumque suum consularem Appium, &² Gracchum fratrem, admodum juvenem.

CAP. III. Tum P. Scipio Nasica, ejus, qui *optimus vir* à senatu judicatus erat, nepos, ejus, qui censor porticus in Capitolio³ fecerat, filius, pronepos autem Cn. Scipionis, celeberrimi viri, P.⁴ Africani patrui, privatusque & togatus, cum esset consobrinus Tib. Gracchi, patriam cognationi præferens, & quidquid publice salutare non esset privatim alienum existimans, (⁵ ob eas virtutes primus omnium absens pontifex max. factus⁶ est) ⁷ circumdata lævo brachio togæ lacinia, ex superiore parte Capitolii,¹⁰ summis gradibus insistens, hortatus est, *qui salvam vellet remp. se sequerentur*. Tum optimates, senatus, atque equestris ordinis pars melior & major, & intacta perniciosis consiliis plebs, intruere in Gracchum, stantem in area cum catervis suis, & concientem pene totius Italix frequentiam. is fugiens decurrensque clivo Capitolino, fragmine subfellii ictus, vitam, quam gloriosissime degere potuerat, immatura morte finivit. Hoc initium in urbe⁸ Roma civilis sanguinis gladiatorumque impunitatis fuit. inde jus¹⁵ vi obrutum, potentiorque habitus prior; discordiæque civium,⁹ antea conditionibus sanari solitæ, ferro dijudicatæ; bellaque non caussis inita, sed prout eorum merces fuit. quod haud mirum est. non enim ibi consistunt exempla, unde cœperunt; sed, quam-³⁰

¹ Colonisque Lipsf. ² C. Gracchum Putean. ³ Ita Voss. ut & Heinsius in textu; qui tamen in notis pro vulgato fuerat malit voverat. ⁴ AFRICANI PATRUIUS, PRIVATUSQUE &c. in MS. Africani patrui; is privatus &c. Ald. Africani patraelis legit G. Grotius in *Vitis Jurisconsultorum*, pag. 24. ⁵ Ob quas Ald. Acidal. ⁶ Voculam est tollit Heinsf. ⁷ Ita Ald. Aliique. CUM DATA LÆVO &c. in MS. ⁸ Poterat abesse Roma. Heinsf. ⁹ Antea conditionibus Bonhem. Concionibus Cujac.

libet in tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt : &, ubi semel recto deerratum est, in præceps pervenitur; nec quisquam sibi putat turpe, quod alii fuit fructuosum.

5 CAP. IV. Interim dum hæc in Italia geruntur, ¹ Aristonicus, mortuo rege Attalo, à quo Asia populo Romano hereditate relicta erat, sicut relicta postea est à Nicomede Bithynia, mentitus regiæ stirpis originem, armis eam occupat. is victus à M. Perperna, ductusque in triumpho : ² sed M. Aquillio capite pœnas dedit; cum initio belli Crassum Mucianum, virum juris scientissimum, decedentem ex Asia ³ proconsulem interemisset. ⁴ Et P. Scipio Africanus Æmilianus, qui Carthaginem deleverat, post tot acceptas
10 circa Numantiam clades, creatus iterum Cos. missusque in Hispaniam, fortunæ virtutisque, expertæ in Africa, respondit [⁵ in Hispania;] & intra annum ac tres menses, quam eo venerat, circumdatam operibus Numantiam excisamque æquavit solo. nec quis-
20 quam ullius gentis hominum ante eum clariore urbium excidio nomen suum perpetuæ commendavit memoriæ. quippe, excisa Carthagine ac Numantia, ab alterius nos metu, alterius vindicavit contumeliis. Hic, eum interrogante tribuno Carbone, *quid de*
25 *Tib. Gracchi cæde sentiret?* respondit: *si is occupandæ reip. animum habuisset, jure cæsum.* Et, cum omnis concio ⁶ adclamasset: *Hostium*, inquit, *armatorum totiens clamore non territus, qui possum vestro moveri, quorum noverca est Italia?* Reversus
30 in urbem, intra breve tempus, ⁷ M. Aquillio, C. Sem-

1 ARISTONICUS, QUI MORTUO &c. ARMIS EAM OCCUPAVERAT. IS VICTUS &c. in MS. Aristonicus (qui mortuo &c. armis eam occuparat) victus à M. Perperna &c. Voss. & Heinsf. 2 SED M. AQUILIO in MS. Sed à M. Aquillio Ald. Ductusque in triumpho à M. Aquillio &c. Urs. Ductusque in triumpho sub Manio Aquillio, capite pœnas dedit Heinsf. 3 Proconsule malit Heinsf. 4 At P. Scipio Voss. Et delet Acid. 5 Tollendum omnino in Hispania existimat Heinsf. 6 Occlamasset Lipsf. Aliique. 7 M. AQUILIO in MS.

pronio Coss. abhinc annos ¹ CL. post duos consula-
tus duosque triumphos, & bis excisos terrores reip.
mane in lectulo repertus est mortuus, ita ut quæ-
dam elisarum faucium in cervice reperirentur notæ.
De tanti viri morte nulla habita est quæstio: ejusque
corpus velato capite elatum est, cujus opera super
totum terrarum orbem Roma extulerat caput. seu
fatalem, ut plures, seu conflata in insidiis, ut aliqui
prodiderent memoriæ, mortem obiit; vitam certe di-
gnissimam egit, ² quæ nullius ad id temporis præter-
quam avito fulgore vinceretur. Decessit anno ferme
³ LVI. de quo si quis ambiget, recurrat ad priorem
consulatum ejus, in quem creatus est anno ⁴ XXXVI.
⁵ ita dubitare desinet.

CAP. V. Ante tempus excisæ Numantiæ, præclara
[⁶ in Hispania] militia ⁷ A. Bruti fuit: qui, pene-
tratis omnibus Hispaniæ gentibus, ingenti vi ho-
minum urbiumque potitus ⁸ numero, aditis quæ
vix audita ⁹ erant, *Gallæci* cognomen meruit. Et
ante eum paucis annis tam severum illius Q. Mace-
donici in his gentibus imperium fuit, ut, cum urbem
Contrebiæ nomine [in Hispania] oppugnaret, pul-
sas præcipiti loco quinque cohortes legionarias eo-
dem protinus subire juberet: facientibusque omni-
bus in procinctu testamenta, velut ad certam mor-
tem eundum foret, non deterritus proposito, perseve-
rantia ducis, quem moriturum miserat militem, vi-
ctorem recepit. tantum effecit mixtus timori pudor,
spesque desperatione quæsitæ. Hic virtute ac severi-

¹ CLIX. Ald. & Putean. ² Simplicius dixisset, quæ nullo, nisi avito
fulgore vinceretur; vel, nullius, nisi avi fulgore. Heins. ³ LIV. Lips.
Vulgatam scripturam tuetur Cl. Perizonius ad *Ælianum*, p. 646. ⁴ XXXVIII
Putean. priore numero immutato. ⁵ Hac tria verba abjicienda esse existi-
mat Grut. ⁶ In Hispania pro glossemate habet Heins. ut & mox versu
22. hujus pagina; & non multo post, versu ultimo hujus capituli. ⁷ D.
Bruti legendum existimant Ald. Urf. Aliique. Prænomen Decimi dat Bruto
huic Livii Epitoma LIX. ⁸ Illud numero Lipsio suspectum est, tanquam
glossema. ⁹ Ti erant omittunt nonnulli.

tate facti; at ¹ Fabius Æmilianus, Paulli exemplo, disciplinæ [in Hispania] fuit clarissimus.

CAP. VI. Decem deinde interpositis annis, qui Tib. Gracchum, idem Cajum, fratrem ejus, occupavit furor, tam virtutibus ejus omnibus quam huic errori similem, ingenio etiam eloquentiaque longe præstantiorem: qui cum summa quiete animi civitatis princeps esse posset, vel vindicandæ fraternæ mortis gratia, vel præmuniendæ regalis potentia, ejusdem exempli tribunatum ingressus, longe majora ² & acriora repetens, dabat civitatem omnibus Italicis, extendebat eam pene usque Alpes; dividebat agros; vetabat quemquam civem plus quingentis jugeribus habere; (quod aliquando lege Licinia cautum erat) nova constituebat portoria; novis coloniis replebat provincias; judicia à senatu transferebat ad equites; frumentum plebi dare instituerat; nihil immotum, nihil tranquillum, nihil quietum denique in eodem statu relinquebat: quin alterum etiam continuavit tribunatum. hunc L. Opimius Cos. qui prætor ³ Fregellas exciderat, persecutus armis, unaque Fulvium Flaccum, consularem ac triumphalem virum, æque prava cupientem, quem C. Gracchus in locum Tiberii fratris Triumvirum nominaverat, ⁴ eumque socium regalis adsumpserat potentia, morte adficit. Id unum nefarie ab Opimio proditum, quod capitis, non dicam Gracchi, sed civis Romani, pretium se daturum, idque auro repensurum proposuit. Flaccus in Aventino, armatos ad pugnam ciens, cum filio ⁵ majore jugulatus est. Gracchus profugiens, cum jam

¹ Hac ita legit & distinguit Lips. At Fabius Æmilianus Paulli, (scilicet filius) exemplo disciplinæ, in Hisp. &c. Aut ac severitate delendum, aut disciplina legendum existimat Patean. ² Et acrior repetens Lips. probante Grutero. Ut acrior, appetens Heins. ³ Fregenas legendum esse monuit Sigon. Vide Var. Lest. ad l. 1. c. 14. ⁴ EUM SOCIUM in MS. Et socium Urs. Atque socium Vog. Eoque socium legendum putat Heins.

comprehenderetur ab iis, quos Opimius miserat, cervicem Euporo servo præbuit; qui non segnius se ipse interemit, quam domino succurrerat. Quo die singularis Pomponii equitis Rom. in Gracchum fides fuit: qui more Coclitis, ¹ sustentatis in ponte hostibus, ejus gladio se transfixit. Ut Tib. Gracchi antea corpus, ita Caji, mira crudelitate victorum, in Tiberim dejectum est.

CAP. VII. Hunc ² Tib. Gracchi liberi, P. Scipionis Africani nepotes, viva adhuc matre Cornelia, ¹⁰ ³ Africani filia, viri optimis ingeniis male usi, vitæ mortisque habuere exitum. qui si civilem dignitatis concupissent modum, quidquid tumultuando adipisci gestierunt, quietis obtulisset resp. Huic atrocitati adjectum scelus unicum. quippe juvenis, specie ¹⁵ excellens, necdum duodevicesimum transgressus annum, immunisque delictorum paternorum, Fulvii Flacci filius, quem pater legatum de conditionibus miserat, ab Opimio interemptus est. quem cum ⁴ Haruspex Tuscus, amicus, flentem in vincula duci ²⁰ visisset, *Quin tu hoc potius, inquit, facis?* protinusque, inlilo capite in ⁵ postem lapideum januæ carceris, effusoque cerebro, expiravit. Crudelesque mox quæstiones in amicos clientesque Gracchorum habitæ sunt. sed Opimium, virum alioqui sanctum & ²⁵ gravem, damnatum postea judicio publico, memoria ipsius sævitæ, nulla civilis persecuta est misericordia. Eadem ⁶ Rutilium Popilliumque, qui Coss. asperime in Tib. Gracchi amicos sævierant, postea judiciorum publicorum merito oppressit invidia. ⁷ Rei ³⁰ tantæ parum ad notitiam pertinens interponetur.

¹ Sustentatis in ponte hostibus ejus, se gladio transfixit *Gravius post Ursinum. Non incommode tñ ejus deleri poterit. Heins.* ² C. GRACCHI LIBERI &c. in MS. ³ Africani filia delendum censet *Heins.* ⁴ Haruspex Fuscus *Alii.* ⁵ Ita *Ald. Voss. Aliique ex Val. Maximo.* POSTEM LAPIDEUM in MS. An in frontem lapideam? *Heins.* ⁶ Rutilium *Ald.* ⁷ Rei tantæ parva &c. *Lips.* Rei tantæ parum id ad notitiam pertinens interponatur *Heins.*

Hic est Opimius, à quo Cos. celeberrimum *Opimiani vini* nomen: quod jam nullum esse, spatio annorum colligi potest; cum ab eo sint ad te, M. Vinici, consulem, anni ¹ CLI. Factum Opimii, ² quod inimicitiarum quæsitæ erat ultio, minor secuta auctoritas: ³ & visâ ultio privato odio magis, quam publicæ vindictæ data.

CAP. VIII. Subinde Porcio Marcioque Coss. deducta colonia, *Narbo Martius*. Mandetur deinde ¹⁰ memoriæ severitas judiciorum. ⁴ quippe C. Cato consularis, M. Catonis nepos, Africani sororis filius, repetundarum ex Macedonia damnatus est; cum lis ejus ⁵ IIII. æstimaretur. adeo illi viri magis voluntatem peccandi intuebantur, quam modum; ¹⁵ itaque ad consilium dirigebant; & quid, non in quantum, admissum foret, æstimabant. Circa eadem tempora ⁶ Metelli fratres uno die triumphaverunt. Non minus clarum exemplum & ⁷ adhuc unicum Fulvii Flacci, ejus qui Capuam ceperat, filiorum, sed ²⁰ alterius in adoptionem dati, in collegio Coss. fuit. (adoptivus in ⁸ Acidini Manlii familiam datus) nam ⁹ censura Metellorum patruelium, non germanorum fratrum, fuit: quod solis contigerat ¹⁰ Scipionibus. Tum Cimbri & Teutoni transcendere Rhenum, ²⁵ multis mox nostris suisque cladibus nobiles. Per eadem tempora clarus ejus Minucii, ¹¹ qui porticus, quæ hodieque celebres sunt, molitus est, è Scordiscis triumphus fuit.

¹ CL. Ald. Putean. ² Quo inimicitiarum quæsitæ erat ultio, vel quod eo &c. Heins. ³ Et visum privato odio magis, quam publicæ vindictæ darum Lips. Ut visum priv. &c. quam publicæ vindictæ dari Heins. ⁴ Sic Ald. Aliique. QUIPPE COS. CATO CONSULARIS in MS. ⁵ XIII. Lips. & Voss. ex Cicerone. Cum lis ei H-S. XVIII. æstimaretur legit Hototoman. ad Ciceronis lib. IV. in Verrem. ⁶ M. METELLI in MS. II. Metelli Ald. M. & C. Metelli Pigh. M. C. Metelli Voss. ⁷ Ad hunc unicum Acid. post Bueretium. ⁸ Ita Ald. Sigon. Aliique. ACIDIANI in MS. ⁹ CENSUS in MS. ¹⁰ Nonnulli Scipionibus substituant: quos refellit Ald. ¹¹ Qui porticus hodieque celebres molitus est Heins.

CAP. IX. Eodem tractu temporum nituerunt oratores, Scipio Æmilianus Læliusque, Ser. Galba, duo Gracchi, C. Fannius, Carbo Papirius. Nec prætereundus Metellus Numidicus, & Scaurus, & ante omnes L. Crassus & M. Antonius. quorum ætati, ingeniisque succedere C. Cæsar Strabo, P. Sulpicius.¹ nam Q. Mucius juris scientia, quam propriæ eloquentiæ nomine, celebrior fuit. Clara etiam per idem ævi spatium fuere ingenia, in Togatis Afranii; in Tragediis Pacuvii, atque Accii, usque in Græcorum¹⁰ ingeniorum² comparisonem evecti, magnumque inter hos ipsos facientis operi suo locum: adeo quidem, ut in illis limæ, in hoc pene plus videatur fuisse sanguinis. Celebre & Lucilii nomen fuit, qui sub P. Africano, Numantino bello, eques militava-¹⁵ rat. quo quidem tempore juvenis adhuc Jugurtha ac Marius, ³ sub eodem Africano militantes, in iisdem castris didicere, quæ postea in contrariis facerent. Historiarum auctor jam tum Sisenna erat juvenis: sed opus belli civilis ⁴ Sullani post aliquot annos ab eo²⁰ seniore editum est. vetustior Sisenna fuit Cælius; æqualis Sisennæ Rutilius, Claudiusque Quadrigarius, & Valerius Antias. Sane non ignoremus, eadem ætate fuisse Pomponium, sensibus celebrem, verbis rudem, ⁵ & novitate inventi à se operis commenda-²⁵ bilem.

CAP. X. ⁶ Prosequamur notam severitatem censorum, Cassii Longini Cæpionisque, qui abhinc ⁷ an-

¹ Sic Ald. Aliique. NAMQUE MOTIUS &c. in MS. Nam Q. Mucius juris scientia, quam proprie &c. Lips. Nam Q. Mucius juris scientiæ prope quam eloquentiæ &c. Acid. Nam Q. Mucius juris scientia, quam proprio eloquentiæ nomine Heinfs. ² COMPARATIONEM EJUS ÆTATIS Rhen. i MS. COMPARATIONEM EVECTIS Bur. i MS. Evecta legit Heinfs. & mox, magnumque inter hos ipsos facientis operi suo locum Ennii ³ Sub eodem Africano militantes pro librarii additamento habet Grut. ⁴ SULLANIQUE in MS. ⁵ Sed novitate Lips. At novitate, vel set novitate malit Voss. nam particulam hanc in optimis MSS. per 2 subinde scribi notum est. ⁶ Perlequamur Alii. ⁷ Annos CLVII. LEPIDUM ÆLIUM sp MS. recte, judicio Lipsii. Annos CLV. Lepidum Æmilium Ald. Scheg.

nos CLVII. Lepidum Æmiliū augurē, quod sex millibus ædes conduxiſſet, adeſſe juſſerunt. at nunc, ſi quis tanti habitet, vix ut ſenator ¹ agnoſcitur. adeo mature à rectis in vitia, à vitiis in prava, à pravis in præcipitia pervenitur. Eodem tractu temporum & Domitii ex Arvernīs & Fabii ex Allobrogibus victoria fuit nobilis. Fabio, Paulli nepoti, ex victoria cognomen *Allobrogico* inditum. Notetur Domitiæ familiæ peculiaris quædam, & ut clariffima ita
 20 ² artata numero felicitas. Quatuor ante hunc, nobiliſſimæ ſimplicitatis juvenem, Cn. Domitium, fuere
³ ſingulis omnino parentibus geniti; ſed omnes ad conſulatum ſacerdotiaque, ad triumphi autem pene omnes pervenerunt inſignia.

35 CAP. XI. Bellum deinde Jugurthinum geſtum eſt per Q. Metellum, nulli ſecundum ſæculi ſui. hujus legatus fuit C. Marius, quem prædiximus, natus
⁴ equeſtri loco, hirtus atque horridus vitæque ſanctus, quantum bello optimus tantum pace peſſimus,
 40 immodicus gloriæ, inſatiabilis, impotens ſemperque inquietus. hic, per publicanos alioſque in Africa negotiantes, criminatus *Metelli lentitudinem*, *trahentis jam in tertium annum bellum*, & *naturalem nobilitatis ſuperbiam*,
 45 ⁵ *morandique in imperiis cupiditatem*, effecit, ut, cum commeatu petito Romam veniſſet, Cos. crearetur, bellique pene patrati à Metello, qui bis Jugurtham acie fuderat, ſumma committeretur ſibi. Metelli tamen & triumphus fuit clariffimus,
⁶ & meritum; virtutique cognomen *Numidici*

¹ Agnoſcatur Lipſ. ² ARTATA &c. UTI ANTE HUNC &c. Rhen. à MS. In ſcholiis vero ſuggerit uti pro nota numerali poſitum eſſe. Sacrata &c. Acid. & mox poſt Aldum pro uti legit VII. Artata &c. IV. ante hunc &c. ſinguli &c. Lipſ. ſed ſingulis præfert Heinſ. ³ Id eſt, qui unici ſunt parentibus ſuis. nam ſingulis parentibus genitos tantundem eſt (inquit Heinſ.) ac ſi dicas omnes fuiſſe parentibus ſuis ſingulos & unicos. ⁴ Forte, agreſti loco. Voſſ. ⁵ Immorandique in Schol. Rhenani, probante Heinſ. ⁶ Et meritum virtutibus cogn. &c. Lipſ. Inditum expungit, dein meritum virtute cogn. Numidici legit Grut. Et meritum virtuti quæ

midici inditum. Ut paullo ante Domitia¹ familiae, ita Cæciliae notanda claritudo est. quippe intra XII. ferme annos hujus temporis Coss. fuere Metelli, aut censores, aut triumpharunt amplius² XII. ut appareat, quemadmodum urbium imperiorumque, ita gentium nunc florere fortunam, nunc senescere, nunc interire.

CAP. XII. At C. Marius L. Sullam, jam tunc,³ ut præcaventibus fatis, copulatum sibi quæstorem habuit; & per eum, missum ad regem Bocchum, Jugurtha rege, abhinc annos ferme⁴ CXXXIX. potitus est. designatusque iterum Cos. in urbem reversus, secundi consulatus initio Calend. Jan. eum in triumpho duxit. Effusa, ut prædiximus, immanis vis Germanarum gentium, quibus nomen Cimbris ac Teutonibus⁵ erat, cum Cæpionem⁶ Maniliumque⁷ Coss. & ante Carbonem Silanumque fudissent fugassentque in Galliis, & exuissent exercitu, Scaurumque Aurelium⁷ Cos. & alios celeberrimi nominis viros trucidassent, populus R. non alium repellendis tantis hostibus magis idoneum imperatorem, quam Marium, est ratus. Tum multiplicati consulatus ejus. Tertius in apparatu belli consumptus: quo anno Cn. Domitius Trib. pleb. legem tulit, ut sacerdotes, quos antea collegæ sufficiebant, populus crearet. Quarto trans Alpes circa Aquas Sextias cum Teutomis confligit; amplius CL. hostium priore ac postero die ab eo trucidatis; gensque excisa Teutonum. Quinto, citra Alpes in campis, quibus nomen erat Raudiis, ipse cos. & procos. Q. Lutatius Catulus fortunatissimo decer-

que cognomen &c. Voss. Emeritumque ei virtute cognomen Numidici inditum Heins. 1 Potius gentis. nam in gente Domitia dua familia claruerunt, teste Sueton. in Nerone. Cellar. 2 XI. Lips. Vide Rupertum in Pomponium. 3 Patriæ caventibus fatis Lips. Ut prævaricantibus fatis Heins. 4 CXXXIV. Ald. CXXXVI. Putean. 5 Maniliumque reponit Ald. ex Cassiodoro & Obsequente. 6 Cos. legit P. Fabricius ad Orosium p. 400. 7 Consularem Ald. & Putean.

tavere prælio: cæsa aut capta amplius ¹ c. hominum. Hac victoria videtur meruisse Marius, ne ejus natū remp. pœniteret, ac ² bona malis repensasse. Sextus consulatus veluti præmium ei meritorum datus. Non
 5 tamen hujus consulatus fraudetur gloria; quo Servilii Glauciae Saturninique Apuleji furorem, continuatis honoribus remp. lacerantium, & gladiis quoque & cæde comitia discutientium, ³ cos. armis compescuit; hominesque exitiabiles in Hostilia curia
 10 morte multavit.

CAP. XIII. Deinde, interjectis paucis annis, tribunatum iniit M. Livius Drusus, vir nobilissimus, eloquentissimus, sanctissimus, meliore in omnia ingenio animoque, quam fortuna, usus. qui cum senatui
 15 priscum restituere cuperet decus, & judicia ab equitibus ad eum transferre ordinem; (quippe eam potestatem nacti equites Gracchanis legibus, cum in multos clarissimos atque innocentissimos viros sævis-
 20 omnis ævi optimum, interrogatum lege repetundarum, maximo cum gemitu civitatis damnaverant) in iis ipsis, quæ pro senatu moliebatur, senatum habuit adversarium: non intelligentem, si qua de plebis commodis ab eo agerentur, veluti inescandæ illicien-
 25 dæque multitudinis causâ fieri, ut minoribus ⁴ perceptis majora permitteret. Denique ea fortuna Drusi fuit, ut malefacta collegarum, quam ⁵ ejus optime
⁶ ab ipso cogitata, senatus probaret magis; & honorem, qui ab eo deferebatur, sperneret; injurias, quæ
 30 ab aliis intendebantur, æquo animo reciperet; & hujus summæ gloriæ invideret, illorum modicam ferret.

¹ Notam centenariam geminandam esse censet Lips. ² Mala bonis repensasse Bacler. ³ Consularibus armis Acid. ⁴ Fortasse præceptis. Lips. Concinnius minoribus præceptis, majora permitterent, sc. plebs. ⁵ Ejus delet Heinfs. ⁶ Ab ipso expungis Lips.

CAP. XIV. Tum conversus Drusi animus, quando bene cœpta male ¹ cedebant, ad dandam civitatem Italiæ. quod cum moliens revertisset è foro, immensa illa & ² incondita, quæ cum semper comitabatur, cinctus multitudine, in atrio domus suæ cultello percussus, qui adfixus lateri ejus relictus est, intra paucas horas decessit. Sed cum ultimum redderet spiritum, intuens circumstantium mœrentiumque frequentiam, effudit vocem convenientissimam conscientie suæ: ³ *Ecquando, inquit, propinqui amici-¹⁰ que, similem mei civem habebit resp.?* Hunc finem clarissimus juvenis vitæ habuit. cujus morum minime omittatur argumentum. Cum ædificaret domum in Palatio, ⁴ in eo loco, ubi est, quæ quondam Ciceronis, mox Censorini fuit, nunc Statillii Sisennæ est; ⁵ promitteretque ei architectus, *ita se eam ædificaturum, ut ⁶ libera à conspectu, ⁶ immunis ab omnibus arbitris esset, neque quisquam in eam despicere posset: Tu vero, inquit, ⁷ siquid in te artis est, ita compone domum meam, ut, quidquid agam, ab omni-¹⁰ bus perspici possit.*

CAP. XV. In legibus Gracchi inter perniciosissima numeraverim, quod extra Italiam colonias posuit. id majores (cum viderent tanto potentiores Tyro Carthaginem; Massiliam Phocæa; Syracusas ¹⁵ Corintho; Cyzicum ac Byzantium Mileto, genitali solo) diligenter vitaverant, ⁸ ut cives Romanos ad censendum ex provinciis in Italiam revocaverint. ⁹ Prima autem extra Italiam colonia *Carthago* condita est. Mors Drusi jampridem tumescens bellum ex- ³⁰ citavit Italicum. quippe L. Cæsare, ¹⁰ P. Rutilio Coss.

¹ Cadebant malit Lips. ² Ita Lips. & Heins. INCOGNITA in MS.
³ ECQUANDONE in MS. ⁴ T³ in redundare putat Heins. ⁵ Illa libera à conspectu tollenda censet Grut. ⁶ IMMUNISQUE in MS. ⁷ Ista si quid in te artis est à glossariis esse credit Grut. ⁸ Ut qui cives &c. Acid.
⁹ Totum hoc usque ad Mors Drusi &c. an à Velleji manu sit dubitat Voss.
¹⁰ EX POMPEJO RUTILIO COSS. in MS.

abhinc annos ¹ cxx. ² universa Italia, cum id malum ab ³ Asculanis ortum esset, (quippe ⁴ Servium præto-
rem Fontejumque legatum occiderant) ac deinde à
Maris exceptum in omnes penetrasset regiones, ar-
ma adversus Romanos cepit: quorum ut fortuna a-
trox, ita causa fuit justissima. petebant enim eam ci-
vitatem, cujus imperium armis tuebantur: *per omnes*
annos atque omnia bella ⁵ *duplici numero se mili-*
tum equitumque fungi, neque in ejus civitatis jus
¹⁰ *recipi, quæ per eos in id ipsum pervenisset fastigium,*
per quod homines ejusdem & gentis & sanguinis, ut
externos alienosque, fastidire posset. Id bellum am-
plius ccc. juventutis Italicæ abstulit. Clarissimi autem
imperatores fuerunt Romani eo bello: Cn. Pompe-
¹⁵ jus, Cn. Pompeji Magni pater; C. Marius, de quo
prædiximus; L. Sulla, anno ante prætura functus;
Q. Metellus Numidici filius, qui meritum cognom-
en *Pii* consecutus erat. quippe expulsus civitate
à L. Saturnino trib. pleb. quod solus in leges ejus ju-
²⁰ rare noluerat, pietate sua, auctoritate senatus, con-
sensu ⁶ reip. restituit patrem. nec triumphis hono-
ribusque, quam aut causa exilii, aut exilio, aut redi-
tu clarior fuit Numidicus.

CAP. XVI. Italicorum autem fuerunt celeberrimi
²⁵ duces; ¹ Silo Poppædus, Herius Asinius, Instejus Ca-
to, C. Pontidius, Telestinus Pontius, Marius Egnati-
us, Papius Mutilus. Neque ego verecundia domestici
sanguinis gloriæ quidquam, dum verum refero, sub-
traham. quippe multum Minatii Magii, atavi mei,

¹ cxx. Ald. ² Sic Ald. Aliique. Vulgo (cum MS.) cum id malum
in universa Italia ab Asculanis esset. Sed esset delet Grut. ³ Asculanen-
sibus legendum putant Cluverius in Ital. Antiq. l. 4. c. 8. & Camillo Pel-
legrinus in Appar. ad Antiq. Capua, p. 51. ⁴ Servilium Ald. non
ita recte, ut censet Gronov. ad Livii Epitom. lxxii. ⁵ Duplici munere
Delben. Duplici se numero Alii. ⁶ Pop. Rom. Ald. ⁷ Sic Heins.
Aliique. Silo Poppædus, Hirnus Asinius, T. Vettius Cato, &c. Urs.
Silo Pompædus Voss. &, annon Instejus Capito sit legendum, hæret. Mox
Papius Mutilius Alii.

¹ Aſculanenſis, tribuendum eſt memoriæ: qui nepos
² Decii Magii, Campanorum principis, celeberrimi &
 fideliffimi viri, tantam hoc bello Romanis fidem præ-
 ſtitit, ut cum legione, quam ipſe in Hirpinis conſcri-
 pſerat, Herculaneum ſimul cum T. Didio caperet, ³
 Pompejos cum L. Sulla oppugnaret, ³ Coſamque oc-
 cuparet. cujus de virtutibus cum alii, ⁴ tum maxime
 dilucideque Q. Hortenſius in Annalibus ſuis retulit.
⁵ cujus pietati plenam populus R. gratiam retulit;
 ipſum viritum civitate donando, duos filios ejus cre-
 ando prætores, cum ſeni adhuc crearentur. Tam va-
 ria atque atrox fortuna Italici belli fuit, ut per bien-
 nium ⁶ continuum duo Romani conſules, Rutilius ac
 deinde Cato Porcius, ab hoſtibus occiderentur; exer-
 citus P. R. multis in locis funderetur; utque ad ſa-
 ga iretur, diuque in eo habitu maneretur. ⁷ Caput
 imperii ſui Corfinium legerant, quod adpellarent *Ita-*
licum. Paullatim deinde recipiendo in civitatem, qui
 arma aut non ceperant aut depoſuerant maturius,
 vires reſectæ ſunt: Pompejo Sullaque & Mario flu-
 entem procumbentemque ⁸ Remp. reſtituentibus.

CAP. XVII. Finito ex maxima parte, ⁹ niſi qua
 Nolani belli manebant reliquiæ, Italico bello, (quo
 quidem Romani victis adſectisque ipſi ¹⁰ exarmati,
 quam integris univerſis, civitatem dare maluerunt) ¹¹
 conſulatum inierunt Q. Pompejus & L. Cornelius
 Sulla; vir qui neque ad finem victoriæ ſatis laudari,
 neque poſt victoriam abunde vituperari poteſt. hic,

¹ Potius Aſculanenſis. Vide Not. 3. ad cap. 15. ² Decimi legit Vir
 Doſtus. ³ Coſam Alii. Sed nihil hic mutandum monet Voſſ. quamquam
 magis inclinet, ut hic Compſam legat. Vide Harduini Nummos Illuſtratos,
 p. 599. Edit. Pariſ. ⁴ Tum maximeque dilucide Q. Hortenſ. Lipſ.
⁵ CUJUS ILLE PIETATI &c. in MS. Cujus ſcilicet pietati Lipſ. Forte,
 cujus in ſe pietati: ſive, cujus inde pietati. Voſſ. Cujus illibatæ pietati
 Heinf. ⁶ CONTINUO in MS. Continui Urſ. ⁷ Caput imperii ſui Cor-
 finium legerant Italicani. paullatim &c. Urſ. Quod appellarant Lipſ.
 Quod appellarunt Italicam Voſſ. ⁸ REM P. R. RESTITUENTIBUS in MS.
 atque ita legendum putant Voſſ. & Heinf. ⁹ Sic Voſſ. & Heinf. NIſI QUAE
 &c. in MS. Niſi quod Lipſ. ¹⁰ Exanimati Acid.

natus familia nobili, sextus à Cornelio Rufino, qui bello Pyrrhi inter celeberrimos fuerat duces, cum familiæ ejus claritudo ¹ intermissa esset, diu ita se gessit, ut nullam petendi consulatum ² cogitationem habere videretur: deinde post præturam inlustratus bello Italico, & ante in Gallia legatione sub Mario, qua eminentissimos duces hostium fuderat, ex successu animum sumpsit; petensque consulatum, pene omnium civium suffragiis ³ nactus est. sed cum honorem undequinquagesimo ætatis suæ anno adsecutus est.

CAP. XVIII. Per ea tempora Mithridates Ponticus rex, vir neque silendus neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius, ⁴ aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal, occupata Asia, necatisque in ea omnibus civibus R. quos quidem eadem die atque hora, ⁵ redditis civitatibus litteris, ingenti cum pollicitatione præmiorum interimi jusserat, (quo tempore neque fortitudine adversus Mithridatem, neque fide in Romanos quisquam Rhodiis par fuit. horum fidem Mitylenæorum perfidia inluminavit: qui ⁶ Man. Aquillium aliosque Mithridati victos tradiderunt; quibus libertas, in unius Theophanis gratiam, postea à Pompejo restituta est) cum terribilis Italiæ quoque videretur imminere, sorte obvenit Sullæ Asia provincia. is, egressus urbe, cum circa Nollam moraretur, (quippe ea urbs pertinacissime arma retinebat, exercituque Romano obsidebatur; velut pœniteret ejus fidei, quam omnium sanctissimam bello præstiterat Punico) P. Sulpicius, trib. pleb. diser-

¹ Interemisisset Acid. ² Rationem Sigon. ³ Ita Voss. Al. factus est. Sed aptus est ex antiquo verbo apisci scribendum censet Acid. Consulatum &c. nactus est undequinquagesimo ætatis suæ anno legit Grut. delendo sed eum honorem & adsecutus est. Sed omnium civium suffragiis honorem &c. adsecutus est matir Heinf. ⁴ Aliquamdiu Lips. ⁵ Reddita civitatibus litteræ &c. interimi jusserant legit Heinf. vel redditis civitati cuique litteris interimi jusserat. ⁶ M. AQUILLIUM in MS.

tus, acer, opibus, gratia, amicitiiis, vigore ingenii atque animi celeberrimus; cum antea rectissima voluntate apud populum maximam quæsisset dignitatem, quasi pigeret eum virtutum suarum, & bene consultæ ei male cederent, subito prævus & præceps, C. Mario, post LXX. annum omnia imperia & omnes provincias ¹concupiscenti, addixit; legemque ad populum ²tulit, qua Sullæ imperium abrogaretur, C. Mario bellum decerneretur Mithridaticum; aliasque leges perniciosas & exitiabiles, neque tolerandas liberæ civitati, tulit: quin etiam Q. Pompeji Cos. filium, eundemque Sullæ generum, per emissarios factionis suæ interfecit.

CAP. XIX. Tum Sulla contracto exercitu ad urbem rediit, eamque armis occupavit; XII. auctores ³novarum pessimarumque rerum, ⁴inter quos Marium cum filio & P. Sulpicio, urbe exturbavit ac lege lata exsules fecit. Sulpicium etiam adsecuti equites in Laurentinis paludibus jugulavere; caputque ejus, ⁵erectum & ostentatum pro Rostris, velut omen ⁶imminentis proscriptionis fuit. Marius post sextum consulatum ⁷annoque LXX. nudus ac limo obrutus, oculis tantummodo ac naribus eminentibus, extractus arundineto, circa paludem Maricæ, in quam se, fugiens confectantes Sullæ equites, abdiderat, injecto ⁸in collum loro in carcerem Minturnensium iussu ⁹duumvirali perductus est. ad quem interficiendum missus ¹⁰cum gladio servus publicus, natione Germanus, qui forte ¹¹ab imperatore eo bello Cimbrico captus erat, ut agnovit Marium, ¹²magno ejulatu expromenti

¹ Concupiscenti se addixit Heins. ² Tulit expungendum censet Heins. ³ Interque eos Acid. ⁴ Grutero non displicet exsecutum. ⁵ Annosque Urs. & Putean. Annumque Voss. Annoque LXX. pro glossemate habet Grut. ⁶ Ita restituit Grut. II. VIRI in MS. An potius II. virum? Lips. ⁷ Cum gladio, & mox de carcere mera glossemata esse existimat Grut. ⁸ T. ab forsan delendum. ⁹ Al. cum magno ejulatu &c. Expromens Scheg. ¹⁰ Exprimens Acid. Exprimenti Alii. Magno ejulatu se prodentem, indignatione

promenti indignationem casus tanti viri, abjecto gladio profugit è carcere. Tum cives, ab hoste misereri paullo ante principis viri docti, instructum eum viatico, conlataque veste, in navem imposuerunt. at ille, adsecutus circa Ænariam ¹ filium, cursum in Africam direxit; inopemque vitam in tugurio ruinarum Carthaginensium toleravit: cum Marius adspiciens Carthaginem, illa intuens Marium, alter alteri possent esse solatio.

- ¹⁰ CAP. XX. ² Hoc primum anno, sanguine Cos. Romani, militis ³ imbutæ manus sunt: quippe ⁴ Pompejus, collega Sullæ, ⁵ ab exercitu Cn. Pompeji proconsulis, seditione, sed quam dux creaverat, interfectus est. Non erat Mario Sulpicioque Cinna temperator.
- ¹⁵ itaque, cum ita civitas Italiæ data esset, ut in octo tribus contribuerentur novi cives; ne potentia eorum & multitudo veterum civium dignitatem frangeret, plusque possent recepti in beneficium quam auctores beneficii, Cinna, in omnibus tribubus eos
- ²⁰ se distributurum, pollicitus est. quo nomine ingentem totius Italiæ frequentiam in urbem acciverat. è qua pulsus collegæ optimatumque viribus, cum in Campaniam tenderet, ex auctoritate senatus consulatus ei abrogatus est, suffectusque in ejus locum L.
- ²⁵ Cornelius Merula, flamen Dialis. Hæc injuria homine, quam exemplo dignior fuit. Tum Cinna, corruptis primo centurionibus ac tribunis, mox etiam spe largitionis militibus, ab eo exercitu, qui circa Nolam erat, receptus est. is, cum ⁶ universus in verba
- ³⁰ ejus jurasset, retinens insignia consulatus, patriæ bellum intulit, fretus ingenti numero novorum civium,

dignatione &c. Gryph. & Steph. Magnos ejulatus exprimente indignatione &c. Heins. ¹ Uxoris filium malis Putean. ² Alii sic distinguunt: Hoc primum anno, sanguine Consulibus, Romani militis imbutæ &c. ³ Imbutæ manus in MS. ⁴ Q. Pompejus legit Heins. ⁵ Ab exercitu vel ad exercitum, & mox exciverat vel excitaverat pro creaverat in MS. Civerat vel concitaverat Heins. ⁶ Universos in MS.

è quorum delectu ccc. amplius cohortes conscripserat, ac triginta legionum instar impleverat. Opus erat partibus, auctoritate, ¹ gratia: cujus augendæ, C. Marius cum filio de exilio revocavit, quique cum iis pulsi erant.

CAP. XXI. Dum bellum autem infert patriæ Cinna, Cn. Pompejus, Magni pater, (cujus præclara opera bello Marisco præcipue circa Picenum agrum, ut præscripsimus, usa erat resp. quique Asculum ceperrat; circa quam urbem, cum in multis aliis regionibus exercitus dispersi forent, v. & LXX. civium Romanorum, amplius LX. Italicorum una die conflixerant) frustratus spe continuandi consulatus, ita se dubium mediumque partibus præstitit, ut omnia ex proprio usu ² ageret, temporibusque insidiari videretur; & ³ huc atque illuc, unde spes major ⁴ affulsisset potentiae, se exercitumque deflecteret. sed ad ultimum magno atrocique prælio cum Cinna confligit. Cujus commissi patratique ⁵ sub ipsis mœnibus oculisque urbis Romæ, pugnantibus spectantibusque quam fuerit eventus exitiabilis, vix verbis exprimi potest. Post hoc, cum utrumque exercitum, velut parum bello exhaustum, laceraret pestilentia, Cn. Pompejus decessit: cujus interitus voluptas amissorum, aut gladio aut morbo, civium pene damno repensata est: ⁶ populusque R. quam vivo iracundiam debuerat, in corpus mortui contulit. Seu duæ seu tres Pompejorum fuere familiæ, primus ejus nominis, ante annos fere ⁷ CLXVIII. Q. Pompejus cum Cn. Servilio consul fuit. Cinna & Marius, haud incruentis utrimque ⁸

¹ GRATIA CUJUS &c. in MS. Restius gratia: cujus augendæ (sc. causa) C. Mar. &c. ² Agere malit Voss. ³ Sic Ald. ADQUISSET in MS. atque ita Voss. ⁴ Ita ex emendatione Lips. SUB IPSIS MœNIBUS SOCIISQUE &c. Rhen. & MS. Sub ipsis mœnibus, id est oculis urbis Romæ &c. Grut. Sub ipsis mœnibus sociisque &c. Voss. Sub ipsis mœnibus sociisque &c. Heins. ⁵ Vulgo sic. CLXVIII. (vel CLXVII.) QUAM POMPEJUS &c. in MS. CLXIX. Aliis.

certaminibus editis, urbem occupaverunt; sed prior ingressus Cinna de recipiendo Mario legem tulit.

CAP. XXII. Mox C. Marius, pestifero civibus suis reditu, intravit mœnia. nihil illa victoria fuisset
 5 crudelius, nisi mox Sullana esset secuta. ¹ neque licentia in mediocres sævitum, sed excelsissimi quoque atque eminentissimi civitatis viri variis suppliciorum generibus affecti; in iis Cos. Octavius, vir lenissimi animi, jussu Cinnæ interfectus est. Merula autem,
 10 qui se sub adventum Cinnæ ² consulatu abdicaverat, incisis venis superfusoque altaribus sanguine, quos sæpe pro salute reip. flamen Dialis precatus erat Deos, eos in execrationem Cinnæ partiumque ejus tum precatus, optime de rep. meritum spiritum reddidit.
 15 M. Antonius, princeps civitatis atque eloquentiæ, gladiis militum, quos ³ ipsos facundia sua moratus erat, jussu Marii Cinnæque confossus est. Q. Catulus, (& aliarum virtutum & belli Cimbrici gloria, quæ illi cum Mario communis fuerat, celeberrimus)
 20 cum ad mortem conquireretur, conclusit se loco nuper calce ⁴ arenaque perpolito, inlatoque igni, qui vim odoris excitaret, simul exitiali hausto spiritu, simul incluso suo, mortem magis ⁵ voto quam arbitrio inimicorum obiit. Omnia erant præcipitia in
 25 rep. nec tamen adhuc quisquam inveniebatur, qui bona civis Romani aut donare auderet, aut petere sustineret. Postea id quoque accessit, ut sævitix causam avaritia præberet, & modus culpæ ex pecuniæ modo constitueretur; & qui fuisset locuples,

¹ Sic editio Heinſii. NEQUE LICENTIA GLADIORUM IN MEDIOCREIS (Neque licentia in mediocris Acid. In mediocria ex caſtigazione Heinſii) SÆVITUM, SED EXCELSISSIMÆ QUOQUE ATQUE EMINENTISSIMÆ CIVITATIS (excelsissimi quique eminentissimæ &c. Alii. Excelsissimi quique atque eminentissimi &c. Ald. Excelsissimi quique eminentissimique &c. Acid. Excelsissimæ atque eminentissimæ dignitatis Putean. Excelsissimi quique atque eminentissimæ dignitatis Voss.) VIRI VARIIS SUPPLICIORUM &c. in MS. ² Ita Scheg. Aliique. Cos. in MS. ³ Ipſe Urſin. ⁴ Arenaque perlito Lipsf. ⁵ Suo voto ex conjectura Heinſii.

fieret nocens, sui que quisque periculi merces ¹ foret; nec quidquam videretur turpe, quod esset quaestuosum.

CAP. XXIII. Secundum deinde consulatum Cinna, & septimum Marius in priorum dedecus iniit; ⁵ cuius initio morbo oppressus decessit: vir in bello hostibus, in otio civibus infestissimus, quietisque impatientissimus. In hujus locum suffectus Valerius Flaccus, turpissimæ legis auctor, qua *creditoribus quadrantem solvi* jussierat: cuius facti merita cum ¹⁰ poena intra biennium consecuta est. Dominante in Italia Cinna, major pars nobilitatis ad Sullam in Achajam, ac deinde post in Asiam per fugit. Sulla interim cum Mithridatis præfectis, circa Athenas Bœotiamque & Macedoniam, ita dimicavit; ut & Athe- ¹⁵ nas reciperet, & plurimo circa multiplices Piræi portus munitiones labore expleto, amplius ² ccc. hostium interficeret, nec minus multa caperet. Si quis hoc rebellandi tempus, quo Athenæ oppugnatae à Sulla sunt, imputat Atheniensibus, ³ nimium veri ²⁰ vetustatisque ignarus est. adeo enim certa Atheniensium in Romanos fides fuit; ut semper & in omni re, quicquid *sincera fide* gereretur, id Romani, *Attica* fieri, prædicarent. Cæterum tum oppressi Mithridatis armis homines miserrimæ conditionis, cum ²⁵ ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis: & animos extra mœnia; corpora, necessitati servientes, intra muros habebant. Transgressus deinde in Asiam Sulla, ⁴ parentem ⁵ ante omnia supplicemque Mithridaten invenit. quem, multatum pecunia ac parte ³⁰ navium, Asia omnibusque aliis provinciis, quas armis occupaverat, decedere coëgit; captivos recepit;

¹ Foret delendum censet Lips. ² CLX. verius videtur Puteano. ³ Sic omnes fere libri NIMIMUM in MS. Fors sit tamen, ut dederit Vellejus, nā nimium veri &c. Heins. ⁴ Fuit cum præstare opinarer, terrentem ante omnia supplicem Mithridatem invenit, Heins. ⁵ In omnia Acid. Sed nihil mutandum censet Voss.

in perfugas noxiosque animadvertit; paternis, id est Ponticis, finibus contentum esse iussit.

CAP. XXIV. C. Flavius Fimbria, qui, præfectus equitum ante adventum Sullæ, Valerium Flaccum consulem virum interfecerat, exercituque occupato *imperator* appellatus, ¹ forte Mithridaten pepulerat prælio, sub adventum Sullæ se ipse interemit; adulescens, quæ pessime ausus erat, fortiter exsecutus. Eodem anno ² P. Lænas trib. pleb. Sex. ³ Lucilium, ¹⁰ qui priori anno trib. pleb. fuerat, saxo Tarpejo deiecit; & cum collegæ ejus, quibus diem dixerat, ⁴ metu ad Sullam profugissent, aqua ignique iis interdixit. Tum Sulla, compositis transmarinis rebus, cum ad eum, primum omnium Romanorum, legati ¹¹ Parthorum venissent, & in iis quidam Magi ex notis corporis respondissent, ⁵ *caelestem ejus vitam & memoriam futuram*, reiectus in Italiam, haud pluram quam xxx. armatorum millia adversum *c.* amplius hostium exposuit Brundisii. Vix quidquam in Sullæ ²⁰ operibus clarius duxerim, quam quod, cum per triennium Cinnanæ Marianæque partes Italiam obsiderent, neque inlaturum se bellum iis dissimulavit, nec quod erat in manibus omisit; existimavitque ante frangendum hostem, quam ulciscendum civem; ⁶ repulsoque externo metu, ubi quod alienum esset vicisset, ⁷ superaret quod erat domesticum. Ante adventum L. Sullæ, Cinna seditione orta ab exercitu interemptus est: vir dignior, qui arbitrio victorum moreretur, quam iracundia militum. de quo vere dici potest, ausum eum quæ nemo auderet bonus, ³⁰ perfecisse quæ à nullo nisi fortissimo perfici possent; & fuisse eum in consultando temerarium, in exse-

¹ Forti Putean. Sed forte retinendum putat Voss. ² Popilius Lænas Ald. ³ Lucilium, notiozem Librariis, Lucinum à contextu remouisse censet Voss. ⁴ An noctu scribendum, dubitas Urs. ⁵ Celebrem Lips. Sed caelestem malint Bacler. Heins. Aliique. ⁶ Repulso quo externo metu Voss. ⁷ Superare legendum conjicit Urs.

quando virum. Carbo, nullo suffecto collega, solus toto anno Cos. fuit.

CAP. XXV. Putares Sullam venisse in Italiam, non belli vindicem, sed pacis auctorem: tanta cum quiete exercitum per Calabriam Apuliamque, cum singulari cura frugum, agrorum, hominum, urbium, perduxit in Campaniam; tentavitque iustis legibus & æquis conditionibus bellum componere: sed iis, quibus & pessima & immodica cupiditas erat, non poterat pax placere. Crescebat interim in dies Sulla¹ exercitus, confluentibus ad eum optimo quoque & sanissimo. Felici deinde circa Capuam eventu Scipionem Norbanumque Coss. superat: quorum Norbanus, acie victus; Scipio, ab exercitu suo desertus ac proditus, inviolatus à Sulla dimissus est.² adeo enim Sulla dissimilis fuit bellator ac victor; ³ ut dum vincit iustissimo lenior, post victoriam audito fuerit crudelior. nam & consulem, ut prædiximus, ⁴ exarmatumque Sertorium, (⁵ proh quanti mox belli facem!) & multos alios, potitus eorum, dimisit incolumes: credo, ut in eodem homine duplicis ac diversissimi animi conspiceretur exemplum. ⁶ Post victoriam, qua descendens montem Tifata cum C. Norbano concurrerat Sulla, grates Dianæ, cuius ⁷ numini regio illa sacrata est, solvit; aquas salubritate medendisque corporibus nobiles, & agros

¹ Optimo quoque sanctissimoque *Acid. & Grut.* Optimo quoque & sapientissimo *legit Boxborn.* ² UT DUM VINCIT, AC JUSTISSIMO LENIOR &c. in MS. Ut dum vinceret mitissimo ac iustissimo lenior &c. *Rhenan.* Ut dum vincit, iusto (vel mitissimo) lenior *malis Lips.* Placidissimo lenior &c. *Heins.* ³ Sic *Lips. & Alii.* Exarmatum Q. Sertorium *Vulg.* Exarmatum, & Q. Sertorium *Putean.* Exarmatum, atque Sertorium *Voss.* ⁴ Propinquant mox bello facem *Vulg.* Proh in quanti mox belli facem! *Pontanus in Analectis, l. i. c. 3.* ⁵ POSUIT VICTORIAM, QUA DEMENDES MONTES IN TIFATA &c. in MS. ⁶ Ita *Rhen.* è MS. NOMINI BUR. è MS. & *Voss.* ⁷ Sic melioris nota libri. SOLVIT AQUAS SALUBRITATE MEDENDISQUE (IN MEDENDIS BUR. è MS.) CORPORIBUS NOBILES *Rhen.* è MS. Aqualque salubritate in medendis corporibus nobiles, agrosque &c. *Acid.* Aquas salubritate medendisque corporibus nobiles *Heins.*

omnes addixit Deæ, hujus gratæ religionis memori-
am & inscriptio templi adfixa post hodieque, &
tabula testatur ærea intra ædem.

CAP. XXVI. Inde Coss. Carbo III. & C. ¹Ma-
rius, septies Cos. filius, annos natus xxvi. vir ani-
mi magis quam ævi paterni, ² multa fortiterque mo-
litus, neque usquam inferior nomine consulis, apud
Sacripotum pulsus à Sulla acie, Prænestæ, quod an-
te natura munitum præfidiis firmaverat, se exerci-
tumque contulit. ³ Ne quid umquam malis publicis
deesset, in qua civitate semper virtutibus certatum
erat, certabatur sceleribus; optimusque sibi videba-
tur, qui fuerat pessimus. quippe dum ad Sacripor-
tum dimicatur, ⁴ Damasippus prætor Domitium, Scæ-
volam etiam pontificem maximum & divini huma-
nique juris auctorem celeberrimum, & C. Carbonem
prætorium, Cos. fratrem, & Antistium ædilitium, vel-
ut faventes Sullæ partibus, in curia Hostilia truci-
davit. Non perdit nobilissimi facti gloriam Calpur-
nia, Bestiæ filia, uxor Antistii: quæ, jugulato [ut
prædiximus] viro, gladio ⁵ se ipsam transfixit. ⁶ quan-
tum hujus gloriæ famæque accessit? ⁷ nunc virtute
eminet, ⁸ patria latet.

CAP. XXVII. At Pontius Telesinus dux Samni-
tium, vir ⁹ animi bellicque fortissimus penitusque
Romano nomini infestissimus, contractis circiter xl.
fortissimæ pertinacissimæque in retinendis armis ju-

¹ Marius Marii septies consulis &c. Putean. ² Qui multa &c. Urs.
³ Nequid usquam Lips. Aliique. Nequid iniquum &c. Acid. ⁴ Ita
legunt & distinguunt Ald. Voss. Aliique. DAMASIPPUS PRÆTOR DOMI-
TIUM SCÆVOLAM ETIAM &c. in MS. Domitium, Scævola, & Pontif.
&c. Lips. An Damasippus prætor prætorem Domitium? Heins. pessis
& Damasippus prætor Domitium, Scævola etiam &c. Idem. ⁵ Se-
ipfa magis Vellejanum esse existimat Voss. ⁶ Quanta hujus gloriæ famæ-
que accessio! scribi debere censet Heins. ⁷ Nunc sua virtute &c. Acid.
atque ita Heins. nisi marius, nunc sua &c. viri virtute eminet &c. ⁸ Pa-
tria hic poni pro paterna censet Voss. quia opprobrio pater, quam laude,
ex Jugurthino bello notior. ⁹ Ita Rhen. è MS. Domi Rhenani schol. Forfan
vir animo domi bellicque &c. Heins.

44 M. VELLEII PATERCULI

ventutis, Carbone ac Mario Coss. abhinc annos
¹ cxi. Calendis Novembribus ita ad portam Colli-
nam cum Sulla dimicavit, ut ad summum discrimen
& eum & rep. perduceret. quæ non majus pericu-
lum adiit, Hannibalis intra tertium miliarium castra
conspicata, quam eo die, quo circumvolans ordines
exercitus sui Telestinus, dictitansque *adesse Romanis*
ultimum diem, vociferabatur *eruendam delendam-*
que urbem: adjiciens, *numquam defuturos raptores*
Italicæ libertatis lupos; nisi silva, in quam refugere
² *solerent*, ³ *esset excisa*. Post primam demum horam
noctis, & Romana acies respiravit & hostium cessit.
Telestinus postera die semianimis repertus est, victo-
ris magis quam morientis ⁴ vultum præferens: cujus
abscissum caput ferri gestarique circa Præneste Sulla
jussit. Tum demum, desperatis rebus suis, C. Marius
adulescens per cuniculos, qui miro opere fabricati
in diversas agrorum partes ⁵ ferunt, conatus erum-
pere, cum foramine è terra emerisset, à dispositis
in id ipsum interemptus est. Sunt, qui sua manu;
sunt, qui concurrentem mutuis ictibus cum minore
fratre Telefino, una obfesso & erumpente, occubuisse
prodiderint. utcumque cecidit, hodieque tanta pa-
tris imagine non obscuratur ⁶ ejus memoria. de quo
juvene quid existimaverit Sulla, in promptu est. occi-
so enim demum eo, *Felicitis* nomen adsumpsit: quod
quidem usurpasset justissime, si eundem & vincendi &
vivendi finem habuisset. Oppugnationi autem Præ-
nestis ac Marii præfuerat ⁷ Ofella Lucretius; qui, cum
ante Marianarum fuisset partium, prætor ad Sul-
lam transfugerat. Felicitatem diei, quo Samnitium
Telestinique pulsus est exercitus, Sulla perpetua lu-

¹ Sic Ald. ex Fastis consularibus. XL. in MS. ² SOLENT in MS. ³ Si
abesset verbum esset, vividior fieret oratio, ita tamen ut silva excisa ha-
beat sexti casus. Grut. ⁴ CULTUM in MS. ⁵ In MS. FUERUNT. ⁶ Ita
Nieb. è MS. CIVIS MEMORIA BUR. è MS. Civis hujus memoria scriben-
dum opinatur Heins. ⁷ Ofela Urs. Offella Alsi.

dorum Circensium honoravit memoria; ¹ qui sub ejus nomine Sullanæ victoriæ celebrantur.

CAP. XXVIII. Paulo ante quam Sulla ad Sacriportum dimicaret, ² magnificis præliis partium ejus viri hostium exercitum fuderant: duo Servilii apud Clusium, Metellus Pius apud Faventiam, M. Lucullus circa Fidentiam. Videbantur finita belli civilis mala, cum Sullæ crudelitate ³ aucta sunt. quippe dictator creatus (cujus honoris usurpatio per annos ¹⁰ CXX. intermissa. nam proximus post annum, quam Hannibal Italia excefferat: uti adpareat populum R. ⁴ usum dictatoris non tam desiderasse, quam timuisse potestatem imperii, quo priores ad vindicandam maximis periculis rep. usi fuerant) immodicæ crudelitatis licentia usus est. Primus ille (& utinam ultimus!) exemplum proscriptionis invenit: ut, in qua civitate petulantis convicii ⁵ judicium histrioni rarum redditur, in ea jugulati civis reis ex alto constitueretur

¹ Ita Bur. è MS. & Rhenani schol. QUIBUS EJUS &c. Rhen. è MS. Quibus sine nomine &c. Vulg. & mox celebratur legit Popm. Totum vero redundare censet Grut. Qui sub nomine &c. Heins. Qui sine ejus nomine Sullanæ victoriæ cel. ut victoriæ sit dandi casus. nam appellati tantum Ludi victoriæ, non Ludi victoriæ Sullanæ. Gronov. Observatt. l. 2. c. 23. ² Magnis Ald. Magnificis præliis partium ejus hostilem exercitum fuderant duo Servilii Heins. ³ Nata sunt Vellegium scripsisse suspicatur Lips. ⁴ Sic plurimi libri. AUT METU DESIDERAS TULIO CO TIMUISSE POTESTATEM IMPERIO, PROH REI AD VINDICANDUM MAXIMI PERICULI, SPOLIA MUSIERANTO) IMMODICÆ &c. in MS. Non tam desiderasse, quam timuisse) potestate imperii, quo priores &c. usi fuerant, immodicæ &c. abusus est Lips. Haud ita desiderasse, uti extimuisse potestatem imperii, quo &c. usi erant, eo immodicæ &c. Voss. (Uti adpareat &c. aut metu desiderasse, aut ilico [vel ut in metu desiderasse, ita ilico] timuisse potestatem) imperio quo priores ad vindicandum à maximis se periculis [olim jam] usi erant, eo immodicæ &c. abusus est legendum conjicit Heins. Ut adpareat Pop. Rom. usum Dictatoris haud ita desiderasse, uti extimuisse potestatem) imperio, quo &c. usi erant, eo im. crud. lic. abusus est Gronov. Observatt. l. 2. c. 23. ⁵ Sic in textu Heins. JUDICIUM HISTORIARUM EX ALTO REDDITUR &c. CIVIS REIP. CONSTIT. &c. Rhen. è MS. Vulgo Judicium histrioni exoletum (in histrionem exoletum Voss.) redditur &c. civis reip. constit. &c. Judicium in Histrionem, vel Histrionicum (Histrionicarum, scilicet legum, Popm.) ex albo redditur &c. civis reip. constit. &c. Lips. Judicium histrioni exoletum &c. civis Rom. publice constitueretur &c.

stitueretur auctoramentum; plurimumque haberet, qui plurimos interemisset; neque occisi hostis, quam civis, uberius foret præmium; fieretque quisque merces mortis suæ. ¹ Nec tamen in eos, qui contra arma tulerant, sed in multos infantes sævitum. adjectum etiam, *ut bona proscriptorum venirent; exclusisque paternis opibus liberi, etiam petendorum honorum jure prohiberentur; simulque, quod indignissimum est, senatorum filii & onera ordinis sustinerent & jura perderent.*

CAP. XXIX. Sub adventum in Italia L. Sullæ, Cn. Pompejus, ejus Cn. Pompeji filius, quem magnificentissimas res in consulatu gessisse bello Marlico prædiximus, XXIII. annos natus, abhinc annos CXIII. privatis ut opibus ita consiliis magna ausus, magnificeque conata exsecutus, ad vindicandam restituendamque dignitatem patriæ, firmum ex agro Piceno, qui totus paternis ejus clientelis refertus erat, contraxit exercitum. cujus viri magnitudo multorum voluminum instar exigit: sed operis modus paucis eum narrari jubet. Fuit hic genitus matre Lucilia, stirpis senatoriæ, forma excellens, non ea, qua flos commendatur ætatis, ² sed ex dignitate constantiaque in illam conveniens amplitudinem, fortunam quæ ejus ad ultimum vitæ comitata est diem: innocentia exi-

Putean. Judicium injuriarum ex albo redditur, in ea jugulati civis è publico constit. &c. *Pisthaus* in *notis ad Mosaic. Legg. Collat.* p. 137, 138. Judicium histrioni rarum ex alto redditur, in ea jugulati civis reis constitueretur &c. *Heinsf.* in *castigationibus Vellejani.* Vide *Gronov. Observat.* l. 2. c. 23. ¹ Nec tantum in eos *Urf. Lips.* Nec jam in eos legendum esse putat *Heinsf.* ² Hanc lectionem in textu exhibuit *Heinsf.* dicit tamen se male rescribere sed ex dignitate constans, atque in illam &c. SED EX DIGN. &c. FORTUNAMQUE EJUS in MS. Sed quæ, in illam conveniens amplitudinem, dignitatem, &c. constantiam, fortunam quoque ejus ad extremum vitæ &c. vel, sed quæ, dignitate &c. constantia in illam conveniens amplitudinem, fortunam &c. legendum conjicit *Acid.* Sed ex dignitate constanti (constantiaque *Ald.*) quæ in illam &c. fortunam quoque ejus (fortunamque, eum &c. *Lipsf.*) ad ultimum &c. *Voss. Alique.* Sed dignitatis constantia, quæ in &c. fortunam quoque ejus ad &c. *Pontanus* in *Analest.* l. 1. c. 3.

mius,

mius, sanctitate præcipuus, eloquentia medius; potentia, quæ honoris causa ad eum deferretur, non ut ab eo occuparetur, cupidissimus; dux ¹ bello peritissimus; civis in toga (nisi ubi vereretur, ne quem haberet parem) modestissimus; amicitiarum tenax, in offensis exorabilis, ² in reconcilianda gratia fidelissimus, in accipienda satisfactione facillimus; potentia sua numquam aut raro ad impotentiam usus; pene omnium ³ vitiorum expers, nisi numeraretur inter
 10 maxima, in civitate libera dominaque gentium, indignari, cum omnes cives jure ⁴ haberet pares, quemquam æqualem dignitate conspiciere. Hic, à toga virili adsuetus commilitio prudentissimi ducis parentis sui, bonum & capax recta discendi ingenium singulari
 15 rerum militarium ⁵ prudentia excoluit; ut à Sertorio Metellus laudaretur magis, Pompejus timeretur validius.

CAP. XXX. Tum M. Perperna prætorius, è proscriptis, gentis clarioris quam animi, Sertorium inter
 10 cœnam ⁶ Etoscæ interemit; Romanisque certam victoriam, partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctoravit facinore. Metellus & Pompejus ex Hispaniis triumphaverunt: sed Pompejus hoc quoque triumpho, adhuc eques Ro. ante
 15 diem quam consulatum iniret, curru urbem invehctus est. Quem virum, quis non miretur, per tot extraordinaria imperia in summum fastigium ⁷ vectum, iniquo tulisse animo, C. Cæsaris, in altero consulatu petendo, senatum populumque R. rationem habere?
 30 adeo familiare est hominibus, omnia sibi ignoscere,

1 Belli Lips. 2 In reconciliata Lips. 3 Sic Ald. Aliique. VOTORUM in MS. Scheg. Grut. Possis & notarum: ac mox, inter maximas. Lips. 4 Haberentur malit Heins. 5 Sic Vulgo. PRUDENTIÆ CELERIORA, ET &c. in MS. Prudentia coluit; ita ut &c. Voss. Prudentia expolierat, vel excoluerat malit Heins. 6 Et elscas sententia non respuit. Ald. Oscæ Putean. Ald. Aliique. Ut Oscæ conjicit Heins. Dubium an fuerit Eleoscæ, nam & Illosca dicta est Straboni, Cellarius in Geograph. l. 2. c. 1. 7 Evectum malit Heins.

nihil aliis remittere; & invidiam rerum non ad
causam, sed ad voluntatem personasque dirigere.
Hoc consulatu Pompejus tribunitiam potestatem re-
stituit, cujus Sulla imaginem ¹ sine re reliquerat.
Dum Sertorianum bellum in Hispania geritur, ² LXIV. ³
³ fugitivi, è ludo gladiatorio Capua profugientes,
duce Spartaco, raptis ex ea urbe gladiis, primo Vesu-
vium montem petiere; mox, crescente in dies multi-
tudine, gravibus variisque casibus adfecere Italiam.
quorum numerus in tantum ⁴ adolevit, ut, qua ultimo ¹⁰
dimicavere acie, ⁵ XL. millia hominum se Romano
exercitui opposuerint. Hujus patrati gloria penes M.
Crassum fuit, ⁶ mox Romanorum omnium princi-
pem.

CAP. XXXI. Converterat Cn. Pompeji persona ¹⁵
totum in se terrarum orbem, & ⁷ per omnia majore
vi habebatur. qui cum Cos. perquam laudabiliter
jurasset, *se in nullam provinciam ex eo magistratu*
iturum, idque servasset, post biennium A. Gabinus
tribunus legem tulit, ut, cum belli more non latro- ²⁰
ciniorum, ⁸ orbem classibus jam, non furtivis expe-
ditionibus, piratæ terrerent, quasdamque etiam Ita-
liæ urbes diripuissent, Cn. Pompejus ad eos oppri-
mendos mitteretur; essetque ei imperium æquum in

¹ Sic Urs. Alique. i. e. sine ullo fructu & effectu. In jura in MS. &
Ald. Sine jure D. Voss. Sine vi (i. e. potestate) legendum putat Heins.
² Non displicet Lipsio numerus, qui in Livii epitoma legitur, LXXIV. Ob
maximam scriptorum dissensionem, nihil hic mutandum putat Voss. ³ Fu-
gitivi locum alterius vocis invasisse existimat Grut. ⁴ ADULEVIT in MS.
⁵ X c legendum esse non ambigit Voss. An x c aut c hominum scriben-
dum, dubitat Heins. quia princeps editio habet XL à CCC hominum. ⁶ Sic
vulgo. Mox REIP. omnium &c. in MS. Mox Romanorum opibus &c.
Lips. Mox Romanorum hominum Barthius. Scribe mox reip. princi-
pem: ni major mox reip. omnis principem. Heins. Romani nominis
mox furatum principem legit Ponsanus in Analect. l. 1. c. 6. ⁷ Per
omnia major evehebatur, aut pene homine major habebatur Ald. Per
omnia major viro habebatur Scheg. Major avo aut ævi Acid. Major
civi Heins. Per omnia major eo viro (sc. Crasso) habebatur malis Pon-
sanus, l. 1. c. 6. ⁸ Sententiam ita distinguit Lips. Orbem classibus,
jam non &c. Alii. Totum orbem Heins.

omnibus provinciis cum proconsulibus, usque ad quinquagesimum miliarium à mari. quo ¹ S. C. pene totius terrarum orbis imperium uni viro deferebatur: ² sed tamen idem hoc ante biennium in M. Antonii prætura decretum erat. Sed interdum ³ persona, ut exemplo nocet, ita invidiam auget aut levat. in Antonio homines æquo animo passi erant. raro enim invidetur eorum honoribus, quorum vis non timetur. contra in iis homines extraordinaria ¹⁰ reformidant, qui ea suo arbitrio aut deposituri aut retenturi videntur, & modum in voluntate habent. Dissuadebant optimates: sed consilia impetu victa sunt.

CAP. XXXII. Digna est memoria Q. Catuli cum ¹⁵ auctoritas tum verecundia: qui cum dissuadens legem in concione dixisset, *esse quidem præclarum virum Cn. Pompejum*, ⁴ sed nimium jam liberæ reip. neque omnia in uno reponenda: adjecissetque, *Si quid huic acciderit, quem in ejus locum substitue-* ²⁰ *tis?* subclamavit universa concio, *Te, Q. Catule.* Tum ille victus consensu omnium, & tam honorifico civitatis testimonio, è concione discessit. Hic hominis verecundiam, populi justitiam mirari libet: hujus, quod non ultra contendit; plebis, quod dis- ²⁵ suadentem & adversarium voluntatis suæ vero testimonio fraudare noluit. Per idem tempus Cotta iudicandi munus, quod C. Gracchus creptum senatui ad equites, Sulla ab illis ad senatum transfulerant, æqualiter ³ inter utrumque ordinem partitus est: ⁶ & O-

¹ SENATUS COS. in MS. P. Stm. rescribit Cujacius. Quo scito Scheg.
² Voces sed tamen irreptitias esse censet Grut. à Vellejo esse putat Voss.
 Et tamen malit Heinfs. ³ Persona, ut exempla docent, aut invidiam
 erc. Lipsf. Persona ut exemplo prodest vel nocet, ita rei invidiam aut
 auget aut levat Heinfs. Vulgatam lectionem tuentur Grut. & Voss. ⁴ Ita
 Rhenan. SED NIMIUM JAM LIBER ERRE (vel ERET) REIP. &c. in MS.
 Sed nimium jam libere imperaret reip. legit Burerius. ⁵ Inter or-
 dines partitus est rescribit Lipsf. ⁶ Otho Roicius Voss. inducendo parti-
 oulam &c.

tho Roscius lege sua equitibus in theatro loca¹ restituit. At Cn. Pompejus, multis & præclaris viris in id bellum adsumptis, descriptoque in omnes recessus maris præsidio navium, brevi, inexsuperabili manu, terrarum orbem liberavit, prædoneſque,² per multa prælia multis locis victos, circa Ciliciam classe adgreſſus fudit ac fugavit. & quo maturius bellum tam late diffusum conficeret, reliquias eorum contrahas,³ in urbibus remotoque à mari loco, in certa sede constituit. Sunt qui⁴ hoc carpant. sed quamquam in auctore satis rationis est, tamen ratio quemlibet magnum auctorem faceret. data enim facultate sine raptu vivendi, rapinis arcuit.

CAP. XXXIII. Cum eſſet in fine bellum piraticum,⁵ & L. Lucullus (qui, ante septem annos⁶ ex Cos. fortitus Asiam, Mithridati oppositus erat, magnasque ac memorabiles res ibi gesserat, Mithridaten sæpe multis locis fuderat, egregia Cyzicum liberarat victoria, Tigranen regum maximum in Armenia vicerat, ultimamque bello manum pene magis⁷ noluerat imponere quam non potuerat; qui, alioqui per omnia laudabilis, & bello pene invictus, pecuniæ⁸ expellebatur cupidine) idem bellum adhuc administraret, Manilius trib. pleb. semper venalis & alienæ minister potentiae, legem tulit, ut bellum *Mithridaticum per Cn. Pompejum administraretur*. * Accepta ea, magnisque certatum inter imperatores jurgis: cum Pompejus Lucullo⁸ *infamiam pecuniæ*, Lucul-

¹ Constituit Ald. Instituit Lips. ² Sic Vulgo. PER MULTA, A MULTIS &c. in MS. Per multa, ac multis &c. Burerius. Per multos, multis locis Lips. Prædoneſque permultis locis &c. Grut. Per multa prælia, jam multis locis victos referri jubet Heins. ³ Aut illud in urbibus, aut sequens in certa sede abundare putat Grut. ⁴ Hunc Alii. ⁵ CUM ET L. LUCULLUS in MS. Quod cur rejiceretur, nullam causam esse censet Voss. ⁶ Ita MS. Ex S. C. Urs. Vulgo ex consulari. ⁷ Excellebat (id est, superabatur) malis Acid. Nova voce exbellebatur legit Grut. Expallebat, aut debellebatur Lips. Impellebatur (i. e. præceps agebatur) Heins. ⁸ Infamem legit Lips. & refert ad cupiditatem. Famem nimiam pecuniæ, vel pecuniæ infamiam Heins.

Ius Pompejo *interminatam cupiditatem* objiceret *im-*
perii; ¹ neuterque ab eo, quod arguebatur, mentitus ar-
 gui posset. nam neque Pompejus, ut primum ad temp.
 adgressus est, ² quemquam animo parem tulit: ³ &
⁵ in quibus rebus primus esse debebat, solus esse cu-
 piebat. neque eo viro quisquam aut alia omnia mi-
 nus, aut gloriam magis concupiit. in adpetendis ho-
 noribus immodicus, in gerendis verecundissimus:
⁴ & qui eos ut libentissime iniret, ita finiret æquo
¹⁰ animo; & quod cupisset, arbitrio suo sumeret, alie-
 no deponeret. ⁵ & Lucullus, summus alioqui vir,
 profusæ hujus in ædificiis ⁶ convictibusque & appa-
 ratibus luxuriæ primus auctor fuit: quem, ob injectas
 moles mari & receptum suffossis montibus in terras
¹⁵ mare, haud ⁷ infacete Magnus Pompejus *Xerxen so-*
gatum vocare assueverat.

CAP. XXXIV. Per id tempus à Q. Metello Cre-
 ta insula in populi R. potestatem redacta est: quæ
 ducibus Panare & Lathene, ^{xxiv.} juvenum coactis,
²⁰ velocitate perniciousibus, armorum laborumque patien-
 tissimis, sagittarum usu celeberrimis, per triennium
 Romanos exercitus fatigaverat. ⁸ Ne ab hujus qui-
 dem usura gloriæ temperavit animum Cn. Pompejus,
⁹ quin victoriæ partem conaretur vindicare. Sed &
²⁵ Luculli & Metelli triumphum cum ipsorum singu-

¹ Ita ex Burerii conjectura. NE UTERQUE AB EO QUOD ARGUEBATUR
 &c. in MS. Neuterque ab eo (adeo Lips.) quod arguebat &c. Ald. & Voss.
 Neuterque ab eo, quo arguebatur Alii. Neuterque adeo quod argue-
 bat, id (vel ut) mentitus argui possit Acid. Ab eo quod arguebatur
 pro glossmate habet Grut. Neuterque eo, quod arguebat, ut mentitus
 argui posset Heins. ² Utrum quenquam omnino parem, vel quenquam
 æquo animo parem &c. scribendum, dubitat Lips. Prius tueretur Heins.
³ Et in quibus rebus primus esse (cupiebat Grut.) habebat Lips. Et in
 qua is urbe primus esse debebat, solus, &c. à Vellejo forsan esse existimas
 Heins. ⁴ Ita Lips. UT QUI EOS UT LIBENTISSIME &c. ET QUOD CU-
 PISSET ARBITRIO SUO SUMERE &c. in MS. ⁵ At, sive set Lucullus
 Acid. ⁶ CONVIVIISQUE Ald. perperam, judicio Voss. ⁷ Ita, vel infestive
 Rhenan. INFECTÆ in MS. & mox XERSEN &c. ⁸ Ita restituit Ald. AB
 HUIUS QUIDEM USURÆ GLORIA &c. in MS. Ab hujus quidem usura
 gloriæ vix temperavit Rhenan. & Urs. ⁹ QUI in MS.

laris virtus, tum etiam invidia Pompeji apud optimum quemque fecit favorabilem. Per hæc tempora M. Cicero, qui omnia incrementa sua sibi debuit, vir novitatis nobilissimæ, & ut vita clarus ita ingenio maximus, qui effecit, ne, quorum arma vicermus, eorum ingenio vinceremur, Cos. Sergii Catilinæ Lentulique & Cethegi & aliorum utriusque ordinis virorum conjurationem singulari virtute, constantia, vigilia, curaque¹ eripuit. Catilina metu consularis imperii urbe pulsus est. Lentulus consularis & prætor iterum, Cethegusque & alii clari nominis viri, auctore senatu, jussu Cos. in carcere necati sunt.

CAP. XXXV. Ille senatus dies, quo hæc acta sunt, virtutem M. Catonis, jam multis in rebus conspicuam atque prænitentem,² altissime inluminavit. Hic genitus proavo M. Catone principe illo familiæ Porciæ,³ homo virtuti simillimus & per omnia ingenio diis quam hominibus propior, qui numquam recte fecit ut facere videretur sed quia aliter facere⁴ non poterat, cuique id solum visum est rationem habere⁵ quod haberet justitiam, omnibus humanis vitiis immunis, semper fortunam in sua potestate habuit. ⁶ hic trib. pleb. designatus, adhuc admodum adulescens, cum alii suaderent, ut per municipia⁷ Lentulus conjuratique custodirentur, penè inter ultimos interrogatus sententiam, tanta vi animi atque ingenii invehctus est in conjurationem, ⁸ eo ardore

¹ Forsitan eripuit è rep. potius vero exstinxit aut oppressit legendum censet Ald. Aperuit Alii. Erui Lips. & Voss. Conjurationi remp. singulari virtute &c. eripuit Heins. ² Ita Rhenan. Lips. Grut. Aliique. IN ALTISSIMO LUMINAVIT MS. & Voss. ³ Ita Rhen. è MS. NON VIRTUTE SIMILLIMUS &c. Bur. è MS. Hinc homo non virtute ei solum simillimus, (sc. proavo) sed per omnia ingenio diis quam hominibus propior legendum conjicit Heins. ⁴ Ita Vulgo. QUOD HABERET JUSTITIÆ Rhen. è MS. Quod daretur justitiæ malit Heins. ⁵ HIC, TRI. PLE. DESIGNATUS EST ADHUC &c. Bur. è MS. Hic trib. pleb. designatus, & adhuc &c. Voss. ⁶ ET ARDORE ORIS ORATIONEM &c. in MS. Ut ardore oris orationem

dore oris orationem omnium, lenitatem suadentium, societate consilii suspectam fecit, ¹ sic impendentia ex ruinis incendiisque urbis & commutatione status publici pericula exposuit, ² ita consulis virtutem amplificavit: ut universus senatus in ejus sententiam transiret, animadvertendumque in eos, quos prædiximus, censeret; majorque pars ordinis ejus Catonem prosequerentur domum. At Catilina non segnus ³ conata obiit, quam sceleris conandi consilia inierat. ¹⁰ quippe fortissime dimicans, quem spiritum supplicio debuerat, ⁴ prælio reddidit.

CAP. XXXVI. Consulatu Ciceronis non mediocre adjecit decus natus eo anno Divus Augustus, abhinc annos ⁵ LXXXII: omnibus omnium gentium viris magnitudine sua inducturus caliginem. Jam pene supervacaneum videri potest, eminentium ingeniorum notare tempora, quis enim ignorat ⁶ diremptos gradibus ætatis floruisse hoc tempore Ciceronem, Hortensium, ⁷ saneque Crassum, Catonem, Sulpicium; moxque Brutum, Calidum, Cœlium, Calvum, & proximum Ciceroni Cæsarem; eorumque velut alumnos Corvinum ac Pollionem Asinium, æmulumque Thucydidis Sallustium; auctoresque carminum Varronem ac Lucretium, neque ullo in ⁸ suscepti operis

orationem &c. societate consilii (sociati consilii Acid.) suspectam fecerit Ald. Alique. Eo ardore oris ut orationem &c. suspectam fecerit Lips. & Voss. Eo ardore oris orationem &c. sociati consilii suspectam fecit Heins. ¹ Sic impendentia, & ruinis incendiisque urbis, & commutatione &c. Acid. Ruinis incendiisque urbis pro glossmate habet Grut. Nihil mutandum censet Voss. ² Sic vulgo. ITA CONSILII (vel CONSILIIS) VIRTUTEM AMPLIFICAVIT in MS. Consilii vel consilio legendum putat Voss. Ita consilii sui rationem Lips. ³ Ita Grut. & Heins. VOTA (vel NOTA) OBIIT in MS. Mortem obiit, vel vita abiit Ald. Voto obiit Scheg. ex Sallustio. Mota obiit vel vota obiit Lips. ⁴ Ita Lips. & Voss. Supplicio reddidit Al. Ultioni reddidit Heins. ⁵ xcii. legis Ald. ⁶ DIREPTOS GRADIBUS in MS. Videtur voluisse diremptos gradu vix unius ætatis. Heins. ⁷ Ita Rhen. i MS. Alique. Senemque Crassum nonnulli. Unaque Crassum Lips. Forte transpositi vocibus, Ciceronem sane, Hortensiumque & Crassum: vel, Ciceronem sane, Q. Hortensium, Crassum &c. Heins. ⁸ Ita Lips. Alique. SUSPECTI in MS. quod pro suspi-

operis sui carmine minorem ¹ Catullum. Pene stulta est inhærentium oculis ingeniorum enumeratio: inter quæ maxime nostri ævi eminent, princeps carminum ² Virgilius Rabiriusque, ³ & consecutus Sallustium Livius, Tibullusque & Naso, ⁴ perfectissimi in forma operis sui. nam vivorum ut magna admiratio, ita censura difficilis est.

CAP. XXXVII. Dum hæc in urbe Italiaque geruntur, Cn. Pompejus memorabile adversus Mithridaten, qui post Luculli profectionem magnas novi exercitus vires reparaverat, bellum gessit. At rex, fusus fugatusque & omnibus exutus copiis, Armeniam Tigranenque ⁵ socerum petit, regem ejus temporis, nili ⁶ quia Luculli armis erat infractus, potentissimum. Simul itaque duos persecutus Pompejus, ⁷ intravit Armeniam. prior filius Tigranis, sed discors ⁸ patri, pervenit ad Pompejum; mox ipse supplex & præsens se regnumque ditioni ejus permisit, præfatus: *Neminem alium neque Romanum neque ullius gentis virum futurum fuisse, cujus se ⁹ societati commissurus foret, quam Cn. Pompejum: proinde omnem sibi vel adversam vel secundam, cujus auctor ille esset, fortunam tolerabilem futuram. non esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset nefas: ¹⁰ neque ei inhoneste aliquem submitti, quem fortuna*

suspiciendi positum existimat Voss. Mox sui redundare putat Heins. ni legatur suscepto; vel, in suscepti operis suavi carmine. ¹ CATULLUM in MS. ² VERGILIUS in MS. Forſan Varius. Putean. ³ Poſt æmulumque Thucyd. Salluſt. (p. ſuperiori) reponendum cenſet Ald. & conſecutum Salluſtium, Livium, vel, &c. qui conſecutus Salluſtium, Livius. Sed, quia Vellejus non ſtudiorum ſed temporum ſimilitudinem ſpectat, viris eruditis non placet Aldi conſectura. An voluit Vellejus, conſecutus Salluſtium Livius, Tibullumque Naſo &c. dubitat Heins. ⁴ Sic vulgo. PERFECTISSIME Rhen. & MS. Poſſet etiam legi perfectiſſimus, ut ad Nalonem ſolum referatur. Voss. ⁵ Socer ejus petit Lips. Lege cum Aldo, generum, niſi potius vox ea è glosſemate irrepſerit. Voss. Tigranenque ſocer generum petit conjicit Heins. ⁶ Niſi qua Lucullus Grur. ⁷ Vulgo patris. ⁸ Potestati malint Ald. & Heins. Fidei Alii. Sanctitati Grævius. ⁹ Ita Rhenan. NEQUE INHONESTE &c. in MS.

super omnes extulisset. Servatus regi honos imperii, sed multato ingenti pecunia: ¹ quæ omnis, sicuti Pompejo moris erat, redacta in quæstoris potestatem, ac publicis descripta litteris. Syria aliæque, ² quas occupaverat, provinciæ ereptæ: ³ & aliæ restitutæ populo R. aliæ tum primum in ejus potestatem redactæ; ut Syria, ⁴ quæ tum primum facta est stipendiaria. Finis imperii regii terminatus Armenia.

CAP. XXXVIII. Haud absurdum videtur propositi operis regulæ, paucis percurrere; ⁵ quæ cujusque ductu gens ac natio redacta in formulam provinciæ, ⁶ stipendia pacta sit: ⁷ * notabimus ut quæ facilius, quam partibus, simul universa conspici possint. Primus in *Siciliam* trajecit exercitum Cos. Claudius; & ⁸ provinciam eam, post annos ferme LII. captis Syraculis, fecit Marcellus Claudius. ⁹ Primus *Africam* Regulus, nono ferme anno primi Punici belli: sed post ¹⁰ CCIV. annos P. Scipio *Æmilianus*, eruta Carthagine, abhinc annos CLXXXII. *Africam* in formulam redegit provinciæ. *Sardinia* inter primum & secundum bellum Punicum, ductu T. Manlii Cos. certum recepit imperii jugum. Immane bellicæ civitatis ¹¹ argumentum, quod semel sub regibus, iterum hoc T.

¹ Quæ omnis Pompejo, sicuti moris erat, redacta *Acid.* ² Aliæ restitutæ populo Romano, aliæ tum primum in potestatem redactæ, Syria facta stipendiaria *Græc. Heins.* ³ Quæ tum primum facta est stipendiaria *glossæ esse suspicatur Græc.* ⁴ Cujus quæque ductu *Acid.* ⁵ Stipendiaria facta sit *Lips. & Heins.* ⁶ Ita *Munckerus, Aliique. nisi quod delent* notabimus. * NOTAVIMUS FACILIUS, UT QUÆ PARTIBUS SIMUL *Græc. in MS.* Notabimus ut facilius è partibus *Græc. Rhenan. & Scheg.* Notavimus facilius, ut è partibus *Græc. Ald.* Notabimus ut facilius quam partibus, simul *Græc. Lips.* Notatis ut partibus, facilius simul *Græc. vel,* notabimus partibus, ut facilius simul *Græc. vel,* ut quæ partibus notabimus, facilius simul *Græc. Acid.* Id notabimus, ut facilius, partibus simul *Græc. Popp.* Id notabimus, facilius ut, quam partibus, simul *Græc. Voss.* Nota habebimus facilius utique quam partibus (*vel,* facilius ita quam) si simul *Græc. Heins.* ⁷ Primus in *Africam* *Græc. Heins.* ut pendeant hac à superioribus, exercitum trajecit. Deinde delendum paulo post *Africam.* ⁸ *CV. Lips. max. CLXXV.* ⁹ Locum interpolatum arguit repetitio ejusdem vocabuli *max. subjuncta. Heins.* Forfan seq. certæ pacis argum. delendum.

operis sui carmine minorem ¹ Catullum. Pene stulta est inhærentium oculis ingeniorum enumeratio: inter quæ maxime nostri ævi eminent, princeps carminum ² Virgilius Rabiriusque, ³ & consecutus Sallustium Livius, Tibullusque & Naso, ⁴ perfectissimi in forma operis sui. nam vivorum ut magna admiratio, ita censura difficilis est.

CAP. XXXVII. Dum hæc in urbe Italiaque geruntur, Cn. Pompejus memorabile adversus Mithridaten, qui post Luculli profectionem magnas novi exercitus vires reparaverat, bellum gessit. At rex, fusus fugatusque & omnibus exutus copiis, Armeniam Tigranenque ⁵ socerum petit, regem ejus temporis, nili ⁶ quia Luculli armis erat infractus, potentissimum. Simul itaque duos persecutus Pompejus, ⁷ intravit Armeniam. prior filius Tigranis, sed discors ⁸ patri, pervenit ad Pompejum; mox ipse supplex & præsens se regnumque ditioni ejus permisit, præfatus: *Neminem alium neque Romanum neque ullius gentis virum futurum fuisse, cujus se ⁹ societati commissurus foret, quam Cn. Pompejum: proinde omnem sibi vel adversam vel secundam, cujus auctor ille esset, fortunam tolerabilem futuram. non esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset nefas: ¹⁰ neque ei inhoneste aliquem submitti, quem fortuna*

suspiciendi positum existimat Voss. Mox sui redundare putat Heins. ni legatur suscepto; vel, in suscepti operis suavi carmine. ¹ CATULLUM in MS. ² VERGILIUS in MS. Forſan Varius. Putean. ³ Post æmulumque Thucyd. Sallust. (p. superiori) reponendum cenſet Ald. & consecutum Sallustium, Livium, vel, &c, qui consecutus Sallustium, Livius. Sed, quia Vellejus non studiorum sed temporum similitudinem spectat, viris eruditis non placet Aldi conjectura. An voluit Vellejus, consecutus Sallustium Livius, Tibullumque Naso &c. dubitat Heins. ⁴ Sic vulgo. PERFECTISSIMUS Rhon. & MS. Posset etiam legi perfectissimus, ut ad Nalonem solum referatur. Voss. ⁵ Socer ejus petit Lips. Lege cum Aldo, generum. nisi potius vox ea è glossemate irrepserit. Voss. Tigranenque socer generum petit conjicit Heins. ⁶ Nisi qua Lucullus Grur. ⁷ Vulgo patris. ⁸ Potestati malint Ald. & Heins. Fidei Alii. Sanctitati Gravins. ⁹ Ita Rheman. NEQUE INHONESTE &c. in MS.

super

super omnes extulisset. Servatus regi honos imperii, sed multato ingenti pecunia: ¹ quæ omnis, sicuti Pompejo moris erat, redacta in quæstoris potestatem, ac publicis descripta litteris. Syria aliæque, ⁵ quas occupaverat, provinciæ ereptæ: ² & aliæ restitutæ populo R. aliæ tum primum in ejus potestatem redactæ; ut Syria, ³ quæ tum primum facta est stipendiaria. Finis imperii regii terminatus Armenia.

CAP. XXXVIII. Haud absurdum videtur propositi operis regulæ, paucis percurrere; ⁴ quæ cujusque ductu gens ac natio redacta in formulam provinciæ, ⁵ stipendia pacta sit: ⁶ * notabimus ut quæ facilius, quam partibus, simul universa conspici possint. Primus in *Siciliam* trajecit exercitum Cos. Claudius; & ¹⁵ provinciam eam, post annos ferme LII. captis Syraculis, fecit Marcellus Claudius. ⁷ Primus *Africam* Regulus, nono ferme anno primi Punici belli: sed post ⁸ cciv. annos P. Scipio *Æmilianus*, eruta Carthagine, abhinc annos CLXXXII. *Africam* in formulam ¹⁰ redegit provinciæ. *Sardinia* inter primum & secundum bellum Punicum, ductu T. Manlii Cos. certum recepit imperii jugum. Immane bellicæ civitatis ⁹ argumentum, quod semel sub regibus, iterum hoc T.

¹ Quæ omnis Pompejo, sicuti moris erat, redacta *Acid.* ² Aliæ restitutæ populo Romano, aliæ tum primum in potestatem redactæ, Syria facta stipendiaria *Æc. Heins.* ³ Quæ tum primum facta est stipendiaria *glossæma esse suspicatur Grut.* ⁴ Cujus quæque ductu *Acid.* ⁵ Stipendiaria facta sit *Lips. & Heins.* ⁶ Ita *Munckerus, Aliique.* nisi quod delent notabimus. * NOTAVIMUS FACILIUS, UT QUÆ PARTIBUS SIMUL *Æc. in MS.* Notabimus ut facilius è partibus *Æc. Rhenan. & Scheg.* Notavimus facilius, ut è partibus *Æc. Ald.* Notabimus ut facilius quam partibus, simul *Æc. Lips.* Notatis ut partibus, facilius simul *Æc. vel,* notabimus partibus, ut facilius simul *Æc. vel,* ut quæ partibus notabimus, facilius simul *Æc. Acid.* Id notabimus, ut facilius, partibus simul *Æc. Popp.* Id notabimus, facilius ut, quam partibus, simul *Æc. Voss.* Nota habebimus facilius utique quam partibus (*vel,* facilius ita quam) si simul *Æc. Heins.* ⁷ Primus in *Africam* *Æc. Heins.* ut pendeant hac à superioribus, exercitum trajecit. Deinde delendum paulo post *Africam.* ⁸ cv. *Lips. mox clxxv.* ⁹ Locum interpolatum arguit repetitio ejusdem vocabuli mox subjuncta. *Heins. Foran seq. certæ pacis argum. delendum.*

Manlio consule, ¹ tertium Augusto principe, certæ pacis argumentum Janus Geminus clausus dedit. In *Hispanias* primi omnium duxere exercitus Cn. & P. Scipiones, initio secundi belli Punici, abhinc annos ² cci. inde varie possessa, & sæpe amissa partibus, ³ universa ductu Augusti facta stipendiaria est. *Macedoniam* Paullus, Mummius *Achajam*, Fulvius Nobilior subegit *Ætoliam*: *Asiam* L. Scipio Africani frater eripuit Antiocho; sed beneficio senatus populique R. mox ⁴ ab Attalis possessam regibus, M. ¹⁰ Perperna capto Aristonico fecit tributariam. ⁵ *Cypro* devicta nullis assignanda gloria est. quippe ⁶ Senatusconsulto, ministerio Catonis, regis morte, ⁷ quam ille conscientia acciverat, facta provincia est. *Creta* Metelli ductu longissimæ libertatis sine multata. ⁸ Et ¹⁵ *Syria Pontusque* Cn. Pompeji virtutis monumenta sunt.

CAP. XXXIX. *Gallias*, primum ⁹ Domitio & Fabio nepote Paulli, qui *Allobrogicus* vocatus est, intratas cum exercitu, magna mox clade nostra sæpe & ¹⁰ adfectavimus & amisimus: sed fulgentissimum C. Cæsaris opus in iis conspicitur. quippe ejus ductu auspiciisque infractæ, ¹¹ pene idem, quod totus terrarum orbis, ¹² ignavum conferunt stipendium. ¹³ Ab eodem

¹ Ter Augusto pr. malis Ruald. in vita Plutarchi, p. 82. ² Striffa computatio CCXLIX. Lips. ³ Attalici Lips. HABITA LIS. POSSESSAM &c. in MS. ⁴ Cypri devictæ nulli assignanda &c. Urs. Cypri devictæ nullis &c. Lips. Cypri de victa &c. Voss. ⁵ Pto Cusac. & Lips. ⁶ Quam ipse, vel potius quam illi Acid. ⁷ At Syria Voss. Fine multata est. Syria &c. Acid. ⁸ Primum à Domitio & Fabio nepote P. Ald. Domitio Fabioque nepote P. Urs. Domitio & Fabio nepoti P. Lips. ⁹ Idem, quod pene totus &c. Lips. Idem pene &c. Heins. ¹⁰ In ararium &c. Ald. In annos Lips. Signatum &c. Popm. Gnævum malis Voss. In annum conferunt stipendium Heins. ¹¹ Ita restituit Sigon. Ab eodem facta ¹² NUMIDICUS CILICIAM PERDOMUIT, VISA VICISSËT POST BELLUM ANTIOCHINUM &c. in MS. Ab eodem &c. perdomuit & post bellum &c. Rhenan. Ex eodem tractu Ciliciam perdomuit Isauricus & post bellum &c. vel, ex eodem tractu P. Servilius Ciliciam perdomuit; cum descivisset post bellum Antiochinum &c. Ald. Ab eodem Britannia fracta, Numidicus &c. nisi vicisset, post bellum Antiochinum

dem facta *Numidia*. *Ciliciam* perdomuit *Isauricus*, & post bellum *Antiochinum* *Vulso Manlius Gallograciam*. *Bithynia*, ut prædiximus, testamento *Nicomedis* relicta hereditaria. *Divus Augustus* præter
 5 *Hispaniam* aliasque gentes, quarum titulis forum ejus prænitet, pene idem, facta *Egypto* stipendiaria, quantum pater ejus *Gallia*, in ærarium reditus contulit. ¹ At *Ti. Cæsar*, quam certam *Hispanis* parendi confessionem extorserat parens, *Illyriis Delmatisque*
 10 extorsit. *Rhetiam* autem, & *Vindelicos* ac *Noricos*, *Pannoniamque* & *Scordiscos*, novas imperio nostro subjunxit provincias. ut has armis, ita auctoritate *Cappadociam* populo *R.* fecit stipendiariam. Sed revertamur ad ordinem.

15 CAP. XL. *Secuta* deinde *Cn. Pompeji* militia, gloriæ laborisne majoris, incertum est. ² Penetratæ cum victoria *Media*, *Albania*, *Iberia*; ac deinde flexum agmen ad eas nationes, quæ dextra atque intima *Ponti* incolunt, *Colchos*, *Heniochosque* & *Archæos*.
 20 & oppressus auspiciis *Pompeji*, insidiis filii *Pharnacis*, *Mithridates*, ultimus omnium juris sui regum, præter *Parthicos*. Tum victor omnium, quas adierat, gentium *Pompejus*, suoque & civium voto major, & per omnia fortunam hominis egressus, revertit in *Ita-*
 25 *liam*. Cujus reditum ³ favorabilem opinio fecerat. quippe plerique, non sine exercitu venturum in urbem, adfirmabant, & libertati publicæ statuturum arbitrio suo modum. Quo magis hoc homines timebant, eo gratior civilis tanti imperatoris reditus fuit.
 30 omni quippe *Brundisii* dimisso exercitu, nihil præ-

Antiochinum Vulso Manlius &c. Urs. Ab eodem fracta *Numidia*, vel pacta, ni subintelligimus stipendiaria est. *Heins.* 1 Sic *Urs. Lips.* Aliique. AT TI. CÆSAR &c. EXTORSERAT; PAREM ILLYRIIS DELMATISQUE EXTORSIT. RHETIAM &c. in MS. At *Ti. Cæsar &c.* extorserat parens, parem *Illyriis Delmatisque* extorsit *Heins.* 2 PENETRATÆ &c. MEDIA, ALBANI, HIBERI in MS. Penetrati cum victoria *Medi*, *Albani*, *Hiberi* *Heins.* 3 Formidabilem *Ald.* nove verba infavorabilem *Lips.* Non favorabilem *Popm.* Parum favorabilem *Heins.*

ter nomen imperatoris retinens, cum privato comitatu, quem semper ¹ illi vacare moris fuit, in urbem rediit: magnificentissimumque de tot regibus per biduum egit triumphum; longeque majorem omni ante se inlata pecunia in ærarium, ² præterquam à Paulo, ex manubiis intulit. Absente Cn. Pompejo, ³ T. Ampius & T. Labienus tribb. pleb. legem ⁴ tulerunt, ⁵ ut is ludis Circensibus corona ⁶ laurea & omni cultu triumphantium uteretur, scenicis autem prætexta coronaque laurea. id ille non plus quam ¹⁰ semel (& hoc sane nimium fuit) usurpare sustinuit. Hujus viri fastigium tantis ausibus fortuna extulit, ut ⁷ primum ex Africa, iterum ex Europa, tertio ex Asia triumpharet; & quot partes terrarum orbis sunt, totidem faceret monumenta victoriæ suæ. Numquam ¹⁵ eminentia invidia carent. Itaque & Lucullus, memor tamen acceptæ injuriæ, & Metellus Creticus, non injuste querens, (quippe ornamentum triumphij ejus captivos duces Pompejus subduxerat) & cum ²⁰ iis pars optimatum refragabatur; ne aut promissa civitatibus à Pompejo, aut bene meritis præmia ad arbitrium ejus persolverentur.

CAP. XLI. Secutus deinde est consulatus C. Cæsaris: qui scribenti manum injicit, & quamlibet festinantem in se morari cogit. hic (nobilissima Julio-²⁵rum genitus familia, ⁸ & quod inter omnes antiquissimos constabat, ab Anchise ac Venere deducens genus, forma omnium civium excellentissimus, vi-

¹ Ita Rhenanus. * ILLA FATARE in MS. An quem semper illi adfectare moris fuit? Heins. ² Præterquam Capitolio Alii. quibus adfuit Lips. & majore non majorem scribit. Illa præterquam à Paulo à Librario inserta suspicatur Voss. In ærarium P. R. etiam à Paulo Heins. ³ L. Tampus Urf. L. Ampius Alii. ⁴ Tulerant Acid. ⁵ Sic Urf. Ut si in MS. Ut scilicet Rhenan. Ut S. Ludis Alii. Ut in Cellar. ⁶ Ita & hic & paullo post Lips. Pigh. Voss. AUREA in MS. ⁷ PRIMUS in MS. Forte primo. Voss. ⁸ Et, quod inter omnes constabat, antiquissima Lips. Si quid mutandum sit, antiquissimum scribendum censet Voss. nimirum ut ea vox genus spectet. Post antiquissimos, forsan auctores vel scriptores excidisse putat Heins.

gore animi acerrimus; ¹ munificentia effusissimus, ² animo super humanam & naturam & fidem eventus; magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, patientia periculorum, Magno illi Alexandro, ³ sed sobrio neque iracundo, simillimus; qui denique semper & somno & cibo in vitam, non in voluptatem, uteretur) cum fuisset C. Mario sanguine conjunctissimus, atque idem Cinnæ gener, (cujus filiam ut repudiaret, ³ nullo metu compelli potuit: cum
¹⁰ M. Piso consularis Anniam, quæ Cinnæ uxor fuerat, in Sullæ dimisisset gratiam; habuissetque fere XIX. annos, eo tempore, quo Sulla rerum potitus est) magis ministris Sullæ adiutoribusque partium, quam ipso, conquirentibus eum ad necem, mutata veste,
¹⁵ dissimilemque fortunæ suæ indutus habitum, nocte urbe elapsus est. Idem postea admodum juvenis, cum à piratis captus est, ita se per omne spatium, quo ab his retentus est, apud eos gessit, ut pariter his terro-
²⁰ ri venerationique esset; neque umquam aut nocte aut die (cur enim, quod vel maximum est, si narrari verbis speciosis non potest, omittatur?) aut exalcearetur aut discingeretur: in hoc scilicet, ne, si quando aliquid ex solito variaret, suspectus his, qui oculis tantummodo eum custodiebant, foret.

²⁵ CAP. XLII. Longum est narrare, quid & quoties ausus sit; quanto opere conata ejus, ⁴ qui obtinebat Asiam magistratus P. R. metu suo destituerit. Illud referatur, documentum tanti mox evasuri viri. Quæ nox eam diem secuta est, qua publica civitati-
³⁰ um pecunia redemptus est, (ita tamen ut cogeret ante obsolescere à piratis civitatibus dari) contracta classe & privatus & tumultuaria, inductus in eum locum in

¹ Munificentia Acid. ² Omnino Lips. Forte in omnia. Heins. ³ Ita in MS. Nullo modo Scheg. Motu reponi debere censent Popm. & Voss. ⁴ Sic Voss. QUI OBTINEBAT ASIAM MAGISTRATUS P. R. MOTU SUO DESTITUERE in MS. Qui obtinebant Asiam &c. metu suo destituere Urs. & Lips.

quo ipsi prædones erant, partem classis fugavit, partem merisit, aliquot naves multosque mortales cepit, ¹ lætusque nocturnæ expeditionis triumpho ad suos reversus est: mandatisque custodiæ, quos ceperat, in Bithyniam perrexit ad proconsulem Junium, ² (tum idem enim Asiam eamque oram obtinebat) petens, ut auctor fieret sumendi de captivis supplicii. quod cum ille se facturum negasset, ³ venditurumque captivos dixisset, (quippe sequebatur invidia inertiam) incredibili celeritate reiectus ad mare, prius ¹⁰ quam de ea re ulli proconsulis redderentur epistolæ, omnes quos ceperat suffixit cruci.

CAP. XLIII. Idem mox ad sacerdotium ineundum (quippe absens pontifex factus erat ⁴ in Cottæ consularis locum, cum pene puer à Mario Cinnaque ¹⁵ Flamen Dialis creatus, victoria Sullæ, qui omnia ab iis acta fecerat inrita, amisisset id sacerdotium) festinans in Italiam, ne conspiceretur à prædonibus, omnia tunc obtinentibus maria & merito jam infectis sibi, quatuor scalmorum navem una cum duobus ²⁰ amicis decemque servis ingressus, effusissimum Adriatici maris trajecit sinum. Quo quidem in cursu conspectis, ut putabat, piratarum navibus, cum exuisset vestem alligassetque pugionem ad femur, alterutri se fortunæ parans, mox intellexit frustratum ²⁵ esse visum suum, arborumque ex longinquo ordinem antemnarum præbuisse imaginem. Reliqua ejus acta in urbe, nobilissimaque Dolabellæ accusatio, & major civitatis in ea favor quam reis præstari solet; contentionesque civiles cum Q. Catulo, atque aliis ³⁰

¹ Lætusque nocturnæ expeditionis triumpho ad suos &c. *Acid.*
² CUM IDEM ENIM ASIAM EAM QUAM OBT. in MS. Is enim Asiam provinciam obtinebat *Ald.* Is enim Asiam tum obtinebat *Alti.* Tum idem enim Asiam obtinebat *Scheg.* Tum idem enim Asiam, eamque obtinebat *Lips. & Voss.* ³ Vindicaturumque *Lips.* Venditurumque captivos edixisset *malit Heinfs.* ⁴ Ita *Lipsius.* Cum in Cottæ consularis locum, pene puer &c. *Vulgo.*

eminentissimis viris, celeberrimæ; & ante præturam victus maximi pontificatus petitione Q. Catulus, omnium confessione senatus princeps; & restituta in ædilitate, adversante ¹ quidem nobilitate, monumenta C. Marii; simulque revocati ² ad jus dignitatis proscriptorum liberi, & prætura quæsturaque mirabili virtute atque industria ³ obita in Hispania, cum esset quæstor sub Vetere Antistio, avo hujus Veteris consularis atque pontificis, duorum consularium & sacerdotum patris, viri in tantum boni in quantum humana simplicitas intelligi potest: quo notiora sunt, minus egent stilo.

CAP. XLIV. Hoc igitur Cos. inter eum & Cn. Pompejum & M. Crassum inita potentie societas; ¹⁵ quæ urbi orbique terrarum, nec minus ⁴ diverso quoque tempore, ipsis exitiabilis fuit. Hoc consilium sequendi Pompejus causam habuerat: ut tandem acta in transmarinis provinciis, quibus, ut prædiximus, multi obtrecebant, per Cæsarem confirmarentur Cos. ²⁰ Cæsar autem, quod animadvertibat se cedendo Pompeji gloriæ aucturum suam, &, invidia communis potentie in illum relegata, confirmaturum vires suas; Crassus, ut quem principatum solus adsequi non poterat, ⁵ auctoritate Pompeji, viribus teneret Cæsaris. Affinitas etiam inter Cæsarem Pompejumque, contracta nuptiis. quippe filiam C. Cæsaris Cn. Magnus duxit uxorem. In hoc consulatu Cæsar legem tulit, *ut ager Campanus plebei divideretur*, suatore legis Pompejo. ita circiter *xx.* civium eo deducta, & ³⁰ ⁶ jus ab his restitutum post annos circiter CLII.

¹ Eidem Heins. ² Ad jus avitæ dignitatis &c. Heins. ³ Obitæ malis Heins. & max, quæ quo notiora sunt. ⁴ Diverso quoque tempore Acid. & Voss. Diverso utcumque (vel quamquam) tempore Heins. ⁵ AUCTORITATE POMPEI VIRI VIRIBUS TENERET CÆSARIS in MS. An auctoritate Pompeji fere, viribus teneret Cæsaris? Heins. ⁶ Jus civ. (id est, civitatis) his restitutum Putean. Aliisque, errore (ut inquit Ald.) orto à similitudine scripturæ, ci & a; & migratione rû v in b. quo mendo nullum frequentius in MSS. Forte, jus urbis restitutum. Heins. pro vulgata lectione contendit Voss.

quam bello Punico ab Romanis Capua in formam præfecturæ redacta erat. Bibulus collega Cæsaris, cum actiones ejus magis vellet impedire quam posset, majore parte anni domi se tenuit. quo factò dum augere vult invidiam collegæ, auxit potentiam. Tum Cæsari decretæ in quinquennium Galliæ.

CAP. XLV. Per idem tempus P. Clodius, homo nobilis, disertus, audax, ¹ qui neque dicendi neque faciendi ullum, nisi quem vellet, nosset modum, maiorum propositorum exsecutor acerrimus, infamis etiam sororis stupro, & actus incesti reus ob initum inter religiosissima P. R. sacra adulterium, cum graves inimicitias cum M. Cicerone exerceret, (quid enim inter tam dissimiles amicum esse poterat?) & à patribus ad plebem ² transisset, legem in tribunatu tulit: *Qui civem R. indemnatum interemisset, ei aqua & igni interdiceretur.* Cujus verbis et si non nominabatur Cicero, tamen solus petebatur. ita vir optime meritis de rep. conservatæ patriæ pretium calamitatem exfilii tulit. Non caruerunt suspitione oppressi Ciceronis Cæsar & Pompejus. Hoc sibi contraxisse videbatur Cicero, quod inter xx. viros dividendo agro Campano esse noluisset. Idem intra biennium, sera Cn. Pompeji cura, ³ verum ut cœpit interrita, votisque Italiæ ac decretis senatus, virtute atque actione Annii Milonis trib. pleb. dignitati patriæque restitutus est. Neque, post Numidici exilium aut reditum, quisquam aut expulsus invidiosius, aut receptus est lætius. Cujus domus, quam infeste

¹ Sic vulgo. QUIQUE DICENDI, NEQUE FACIENDI &c. in MS. ejusque lectionem mutari non debere censet Voss. Quique nec dicendi nec faciendi &c. Heins. ² Al. transiret. ³ Sic Urs. Lips. Scheg. Aliique. VERUM ET CUPIT INTERITA in MS. Verum & cupito interitu Rhenan. Verum & cupito interitu, vel verum ei cupito interim reditu Pontanus in Analect. l. i. c. 6. Verum & cupiti interrita Heins. Quia nullis Ciceroni adversantium minus à proposito se passus est deterreri, ideo rei cupitæ interritus dicitur: ut alibi Vellejus, effusissimus munificentiae, & lati clavi contentus.

à Clodio disjecta erat, tam speciose à senatu restituta est. Idem P. Clodius ¹ in senatu, sub ² honorificentissimo ministerii titulo, M. Catonem à rep. relegavit. quippe legem tulit, ut is ³ *quæstor cum jure prætorio, adjecto etiam quæstore, mitteretur in insulam Cyprum, ad spoliandum regno Ptolemaeum*, omnibus morum vitis eam contumeliam meritum. Sed ille, sub adventum Catonis, vitæ suæ vim intulit: unde pecuniam longe sperata majorem Cato ¹⁰ Romam retulit. cujus integritatem ⁴ laudari, nefas est: insolentia pene argui potest, quod, una cum Coss. ac senatu effusa civitate obviam, cum per Tiberim subiret navibus, ⁵ non ante iis egressus est, quam ad eum locum pervenit, ubi erat exponenda ¹⁵ pecunia.

CAP. XLVI. Cum deinde immanes res, vix multis voluminibus explicandas, C. Cæsar in Gallia ageret; nec contentus plurimis ac felicissimis victoriis, innumerabilibusque cæsis & captis hostium millibus, ²⁰ etiam in Britanniam trajecisset exercitum, alterum pene imperio nostro ac suo quærens orbem: ⁶ invictum par consulum, Cn. Pompejus & M. Crassus, alterum iniere consulatum; qui neque petitus honeste ab his, neque probabiliter gestus est. Cæsari ²⁵ lege, quam Pompejus ad populum tulit, prorogata in idem spatium temporis provinciæ; Crasso, bellum Parthicum ⁷ in animo molienti, Syria decreta. qui vir, cetera sanctissimus immunisque voluptati-

¹ Tñ in senatu deleri vult Cujacius. retinere posse existimat Voss. In tribunatu malit Heins. ² Honorificentissimi Lips. ³ Quæstor Ald. & Putean. Quæstorius Lips. Ad hunc modum in MS. UT IS QUÆSTOR CUM JURE PRÆTORIO ADJECTO. ETIAM QUÆSTOR EMITTERETUR &c. ⁴ Non laudari Ald. cui haud astipulantur viri eruditi. ⁵ Ita Ald. NON ANTE IS EGRESSUS &c. MS. Lips. & Voss. ⁶ Ita Rhenan. VICTUS PARS CONSULUM in MS. Vetus par consulum Urs. Forte invilum, aut invinctum Acid. Inclutum par Lips. & Heins. Invidum par Pontanus in *Analectis*, l. 1. c. 6. & Rupertus ad Sallustium, p. 153. Vinetum par legi posse arbitratur Voss. ⁷ Jam molienti Latinus sit, possit & jam animo volventi. Heins.

bus,

bus, neque in pecunia neque in gloria concupiscenda aut modum norat aut cupiebat terminum. hunc, proficiscentem in Syriam diris cum ominibus, tribuni pleb. frustra retinere conati. quorum execrationes si in ipsum tantummodo valuissent, ¹ vile imperatoris, ² damnum salvo exercitu fuisset reip. Transgressum Euphraten Crassum petentemque Seleuciam, ³ circumfusus immanibus copiis equitum, rex Orodes una cum parte majore Romani exercitus interemit. reliquias legionum C. Cassius, atrocissimi mox auctor facinoris, tum quaestor, conservavit; Syriamque adeo in P. R. potestate retinuit, ut transgressos in eam Parthos felici rerum eventu fugaret ac funderet.

CAP. XLVII. Per hæc insequentiaque, & quæ prædiximus, tempora, amplius ⁴ cccc. hostium à C. ⁵ Cæsare cæsa sunt, plura capta. pugnatum sæpe directa acie, sæpe ⁶ in agminibus, sæpe eruptionibus: bis penetrata Britannia. novem denique æstatibus vix ulla non iustissimus triumphus emeritus. circa ⁷ Alexiam vero tantæ res gestæ, quantas audere vix hominibus; perficere, pene nullius, nisi Dei, fuerit. ⁸ Septimo ferme anno Cæsar morabatur in Galliis, cum, medium jam ⁹ ex invidia potentiae male coherentis inter Cn. Pompejum & C. Cæsarem concordiae pignus, Julia uxor Magni decessit; atque, omnia inter ¹⁰ destinatos tanto discrimini duces dirimente fortuna, filius quoque parvus Pompeji, Julia natus, intra breve spatium obiit. Tum in gladios cædesque civium furente ambitu, cujus neque finis reperiebatur nec

¹ Ita Lips. Heins. Aliique. UTILE in MS. ² CIRCUMFUSOS Rhen. & MS. Forte circumfusum. Voss. Circumfusus pro se circumfundentibus poni observat Heins. quo nihil magis obvium apud Scriptores melioris nota. ³ DCCC. Lips. CIDC. malis Voss. ⁴ In deleri vult Lips. ⁵ Al. Alexiam. sed minus recte. ⁶ Septimum fere annum Lips. ⁷ Ita Lips. Ex INVIDIA PONTI AC (vel PONTIÆ) CAMILLÆ COHERENTIS in MS. Ex invidia Ponti, male coherentis Rhenan. Ex invidia Pompeji male coherentis &c. Vulgo. Ex invidia potentiae æmulæ coherentis &c. Grut. Forte ex invidia potentiae, ac æmulatæ coherentis &c. Heins.

modus,

modus, tertius consulatus soli Cn. Pompejo, etiam adversantium antea dignitati ejus judicio, delatus est. cujus ille honoris gloria, veluti reconciliatis sibi optimatibus, maxime à C. Cæsare alienatus est. sed ejus
 5 consulatus omnem vim in coercitionem ambitus¹ exercuit. Quo tempore P. Clodius à Milone candidato consulatus,² exemplo inutili, factio salutari reip. circa Bovillas, contracta ex occurſu rixa, jugulatus est. Milonem reum non magis invidia facti, quam Pom-
 10 peji damnavit voluntas. quem quidem M. Cato palam lata absolvit sententia.³ quam si maturius tulisset, non defuissent, qui sequerentur exemplum; probarentque eum civem occisum, quo nemo perniciosior reip. neque bonis inimicior vixerat.

15 C. A. P. XLVIII. Intra breve deinde spatium belli civilis exarserunt initia: cum iustissimus quisque & à Cæsare & à Pompejo vellet dimitti exercitus. quippe Pompejus in secundo consulatu Hispanias sibi decerni voluerat, easque per triennium absens ipse
 20 ac prædens urbi, per Africanum & Petrejum consularem ac prætorium, legatos suos, administrabat: & iis, qui à Cæsare dimittendos exercitus contende-
 bant,⁴ adſentabatur; ⁵ iis, qui ab ipso quoque, adverſabatur. qui si ⁶ ante biennium quam ad arma itum est,
 25 perfectis muneribus theatri & aliorum operum quæ ei circumdedit, gravissima tentatus valetudine decessisset in Campania, (quo quidem tempore universa Italia vota pro salute ejus, primo omnium civium, suscepit) defuisset fortunæ destruendi ejus locus; &
 30 quam apud superos habuerat magnitudinem, inlibatam detulisset ad inferos. Bello autem civili, & tor,

1 Exeruit Lips. 2 Ita Urs. Aliique. EXEMPLO INUTILITER FACTO, SALUTARI &c. in MS. Exemplo inutili, interim factio salutari reip. Voss. Fortasse exemplo inutili, cæterum (vel verum) factio salutari reip. Heins. 3 QVI si &c. in MS. Cui, si maturius &c. Heins. 4 Aſſentie-
 batur Lips. 5 Ita MS. Voss. Aliique. Iis, qui ab ipso adverſabatur Vulg. 6 Ex fide historia ante annum malit Lips.

quæ deinde per continuos xx. annos consecuta sunt, malis, non alius majorem flagrantio remque, quam C. Curio trib. pleb. subjecit facem: vir nobilis, eloquens, audax, suæ alienæque & fortunæ & pudicitiae prodigus, homo ingeniosissime nequam, & facundus malo publico. ¹ cuius animo, voluptatibus vel libidinibus, neque opes ullæ neque cupiditates sufficere possent. Hic primo pro Pompeji partibus, id est, ut tunc habebatur, pro rep. mox simulatione contra Pompejum & Cæsarem, sed animo pro Cæsare ² stetit. id ¹⁰ gratis an accepto ³ centies HS. fecerit, ut accepimus, in medio relinquemus. ad ultimum saluberrimas ⁴ & coalescentis conditiones pacis, quas & Cæsar iustissimo animo postulabat, & Pompejus æquo recipiebat, discussit ac rupit; unice cavente Cicerone concordiae ¹⁵ publicæ. Harum præteritarumque rerum ordo ⁵ cum iustius aliorum voluminibus promatur, tum, uti spero, nostris explicabitur.

CAP. XLIX. Nunc proposito operi sua forma reddatur: si prius gratulatus ero Q. Catulo, duobus ¹⁰ Lucullis, Metelloque & Hortensio; qui cum sine invidia in rep. floruissent, eminuissentque sine periculo, ⁶ quieti, aut certe non præcipitata, ⁷ fatali ante initium bellorum civilium morte functi sunt. Lentulo & Marcello Coss. post urbem conditam ⁸ annis ¹⁵

¹ *Vulgatam hanc lectionem tuetur J. Fr. Gronov. ad Senecam. Huius &c. in MS. Cujus omnino &c. Acid. Cujus animi voluntatibus &c. neque civitates iussicere &c. Lips. Illa voluptatibus vel libidinibus à mala manu esse existimat Grut. Forte, cuius animo volutanti in suis velut libidinibus neque opes &c. Fuit & cum opinarer, cuius animo involuto suis velut libidinibus. possis & cuius animo volutanti in libidinibus. Heinsf. 2 RESTITUIT in MS. 3 Trecenties Ald. Sexcenties Lips. 4 T3 & tollendum censent Heinsf. & Cellar. 5 Ita MS. & Voss. Cum iustis aliorum voluminibus promittitur Vulgo. 6 Quietà eà, aut &c. uti ad remp. referas. Lips. 7 Fatale ante initium &c. Grut. Sed nihil mutandum censet Voss. 8 Sic vulgo. ANNIS ACCIII. & LXXVIII. QUAM TU &c. Rhen. à MS. Legendum inquit Bur. post urbem conditam annis A. CC. III. & annos LXXVIII. quam tu &c. Et ante septuaginta octo scribit Lips. Authentici libri scripturam, & LXXVIII, quam tu &c. reponendum censet Voss. quam, & hic & alibi, posito pro antequam.*

DCCIII. & anno LXXIIX. quam tu, M. Vinici, consulatum inires, bellum civile exarsit. Alterius ducis causa melior videbatur, alterius erat firmior. hic omnia speciosa, illic valentia. Pompejum senatus au-
 5, storitas, Cæsarem militum armavit fiducia. Consules senatusque ¹causæ, non Pompejo, summam imperii detulerunt. Nihil relictum à Cæsare, quod servandæ pacis causâ tentari posset; nihil receptum à Pompejanis. cum alter consul iusto esset ferocior; Len-
 10, tulus vero salva rep. salvus esse non posset; M. autem Cato *moriendum ante, quam ullam conditionem civis accipiendam reip.* contenderet: vir antiquus & gravis Pompeji partes laudaret magis, prudens sequeretur Cæsaris; & illa gloriosa, hæc terribiliora du-
 15, ceret. Ut deinde, spretis omnibus quæ Cæsar postulaverat, ²tantummodo contentus cum una legione titulum retinere provinciæ, privatus in urbem veniret, & se in petitione consulatus suffragiis P. R. committeret, decrevere: ratus bellandum Cæsar, cum
 20, exercitu Rubiconem transiit. Cn. Pompejus consulque & major pars senatus relicta urbe, ac deinde Italia, transmisere Dyrrhachium.

C A P. L. At Cæsar Domitio legionibusque Corfinii, quæ una cum eo fuerant, potitus, duce aliisque,
 25, qui voluerant abire ad Pompejum, sine dilatione dimissis, persecutus Brundisium, ita ut appareret, malle, integris rebus & conditionibus, finire bellum, quam opprimere fugientes, cum transgressos reperisset Coss. in urbem revertit: redditaque ratione
 30, consiliorum suorum in senatu & in concione, ac miserrimæ necessitudinis, cum alienis armis ad arma

¹ Causâ nominis Pompejo Lips. Causæ nomine Pompejo Joh. Fred. Gronov. ad Statium, p. 207. Aliud certe voluit Vellejus, quam vulgata præ se fert lectio. Forte, Pompejo non causæ. cogitabam aliquando, non caute Pompejo. Heins. ² Ita à Grypho, Stephano, aliisque editum. TANTUMMODO &c. PRIVATUSQUE IN URBE VENIRE ET SE &c. COMMITTERE DECERERE in MS. Committere decreverit Rhenan. Hæc usque ad verbum ratus parentesi includit Ald. legitque committere decreverat.

68 M. VELLEII PATERCULI

compulsus esset, Hispanias petere decrevit. Festinationem itineris ejus aliquamdiu morata Massilia est, fide melior, quam consilio prudentior: intempestive principalium armorum arbitria captans, quibus hi se debent interponere, qui non parentem coërcere possunt. Exercitus deinde, qui sub Afranio consulari ac Petrejo prætorio fuerat, ipsius adventus vigore ac fulgore occupatus, se Cæsari tradidit. uterque legatorum, & quisquis cujusque ordinis sequi eos voluerat, remissi ad Pompejum.

CAP. LI. Proximo anno, cum Dyrrhachium¹ ac vicina ei urbi regio castris Pompeji teneretur, (qui, accitis ex omnibus transmarinis provinciis legionibus, equitum ac peditum auxiliis, regumque & tetrarcharum simulque dynastarum copiis, immanem¹⁵ exercitum confecerat, & mare præsidis classium, ut rebatur, sepeferat, quo minus Cæsar legiones posset transmittere) sua & celeritate & fortuna C. Cæsar usus, nihil in mora habuit,² quo minus eo, cum vellet, ipse exercitusque classibus perveniret, & primo pene¹⁰ castris Pompeji sua jungeret, mox etiam obsidione munimentisque eum complecteretur. Sed inopia obfidentibus, quam obsessis, erat gravior. Tum Balbus Cornelius, excedente humanam fidem temeritate, ingressus castra hostium, sæpiusque cum Lentulo con-¹⁵locutus, Cos. dubitante quanti se venderet, illis incrementis fecit viam, quibus³ non Hispaniensis natus, sed Hispanus in triumphum & pontificatum adsurge-

¹ Sic vulgo. AC VICINA &c. CASTRIS POMPEJO RETINETUR in MS. ultima littera in Pompejo puncto deletili superscripto. Castris Pompejo retineretur Voss. Fuit a Vellejo castris Pompeji obtineretur. Heins. ² Ita Vossius. QUO MINUS ET CUM VELLEI MS. Aliique. Quo minus, & quo v. Acid. ³ Ita Lips. Non Hispania suæ (ASIAE BUR. è MS.) natus esset Ald. Non Hispaniæ Gadibus natus, sed &c. Alii. Sic loci emendationem tentat Acid. Quibus homo Hispaniæ Gadibus natus, in triumphum &c. vel quibus homo Hispanus, & Hispaniæ Gadibus natus, in triumphum &c. Non Hispaniæ suæ notus legendum censet Popma. Quibus non Hispanus, sed Hispaniæ Gadibus natus Rigalt. de Populis Fundis, sub finem.

ret, fieretque ex privato consularis. Variatum deinde præliis, sed uno longe magis Pompejanis prospero, quo graviter impulsus sunt Cæsaris milites.

CAP. LII. Tum Cæsar cum exercitu fatalem victoriæ suæ Thessaliam petiit. Pompejus, longe diversa aliis suadentibus, (quorum plerique hortabantur, *ut in Italiam transmitteret*: neque Hercules quidquam partibus illis salubrius fuit: alii, *ut bellum traheret*,¹ quod dignatione partium in dies ipsis magis prosperum fieret) usus impetu suo, hostem secutus est. Aciem Pharsalicam & illum cruentissimum Romano nomini diem, tantumque utriusque exercitus profusum sanguinis, & conlisa inter se duo reip. capita,² effusumque alterum Romani imperii lumen,³ tot talesque Pompejanarum partium cæsos viros, non recipit enarranda hic scripturæ modus. Illud notandum est: ut primum C. Cæsar inclinatam vidit Pompejanorum aciem, neque prius neque antiquius quidquam habuit,³ quam in omnes partes (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret. Pro Dii immortales, quod hujus voluntatis erga Brutum suæ postea vir tam mitis pretium tulit! Nihil illa victoriæ mirabilius, magnificentius, clarius fuit, quando neminem, nisi acie consumptum, civem patria desideravit: sed munus misericordiæ corrumpit pertincia; cum libentius vitam victor jam daret, quam victi acciperent.

¹ Ita à Gryph. Scheg. Aliisque editum. QUOD DIGNATIONI PARTIUM (vel PARTEM) INDIES IPSIS &c. in MS. Forte quod dignationi partium, indiem ipsi &c. Voss. ² Al. effusumque, quod tuetur Schioppius in Verisimilium l. 3. c. 18. ut & Barthius in Adversariis, p. 467. Sed cum oculus effusus fuerit apud Sallustium, teste A. Gellio, & effosis oculis hodie exstet apud Casarem in Comment. l. VIII. non est quod dubitemus, quin effusumque vera sit lectio. ³ Quam ut omnes partes (ut militari verbo ex consuetudine utar) dimitteret Lips. ac si partes esset verbum militare, quod potius esse dimitteret censet Voss. Forsan quam indemnes partes &c. possis & incolumes: sed alterum magis adlubescit. & max forte legendum ut militari & verbo nec consuetudine utar. Heins.

CAP. LIII. Pompejus, profugiens cum duobus Lentulis consularibus Sextoque filio & Favonio prætorio, ¹ quos comites ei fortuna aggregaverat, aliis *ut Partbos*, aliis *ut Africam* peteret, in qua fidelissimum partium suarum haberet regem Jubam, suadentibus, Ægyptum petere proposuit; memor beneficiorum, quæ in patrem ejus Ptolemæi, qui tum puero quam juveni propior regnabat, Alexandria contulerat. Sed quis in adversis beneficiorum servat memoriam? aut quis ullam calamitosi deberi putat gratiam? aut quando fortuna non mutat fidem? Missi itaque ab rege, qui venientem Cn. Pompejum (is jam à Mitylenis Corneliam uxorem receptam in navem, fugæ comitem habere cœperat) consilio Theodoti & Achillæ exciperent, hortarenturque ut ex oneraria in eam navem, quæ obviam processerat, transcenderet. quod cum fecisset, princeps Romani nominis, imperio arbitrioque Ægyptii mancipii, C. Cæsare, P. Servilio Coss. jugulatus est. Hic, post tres consulatus & totidem triumphos domitumque terrarum orbem, sanctissimi ac præstantissimi viri, in id evecti super quod adscendi non potest, duodeviginti annis agentis, pridie natalem ipsius, vitæ fuit exitus: in tantum in illo viro à se discordante Fortuna, ut cui modo ad victoriam terra defuerat, deesset ad sepulturam. Quid aliud quam nimium occupatos dixerim, quos in ætate & tanti & pene nostri sæculi ² viri sefellit quinquennium? cum à C. Atilio & Q. Servilio Coss. ³ tam facilis esset annorum digestio. quod adjeci, non ut arguerem, sed ne arguerer.

¹ Ita Rhen. è MS. Scheg. & Lips. Quos, victore Cæsare, comites ei fortuna &c. Ald. Quos victores darent ei comites fortuna aggregaverat legunt nonnulli; ut & Popma, qui verba parentesi includit. Id autem in errorem eos induxit, quod in Edit. Basil. varia ista lectio victores darent, qua pertinet ad illa victoriam daret, è regione rñ comites in alio versu perperam posita est: ut optime admonuit Burerius. ² Principis viri legit Urs. ³ TAM FELIX in MS. An fuit, tam non fallax? Lips.

HISTORIÆ ROMANÆ LIB. II. 71

CAP. LIV. ¹ Non fuit major in Cæsarem, quam in Pompejum fuerat, regis eorumque, quorum is auctoritate regebatur, fides. quippe cum venientem eum tentassent insidiis, ac deinde bello lacessere auderent, ⁵ utrique summo imperatorum, ² alteri superstiti meritis pœnas luere suppliciis. Nusquam erat Pompejus corpore, ³ adhuc ubique nomine. quippe ingens partium ejus favor bellum excitaverat ⁴ Africum: quod ciebat rex Juba, & Scipio, vir consularis, ante ¹⁰ biennium, quam exstingueretur Pompejus, lectus ab eo focer. eorumque copias auxerat M. Cato, ingenti cum difficultate itinerum ⁵ locorumque inopia, perductis ad eos legionibus: qui vir, cum summum ei à militibus deferretur imperium, honoratori parere ¹⁵ maluit.

CAP. LV. Admonet promissæ brevitatis fides, quanto omnia transcurso dicenda sint. Sequens fortunam suam Cæsar, perductus in Africam, (quam occiso Curione, Julianarum duce partium, Pompejani obtinebant exercitus) ibi primo ⁶ varia fortuna, mox pugnavit sua; inclinatæque hostium copiar. Nec dissimilis ibi adversus victos, quam in priores, clementia Cæsaris fuit. Victorem Africani belli C. Cæsarem gravius excepit Hispaniense, (nam victus ab eo Pharnaces vix quidquam gloriæ ejus ⁷ adstruxit) quod

¹ NON FUIT NON MAJOR in MS. Non fuit tamen major Burerius ex conjectura. ² Suspicetur aliqui membrum deesse, alteri mortuo: cui recte subjunctum, alteri superstiti. Etiam meritis melius quam meritis. Lips. ³ Ita à Gryphio, Marneffio, Stephano, Aliisque editum, probante Jof. Scaligero. ADHUC UBIQUE JUBÆ NOMINE in MS. Adhuc ubique vivens (aut vicens) nomine Ald. Ubique ibat nomine Titius. Ubique vivebat nomine Lips. Adhuc ubi ubique nomine Acid. quasi sic fere dictum ut, longe longæque. Fors fuerit tamen, adhuc ubique vivebat è nomine. possis & ubique jubæ è nomine: nisi hoc poeticum nimis. Heins. Sed proculdubio vox jubæ (ut observavit Cl. Putean.) ex versu sequente in hunc locum irrepfit. ⁴ In editione principe Rhenani τὸ Africum præsigitur asteriscus, quem delendum censet Burerius. ⁵ Aquarumque Alii. Liqueorumque Voss. Lacuumque inopia Pontanus in Analektis, l. i. c. 6. sed nihil mutandum opinatur Heins. ⁶ Ita restituit Lips. VARIA FORTUNAM EXPUGNAVIT VIA in MS. Varia fortuna, mox pugna vicit Ald. ⁷ Adstruxerit Lips.

Cn. Pompejus Magni filius, adulescens impetus ad bella maximi, ingens ac terribile conflaverat: undique ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem sequentium, ex toto orbe terrarum auxiliis confluentibus. Sua Cæsarem in Hispaniam comitata fortuna est: sed nullum umquam atrocius periculosiusque ab eo initum prælium; adeo ut, plus quam dubio Marte, descenderet equo, consistensque ante recedentem suorum aciem, increpita prius fortuna, quod se in eum servasset exitum, denuntiaret militibus, *vestigio se non recessurum: proinde viderent quem & quo loco imperatorem deserturi forent.* verecundia magis quam virtute ¹ acies restitutæ sunt, à duce quam à milite fortius. Cn. Pompejus, gravis vulnere inventus inter solitudines avias, interemptus est. ¹⁵ La- bienum Varumque acies abstulit.

CAP. LVI. Cæsar ² omnium victor, regressus in urbem, quod humanam excedat fidem, omnibus, qui contra se arma tulerant, ignovit: ³ magnificentissimisque gladiatorii muneris, naumachiae, & equitum ¹⁰ perditumque, simul elephantorum certaminis spectaculis, epulique per multos dies dati celebratione, replevit eam. Quinque egit triumphos. *Gallici* apparatus ex ⁴ citro, *Pontici* ex acantho, *Alexandrini* testudine, *Africi* ebore, *Hispaniensis* argento rasili ¹⁵ constitit; pecunia ex manubiis lata paullo amplius ⁵ sexies millies H-S. Neque illi tanto viro, & tam clementer omnibus victoriis suis uso, plus quinque mensium principalis quies contigit. quippe cum mense

¹ Ita Rhen. è MS. ACIES RESTITUTÆ C. A. duce &c. Bur. è MS. Aliique. Acies restituta, ceterum à duce &c. Ald. Sed à duce Voss. Aliique. Acies restituta, ac à duce quam à milite fortius Heins. ² T³ omnium tollendum censet Heins. Forte omnium profluxit ex tum demum. Idem. ³ Ita ex conjectura Burerii. MAGNIFICENTISSIMIS GLADIATORII &c. Rhen. è MS. ⁴ Alii cum Torrentio ad Sueton. (p. 31. Edit. Plant.) cedro legendum arbitrantur. Sed antiquam lectionem retinendam suadet Voss. quem vide. ⁵ Sexagies millies reponendum censet Hotoman. de Re Nummaria, p. 398.

Octobri in urbem revertisset, Idibus Martiis, conjurationis auctoribus Bruto & Cassio, quorum alterum promittendo consulatum non obligaverat, contra differendo Cassium offenderat, adjectis etiam
 5¹ consiliariis cædis familiarissimis omnium, & fortuna partium ejus in summum evectis fastigium, D. Bruto & C. Trebonio aliisque clari nominis viris, interemptus est. cui magnam invidiam² conciliarat M. Antonius, omnibus audendis paratissimus, consula-
 10³ tus collega, imponendo capiti ejus Lupercalibus sedentis pro Rostris insigne regium;⁴ quod ab eo ita repulsum erat, ut non offensus videretur.

CAP. LVII. Laudandum experientia consilium est Panfæ atque Hirtii: qui semper prædixerant Cæ-
 15⁵ sari, *ut principatum armis quæsitum armis teneret.* Ille dictitans, *mori se quam timeri malle*, dum clementiam, quam præstiterat, expectat, incautus ab ingratis occupatus est: cum quidem plurima præagia atque indicia Dii immortales futuri obtulissent pe-
 20⁶ riculi. nam & haruspices præmonuerant, *ut diligentissime Iduum Martiarum caveret diem*; & uxor Calpurnia, territa nocturno visu, *ut ea die domi subsisteret*, orabat: ⁷ & libelli, conjurationem nuntiantes, dati, ab eo neque protinus lecti erant. Sed pro-
 25⁸ fecto ineluctabilis fatorum vis, cujuscumque fortunam mutare constituit, consilia corrumpit.

CAP. LVIII. Quo anno id patravere facinus⁹ Brutus & C. Cassius, prætores erant; D. Brutus Cos. designatus. Hi una cum conjurationis globo, stipati

¹ Consiliis aliis cædis Lips. Consiliis variis cædis ex correctione Heinsii.
² Possis & concitarat: sed nec alterum damno. Heins. ³ Ita Rhenan. QUOD AB EO ID REPULSUM ERAT, UT NON OFFENSUM &c. Rhen. è MS. T. offensum ad insigne regium referendum consent nonnulli. Quod ab eo ideo repulsum erat &c. legendum existimat Burerius An, quod ab eo quidem repulsum erat? Heins. ⁴ Scribe, libelli conjurationem nuntiantes dilati ab eo, neque protinus lecti erant. possis & libelli conjurationem nuntiantes dati, neque ab eo protinus lecti. Heins. ⁵ Rostris sit M. Brutus & C. Cassius. Heins.

gladiatorum D. Bruti manu, Capitolium occupavere, cum Cos. Antonius (*quem cum simul interimendum censuisset Cassius, testamentumque Cæsaris abolendum*, Brutus repugnaverat; dictitans, *nihil amplius civibus præter tyranni*, ita enim appellari Cæsarem factò ejus expediebat, *petendum esse sanguinem*) convocatu senatu, (cum jam Dolabella, quem substituturus sibi Cæsar designaverat Cos. fasces atque insignia corripuisset consularia) velut pacis auctor, liberos suos obsides in Capitolium misit, fidemque descendendi tuto interfectoribus Cæsaris dedit: & illud *decreti Atheniensium* celeberrimi exemplum, relatum à Cicerone, *oblivionis præteritarum rerum*, decreto patrum comprobatum est.

CAP. LIX. Cæsaris deinde testamentum apertum est, quo C. Octavium, nepotem sororis suæ Juliæ adoptabat. de cujus origine, ¹ etiam si præventis, & pauca dicenda sunt. Fuit C. Octavius, ut non patricia, ita admodum speciosa equestri genitus familia, gravis, sanctus, innocens, dives. Hic prætor inter nobilissimos viros creatus, primo loco, cum ei dignatio Julia genitam ² Atiam conciliaffet uxorem, ex eo honore sortitus Macedoniam, appellatusque ³ in ea *imperator*, decedens ad petitionem consulatus obiit, prætextato relicto filio. quem C. Cæsar, major ejus avunculus, educatum apud Philippum vitricum, dilexit ut suum, natumque annos XIIX. ⁴ Hispaniensis militiæ adsecutum se postea comitem habuit, numquam aut alio usum hospitio quam suo, aut alio vectum vehiculo: pontificatusque sacerdotio puerum ⁵ honoravit. Et ⁵ pacatis bellis civilibus, ad erudien-

¹ Sic vulgo. Etiam si præventis, tamen pauca &c. Ald. Etiam si præventis, at pauca Lips. Etiam si perveteri, & pauca Urs. Etiam si properanti, heic pauca &c. Acid. ETIAM SI PRÆVENIT, ET PAUCA DICENDA SUNT in MS. quod tuetur Voss. Etiam si prænit, pauca &c. repouendum censet Heins. ² ACCIAM in MS. ³ Ex ea Urs. ⁴ Hispaniensis militia Lips. sed nihil mutandum censet Voss. & Heins. ⁵ Sic vulgo, PARATIS in MS. Patratibus Ald. Peractis Alii.

dum liberalibus disciplinis ¹ singularis indolem juvenis, Apolloniam eum in studia miserat, mox belli Getici ac deinde Parthici habiturus commilitonem. Cui ut est nuntiatum de cæde avunculi, cum protinus ex vicinis legionibus centuriones suam suorumque militum operam ei pollicerentur, neque eam spernendam ² Salvidienus & Agrippa dicerent; ille, festinans pervenire in urbem, omnem ³ ordinationem & necis & testamenti Brundisii comperit. Cui, adventanti Romam, immanis amicorum occurrit frequentia: & cum intraret urbem, Solis orbis super caput ejus, curvatus æqualiter rotundatusque, in colorem arcus, veluti coronam tanti mox viri capiti imponens, conspectus est.

¹⁵ CAP. LX. Non placebat ⁴ Atiæ matri Philippoque vitrico, adiri nomen invidiosæ fortunæ Cæsaris: sed adferebant salutaria reip. terrarumque orbis fata conditorem conservatoremque Romani nominis. Sprevit itaque cælestis animus humana consilia: & cum periculo potius summa, quam tuto humilia, proposuit sequi; maluitque avunculo & Cæsari de se, quam vitrico, credere; dictitans, *nefas esse, quo nomine Cæsari dignus esset visus, ⁵ semetipsum videri indignum*. Hunc protinus Antonius Cos. superbe excipit, ²⁰ (neque is erat contemptus, sed metus) vixque admisso in Pompejanos hortos loquendi secum tempus dedit; mox etiam, velut insidiis ejus petitus, scelestè insimulare cœpit: in quo turpiter deprehensâ ejus vanitas est. Aperte deinde Antonii ac Dolabellæ consulum ad nefandam dominationem erupit furor. HS ³⁰ ⁶ septies millies, depositum à C. Cæsare ad ⁷ ædem

¹ Superiora requirunt singularis juvenem indolis. Heins. ² Ita Voss. Aliique, non Salvidienus, ut ediderat Aldus. ³ Alii ordinem. sed non video, cur vetus lectio mutari debeat. Voss. ⁴ ACCIÆ in MS. ⁵ Sibi-
metipsum Urs. ⁶ Septies delendum censet Junius: sine ratione, ut existimat
Rualdus ad Plutarchum, p. 122. ⁷ T^o ÆDEM expungit Lips. sed septies
à Vellejo esse existimat.

Opis, occupatum ab Antonio, ¹ actorum ejusdem, insertis falsis, civitatisque corruptis commentariis. ² Atque omnia pretio ³ temperata, vendente remp. Cos. Idem, provinciam D. Bruto designato Cos. decretam, Galliam occupare statuit; Dolabella transmarinas de-
crevit sibi: interque naturaliter dissimillimos, ac diversa volentes, crescebat odium. eoque C. Cæsar juvenis quotidianis Antonii petebatur insidiis.

CAP. LXI. Torpebat oppressa dominatione Antonii civitas: indignatio & dolor omnibus, vis ad
resistendum nulli aderat: cum C. Cæsar, ⁴ XVIII. annum ingressus, mira ausus, ac summa consecutus, privato consilio, majorem senatu pro rep. animum habuit. primumque à Calatia, mox à Casilino veteranos excivit paternos. quorum exemplum secuti
alii, brevi in formam justici coiere exercitus. mox cum Antonius occurrisset exercitui, quem ex transmarinis provinciis Brundisium venire jussèrat, legio Martia & Quarta, cognita & senatus voluntate & tanti juvenis indole, sublati signis ad Cæsarem se contulerunt. Eum senatus, honoratum equestri statua,
quæ hodieque in Rostris posita ætatem ejus scriptura indicat, (qui honor non alii, per CCC. annos, quam L. Sullæ & Cn. Pompejo & C. Cæsari contigerat)
⁵ pro prætore, una cum Coss. designatis Hirtio & Pan-
fa, bellum cum Antonio gerere jussit. Id ab eo, annum agente ⁶ vicesimum, fortissime circa Mutinam administratum est; & D. Brutus obsidione liberatus; Antonius turpi ac nuda fuga coactus deferere Ita-

¹ Ita Heinſ. ACTORUM EJUSDEM INSERTIS FALSIS, CIVITATIBUSQUE CORRUPTIS, COMMENTARIIS in MS. Actorum ejusdem, insertis falsis sublatique, corruptis commentariis Ald. Insertis falsis civitatibus, corruptisque commentariis Urf. Insertis falsis, indubitateque corruptis commentariis Alii. Actorum ejusdem, insertis falsis, commutatisque & corruptis commentariis Lips. ² Itaque vel adeoque malit Acid. ³ Urfino & Puteano temptata videtur reponendum. Temerata malit Heinſ. ⁴ Ita cum Floro. XVIII. MS. Voss. Aliique. ⁵ Ita Robortellus. PRO P.R. in MS. Proprætorem Ald. ⁶ Undevicesimum malit Scheg.

liam: consulum autem alter in acie, alter post paucos dies ex vulnere mortem obiit.

CAP. LXII. Omnia, antequam fugaretur Antonius, honorifice à senatu in Cæsarem exercitumque ejus decreta sunt, maxime auctore Cicerone: sed, ut recessit metus, erupit voluntas, protinusque Pompejanis partibus rediit animus. Bruto Cassioque provinciæ, quas jam ipsi sine ullo S. C. occupaverant, decreta. laudati ¹ quicumque his se exercitus tradidissent, omnia transmarina imperia eorum commissa arbitrio. quippe M. Brutus & C. Cassius, nunc metuentes arma Antonii, nunc, ad augendam ejus invidiam, simulantes se metuere, testati edictis, *libenter se vel in perpetuo exsilio victuros, dum reip. constaret concordia, nec ullam belli civilis præbituros materiam, plurimum sibi honoris esse in conscientia facti sui*, profecti urbe atque Italia, intento ac pari animo, sine auctoritate publica, provincias exercitusque occupaverant; & *ubicumque ipsi essent, prætexentes esse remp.* pecunias etiam, quæ ex transmarinis provinciis Romam ab quæstoribus deportabantur, à volentibus acceperant. quæ omnia senatus decretis comprehensa & comprobata sunt. Et D. Bruto, ² quod alieno beneficio viveret, decretus triumphus: ³ Panfæ atque Hirtii corpora publica sepultura honorata. Cæsaris adeo nulla habita mentio, ut legati, qui ad exercitum ejus missi erant, juberentur *submoto eo milites adloqui*. Non fuit tam ingratus exercitus, quam fuerat senatus. nam, cum eam injuriam dissimulando Cæsar ferret, negavere milites, *sine imperatore suo ulla se audituros mandata*. Hoc est illud tempus, quo Cicero, insito amore Pompejanarum partium, *Cæsarem laudandum & tollendum* censebat; cum aliud diceret, aliud intelligi vellet.

¹ Quicumque hisce exercitus tradidissent *Ald. Aliique.* ² Qui alieno &c. *Lips.* Quom alieno &c. *Acid.*

CAP. LXIII. Interim Antonius, fuga transgressus Alpes, ¹ primo per conloquia repulsus à M. Lepido, (qui, pontifex maximus in C. Cæsaris locum furto creatus, decreta sibi Hispania, adhuc in Gallia morabatur) mox sæpius in conspectum veniens militum, ² (cum & Lepido omnes imperatores forent meliores, & multis Antonius, dum erat sobrius) ³ per averſa caſtrorum proruto vallo militibus receptus est: qui titulo imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret. Sub Antonii ingressum in castra Juventus Laterensis, vir vita ac morte consentaneus, cum acerrime suafisset Lepido, *ne se cum Antonio hoste judicato jungeret*, inritus consilii, gladio se ipse transfixit. Plancus deinde, dubia, id est sua, fide, diu quarum esset partium secum luctatus, ac sibi difficile consentiens, & nunc adjutor D. Bruti, designati Cos. collegæ sui, senatuique se litteris venditans, mox ejusdem proditor, Asinius autem Pollio, ⁴ firmus proposito, & Julianis partibus fidus, Pompejanis adversus; uterque exercitus tradidere Antonio. ¹⁰

CAP. LXIV. D. Brutus, desertus primo à Planco, post etiam insidiis ejusdem petitus, paullatim relinquente eum exercitu, fugiens, in hospitis cujusdam ⁵ nobilis viri, nomine Cameli, domo, ab iis, quos miserat Antonius, jugulatus est; justissimasque optime de se merito viro C. Cæsari pœnas dedit. ⁶ *cujus*, cum primus omnium amicorum fuisset, interfector fuit; & fortunæ, ex qua fructum tulerat, invidiam in auctorem relegabat; censebatque æquum, quæ ac-

¹ Primo spe colloquii repulsus Lips. ² Sic vulgo. PER AVERSAM CASTRORUM PRORUTA VALLO &c. in MS. Forte per averſam caſtrorum partem eruto vallo &c. Ald. Possit etiam legi per averſam caſtrorum portam proruto vallo &c. Urs. Per averſa &c. proruto vallo à militibus &c. Heinf. ³ Firmus propositi Acid. quod defendit Tollius ad Aufon. p. 383. ⁴ T⁵ nobilis viri à Librariis esse existimat Grut. Ignobilis viri legendum esse conjicit Heinf. ⁵ Capeni Scheg. Camelii Voss. ⁶ Sic vulgo. Cujus cum primis &c. Rhen. è MS. Cui cum in primis &c. Heinf.

ceperat à Cæsare, retinere, Cæsarem, ¹ qui illa dederat, perisse. Hæc sunt tempora, quibus M. Tullius continuis actionibus æternas Antonii memoriæ in-
⁵ uslit notas. sed hic fulgentissimo & cælesti ore, at
² tribunus Canutius continua rabie lacerabat Anto-
 nium. Utrique vindicta libertatis morte stetit: sed
 tribuni sanguine commissa proscriptio; ³ Ciceronis,
 velut satiato Antonio, ⁴ pœna finita. Lepidus de-
 inde à senatu hostis judicatus est, ut ante fuerat An-
¹⁰ tonius.

CAP. LXV. Tum inter eum Cæsaremque & An-
 tonium commercia epistolarum, & conditionum
⁵ jacta mentio; cum Antonius & subinde Cæsarem ad-
 moneret, quam inimicæ ipsi Pompejanæ partes fo-
¹⁵ rent, & in quod jam emerlissent fastigium, & quanto
 Ciceronis studio Brutus Cassiusque attollerentur;
 denuntiaretque, *se cum Bruto Cassioque, qui jam de-
 cem & septem legionum potentes erant, juncturum*
vires suas, si Cæsar ejus aspernaretur concordiam;
²⁰ diceretque, *plus Cæsarem patris, quam se amici* ⁶ *ul-*
tioni debere. ⁷ Igitur initur potentiæ societas, &, hor-
 tantibus orantibusque exercitibus, inter Antonium
 etiam & Cæsarem ⁸ facta adfinitas; cum esset privigna
 Antonii desponsa Cæsari. consulatumque inivit Cæsar
²⁵ ⁹ pridie, quam viginti annos impleret, x. Calend. Octo-
 bres, cum collega Q. Pedio, post V. C. abhinc annis
¹⁰ DCCIX. ante LXXII. quam tu, M. Vinici, consulatum
 inires. Vidit hic annus Ventidium, per quam urbem
 inter captivos Picentium in triumpho ductus erat, in
³⁰ ea consularem prætextam jungentem ¹¹ prætorix.
 idem hic postea triumphavit.

¹ QUIA ILLA DEDERAT * PERIS in MS. Qui illa dederat, perire Vulgo.
² Forſan Tib. Canutius. Ald. ³ Ita reſtituit Lipſ. CICERONIS VEL SA-
 TIATO ANT. &c. MS. Grut. Voff. Aliique. ⁴ Pene finita Heinf. ⁵ Facta
 mentio Euerius. ⁶ Sic Urſ. Aliique. ULTIONE in MS. ⁷ Ita Voff. &
 Heinf. * TUR INITA &c. Rhen. è MS. Igitur inita Rhenani ſchol. ⁸ Pacta
 adfinitas malit Heinf. ⁹ Vide Caſſalii Obſervatt. p. 262. ¹⁰ ACCVIII. in
 MS. DCCXI. Ald. ¹¹ Ita Lipſ. Aliique. PRÆTORIA MS. & Voff.

CAP. LXVI. Furente deinde Antonio, simulque Lepido, quorum uterque, ut prædiximus, hostes judicati erant, cum ambo mallent sibi nuntiari quid passi essent, quam quid¹ emeruissent, repugnante Casare, sed frustra adversus duos, instauratum Sullani exempli malum, proscriptio. Nihil tam indignum illo tempore fuit, quam quod aut Cæsar aliquem proscribere coactus est, aut ab ullo Cicero proscriptus est; ² abscissaque scelere Antonii vox publica est, cum ejus salutem nemo defendisset, qui per tot annos & publicam civitatis & privatam civium defenderat. Nihil tamen egisti, M. Antoni: (cogit enim excedere propositi formam operis erumpens animo ac pectore indignatio) nihil, inquam, egisti, mercedem celestissimi oris & clarissimi capitis abscissi numerando, auctoramentoque funebri ad conservatoris quondam reipub. tantique Cos. ³ inritando necem. Rapuisti tu M. Ciceroni lucem sollicitam & ætatem senilem, & vitam ⁴ miseriorem te principe quam sub te triumpho mortem: famam vero gloriamque factorum atque dictorum adeo non abstulisti, ut auxeris. Vivit vivetque per omnem sæculorum memoriam. dumque hoc, vel forte vel providentia vel utcumque constitutum, rerum naturæ corpus (quod ille pene solus Romanorum animo vidit, ingenio complexus est, eloquentia inluminavit) manebit incolume, comitem ævi sui laudem Ciceronis trahet; omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur: citiusque in mundo genus hominum, quam * cadet.

CAP.

¹ Demeruisse Rhēnā. Meruisse Alii. ² Al. ab illo. ³ Abscisa & mox abscissi ex prima Editione reponendum censet Heins. ⁴ Invitando Lips. male, ut censet Voss. ⁵ Inferiorem legunt Alii: fidemque ac auctoritatem prima advocant editionū, in qua nos vulgatam lectionem exflare deprehendimus. In vetustis membranis infeliciorem fuisse existimat Grut. Infeliciorem contraxisse, pro infeliciorem, existisse credit Heins. ⁶ Sic vulgo. * QUAM CEDET Rhēn. ē MS. Quam hujus nomen cadet Rhēnā. Paulo Manutio placuit: genus hominum concidet. Lipsius expler, quam ea cadet.

CAP. LXVII. Hujus totius temporis fortunam
 1 ne deflere quidem quisquam satis digne 2 potuit,
 adeo nemo exprimere verbis potest. Id tamen notan-
 dum est, fuisse in proscriptos uxorum fidem sum-
 5 mam, libertorum mediam, servorum aliquam, filio-
 rum nullam. adeo difficilis est hominibus utcumque
 conceptæ spei mora. Ne quid 3 ullibi sanctum relin-
 queretur, 4 velut in dotem invitamentumque scele-
 ris, Antonius L. Cæsarem avunculum, Lepidus Paul-
 10 lum fratrem proscripserant. Nec Planco gratia de-
 fuit ad impetrandum, ut frater ejus Plancus Plotius
 proscriberetur. Eoque inter jocos militares, qui cur-
 rum Lepidi Plancique secuti erant, 5 inter execra-
 tionem civium, usurpabant hunc versum: *De Ger-*
 15 *manis, non de Gallis, duo triumphant consules.*

CAP. LXVIII. Suo præteritum loco referatur:
 neque enim persona 6 umbram actæ rei capit. 7 Dum
 in acie Pharsalica Africæque de summa rerum Cæsar
 dimicat, M. Cælius, vir eloquio animoque Curioni si-
 20 millimus, 8 sed in utroque perfectior, nec minus in-
 geniose nequam, 9 cum ne modico quidem servari
 posset, (quippe pejor illi res familiaris quam mens
 erat) in prætura novarum tabularum auctor exstitit:

cadet, sc. laus Ciceronis. Citiusque mundo genus humanum, quam ea
 cederet Heins. Citiusque in mundo &c. quam ea (sc. scripta Ciceronis)
 cadent legit Boxhorn. Citiusque in mundo genus hominum, quam
 Cicero cadet Grut. 1 NEC DEFLERE in MS. Nec deflere qui-
 dem quisquam digne potuit, nedum exprimere verbis malit Grut.
 omittendo 2 potest. 2 T3 potuit delendum censet Lips. sed cum prima
 editione retinendum monet Heins. 3 Ita restituit Lips. ULLI MS. Aliique.
 4 VEL IN DOTEM &c. MS. Aliique. 5 Et inter execrationem sensus
 postulat. Heins. 6 Umbram ac tenebras capit Lips. Locum non solici-
 tandum censet Voss. Volebam, umbram tantæ rei capit. Heins. 7 Dum
 in acie Pharsalica circaque &c. legendum existimas Lips. 8 Sed utro-
 que perfectior malit Heins. 9 Ita ex emendatione Vossii. CUM IN MO-
 DICA QUIDEM &c. in MS. Vulgo cum ne in modica quidem &c. Si
 conjectura indulgendum, legerem: cum ne modica quidem re servari
 posset. Ald. Cum ne à diis quidem &c. Gryph. Steph. & Lips. Cum in re
 modica nequitiam saturare non posset Acidal. Forte, cum in re modica
 vix idem servari posset. vel cum ne inter immodica quidem servari
 posset. possit &, cum inter modica fidem servare non posset. Heins.

nequiique senatus & auctoritate ¹ Cos. deterri, ac-
cito etiam Milone Annio, qui non impetrato reditu
Julianis partibus infestus erat, ² in urbe seditionem
aut magis occulte bellicum tumultum movens, primo
submotus à rep. mox consularibus armis auctore se-
natus circa ³ Thurios oppressus est. ⁴ In cœpto pari
similis fortuna Milonis fuit; qui Compsam in Hir-
pinis oppugnans, ictusque lapide, tum P. Clodio, tum
patriæ, quam armis petebat, pœnas dedit; vir inquires,
& ⁵ ultra sortem temerarius. Quatenus autem ali-
quid ex ommissis ⁶ peto, notetur immodica & intempe-
stiva libertate usos adversus C. Cæsarem, Marullum
Epidium, Flavumque Cæsetium trib. pleb. dum ar-
guunt in eo regni voluntatem, pene vim domina-
tionis expertos. ⁷ In hoc tamen sæpe laceffiti princi-
pis ira excessit, ut, censoria potius contentus nota
quam animadversione dictatoria, submoveret eos à
rep. testareturque, *esse sibi miserrimum, quod aut na-
tura sua ⁸ ei excedendum foret, aut minuenda digni-
tas.* Sed ad ordinem revertendum est. ¹⁰

CAP LXIX. Jam & Dolabella in Asia C. Tre-
bonium consularem, cui succedebat, fraude dece-
ptum, Smyrnæ occiderat, virum adversus merita Cæ-
saris ingratiſſimum participemque cædis ejus, à quo
ipse in consulare provectus fastigium fuerat. & C. ¹⁵
Cassius, acceptis à ⁹ Statio Murco & Crispo Marcio,
prætoris viris ¹⁰ imperatoribusque, prævalidis in Sy-

¹ Ita Lips. Coss. in MS. ² Ita Rhenan. quo modo à Gryphio, Marnessio, Aliisque editum. IN URBE SEDITIONEM, HAUD MAGIS OCCULTE &c. MS. Burerio, quantum ex vetusto codice conſpicere potuit, legendum videtur: in urbe seditionem, magis autem occulte &c. In urbe seditionem, in agris occulte autem bellic. &c. Lips. ³ TURIOS in MS. & paulo post IRPINIS. ⁴ Ita Voss. INCEPTO PARI &c. Rhen. è MS. Alique. ⁵ Ita Bur. è MS. ULTRA SORTEM Rhen. è MS. & Lips. ⁶ Repeto scribatur, ut ad superiora illa respexerit, suo præteritum loco referatur. Heinf. ⁷ In hoc tamen spem laceffiti principis ira excessit Heinf. ⁸ Ei cedendum malit Heinf. ⁹ Ita ex numismate restituit Urf. STATIO MURCO in MS. ut & cap. LXXII. STAIUS MURCUS. ¹⁰ Ita Ald. & Voss. Imperatoribus, prævalidis &c. Urf. Imperatoribusque, validis &c. Scheg. Alique. possit, imperatoribusque P. Ro. validis &c. Heinf.

ria legionibus, inclusum Dolabellam, qui præoccupata Asia in Syriam pervenerat, ¹ Laodiceæ, expugnata ea urbe, ceperat, (ita tamen, ut ad ictum servi sui Dolabella non segniter cervicem daret) & decem legiones in eo tractu sui juris fecerat. & M. Brutus C. Antonio fratri M. Antonii in Macedonia, Vatinioque circa Dyrrhachium ² volentes legiones extorserat: sed Antonium ³ bello laceffierat; Vatinium dignatione obruerat: cum & Brutus cuilibet ducum præferendus videretur; & Vatinius ⁴ nulli nomini non esset postferendus. in quo deformitas corporis cum turpitudine certabat ingenii, adeo ut animus ejus dignissimo domicilio inclusus videretur. eratque septem legionibus validus. ⁵ Et lege Pedia, quam ¹⁵ Cos. Pedius collega Cæsaris tulerat, omnibus, qui Cæsarem patrem interfecerant, aqua ignique ⁶ damnatis interdictum erat. quo tempore Capito, patruus meus, vir ordinis senatorii, Agrippæ subscripsit in C. Cassium. Dumque ea in Italia geruntur, acri atque ²⁰ prosperrimo bello Cassius Rhodum, rem immanis operis, ceperat; Brutus Lycios devicerat; & inde in Macedoniam exercitus trajecerant; cum per omnia repugnans naturæ suæ Cassius etiam Bruti clementiam vinceret. Neque reperias, quos aut pronior fortuna comitata sit, aut veluti fatigata maturius destituerit, quam Brutum & Cassium.

¹ Ita Vossius; & recte judicio Heinsii, ni minus expungi duas voces, ea urbe, qua interpretamentum fuerint adscriptum Laodiceæ. LAODICEAM EXPUGNATA (vel EXPUGNAT) EA URBE FECERAT, ITA TAMEN UT ADJECTUM SERVI &c. in MS. Laodicea expugnat; ita tamen &c. legunt nonnulli. Laodicea expugnarat; ita tamen &c. Ald. & Scheg. Laodicea expugnata interfecerat; ita tamen &c. Alii. Laodicea expugnata, ea urbe ejecerat &c. Popm. ² Volenti Urs. ³ BELLO LACESSIERAT VATINIUS, DIGNATIONE OBRUERAT MS. ⁴ Illud nomini ex glossmate nemini natum existimant Ald. & Scheg. Nulli homini aut nulli omnium scribendum censent Alii. Nulli minimo Putean. Putabam nulli omnino legendum. possis etiam nulli ignominia esset postferendus. Sed prius malo, vel, quod verius, nulli in omnia non &c. Heins. Nulli omnino non &c. Cellar. ⁵ At lege Pedia Lips. ⁶ Damnatis tollit Delbenius.

CAP. LXX. Tum Cæsar & Antonius trajecerunt exercitus in Macedoniam, & apud urbem Philippos cum M. Bruto Cassioque acie concurrerunt. Cornu, cui Brutus præerat, impulsis hostibus, castra Cæsaris cepit. nam ipse Cæsar, etiam si infirmissimus valetudine erat, obibat munia ducis, oratus etiam ab ¹ Artorio medico, *ne in castris remaneret*, ² manifestæ denuntiatione quietis territo. Id autem, in quo Cassius fuerat, fugatum ac male ³ multatum ⁴ in altiora se receperat loca. Tum Cassius, ex sua fortuna eventum ¹⁰ collegæ æstimans, cum dimisisset evocatum iussissetque nuntiare sibi, *quæ esset multitudo ac vis hominum quæ ad se tenderet*, tardius eo nuntiante, cum in vicino esset agmen ⁵ cursu ad eum tendentium, ⁶ neque pulvere facies aut signa denotari possent; existimans ¹⁵ hostes esse qui inruerent, lacerna caput circumdedit, extantamque cervicem interritus liberto præbuit. Deciderat Cassii caput, cum evocatus advenit, nuntians *Brutum esse victorem*. qui cum imperatorem prostratum videret; *Sequar*, inquit, *eum, quem* ²⁰ *mea occidit tarditas*: & ita in gladium incubuit. Post paucos deinde dies Brutus confligit cum hostibus, & victus acie, cum in tumultum nocte ex fuga se recepisset, impetravit à Stratone Ægeate, familiari suo, ut manum morituro commodaret sibi; ²⁵ ⁷ e rectoque lævo super caput brachio, cum mucronem gladii ejus dextera tenens sinistræ admovisset mammillæ, ad eum ipsum locum, ⁸ qua cor emicat, impellens se in vulnus, uno ictu transfixus expiravit.

CAP. LXXI. Protinus Messalla, fulgentissimus ju- ³⁰

¹ Antonio (sc. Musa) malit Lambecius. Sed Artorium retinendum esse docet Car. Patinus in Commentariis ad Cenotaphium Artorii Medici. ² MANIFESTE in MS. Manifestæ vel manifesta Heins. ³ Multatum maline Urs. & Putean. Vide Tollium ad Ausonium, p. 337. ⁴ Ita Gruter. Sylburg. Aliique. IN ALTIORA RECEPERAT &c. in MS. quam lectionem reponendam censet Voss. ⁵ Curius Heinsio, & mox inruerent pro inruerent. ⁶ Neque præ pulvere &c. legunt Alii. quos refellit Voss. ⁷ Ita Heins. Antea rejectoque. ⁸ Quo cor emicat Boxhorn.

venis,

venis, proximus in illis castris Bruti Cassique auctoritati, cum essent qui eum ducem poscerent, servari beneficio Cæsaris maluit, quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Cæsari quidquam ex victoriis suis fuit lætius, quam servasse Corvinum; aut majus exemplum hominis grati ac pii, quam Corvinus in Cæsarem¹ fuit. Non aliud bellum cruentius cæde clarissimorum virorum fuit. tum Catonis filius cecidit. eadem Lucillum Hortensiumque eminentissimorum civium filios fortuna abstulit. nam Varro, ad ludibrium moriturus Antonii, digna illo ac vera de exitu ejus magna cum libertate ominatus est. Drusus Livius (² Juliae Augustæ pater) & Varus Quintilius, ne tentata quidem hostis misericordia, alter¹⁵ se ipse in tabernaculo interemit; Varus autem liberti, quem id facere coegerat, manu, cum se insignibus honorum velasset, jugulatus est.

CAP. LXXII. Hunc exitum M. Bruti partium, septimum & xxx. annum agentis, fortuna esse voluit: corrupto animo ejus³ in diem, quæ illi omnes virtutes unius temeritate⁴ facti abstulit. Fuit autem dux Cassius melior, quanto vir Brutus. è quibus Brutum amicum habere malles, inimicum magis timeres Cassium. in altero major vis, in altero virtus. Qui si viciissent, quantum reip. interfuit Cæsarem potius habere quam Antonium principem, tantum retulisset habere Brutum quam Cassium. Cn. Domitius, pater L. Domitii, nuper à nobis visi, eminentissimæ ac nobilissimæ simplicitatis viri, avus hujus Cn. Domitii³⁰ clarissimi juvenis, occupatis navibus, cum magno sequentium consilia sua comitatu, fugæ fortunæque se commisit, semetipso contentus duce partium. Sta-

¹ Fuit deleri vult Heins. ² Livix malit Ald. sed vulgatam lectionem jam olim ad Tacitum firmavit Lips. ³ Una die ex emendatione Aldi. Incorrupto animo ejus in diem (i. e. à virtutis via nullatenus deficiente) legit Tollius ad Ausonium, p. 309. ⁴ Ita Rhenan. FACIT in MS. An facinoris legendum, dubitat Heins.

tius Murcus, qui classi & custodiæ maris præfuerat, cum omni commissa sibi parte ¹exercituum naviumque Sex. Pompejum, Cn. Magni filium, qui ex Hispania revertens Siciliam armis occupaverat, petit: ²ad quem & è Brutianis castris & ex Italia aliisque terrarum partibus, quos præsentis periculo fortuna subduxerat, proscripti confluebant. ³quippe nullum habentibus statum quilibet dux erat idoneus; ⁴cum fortuna non electionem daret sed perfugium ostenderet, exitialemque tempestatem fugientibus statio ¹⁰pro portu foret.

CAP. LXXIII. Hic adulescens erat studiis rudis, sermone barbarus, impetu strenuus, manu promptus, ⁵cogitatione celer, fide patri dissimillimus, libertorum suorum libertus, servorumque servus; speciosis ¹⁵invidens, ut pareret humillimis: quem senatus, pene totus adhuc è Pompejanis constans partibus, ⁶post Antonii à Mutina fugam, eodem illo tempore, quo Bruto Cassioque transmarinas provincias decreverat, revocatum ex Hispania, ubi adversus eum clarissimum bellum Pollio Asinius prætorius gesserat, in paterna bona restituerat & oræ maritimæ præfecerat. Is tum, ut prædiximus, occupata Sicilia, servitia fugitivosque in numerum exercitus sui recipiens, magnum modum legionum effecerat; perque Mænam & ²⁵Menecratem, paternos libertos, præfectos classium, latrociniis ac prædationibus infestato mari, ad se exercitumque tuendum rapto utebatur: cum eum non

¹ Ita Rhenan. EXERCITU in MS. Exercitus naviumque Lips. Exercitus & navium Sex. malint Voss. & Heins. ² Ita Rhenan. è MS. Quin & è Brutianis &c. Rhenani schol. ADQUE ME TE BRUTIANIS &c. Bur. è MS. ³ Quippe nullum habentibus, statim quilibet &c. legi posse existimat Lips. ⁴ Sic vulgo. CUM FORTUNA NON ELECTIONEM DARET, PERFUGIUM OSTENDERET MS. ⁵ Ita Rhenani schol. COGITATOR CELER MS. Concitatu celer Lips. Cogitatu celer malit Heins. ⁶ Ita Bur. ex conjectura. POST ANTONIANAM FUGAM Rhen. è MS. POST ANTONII A MUTINAM FUGAM Bur. è MS.

depuderet,

depuderet, vindicatum armis ac ductu patris sui
 1 mare infestare piraticis sceleribus.

CAP. LXXIV. Fractis Brutianis Cassianisque par-
 tibus, Antonius transmarinas obiturus provincias
 5 substitit; Cæsar in Italiam se recepit, eamque longe
 quam speraverat tumultuosiores reperit. quippe L.
 Antonius Cos. (vitiorum fratris sui consors, sed vir-
 tutum, quæ interdum in illo erant, expers) modo
 apud veteranos criminatus Cæsarem, modo eos, qui
 10 2 iuste divisione prædiorum nominatisque coloniis
 agros amiserant, ad arma conciens, magnum exerci-
 tum conflaverat. Ex altera parte uxor Antonii Ful-
 via, nihil muliebri præter corpus gerens, omnia ar-
 mis tumultuque miscebat. Hæc 3 belli sedem Præ-
 15 nese ceperat. Antonius, pulsus undique viribus Cæsa-
 ris, Perusiam se contulerat: Plancus, Antonianarum
 adjutor partium, spem magis ostenderat auxilii,
 quam opem ferebat Antonio. Usus Cæsar virtute &
 fortuna sua Perusiam expugnavit; Antonium invio-
 20 latum dimisit. in Perusinos magis ira militum, quam
 voluntate sævitum ducis. urbs incensa, cujus initium
 incendii princeps ejus loci fecit Macedonicus; qui,
 subiecto rebus ac penatibus suis igni, transfixum se
 gladio flammæ intulit.

25 CAP. LXXV. Per eadem tempora exarserat in
 Campania bellum: quod, professus eorum, qui perdi-
 derant agros, patrociniū, ciebat Tib. Claudius Ne-
 ro, prætorius & pontifex, Tib. Cæsaris pater, ma-
 gni vir animi doctissimique ingenii. id quoque ad-
 30 ventu Cæsaris sepultum atque discussum est. Quis
 fortunæ mutationes, quis dubios rerum humanarum
 casus satis mirari queat? quis non diversa præsentii-

1 Mare inestare potius legi debere existimat Heinsf. Sed celocibus pro
 sceleribus, quod paullo post reponit Lipsius, nequaquam adprobat; uti nec
 ante eum Vossius. Inestare, dein celocibus legit Cellar. 2 Injuste vel in-
 justa Lipsf. iusta divisione Heinsf. & Cellar. moxque, ordinatisque coloniis.
 3 BELLIS in MS.

bus contrariaque expectatis aut speret aut timeat? Livia, nobilissimi & fortissimi viri Drusi Claudiani filia, genere, probitate, forma Romanarum eminentissima, quam postea conjugem Augusti vidimus, ¹ quam transgressi ad Deos sacerdotem ac filiam, tum fugiens mox futuri sui Cæsaris arma, ² minus bimum hunc Tiberium Cæsarem, vindicem Romani imperii, futurumque ejusdem Cæsaris filium, gestans sinu, per avia itinerum, vitatis militum gladiis, uno comitante, quo facilius occultaretur fuga, pervenit ad mare, & cum viro Nerone pervecta in Siciliam est.

CAP. LXXVI. Quod alieno testimonium redderem, in eo non fraudabo avum meum. quippe C. Vellejus, honoratissimo inter illos cccclx. iudices ¹ loco à Cn. Pompejo lectus, ejusdem Marcique Bruti ac Tib. Neronis præfectus fabrûm, vir nulli secundus, in Campania, digressu Neronis à Neapoli, cujus, ob singularem cum eo amicitiam, partium adiutor fuerat, gravis jam ætate & ³ corpore, cum comes ⁴ esse non posset, gladio se ipse transfixit. Inviolatam excedere Italia Cæsar passus Fulviam, Plancumque muliebris fugæ comitem. nam Pollio Asinius cum septem legionibus, diu retenta in potestate Antonii Venetia, magnis speciosisque rebus circa Altinum ⁵ aliasque ejus regionis urbis editis, Antonium petens, vagum adhuc Domitium, quem digressum è Brutianis castris post cædem ejus prædiximus, ⁶ & propriæ classis factum ducem, ⁷ consiliis suis ⁸ illectum, ac fide data, junxit Antonio. ⁹ Quo facto, quisquis æ-

¹ Ita Rhen. à MS. Gryph. Lips. Aliique. Vulgo quam transgressi ad eos &c. Quin transgressa ad Deos, sacerdotem pene habuit ac flaminem Ald. Quam transgressi ad Deos sacerdotem ac Iliam Urs. ² * NUS BIMUM MS. VIX bimum Ald. Grut. Aliique. ³ Sic Ald. Aliique. CORPORE CUM ESSE NON POSSET Rhen. & MS. CORPORE COMES ESSE NON POSSET Bur. & MS. Vulgo cum eum sequi non posset. ⁴ Cum in MS. sit PROPRIÆ. Proprietore conjicit Heins. ⁵ Conciliis (id est, conciliationibus) malit Heins. ⁶ ELECTUM in MS. ⁷ Cui facto quisquis &c. Acid.

quum se præstiterit, sciat non minus à Pollione in Antonium, quam ab Antonio in Pollionem esse conlatum. Adventus deinde in Italiam Antonii, ¹ præparatusque contra eum Cæsaris habuit belli metum: ² sed pax circa Brundisium composita. Per quæ tempora Rufi Salvidieni scelestæ consilia patefacta sunt. qui, natus obscurissimis initiis, parum habebat ³ summa accepisse, & proximus à Cn. Pompejo ipsoque Cæsare ex equestri ordine Cos. creatus esse, ⁴ nisi in id adscendisset, è quo infra se & Cæsarem videret & remp.

CAP. LXXVII. Tum, exoptulante consensu populi, quem gravis urebat infesto mari annona, cum Pompejo quoque circa Misenum pax inita. qui ⁵ haud absurde, cum in navi Cæsaremque & Antonium cœna exciperet, dixit; *in carinis suis se cœnam dare*: referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur. ⁶ In hoc pacis fœdere placuit Siciliam Achajamque Pompejo concedere. in quo tamen animus inquires manere non potuit: id unum tantummodo salutare adventu suo patriæ attulit, quod omnibus proscriptis aliisque, qui ad eum ⁷ ex diversis causis fugerant, redditum salutemque pactus est. quæ res & alios clarissimos viros, & Neronem Claudium & M. Silanum, Sentiumque Saturninum & Aruntium ac ⁸ Titium restituit reip. Statium autem Murcum, qui adventu suo classisque celeberrimæ vires ejus duplicaverat, insinulatum falsis criminationibus, quia talem virum ⁹ collegam officii Mæna & ¹⁰ Menecrates fastidierant, Pompejus in Sicilia interfecerat.

¹ Ita MS. Paratusque &c. Scheg. sed nihil mutandum censet Voss.
² Ita Lips. Aliique. SUMMAM MS. ³ Ita Putean. Nisi adscendisset, quo &c. vulgo. NI SIMUL ASCENDISSET &c. Rhen. & MS. NISI IN IS ASCENDISSET EVOO &c. Bur. & MS. Nisi in id adscendisset, quo &c. Alii.
⁴ Inito hoc pacis fœdere Acid. ⁵ Ex diversis castris Acid. inepte, ut censet Voss. ⁶ Al. Actium. ⁷ Forte Menocrates. Voss.

CAP. LXXVIII. Hoc tractu temporum Octaviam, sororem Cæsaris, M. Antonius duxit uxorem. Redierat Pompejus in Siciliam, Antonius in transmarinas provincias: quas magnis momentis Labienus, ex Bruttianis castris profectus ad Parthos, producto eorum exercitu in Syriam, interfectoque legato Antonii, concusserat; qui virtute & ductu Ventidii (una cum Parthorum copiis, celeberrimoque juvenum Pacoro regis filio) extinctus est. Interim Cæsar per hæc tempora, ne res disciplinæ inimicissima, otium corrumpere-¹⁰ ret militem, crebris in Illyrico Dalmatiaque expeditionibus, patientia periculorum, bellicque experientia durabat exercitum. Eadem tempestate Calvinus Domitius, cum ex consulatu obtineret Hispaniam, gravissimi comparandique antiquis exempli auctor fuit.¹⁵ quippe primipili centurionem nomine Vibillum, ob turpem ex acie fugam, fusti percussit.

CAP. LXXIX. Crescente in dies & classe & fama Pompeji, Cæsar molem belli ejus suscipere statuit. Ædificandis navibus, contrahendoque militi ac re-²⁰ migi, navalibusque adsuendo certaminibus atque exercitationibus, præfectus est M. Agrippa, virtutis nobilissimæ, labore, vigilia, periculo invictus, parendique, sed uni, scientissimus, aliis sane imperandi cupidus, & per omnia extra dilationes positus, consul-²⁵ tisque facta conjungens. Hic, in Averno ac Lucrino lacu speciosissima classe fabricata, quotidianis exercitationibus militem remigemque ad summam & militaris & maritimæ rei perduxit scientiam. Hac classi Cæsar, cum prius,² despondente ei Nerone, cui ante³⁰ nupta fuerat, Liviam auspiciis reip. ominibus duxisset³ eam uxorem, Pompejo Siciliæque bellum intulit. Sed virum, humana ope invictum, graviter eo tempore fortuna concussit. quippe longe majorem par-

¹ Ita in Cod. Vet. & infra (sc. proximo cap.) HAC CLASSI in Editione prima, ² Relius, despondente Nerone. Heins. ³ Tolle eam, Heins.

tem classis, circa Veliam Palinurique promontorium, adorta vis Africi laceravit ac distulit. Ea patrando bello mora fuit: quod post ea ¹ dubia & interdum ancipiti fortuna gestum est. nam & classis eodem loco vexata est tempestate, & ut navali primo prælio apud Mylas ductu Agrippæ pugnatum prospere, ita inopinato ² classis adventu gravis sub ipsius Cæsaris oculis circa Tauromenium accepta clades: neque ab ipso periculum abfuit. Legiones, quæ cum Cornificio erant legato Cæsaris, expositæ in terra, pene à Pompejo oppressæ sunt. Sed ancipitis fortuna temporis matura virtute correctæ. explicatis quippe utriusque partis classibus, pene omnibus exutus navibus Pompejus Asiam fuga petivit: jussuque M. Antonii, cuius opem petierat, dum inter ducem & supplicem tumultuatur, & nunc dignitatem retinet nunc vitam precatur, à Titio jugulatus est. cui in tantum duravit hoc facinore contractum odium, ut, mox ludos in theatro Pompeji faciens, execratione populi spectaculo, quod præbebat, pelleretur.

CAP. LXXX. Acciverat, gerens contra Pompejum bellum, ex Africa Cæsar Lepidum cum XII. semiplenis legionibus. Hic, vir omnium vanissimus, neque ulla virtute tam longam fortunæ indulgentiam meritus, exercitum Pompeji, quia propior fuerat, sequentem non ipsius sed Cæsaris auctoritatem ac fidem, sibi junxerat: inflatusque amplius xx. legionum numero in id furoris processerat, ³ ut, inutilis alienæ victoriæ comes, quam diu moratus erat, diffidendo in consiliis ⁴ Cæsari & semper diversa his quæ aliis placebant dicendo, totam victoriam ut suam ⁵ interpretaretur; audebatque denuntiari Cæsari, *excederet*

¹ Dubia interdum & ancipiti *Acid.* ² Classis Pompejanæ (vel inimicæ vel adversæ) adventu *malit Heins.* ³ Ita *Rhen.* è MS. UT INUTILIS IN ALIENÆ VICTORIÆ COMES &c. *Bur.* è MS. Ut inutilis in aliena victoria comes *legunt nonnulli.* ⁴ Sic *Acid.* & *Heins.* CÆSARIS *Rhen.* è MS. *Aliique.* ⁵ INTERPRETABATUR in MS.

Sicilia. Non ab Scipionibus aliisque veteribus Romanorum ducum quidquam ausum patratumque fortius, quam tunc à Cæsare. quippe cum inermis & lacernatus esset, præter nomen nihil trahens, ingressus castra Lepidi, evitatis quæ jussu hominis pravissimi tela in eum ¹ jacta erant, cum lacerna ejus perforata esset lancea, aquilam legionis rapere ausus est. Scires quid interesset inter duces. armati inermem secuti sunt: decimoque anno, quam ad diffimillimam vitæ suæ potentiam pervenerat Lepidus, & à ¹⁰ militibus & à fortuna desertus, pulloque velatus amiculo, inter ultimam confluentium ad Cæsarem turbam latens, genibus ejus advolutus est. vita rerumque suarum dominium concessa ei sunt: spoliata, quam ² tueri non poterat, dignitas.

CAP. LXXXI. ³ Subita deinde exercitus seditio (qui, plerumque contemplatus frequentiam suam, à disciplina desciscit; &, quod cogere se putat posse, rogare non sustinet) partim severitate, partim liberalitate discussa principis. Speciosumque per id tempus adjectum supplementum Campanæ coloniz. ⁴ ejus refecti erant publici: pro his longe uberiores redditus duodecies H.S in Creta insula reddit, & aqua ⁵ promissa; quæ hodieque singulare & salubritatis instar & amoenitatis ornamentum est. Insigne coronæ classicæ, quo ¹⁵ nemo umquam Romanorum donatus erat, hoc bello Agrippa singulari virtute ⁶ meruit. Victor deinde Cæsar reversus in urbem, contractas emptionibus complures domos per procuratores, quo laxior fieret ipsius, *publicis se usibus destinare* professus est: templumque ⁷ Apollinis, & circa porticus, facturum promisit;

¹ Sic vulgo. ACTA in MS. Adasta Heinsf. & Collar. ² Ita Rhen. è MS. INTUERI Bur. è MS. & Ald. Vi tueri Acid. ³ Secuta Boxhorn. ⁴ Ita Heinsf. Vulg. ejus redditus erant publici. In prima Editione ejus relict: unde reliqui (puta agri) legit Lipsius. Potest tamen etiam relict: servari, scilicet ex prima divisione, quos Cæsar coemerit à Campanis, ut militibus daret. ⁵ Permissa Heinsf. & Collar. ⁶ Emeruit Heinsf. ⁷ Ita in MS. Vulg. Apollini. quod

quod ab eo singulari exstructum ¹ munificentia est.

CAP. LXXXII. ² Qua æstate Cæsar tam prospere in Lepidum in Sicilia, bene fortuna in Cæfare & rep. militavit ad Orientem. quippe Antonius cum ³ XIII. legionibus ⁴ ingressus Armeniam, ac deinde Mediam, & per eas regiones Parthos petens, habuit regem eorum obvium: primoque duas legiones, cum omnibus impedimentis tormentisque & Statiano legato, amisit; mox sapius ipse, cum summo totius ⁵ exercitus discrimine, ea adiit pericula, ⁶ quibus servari se posse desperaverat; amissaque non minus quarta parte militum, captivi cujusdam, sed Romani, consilio ac fide servatus: qui, clade Crassiani exercitus captus, cum fortunam non animum mutasset, accessit nocte ad stationem Romanam; prædixitque, *ne destinatum iter peterent, sed diverso silvestrique pervaderent.* ⁷ Hoc M. Antonio ac tot illis legionibus salutis fuit: de quibus tamen, totoque exercitu, haud minus pars quarta, ut prædiximus, militum, calorum ⁸ servitiique desiderata ⁹ tertia est; impedimentorum vix ulla superfuit. Hanc tamen Antonius fugam suam, quia vivus exierat, *victoriam* vocabat. qui, tertia æstate reversus in Armeniam, regem ejus Artavasdē,

¹ Haud displicet Lipsio magnificentia. ² Ita vulg. Qua &c. prospere Lepidum (in marg. Lepidum) in Sic. &c. in Editione Rhenani. Qua æstate &c. pene fortuna in Cæsarem & rep. (aut in Cæsare & rep. antiquo) militavit &c. Scheg. Sunt quibus placitum: quā æstate Cæsar tam prospere Lepidum in Sicilia devicit, bene fortuna &c. Quā æstate quam Cæsari prospera in Lepidum in Sicilia, tam sæva fortuna in Cæsarem & rep. &c. Acid. Forte quā æstate Cæsar tam prospere pro libitu (vel ut libitum, vel ad libitum) in Sicilia, pene fortuna in Cæsarem & rep. &c. Heins. ³ XVI. legionibus cum Freinshemio (quem adi ad Florum l. 4. c. 10.) malit Voss. ⁴ Ita Gryph. Alique. EGRESSUS ARMENIAM in MS. ⁵ E quibus &c. deinde, consilio ac fide servatur Vellejum dedisse putant Heins. & Cellar. ⁶ Ita post Baclerum (qui hoc M. Antonio atque illis legionibus, vel ac tot illis legendum censet) rescripsit Heins. Hoc M. ANTONIO ACTO, ILLIS &c. in MS. Hoc M. Antonii octo illis legionibus &c. Ald. Hoc M. Antonius acto, illis legionibus &c. Urs. Hoc M. Antonio ac tot legionibus &c. Lips. Hoc M. Antonio atque illis legionibus Scheg. Alique. Hoc &c. ac tot illius Voss. ⁷ Nonnulli tertia omittunt: sed Cod. Vet. lectionem (quam textu expressimus) tuendum censent Alii.

fraude deceptum, catenis, sed, ¹ ne quid honori deesset, aureis vinxit. Crescente deinde & amoris in Cleopatram incendio, & vitiorum, quæ semper facultatibus licentiaque & assentationibus aluntur, magnitudine, bellum patriæ inferre constituit; cum ante, *novum* se *Liberum Patrem* appellari jussisset, ² cum redimitus hederis, coronaque velatus aurea, & thyrsum tenens, cothurnisque succinctus, curru, velut Liber Pater, vectus esset Alexandria.

CAP. LXXXIII. Inter hunc apparatus belli, ¹⁰ Plancus, non judicio recta legendi, neque amore reip. aut Cæsaris, (quippe hæc semper impugnabat) sed morbo proditor, cum fuisset humillimus assentator Reginæ, & infra servos cliens, cum Antonii librarius, cum obscenissimarum rerum & auctor & minister, ¹⁵ cum in omnia & omnibus venalis, cum cæruleatus & nudus, caputque redimitus arundine, & caudam trahens, genibus innixus ⁴ Glaucum saltasset, in convivio refrigeratus ab Antonio, ob manifestarum rapinarum indicia, transfugit ad Cæsarem: & ²⁰ idem postea clementiam victoris pro sua virtute interpretabatur; dictitans, id probatum à Cæsare, cui ille ignoverat. ⁵ mox autem hunc noxa avunculum ⁶ Titius imitatus est. Haud absurde Coponius, ⁷ vir è prætoriiis ⁸ gravissimus, patris Silii socer, cum recens ²⁵ transfuga multa ac ⁹ nefanda Plancus absenti Antonio in senatu objiceret, *Multa, inquit, mehercules fecit Antonius pridie, quam tu illum relinqueres.*

¹ Ne quid oneri &c. Urs. cui haud adstipulantur Alii. ² Tum redimitus malint Heins. & Cellar. ³ Ita Lips. Voss. Aliique. CUM OMNIA ET IN OMNIBUS &c. Rhen. è MS. Aliique. Cum in omnia omnibus &c. Heins. ⁴ Lipsius sic legi jubet & distingui: Glaucum saltasset in convivio, refrigeratus ab Antonio, ob manif. &c. ⁵ Ita Heins. HUNC MOX AVUNCULUM &c. Rhen. è MS. Aliique. MOX AUTEM HUNC, MOX AVUNCULUM &c. Bur. è MS. alterum mox delendum esse cum Aldo censet Voss. ⁶ M. Titius Lips. ⁷ Ita Scheg. Voss. & Heins. VIR PRÆTORIUS Rhen. è MS. VIR E. PRÆTORIUS Bur. è MS. ⁸ Ita post Vossium Heins. GRAVISSIMUS PATER, SILII SOCER Rhen. è MS. VIR prætorius gravissimus, P. Silii socer vulgo. ⁹ Miranda Alii, quos non audiendos esse existimat Voss.

CAP. LXXXIV. Cæsare deinde & ¹ Messalla Corvino Coss. debellatum apud Actium; ubi, longe ante quam dimicaretur, exploratissima Julianarum partium fuit victoria. Vigebat in hac parte miles atque imperator, illa marcebant omnia. hinc remiges firmissimi, illinc inopia adfectissimi. ² navium hac magnitudo modica, nec celeritati adversa; illac specie terribilior. hinc ad Antonium nemo, illinc ad Cæsarem quotidie aliquid transfugiebat. denique in ore ³⁰ atque oculis Antonianæ classis per M. Agrippam Leucas expugnata, Patræ captæ, Corinthus occupata, bis ante ultimum discrimen classis hostium superata. Rex Amyntas meliora & ³ utiliora secutus, (nam Deillius exempli sui tenax, ut à Dolabella ad Cassium) ¹⁵ virque clarissimus Cn. Domitius, qui solus Antonianarum partium numquam Reginam, nisi nomine, salutavit; maximo & præcipiti periculo ⁴ transmisit ad Cæsarem.

CAP. LXXXV. Advenit deinde maximi discriminis dies, quo Cæsar Antoniusque productis classibus, pro salute alter, in ruinam alter terrarum orbis dimicavere. Dextrum navium Julianarum cornu ⁵ M. Lurio commissum, lævum ⁶ Aruntio, Agrippæ omne classici certaminis arbitrium. Cæsar, ei parti destina-

¹ MESSALLA in MS. ² Ita Heins. NAVIUM HÆC MAGNITUDO vel MODICAE (vel MODICANE) CELERITATE ADVERSA, ILLA SPECIE ET (vel SPECIES) TERRIBILIOR in MS. Lipsius putat legi hic etiam posse terribiliora. Navium hinc magnitudo modica cum celeritate, adversa illa specie &c. Urs. Navium heic magnitudo modica, at celeritate; adversa illa specie erat terribilior Voss. ³ Ita Lips. vel sic: utiliora secutus (nam Deillius exempli sui tenax fuit & illo bello) virque &c. NAM DE ILLIUS EXEMPLIS VITÆ NAXUTA DOLABELL AD CÆSAREM &c. in MS. Inde illius exemplo vir audax Dolabella virque clarissimus &c. Urs. Inde illius exemplo mature Dolabella ad Cæsarem &c. M. Clockius. Utiliora secutus mature: inde illius exemplo Dolabella, virque clarissimus &c. Acid. Lipsii emendationem (quam textu exhibuimus) comprobant Voss. & Heins. nisi quod Deillius malit Voss. & ut ante à Dolabella Heins. cui adsentis Cellar. Tenax & illo bello Bæcler. ⁴ Transmisere ad Cæsarem Lips. ⁵ Ita Urs. (quem vide in Famil. Rom. p. 261.) Scheg. Lips. Aliique. M. LARIO in MS. ⁶ ADRUNTIO in MS.

tus in quam à fortuna vocaretur, ubique aderat: clas-
 sis Antonii regimen ¹ Publicolæ Sossioque commissum.
 At in terra locatum exercitum Taurus Cæsaris, An-
 tonii regebat Canidius. Ubi initum certamen est, o-
 mnia in altera parte fuere, dux, remiges, milites; in
 altera nihil præter milites. prima occupat fugam Cle-
 opatra: Antonius fugientis Reginz, quam pugnantis
 militis sui, comes esse maluit; & imperator, qui in
 desertores sævire debuerat, desertor exercitus sui fa-
 ctus est. Illis, etiam detracto capite, in longum for-
 tissime pugnandi duravit constantia; & desperata vi-
 ctoria in mortem dimicabatur. Cæsar, quos ferro po-
 terat interimere verbis mulcere cupiens, clamitans-
 que & ostendens, *fugisse Antonium*, quærebat, *pro*
quo & cum quo pugnarent. At illi, cum diu pro ab-
 sente dimicassent duce, ægre submissis armis ² ces-
 sere victoriam; citiusque vitam veniamque Cæsar
 promisit, quam illis, ut ea precarentur, persuasum
 est. fuitque in confesso, milites optimi imperatoris,
 imperatorem fugacissimi militis functum officio. ³ ut
 dubites, suo ne, an Cleopatraz arbitrio victoriam tem-
 peraturus fuerit, qui ad ejus arbitrium direxit fu-
 gam. Idem locatus in terra fecit exercitus, cum se
 Canidius præcipiti fuga rapuisset ad Antonium.

CAP. LXXXVI. Quid ille dies terrarum orbi ⁴
 præstiterit, ⁵ ex quo in quem statum pervenerit for-
 tuna publica, quis in hoc transcursu tam artati ope-
 ris exprimere audeat? Victoria vero fuit clementis-
 sima: nec quisquam ⁶ interemptus est, nisi paucissimi;

¹ Sic vulgo. PUBLICO LASSIOQUE Rhen. & MS. Publicolæ Sossioque
 Lips. ² Cessere victoria malit Heins. ³ Ita ex Burerii conjectura. UIDE-
 BIT E SUO &c. Rhen. & MS. Viderit è suo, an Cleopatraz &c. Rhenani
 schol. Viderit è suone, an &c. Lips. Ut dubites suo, an &c. Voss. Forte,
 ut ne (vel non) dubitetur suo, an &c. Heins. ⁴ Ita in MS. Ex eoque
 in quem Ald. Exque eo in quem Acid. ⁵ INTEREMPTUS EST: PAU-
 CISSIMI ET HI &c. in MS. Interemptus nisi paucissimi & ii &c. vulgo.
 Nec quisquam interemptus est, nisi paucissimi, & hi, qui ne deprecari
 quidem pro se sustinerent Heins.

& hi, qui deprecari quidem pro se non sustinerent. Ex qua lenitate ducis colligi potuit, quem aut initio triumviratus sui, aut in campis Philippiis, si sic licuisset, victoriæ suæ ¹ facturus fuerit [modum.] At
 5 Solum L. Arruntii prisca gravitate celeberrimi fides, mox diu ² clementia luctatus sua Cæsar servavit incolumem. Non prætereatur Asinii Pollionis factum & dictum memorabile. namque cum se post Brundisiam pacem continuisset in Italia, neque aut vidisset
 10 umquam Reginam, aut, post enervatum amore ejus Antonii animum, partibus ejus se miscuisset, rogante Cæsare, ut secum ad bellum proficisceretur *Attiacum*; Mea, inquit, in Antonium majora merita sunt, illius in me beneficia notiora: itaque ³ discrimi
 15 ni vestro me subtraham, & ero præda victoris.

CAP. LXXXVII. Proximo deinde anno persecutus Reginam Antoniumque Alexandriam, ultimam bellis civilibus imposuit manum. Antonius seipse non segniter interemit: adeo ut ⁴ multa desidiæ crimina
 10 morte redimeret. At Cleopatra, frustratis custodibus, ⁵ inlata aspide, morsu sane ejus, expers muliebris metus spiritum reddidit. Fuitque & fortuna & clementia Cæsaris dignum; quod nemo ex his, qui contra eum

¹ Totum hunc locum (præter vocem modum unci inclusam, quam (una cum pluribus aliis) deesse videri innuit Rhenanus. & pro qua triumphum substituit Burerius ex conjectura) felicissimum in modum restituit Cl. Putean. ex MS. in quo, FACTURUS FUERIT, AD SOLIUM ALARUNT, IN PRISCA &c. At filium Mesallæ in prisca gravitate celeberrimi, non diu clem. &c. Ald. At Julium Antonium, (vel filium Antonii) in prisca gravitate celeberrime insistens, (vel in prisca gravitate celeberrima fide,) mox diu clem. Delbenius. ² Cum clementia luctatus sua, vel clementiæ oblectatum suæ Heins. ³ DISCRIMINE Rhen. è MS. Aliique, quod malit Pontanus in Analest. l. i. c. 17. ⁴ Forsan, multa desidiæ (vel temulentæ desidiæ) crimina una morte redimeret. Heins. ⁵ INLATA ASPIDE IN MORSU SANÆ EJUS &c. in MS. Illata aspide sinui, morsu ejus &c. Uss. Morsu ejus, sane expers &c. Acid. Veterem lectionem (nisi quod distinctio post r; ejus sit tollenda) nequaquam immutandam censet Voss. Morsu sanique ejus &c. Pontanus in Analest. l. i. c. 8. Inlata aspide, immorsu sane ejus &c. aut inlataz aspidis immorsu sanioso (vel inlata aspide & immorsa sanie ejus) expertem muliebris metus spiritum reddidit, scribendum esse conjicit Heins.

arma tulerant, ab eo ¹ iussive ejus interemptus. D Brutum Antonii interemit crudelitas. Sex. Pompejum, ab eodem victum, idem Antonius, cum dignitatis quoque servandæ dedisset fidem, etiam spiritu privavit. Brutus & Cassius, ante quam victorum ex-⁵ perirentur animum, voluntaria morte obierunt. Antonii Cleopatrxque quis fuisset exitus, narravimus. Canidius timidius decessit, quam professioni ejus, ² qua semper usus erat, congruebat. Ultimus autem ex interfecto-¹⁰ ribus Cæsaris Parmensis Cassius morte pœnas dedit, ³ ut dederat Trebonius.

CAP. LXXXVIII. Dum ultimam bello Aëtiaco Alexandrinoque Cæsar imponit manum, M. Lepidus, juvenis forma quam mente melior, Lepidi ejus, qui triumphum fuerat reip. constituendæ, filius, Junia Bru-¹⁵ ti sorore natus, interficiendi, simul in urbem revertisset, Cæsaris consilia inierat. Tunc urbis custodiis præpositus C. Mæcenas, ⁴ equestri sed splendido genere natus, vir, ubi res vigiliam exigeret, sane ex-²⁰ omnis, providens atque agendi sciens; simul vero ali- quid ex negotio remitti posset, otio ac mollioribus pene ultra feminam fluens; non minus Agrippa Cæsari carus, sed minus honoratus: quippe vixit ⁵ angusto clavo pene contentus; ⁶ nec minora consequi potuit, sed non tam concupivit. hic speculatus ⁷ est per ²⁵ summam quietem ac dissimulationem præcipitis con-

¹ Iussive ejus sit interemptus Heinsf. & Cellar. ² Illa qua semper usus erat rectius abjicienda esse censet Grut. ³ Ut dederat primus Trebonius legis Ald. ex Ciceronis Philippicis, probante Cellario. ⁴ Ita Gryphius, Aliique. EQUESTRI ET SPLENDIDO GENERE NATUS in MS. Hinc legendum censet Acid. equestri set (vel ac) splend. &c. Equestri & splend. Ald. Equestri splend. &c. vel equestri sed splend. &c. Alii. ⁵ Sic Urs. Gryph. ANGUSTI CLAVI PENE CONTENTUS Rhen. & MS. Aliique. Angusto clavo bene (vel plane) contentus Lips. Angusticlavia pænula contentus Alb. Rubenius de Re Vestiaria lib. 1. p. 39. ⁶ Nec majora consequi non potuit &c. Rhen. in subol. Nec majora consequi non potuit, sed numquam concupivit Lips. sed Rhenani textum minime sollicitandum esse censet post Bura-⁷ rium Heinsf. cum optime constet, si ad hunc modum interpreteris; non tam concupivit, quam Agrippa, cujus honoribus non minora potuit consequi, cum æque carus Angusto esset Mæcenas. ⁷ T¹ est delendum putas Heinsf.

filia juvenis; & mira celeritate nullaque cum perturbatione aut rerum aut hominum oppressio Lepido, immane novi ac resurrecturi belli civilis restinxit initium. & ille quidem male consultorum poenas exsolvit. ¹Æquetur prædictæ jam [Calpurniæ] Antistii Servilia Lepidi uxor; quæ, vivo igni devorato, ²præmaturam mortem immortalis nominis sui pensavit memoria.

CAP. LXXXIX. ³Cæsar autem reversus in Italiam atque urbem, quo occurso, quo favore omnium hominum, ætatum, ordinum exceptus sit; quæ magnificentia triumphorum ejus, quæ fuerit munerum, ⁴ne in operis quidem iusti materia, nedum hujus tam recisi, digne exprimi potest. Nihil deinde optare à ⁵Diis homines, nihil Diis hominibus præstare possunt, nihil voto concipi, nihil felicitate consummari, quod non Augustus, post reditum in urbem, ⁶reip. populoque Ro. terrarumque orbi repræsentaverit. Finita vicefimo anno bella civilia, sepulta externa, revocata pax, sopitus ubique armorum furor; restituta vis legibus, judiciis auctoritas, senatui majestas; imperium magistratuum ad pristinum redactum modum; tantummodo octo prætoribus adlecti duo; prisca illa & antiqua reip. forma ⁶revocata; rediit cultus agris, ⁷sacris honos, securitas hominibus, certa cuique rerum suarum possessio; leges emendatæ utiliter, latæ salubriter; senatus sine asperitate, nec sine seve-

¹ Sic Urs. PRÆDICTÆ JAM ANTISTIIÆ SERVILIA Rhen. è MS. Prædictæ Calpurniæ Antisti & Servilia Rhenani schol. Prædictæ Calpurniæ Antistii Servilia vulgo. Prædictæ jam Antistii Servilia Voss. & Heins. uxori dñi xonij intelligatur. ² PRÆMATURA MORTE IMMORTLEM &c. MEMORIAM exemplar vetustum pra se ferre existimat Burer. ³ Ita Lips. vel Cæsar autem reversi in Italiam atque urbem occursum &c. OCCURSUS QUO FAVORE &c. in MS. Vocem occursum ejiciendam censet Grut. Adque urbem occursum &c. legit Acid. Vocibus transpositis scribi oportere existimat Heins. quo ad urbem occursum, quo favore &c. ⁴ Sic vulgo. NEDUM IN OPERIS SIQUIDEM JUSTI &c. in MS. Vix in operis & quidem iusti Rhenan. Ne in operis etiam quidem iusti Voss. ⁵ Reip. populi Romani Voss. ⁶ Renovata Acid.

ritate lectus. Principes viri, triumphisque & amplissimis honoribus functi, hortatu Principis, ad ornandam urbem inlecti sunt. Consulatus tantummodo usque ad undecimum, ¹ quem continuaret Cæsar, cum sæpe obnitens repugnasset, impetrari potuit. nam dictaturam, quam pertinaciter ei deferebat populus, tam constanter repulit. Bella sub imperatore gesta, ² pacatusque victoriis terrarum orbis, & tot extra Italiam domique opera, omne ævi sui spatium impensurum in id solum opus scriptorem ³ fatigent. Nos, ¹⁰ memores professionis, universam imaginem principatus ejus oculis animisque ⁴ subjecimus.

CÆS. XC. Sepultis, ut prædiximus, bellis civilibus, coalescentibusque reip. ⁵ membris, quæ tam longa armorum series laceraverat, ⁶ Dalmatia xx. & cc. ¹⁵ [⁷ annos] rebellis, ad certam confessionem ⁸ pacata est imperii; ⁹ Alpes feris multisque nationibus celebres perdomitæ; Hispaniæ, nunc ipsius præsentia, nunc Agrippæ, (quem usque in tertium consulatum, & mox collegium tribunitiæ potestatis, amicitia Prin- ²⁰ cipis evexerat) multo varioque Marte pacatæ. In quas provincias cum initio Scipione & Sempronio Longo Coss. primo anno ¹⁰ secundi Punici, abhinc annos ccl, Romani exercitus missi essent, duce Cn. Scipione Africani patruo, per annos cc. in his multa mutuoque ²⁵ ita certatum est sanguine, ¹¹ ut amissis P.R. Imperatoribus exercitibusque, sæpe contumelia etiam, non-

1. Editum à nonnullis ut continuaret Cæsar. 2. Peragratulque Lips. 3. Scribe fatigarint: nisi malu, cum Lipsio aliisque, fatigent. Voss. An flagitant legendum, dubitat Acid. 4. Subjiciemus Lips. 5. Sic Ald. Aliisque, MEMBRIS ET CORAM ALTERO, QUÆ TAM &c. MS. Et curante eo quæ tam &c. Lips. Eo curante serio, quæ tam &c. malit Voss. Eo cura majore (vel &c. eo cura majore) quia tam &c. legendum opinatur Heins. 6. Delmatia in Codd. & Nummis Vett. teste Heinsio. 7. Ita Lips. ANNOS deest in Edit. Rhenani. 8. Adastra Heins. 9. Alpes feris incultisque &c. Heins. 10. Secundi belli Punici Heins. 11. Sic vulgo. UT AMISSIS PRÆTOR IMPERATORIBUS EXERCITIBUSQUE &c. Rhen. & MS. Ut amissis prætoriiis & imperatoriis (vel prætoriiis imperatoriisque) exercitibus &c. Voss. Scribe, ut amissis Po. Ro. tot imperatoribus exercitibusque &c. Heins.

numquam

numquam periculum Romano inferretur imperio. Illæ enim provinciæ Scipiones consumpserunt; illæ contumelioso ¹ xx. annorum bello sub duce Viriatho majores nostros exercuerunt; illæ terrore Numan-
 5 tini belli populum R. concusserunt. in illis turpe Q. Pompeji fœdus, turpiusque Mancini, senatus cum ignominia dediti imperatoris rescidit: illa tot consu-
 10 lares, tot prætorios absumpsit duces, patrumque æta- te, in tantum Sertorium armis extulit; ut per ² quin-
 15 quennium dijudicari non potuerit, Hispanis Roma- nisne in armis plus esset roboris, & uter populus al- teri pariturus foret. Has igitur provincias tam diffu-
 sas, tam frequentes, tam feras, ad eam pacem ab- hinc annos ferme L. perduxit Cæsar Augustus: ut,
 15 quæ maximis bellis numquam vacaverant, eæ sub C. ³ Antistio, ac deinde P. Silio legato cæterisque post-
 ea, etiam latrociniis vacarent.

CAP. XCI. Dum pacatur Occidens, ab Oriente ac Rege Parthorum signa Romana, quæ Crasso oppresso
 20 Orodes, quæ Antonio pulso filius ejus ⁴ Phrahates ceperant, Augusto remissa sunt. quod cognomen ⁵ illi viri Planci sententia ⁶ consensus universi senatus po-
 pulique Ro. indidit. Erant tamen, qui hunc felicissi- mum statum odissent. quippe L. Muræna & Fanni-
 25 us Cæpio, diversis moribus (nam Muræna sine hoc facinore potuit videri bonus, Cæpio & ante hoc erat
 pessimus) cum inissent occidendi Cæsaris consilia, op- pressi auctoritate publica, quod vi facere voluerant,
 jure passi sunt. Neque multo post Rufus Egnatius,
 30 per omnia gladiatori quam senatori propior, collecto in ædilitate favore populi, quem exstinguendis pri-
 vata familia incendiis in dies auxerat, in tantum qui-

¹ x. annorum Lips. xv. annorum Voss. ² Octennium malit Lips.
³ ARISTIO in MS. ⁴ Pacorus Urs. sed vulgatam lectionem non movendam
 censet Voss. ⁵ Illi primo, vel ultro malit Popma. ⁶ Ita Rhen. è MS.
 Vulgo consensu.

dem ¹ ut ei præturam continuaret, mox etiam consulatum petere ausus, cum esset omni flagitiorum ² scelerumque conscientia merfus, nec melior illi res familiaris quam mens foret, adgregatis simillimis sibi, interimere Cæsarem statuit: ut quo salvo salvus esse non poterat, eo sublato moreretur. Quippe ita se mores habent, ut publica quisque ruina malit occidere, quam sua proteri, & idem passurus minus conspici. Neque hic prioribus in occultando felicius fuit: ³ addictusque carceri, cum consociis facinoris, mortem dignissimam vita sua obiit.

CAP. XCII. Præclarum excellentis viri factum C. Sentii Saturnini, circa ea tempora consulis, ne fraudetur memoria. ⁴ Aberat in ordinandis Asiæ Orientisque rebus Cæsar, circumferens terrarum orbi præsentia sua pacis suæ bona: tum Sentius forte & solus & absente Cæsare Cos. cum alia, prisca severitate summaque constantia, vetere consulum more ac severitate gessisset, protraxisset publicanorum fraudes, punisset avaritiam, regessisset in ærarium pecunias publicas, tum in comitiis habendis præcipuum egit consulem. nam & quæsturam petentes, quos indignos iudicavit, profiteri vetuit; & cum id facturos se perseverarent, consularem, si in campum descendissent, vindictam minatus est: & Egnatium, florentem favore publico, sperantemque, ut præturam ædilitati, ita consulatum præturæ se juncturum, profiteri vetuit; & cum id non obtinuisset, juravit, etiam si factus esset Cos. suffragiis populi, tamen se eum non renuntiaturum. Quod ego factum cuilibet veterum consulum gloriæ comparandum reor, nisi quod naturaliter audita visis laudamus libentius; &

¹ Ita Lips. Voss. Aliique. Ut & præturam continuaret Acid. ² Fors sit ut Vellejus dederit, scelerumque ceu sentina merfus. Heins. ³ Ita Acid. ADDITUSQUE Rhen. è MS. Aliique. ⁴ Aberat ordinandis malis Heins.

præsentia invidia, præterita veneratione prosequimur; & his nos obrui, illis instrui credimus.

CAP. XCIII. Ante triennium fere quam Egnatium scelus erumperet, circa ¹ Murænæ Cæpionisque conjurationis tempus, abhinc annos L. M. Marcellus, sororis Augusti Octaviæ filius, quem homines ita, si quid accidisset Cæsari, successorem potentæ ejus arbitrabantur futurum, ut tamen id per M. Agrippam ² securo ei posse contingere non existimarent, magnificientissimo munere ædilitatis edito, decessit admodum juvenis; sane, ut ajunt, ingenuarum virtutum, lætusque animi & ingenii, fortunæque, in quam alebatur, capax. Post cujus obitum Agrippa, qui, sub specie ministeriorum principalium profectus in Asiam, ³ ut fama loquitur, ob tacitas cum Marcello offensiones, præsentem se subduxerat tempori, reversus inde filiam Cæsaris Juliam, quam in matrimonio Marcellus habuerat, duxit uxorem; feminam neque sibi neque reip. felicitis uteri.

CAP. XCIV. Hoc tractu temporum Tib. Claudius Nero, ⁴ quo trimo, ut prædiximus, Livia Drusi Claudiani filia, ⁵ despondente Nerone, cui ante nupta fuerat, Cæsari nupserat, innutritus cælestium præceptorum disciplinis, juvenis genere, forma, cellitudine corporis, optimis studiis maximoque ingenio instructissimus, ⁶ qui protinus quantus est sperari potuerat, visusque prætulit principem; quæstor undevicesimum annum agens capessere cœpit tempus.

¹ Ita scribendum esse, non MURENA ut in MS. cum à pûpapa pisco deducatur (licet adversante lapidum antiquorum auctoritate) existimat P. Manutius. ² Ita Lips. & Heins. quod in MS. sit SECUROS EI. ³ Sic Ald. Quo PRIMO MS. Quo puero Ursin. Quo prius nato edidit Scheg. Quo bimo legendum putas Voss. ⁴ Despondente ei Nerone vulgo. RESPONDENTE NERONE Rhen; e MS. Exemplar vetus Burerio videtur habere respondente ei Nerone. Despondente eam Nerone scribendum opinatur Heins. ni mavis tolli r. ei. ⁵ Qui protinus &c. visusque prætulit &c. Urs. Ut protinus (vel quis protinus) quantus est sperari potuerit, visusque prætulit pr. legendum conjicit Heins.

maximamque difficultatem annonæ ac rei frumentariæ inopiam ita Oſtiæ atque in urbe mandato ¹ vitrici moderatus eſt; ut per id, quod agebat, quantus evaſurus eſſet, eluceret. Nec multo poſt miſſus ab eodem vitrico cum exercitu ad viſendas ordinandasque, quæ ſub Oriente ſunt, provincias, præcipuis omnium virtutum experimentis in eo tractu editis, cum legionibus ingreſſus Armeniam, redacta ea in poteſtatem P. R. regnum ejus ² Artavaſdi dedit. cujus rex quoque Parthorum tanti nominis fama territus, liberos ſuos ad Cæſarem miſit obſides.

CAP. XCV. ³ Reverſum inde Neronem, Cæſar haud mediocris belli molem experiri ſtatuit, adjutore operis dato fratre ipſius Druſo Claudio, quem intra Cæſaris penates enixa erat Livia. quippe uterque, ¹⁵ diviſis partibus Rhætos Vindelicosque adgreſſi, multis urbium & caſtellorum oppugnationibus, nec non directæ quoque acie feliciter functi, gentes locis tutiſſimas, aditu difficillimas, numero frequentes, feritate truces, majore cum periculo quam damno Romanus exercitus, plurimo cum earum ſanguine perdomuerunt. Ante quæ tempora cenſura Planci & Pauli, acta inter diſcordiam, neque ipſis honori neque reip. uſui fuit: cum alteri vis cenſoris, alteri vita deeſſet: Paullus vix poſſet implere cenſorem, Plancus ²⁵ ⁴ timere deberet, ne quidquam objicere poſſet aduſcentibus, aut objicientes audire, ⁵ quod non agnoſceret ſenex.

CAP. XCVI. Mors deinde Agrippæ (qui novitatem ſuam multis rebus nobilitaverat, atque in hoc ³⁰

¹ Ita reſtituit Ald. VICTRICI in MS. ² Ita Rhen. è MS. ARTANEDI Bur. è MS. Vulgo Artavaſdi tradidit. Lipſius locum mutilum eſſe exiſtimat, & antea fuiſſe; regnum ejus, Artavaſdi ereptum, Tigrani tradidit, cum rex quoque &c. An didit pro tradit ſcribendum dubitat Heinf. cui diſplicet Lipſiana emendatio. ³ Reverso inde Nerone, vel per reverſum inde Neronem malis Popma. ⁴ Ita Rhen. è MS. Timere deberet. nec quidquam &c. legi & diſtingui jubet Lipſ. ⁵ Scribe, quo non agnoſceret ſe ſenex, vel quod non agnoſceret in ſe ſenex. Heinf.

perduxerat, ut & Neronis effet focer; cuiusque liberos, nepotes suos, D. Augustus, præpositis ¹ Caji ac Lucii nominibus, adoptaverat) admovit propius Neronem Cæsari quippe filia ejus Julia, quæ fuerat Agrippæ nupta, Neroni nupsit. Subinde bellum Pannonicum, ² quod inchoatum Agrippa Marcoque Vinicio avo tuo Cos. magnum atroxque & perquam vicinum imminebat Italiæ, per Neronem gestum est. Gentes Pannoniorum, Dalmatarumque nationes, situmque regionum ac fluminum, numerumque & modum virium, excelsissimasque & multiplices eo bello victorias tanti imperatoris, alio loco explicabimus. hoc opus servet formam suam. Hujus victoriæ compos Nero, ovans triumphavit.

¹⁵ CAP. XCVII. Sed dum in hac parte imperii omnia geruntur prosperrimè, accepta in Germania clades sub Legato M. Lollio, homine in omnia pecuniæ quam recte faciendi cupidiorè, & inter summam vitiorum dissimulationem vitiosissimo; amissaque legionis ²⁰ quintæ aquila, vocavit ab urbe in Gallias Cæsarem. Cura deinde atque onus Germanici belli delegata Druso Claudio fratri Neronis, adulescenti tot tantarumque virtutum, quot & quantas natura mortalis recipit vel industria ³ perficit; cujus ingenium utrum bellicis magis operibus an civilibus suffecerit artibus, in incerto est. Morum certe dulcedo ac suavitas, & adversus amicos æqua ac ⁴ par sui æstimatio, inimitabilis fuisse dicitur. nam pulchritudo corporis proxima fraternæ fuit. Sed illum, magna ex parte domitorem ³⁰ Germaniæ, plurimo ejus gentis variis in locis profuso sanguine, fatorum iniquitas, consulem, agentem annum tricesimum, rapuit. Moles deinde ejus belli translata in Neronem est: quod is sua & virtute &

¹ Caji ac Lucii prænominibus *Ursin.* ² Quod inchoatum Agrippæ, Marcoque Vinicio avo tuo Cos. *Alii.* Quod inchoatum ab Agrippa, (*possis & inchoatum Agrippæ*) Marco Vinicio avo tuo Cos. *Lips.* ³ Ita *Lips.* PERCIPIIT Rhen. & *MS. Aliique.* ⁴ Par sibi *Heins. & Cellar.*

fortuna administravit, peragratusque victor omnes partes Germaniæ, sine ullo detrimento commissi exercitus, quod præcipue huic duci semper curæ fuit, sic perdomuit eam, ut in formam pene stipendiariæ redigeret provinciæ. Tum alter triumphus, cum altero, consulatu, ei oblatu est.

CAP. XCVIII. Dum ea, quæ prædiximus, in Pannonia Germanique geruntur, atrox in Thracia bellum ortum, omnibus ejus gentis nationibus in arma accensis, L. Pisonis, quem hodieque diligentissimum¹⁰ atque eundem lenissimum securitatis urbanæ custodem habemus, virtus compressit. quippe legatus Cæsaris triennio cum his bellavit; gentesque ferocissimas, plurimo cum earum excidio, nunc acie nunc expugnationibus, in pristinum pacis redegit mo-¹⁵ dum; ejusque patratiōe Asiæ securitatem, Macedoniæ pacem reddidit. De quo viro hoc omnibus sentiendum ac prædicandum est: esse mores ejus¹ vigore ac lenitate mixtissimos; & vix quemquam reperiri posse, qui aut otium validius diligit, aut facilius²⁰ sufficiat negotio; & magis, quæ agenda sunt, curet sine ulla ostentatione agendi.

CAP. XCIX. Brevi interjecto spatio Tib. Nero, duobus consulatibus totidemque triumphis actis, tribunitiæ potestatis consortione æquatus Augusto, ci-¹⁵ vium post unum (& hoc, quia volebat) eminentissimus, ducum maximus, fama fortunaque celeberrimus, & vere alterum reip. lumen & caput, mira quadam & incredibili atque inenarrabili pietate, (cujus causæ mox detectæ sunt) cum C. Cæsar sumpsisset³⁰ jam virilem togam, Lucius item² maturus esset viris, ne fulgor suus orientium juvenum obstaret initiis, dissimulata causâ consilii sui, comæatum ab socero atque eodem vitrico adquiescendi à continua-

¹ Rigore ac lenitate &c. *Urf. Putean. Scheg. Voss. Aliique.* ² Maturus esset viri *Putean.* Maturus esset curis (i. e. reip. administranda) *Heinf. tione*

tione laborum petiit. Quis fuerit eo tempore civitatis habitus, qui singulorum animi, quæ digredientium à tanto viro omnium lacrimæ, quam pene ei patria manum injecerit, iusto servemus operi. Illud etiam in hoc transcursu dicendum est, ita septem annos Rhodi moratum, ¹ ut omnes, qui pro consulibus legatique, in transmarinas profecti provincias, visendi ejus ² gratia ad eum convenientes, semper privato (si illa majestas privata unquam fuit) fasces suos submiserint, falsique sint, *otium ejus honoratius imperio suo.*

CAP. C. Sensit terrarum orbis, digressum à custodia Neronem urbis. nam & Parthus, desciscens à societate Romana, adjecit Armeniæ manum; & Germania, averfis domitoris sui oculis, rebellavit. At in urbe, eo ipso anno, quo magnificentissimi gladiatorii muneris naumachiæque spectaculis D. Augustus, abhinc annos xxx. se & Gallo Caninio Coss. dedicato Martis templo, animos oculosque P. R. repleverat, ³⁰ fœda dictu memoriaque horrenda in ipsius domo tempestas erupit. quippe filia ejus Julia, per omnia tanti parentis ac viri immemor, nihil, quod facere aut pati turpiter posset femina, luxuria, libidine infectum reliquit; magnitudinemque fortunæ suæ peccandi licentia metiebatur; quidquid liberet, pro li-

¹ Ita Rhen. è MS. Voss. Aliique. Ut omnes, qui pro Coss. legatistque &c. Rhenani schol. Ut omnes proconsules legatique &c. Ald. Ut omnes qui proconsules &c. Alii. Ut omnes proconsules legatique, qui in &c. Acid.
² Ita Scheg. cui adsentit Voss. nisi quod ~~max~~ nonnumquam pro numquam scripserit. GRATIA AD QUEM CONVENIENTES, SEMPER PRIVATOS ILLA MAJESTAS PRIVATA NUNQUAM FUIT, FASCES &c. Rhen. è MS. Gratia atque conveniendi (semper privatus ille, majestas privata nunquam fuit) fasces &c. Rhenani schol. Gratia ad eum convenientes semper privatum, etsi illa majestas privata nunquam fuit, vel si illa majestas privata unquam fuit, &c. Ald. Visendi &c. (semper privatus ille, (vel semper privatus, illa) majestas &c.) fasces &c. Urf. Gratia atque conveniendi, semper privato &c. Lips. Gratia ad diem convenientes &c. Popma. Undecumque (vel undique) convenientes &c. Heins.

cito ¹ vindicans. Tum ² Iulus Antonius, singulare exemplum clementiæ Cæsaris, ³ violator ejus domus, ipse sceleris à se commissi ultor fuit; quem, victo ejus patre, non tantum incolumitate donaverat, sed sacerdotio, prætura, consulatu, provinciis, honoratum; etiam matrimonio sororis suæ filiæ, in artissimam adfinitatem receperat: Quinctiusque Crispinus, singularem nequitiam supercilio truci protegens, & Appius Claudius, & Sempronius Gracchus, ac Scipio, alique minoris nominis, utriusque ordinis viri, quasi ¹⁰ cujuslibet uxore violata, pœnas pependere; cum Cæsaris filiam & Neronis violassent conjugem. Julia relegata in insulam, patriæque & parentum subducta oculis. quam tamen comitata mater Scribonia, ⁴ voluntaria exilii permansit comes. ¹⁵

CAP. CI. Breve ab hoc intercesserat spatium, cum C. Cæsar, ante aliis provinciis ⁵ ad visendum obitis, in Syriam missus, convento prius Tib. Nerone, ⁶ cui omnem honorem, ut superiori, habuit, tam varie se ibi gessit, ut nec laudaturum magna, nec vituperaturum ¹⁰ mediocris materia deficiat; cum rege Parthorum ⁷ juvene excellissimo, in insula quam amnis Euphrates ambiebat, æquato utriusque partis numero, coiit. Quod spectaculum stantis ex diverso hinc Romani, illinc Parthorum exercitus, cum duo inter se emi- ¹⁵ nentissima imperiorum & hominum coirent capita, perquam clarum & memorabile, sub initia stipendio-

¹ Ita in MS. Indicans Rhenan. Scheg. Grut. Voss. Aliique. Vendicans (i. e. palam ostentans) Heins. & Cellar. ² Marci triumviri ex Fulvia filius. ³ Forte violator Augustæ domus. Heins. ⁴ Ita Lips. VOLUNTARIUM in MS. ⁵ Ita Lips. cui subscribit Heins. licet aliquando legebat ad jus dicendum obitis. AD SEDANDUM OBITIS Rhen. & MS. quam lectionem probam esse existimant Ald. Scheg. & Voss. ADSIDENDUM OBITIS Bur. & MS. Adsidendo obitis Rhenani schol. & Popma. Ad sedendum obitis Bonhom. ⁶ Fortasse Vellejus scripserit, qui omnem. Lips. ⁷ Sic Ald. Aliique. JU- VENE EXCELSISSIMÆ INSULÆ in MS. Juvenis excellissimus in insula Lips. Illa juvene excellissimo à benignitate interpretum manasse existimat Grut. Cum Parthorum rege, sene excellissimæ mentis, in insula &c. reponendum (cum aliis) censet Heins.

rum meorum, tribuno militum mihi visere contigit. quem militiæ gradum ante ¹ sub patre tuo, M. Vinici, & P. Silio auspiciatus, in Thracia Macedoniaque, mox Achaja Asiaque, & omnibus ad Orientem ² visis provinciis, & ore atque utroque maris Pontici latere, haud injuçunda tot rerum, locorum, gentium, urbium recordatione perfruor. Prior Parthus apud Cajum in nostra ripa, posterior hic apud Regem in hostili epulatus est.

¹⁰ CAP. CII. Quo tempore M. Lollii, quem veluti moderatorem juventæ filii sui Augustus esse voluerat, perfida & plena subdoli ac versuti animi consilia, per Parthum indicata ³ Cæsari, fama vulgavit. cuius mors intra paucos dies fortuita an voluntaria fuerit, ignoro. Sed quam hunc decessisse lætati homines; tam paullo post, ⁴ obisse Cenforinum in iisdem provinciis, graviter tulit civitas, virum demerendis hominibus genitum. Armeniam deinde ingressus, prima parte introitus ⁵ prospere gessit; mox in colloquium ²⁰ (cui se temere crediderat) circa Artageram graviter à quodam, nomine Adduo, vulneratus, ex eo, ut corpus minus habile, ita animum minus utilem reipub. habere cœpit. Nec defuit conversatio hominum, vitia ejus assentatione alentium: (etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio) per quæ eo ductus erat, ut in ultimo ac remotissimo terrarum orbis angulo consenescere, quam Romam regredi mallet. ⁶ Diu in-

¹ Ita Rhen. è MS. Ald. Scheg. Aliique. SUB PATRE TUO M. VINICIO Bur. è MS. non recte, ut censet Voss. quod P. ille nominabatur, ut ex Vellejo alibi & Fasti liquet. Verum (inquit Cl. Dodwellus in Annalibus Vellejani §. 10.) si Burerium sequamur, patruo pro patre legendum. ² Ita Rhen. è MS. Scheg. Aliique. Usus Rhenani schol. Vulgo versus. Versis malit Heinsf. & mox & ora ab utroque &c. ³ Ita Lips. CÆSARIS JAM AUULGAUIT Rhen. è MS. Cæsaris ira evulgavit Rhenani schol. ⁴ Ita Rhenani schol. ODISSE Rhen. è MS. ⁵ Prospere rem gessit Heinsf. & Cellar. ⁶ Ita edidit Heinsf. sed Diu inde eluctatus malit. DEINDE RELUCTATUS Rhen. è MS. Ita se habet Cod. Ver. teste Burerio, ut nescias an Diu reluctatus, seu potius De reditu luctatus, legendum sit. Dein diu reluctatus, aut Diu inde reluctatus, reponendum arbitratur Acid.

110 M. VELLEII PATERCULI

de luctatus, invitusque revertens in Italiam, in urbe Lyciæ (*Limyran* nominant) morbo obiit; cum ante annum ferme L. Cæsar, frater ejus, Hispanias petens, ¹ Massiliæ decessit.

CAP. CIII. Sed fortuna, quæ subduxerat spem, magni nominis, jam tum reip. sua præsidia reddiderat. quippe, ante utriusque horum obitum, patre tuo P. Vinicio Cos. Tib. Nero, reversus Rhodo, incredibili lætitia patriam repleverat. Non est diu cunctatus Cæsar Augustus. neque enim quærendus erat, ¹⁰ quem legeret; sed legendus, qui eminebat. Itaque, quod post Lucii mortem adhuc Cajo vivo facere voluerat, ² atque vehementer repugnante Nerone erat inhibitus, post utriusque adulescentium obitum facere perseveravit, ut & tribunitiæ potestatis confor- ¹⁵ tionem Neroni constitueret, multum quidem eo cum domi tum in senatu recusante, & ³ eum Ælio Cato & Sentio Coss. v. Calend. Jul. post V. C. ⁴ annis DCCLIV. ⁵ abhinc annis XXVII. adoptaret. Lætitiam illius diei, concursusque civitatis, & vota ²⁰ pene inferentium cælo manus, spemque conceptæ perpetuæ securitatis æternitatisque Romani imperii, vix in illo iusto opere abunde persequi poterimus, ⁶ nedum hic implere tentemus. ⁷ Id unum dixisse [Ju-

¹ Ita Heins. MASSILIA (aut MASSILÆ) DECESSISSET in MS. ² Ita Rhen. è MS. Ex vestigiis Cod. Vet. eoque vel eo quod scriptum fuisse conjicit Bur. Adeoque legendum putat Heins. ³ Ita cum Leopardo Miscellan. l. 8. c. 8. edidit Scheg. EUM ÆLIO CATO SENTIO COSS. in MS. quam lectionem probam existimat Putean. modo post Cato comma ponatur. Eum Sex. Ælio, C. Sentio Cos. Ald. Eundem Ælio Cato & Sentio Coss. Acid. Eum Ælio Cato Sentio cos. vel, Eum Ælio Cato & Sentio coss. Alii. Eum Ælio Cato Sentioque coss. Voss. ⁴ Annis DCCLVI. Ald. ⁵ Abhinc annis XXVI. Ald. ⁶ NEDUM HINC in MS. ⁷ Sic vulgo. Id UNUM DIXISSE QUAM ILLE OMNIBUS FUERIT, tum &c. Rhen. è MS. Id unum dixisse juvat, quam ille omnibus fuerit carus, cum refulsit &c. Burer. Id unum dixero, quam ille omnia omnibus fuerit. tum refulsit &c. Lips. Id unum dixisse habeo, quam ille omnia omnibus fuerit &c. Voss. Nedum hic implere tentemus. sit unum dixisse quam ille omnia omnibus fuerit &c. vel, Nedum hic implere. tentemus id unum dixisse, quam ille omnia omnibus fuerit &c. Heins. vel cum Vossio, Id unum, &c. in cap. CXXIV. Id solum voce publica dixisse habeo.

vat,] quam ille omnibus fuerit [carus.] tum refulfit
certa spes liberorum parentibus, viris matrimonio-
rum, dominis patrimonii; omnibus hominibus salu-
tis, quietis, pacis, tranquillitatis: adeo, ut nec plus
5 sperari potuerit, nec spei responderi felicius.

CAP. CIV. Adoptatus eadem die etiam ¹ M. A-
grippa: quem post mortem Agrippæ Julia enixa erat.
sed in Neronis adoptione illud adjectum, his ipsis
Cæsaris verbis: *Hoc, inquit, reip. causa facio.* Non
10 diu vindicem custodemque imperii sui morata in ur-
be patria, protinus in Germaniam misit; ubi ante
triennium sub M. Vinicio, avo tuo, clarissimo viro,
immensum exarserat bellum. ² erat & ab eo quibus-
dam in locis gestum, quibusdam sustentatum felici-
15 ter; eoque nomine decreta ei, cum speciosissima in-
scriptione operum, ornamenta triumphalia. Hoc tem-
pus me, functum ante tribunatu castrorum, Ti. Cæ-
saris militem fecit. quippe protinus ab adoptione
missus cum eo præfectus equitum in Germaniam, suc-
20 cessor officii patris mei, cælestissimorum ejus operum
per annos continuos IX. præfectus aut ³ legatus, spe-
ctator & pro captu mediocritatis meæ adjutor fui.
Neque illi spectaculo, quo ⁴ fructus sum, simile con-
ditio mortalis recipere videtur mihi: cum, per cele-
25 berrimam Italiæ partem, tractum omnem Galliæ pro-
vinciarum, veterem imperatorem, & ante ⁵ meritis
ac virtutibus, quam nomine, Cæsarem revisentes, sibi
quisque, quam illi, gratularentur plenius. At vero
milium conspectu ejus elicite gaudio lacrimæ, alacri-
30 tasque & salutationis nova quædam exultatio, &
contingendi manum cupiditas, ⁶ non continentium
protinus, quin adjecerent; *Videmus te, imperator?*

¹ Prænomen M. Urfino videtur abundare. ² Erat id ab eo Lips. ³ LEGA-
TUS SPECTATUS, PRO CAPTU &c. in MS. ⁴ Al. fruitus. ⁵ Sic Lips. ME-
RITIS AC VIRIBUS. in MS. ⁶ Non continentium prorsus (aut penitus)
quin &c. vel non continentium, protinus quin &c. legendum & distin-
guendum censet Acid. Non continentium se, quin protinus adjecerent Hein-
s.

saluum recepinus? ac deinde, Ego tecum, imperator, in Armenia, ego in Rhatia fui; ego à te in Vindeliciis, ego in Pannonia, ego in Germania donatus sum.

CAP. CV. Neque verbis exprimi, & fortasse ¹ vix mereri fidem potest, intrata protinus Germania, subacti ² Caninefates, ³ Attuarii, ⁴ Bructeri, recepti Cherusci [⁵ gentes,] ⁶ & (utinam minus mox nostra clade nobilis!) transitus Visurgis: penetrata ulteriora. cum omnem partem asperissimi & periculosissimi belli Cæsar vindicaret: in iis, quæ minoris erant discriminis, Sentium Saturninum, qui tum legatus patris ejus in Germania fuerat, præfecisset; virum ⁷ multiplicem virtutibus, navum, agilem, providum, ⁸ militariumque officiorum patientem ac peritum pariter; sed eundem, ubi negotia fecissent locum otio, liberaliter lauteque eo abutentem; ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum aut defidem diceres. de cujus viri claro celebrique consulatu prædiximus. Anni ejus æstiva, usque in mensem Decembrem ⁹ perducta, ¹⁰ immanis emolumentum fecere victoriæ. ¹⁰ Pietas sua Cæsarem, pene obstructis hie-

me

¹ Ita Lips. Uix mereri fidem potest. INTRATA GERMANIA &c. in MS. ² Sic vulgo. CANINIFACI Rhen. è MS. pro quæ tamen (ut Teutoni & Teutones dicuntur) minima mutatione fortasse reponi debeat Caninifati. Voss. & Heins. Vide Ryckium ad Tacitum, p. 425. ³ Ita Popma. ATTUARI in MS. Cattuari Rhenan. ⁴ BRUTERI in MS. & ita Voss. ⁵ T³ gentes pro glossa post Lipsium habet Heins. ⁶ Ita Voss. probante Heinsio. ET INAMNINUS (INAMMINUS Bur. è MS. inamœnus Bur. ex conjectura) MOX NOSTRA CLADE NODILIS TRANSITU VISURGIS Rhen è MS. Et in amnis, hoc est, inter amnes Rhenan. qui tamen malis sic legere (ut & alii fere omnes ediderunt) & amnis, mox nostra clade nobilis, transitus Visurgis. ⁷ MULTIPlicem in virtutibus in MS. ⁸ Producta malint Lips. & Heins. ⁹ Immanis emol. fuere victoriæ legendum. nam amat istas locutiones Vellejus. Imo in immanis emol. cessere victoriæ. nam infra cap. cxiv. Hiems emol. patrati belli contulit. Heins. ¹⁰ Ita Lips. PIETAS SUA CÆSAREM FENE EXSTRUCTIS &c. TRAXIT AD TUTELAM IMPERI: EUM VERIS INITI (veris initio Rhenani schol.) REDUXIT &c. in MS. Pietas &c. traxit ad tutelam imp. eum (eadem Acid.) in veris initio reduxit &c. vulgo. Pietas &c. at tutela inde imp. &c. Grut. Pietas &c. in urbem traxit: ad tutelam imp. eum veris initium reduxit

me Alpibus, in urbem traxit: at tutela imperii eum veris initio reduxit in Germaniam; in cujus mediis finibus, ad caput ¹ Lupiæ fluminis, hiberna digrediens princeps locaverat.

5 CAP. CVI. Pro Dii boni, quanti voluminis opera insequenti ætate, sub duce Tiberio Cæsare, gessimus! perlustrata armis tota Germania est. victæ gentes, pene nominibus incognitæ. receptæ Cauchorum nationes. omnis eorum juvenus, infinita numero,
10 immensa corporibus, situ locorum tutissima, traditis armis, una cum ducibus suis, septa fulgenti armatoque militum nostrorum agmine, ante imperatoris procubuit tribunal. Fracti ² Langobardi, gens etiam Germana feritate ferocior. denique, quod numquam
15 antea spe conceptum nedum opere tentatum erat, ad quadringentesimum miliarium, à Rheno usque ad flumen Albim, qui ³ Semnonum Hermundorumque fines præterfluit, Romanus cum signis perductus exercitus: & eodem, mira felicitate & cura ducis, ⁴ tem-
20 porum quoque observantia, classis, quæ Oceani circumnavigaverat sinus, ab inaudito atque incognito ante mari flumine Albi subvecta, plurimarum gentium victoria, cum abundantissima rerum omnium copia, exercitui Cæsarique se junxit.

25 CAP. CVII. Non tempero mihi, quin tantæ rerum magnitudini hoc, qualecumque est, inseram. Cum citeriorem ripam prædicti fluminis castris occupassemus, & ulterior armata hostium juventute fulgeret, sub ⁵ omnem motum nostrarum navium pro-

duxit &c. forte legendum. possis & initio retinere, ita ut pietas à πῶν xovā intelligatur. Voss. qui & bene exstructis reponendum censet. Sed (ut inquit Heins.) cum in MS. sit veris initi, unde initio factum; cur non veris initu? Ad Lambinum ad Lucretii lib. I. 1 Ita Lips. Scheg. Aliique. JULIÆ in MS. 2 Ita Bur. & MS. LANGOBARDI Rhen. & MS. 3 Ita Scheg. Putean. & Voss. SENONUM Alii cum MS. 4 Temporumque obs. malit Heins. 5 Ita Rhen. & MS. Aliique, SUB OMNEM MOTUMQUE Bur. & MS. inter omnem motumque quiddam deesse existimat Bur. Sub omnem motum quoque Voss. Sub omnem motum cujuscumque nostrarum n. pr. refugientibus unus è barbaris. ni naviu sub omnemque motum. Heins.

H

tinus

tinus refugientium, unus è barbaris, ætate senior, corpore excellens, dignitate, quantum ostendebat cultus, eminens, cavatum (ut illis mos est) ex materia conscendit alveum, solusque id navigii genus temperans, ¹ ad medium processit fluminis; & petiit, ² *liceret sibi, sine periculo, in eam quam armis tendebamus, egredi ripam, ac videre Cæsarem.* ³ data petenti facultas. tum adpulso lintre, ⁴ & diu tacitus contemplatus Cæsarem, *Nostra quidem, inquit, furit juvenus, quæ, cum vestrum numen absentium colat, præsentium potius arma metuit, quam sequitur fidem. sed ego beneficio ac permissu tuo, Cæsar, quos ante audiebam, hodie vidi Deos: nec feliciorum ullum vitæ meæ aut optavi aut sensi diem.* ⁵ impertratoque, ut manum contingeret, reversus in naviculam, sine fine respectans Cæsarem, ripæ suorum adpulsus est. Victor omnium gentium locorumque, quos adierat, Cæsar, cum incolumi inviolatoque, & semel tantummodo, magna cum clade hostium, fraude eorum tentato exercitu, in ⁷ hiberna legiones re-
duxit; eadem, qua priore anno, festinatione urbem petens.

CAP. CVIII. Nihil erat jam in Germania, quod vinci posset, præter gentem Marcomannorum; quæ, Maroboduo duce excita sedibus suis atque in ⁸ interiora rufugiens, incinctos ⁹ Herciniæ silvæ campos incolebat. Nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet. Maroboduus, genere nobilis, corpore

¹ Ut ad medium processit fluminis, petiit &c. Acid. ² Ita Rhen. è MS. Alique. IN EAM, QUAM ARMIS TENDEBAMUS, EGREDI RIPAM Bur. è MS. unde scribendum forte cum Vossio, in eam, qua armis tendebamus, egredi ripam: nisi malui, totidem apicibus reposui, in eam, qua in armis tendebamus, egredi ripam &c. hoc est, qua armati excubabamus, ac tentoria fixeramus. ³ Ita Bur. è MS. DATA A CÆSARE PETENTI &c. Rhen. è MS. ⁴ Et deleri jubet Heins. ⁵ Fugit Delbenius. Sed vulgatam lectionem tuentur Lips. Putean. & Voss. ⁶ Ita Rhen. è MS. Alique. IMPERATOQUE Bur. è MS. ⁷ HYBERNA in MS. ⁸ Ita Lips. Voss. Alique. INFERIORA Rhen. è MS. Alique. ⁹ HERCYNIE SYLVÆ in MS. Hercinia silva præfert Heins.

HISTORIÆ ROMANÆ LIB. II. IIS

prævalens, animo ferox, natione magis quam ratione barbarus, non tumultuarium, neque fortuitum,¹ neque mobilem, sed ex voluntate parentium constantem, inter suos occupavit principatum,² & certum imperium: vimque regiam complexus animo, statuit, avocata procul à Romanis gente sua, eo progredi; ubi, cum propter potentiora arma refugisset, sua faceret potentissima. Occupatis igitur,³ quos prædiximus, locis, finitimos omnes aut bello domuit aut conditionibus juris sui fecit.

CAP. CIX. ⁴ Corpus suum custoditum, imperium, perpetuis exercitiis pene ad Romanæ disciplinæ formam redactum, brevi in eminens & nostro quoque imperio timendum perduxit fastigium: gerebatque⁵ se ita adversus Romanos, ut neque bello nos lacefferet, & si lacefferetur, superesse sibi vim ac voluntatem resistendi [declararet.] Legati, quos mittebat ad Cæsares, interdum ut *supplicem* commendabant, interdum ut pro *pari* loquebantur. Gentibus hominibusque, à nobis desciscientibus, erat apud eum perfugium; ⁶ totumque ex male dissimulato agebat æmulum: exercitumque (quem ⁷ LXX. millium peditum, quatuor equitum fecerat) assiduus adversus finitimos bellis exercendo, majori, quam quod ⁸ habebat, operi præparabat. eratque etiam eo timendus, quod, cum Germaniam ad lævam & in fronte, Pannoniam ad dextram, à tergo sedium suarum haberet Noricos, tam-

¹ Ita Heins. & Cellar. NEQUE MOBILEM, ET EX VOLUNTATE PARENTIUM CONSTANTEM &c. ² SED CERTUM &c. Rhen. è MS. Aliique. ³ Ita Rhen. è MS. Aliique. QUIS PRÆDIXIMUS Bur. è MS. quis pro quibus posito, ut conjicit. ⁴ Ita Bur. è MS. CORPUS SUUM CUSTODIA, TUM IMPERIUM &c. Rhen. è MS. Corpus, custodia tutum, imperii (vel corpus sui, custodia tutum, imperii) perpetuis exercitiis &c. Heins. ⁵ Ita Rhenanus, supplendo lacunulas vet. membrana, in qua, UT NEQUE BELLO NOS LACESSERETUR SUPERESSE SIBI VIM AC VOLUNTATEM RESISTENDI * * * LEGATI &c. Ut neque bello si lacefferetur superesse sibi vim ac voluntatem resistendi &c. Bur. è conjectura. ⁶ Totumque Lips. In totumque Acid. Totusque Heins. ⁷ LX MILIUM PEDITUM Rhen. è MS. Sed alterum X. è MS. erasum existimat Bur. ⁸ Obibat Heins. & Cellar.

quam in omnes semper venturus ab omnibus timebatur. Nec securam incrementi sui patiebatur esse Italiam. quippe cum à summis Alpium jugis, quæ finem Italiæ terminant, initium¹ ejus finium haud multo plus cc. millibus passuum abesset. Hunc virum, & hanc regionem proximo anno diversis è partibus Tib. Cæsar adgredi statuit. Sentio Saturnino mandatum, ut per Catos, excisis continentibus Herciniæ silvis, legiones Boiohæmum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est) [² duceret:] ipse à Carnunto, qui locus³ Norici regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est.

CAP. CX. ⁴ Rumpit, interdum moratur proposita hominum fortuna. Præparaverat jam hiberna Cæsar ad Danubium, ⁵ admotoque exercitu, non plus quam quinque dierum iter à primis hostium, Saturninum ⁶ admoventi placuerat: [⁷ cujus copiæ,] pene æquali divisa intervallo ab hoste, intra paucos dies in prædicto loco cum Cæsare juncturae erant; ⁸ cum universa Pannonia, insolens longæ pacis bonis, ⁹ & adulta viribus Dalmatia, ¹⁰ omnibus tractus ejus gentibus in societatem adductis, ex constituto arma corripuit. Tum necessaria gloriosis præposita: neque tutum

¹ Ita Rhen. è MS. Cujus Bur. è MS. ² Hanc vocem inseruit Lips. Verum hic lacunam in Vellejo esse suspicatur Cl. Dodwellus in Annal. Vell. c. 3. ³ Norico regno, & paullo supra in Boiohæmum malit Cluver: sed nihil mutandum monuit Voss. ⁴ Rumpit interdum, interdum mor. Heins. ⁵ Videtur scribendum loco perplexissimo, amotoque exercitu, non plus quam quinque dierum itinere à primis hostium; vel, non plus quinque dierum itinere, omisso etiam quam, ut alibi saepe. Heins. ⁶ Admoneri Lips. ⁷ Hac duo verba etiam inseruit Lips. probante Voss. ut & Heins. ⁸ Ita Rhen. è MS. Tum Burer. è MS. ⁹ Adjuta viribus Dalmatiæ Urs. mali, ut censet Voss. ¹⁰ OMNIBUSQUE in MS. ¹¹ Sic vulgo. CONSTITIT; ARMA CORR. in MS. Hinc constituto arma corripuit legit Voss. Constituto, ut composito, compacto, aliisque id genus. Forte omnibus æque tractus ej. gent. in soc. adductis, constituta arma corr. possit etiam, in soc. adactis, vel, cum un. Pann. inf. longæ pacis (nam tri bonis expungendum malim) & adjuta viribus Dalmatiæ omnibusque tr. ej. gent. in soc. adjunctis, constituta arma corr. Heins.

visum,

visum, ¹ abdito in interiora exercitu, vacuam tam vicino hosti relinquere Italiam. Gentium nationumque, quæ rebellaverant, omnis numerus amplius ² decc. millibus explebat. ^{cc.} fere peditum colligebantur, armis habilia; equitum ^{viii.} ³ cuius immensæ multitudinis, parentis acerrimis ac peritissimis ducibus, pars petere Italiam decreverat, ⁴ junctam sibi Nauporti ac Tergestis confinio; ⁵ pars in Macedoniam se effuderat; pars suis sedibus ⁶ præsidium esse destinaverat. ⁷ proxima duobus Batonibus ac Pineti ducibus auctoritas erat. ⁸ In omnibus autem Pannoniis non disciplinæ tantummodo, sed linguæ quoque notitia Romanæ: plerisque etiam litterarum usus & familiaris animorum erat exercitatio. Itaque hercules nulla umquam natio tam mature consilio belli bellum junxit, ac decreta patravit. oppressi cives Romani, trucidati negotiatores, magnus vexillariorum numerus ad internecionem, ea in regione, quæ plurimum ab imperatore aberat, cæsus; occupata armis ⁹ Macedonia; ¹⁰ omnia & in omnibus locis igni ferroque vastata: ¹⁰ quin tantus etiam hujus belli metus fuit, ut stabilem illum, & ¹¹ firmatum tantorum bellorum experientia, Cæsaris Augusti animum quateret atque terreret.

1 ADDITO in MS. 2 ACCC. MILLIBUS in MS. Millia malit Acid. nisi explebat pro explebatur positum sit. 3 Ita Bur. è MS. Aliique. Cuius IM. MULT. 4 PARS ACERRIMIS AC PERITISSIMIS DUC. PROPERARE IN ITAL. DECR. &c. Rhen. è MS. Cuius &c. parentis &c. pars properare in Ital. depr. legit Lips. Cuius &c. parentibus &c. pars &c. in Editione Voss. 4 Juncta Ursin. minus recte. 5 Bene Urs. & Lips. pars se effuderat. ni mavin, effusa erat. Heins. PARS IN MACEDONIA EFFUGERAT in MS. Eruperat Vulgo. 6 Præsidio esse malint Heins. & Cellar. 7 Ita Rhen. è MS. Aliique. Proxima duobus Batoni ac Pineti &c. Delbenius, Urs. & Acid. Aut prima duobus &c. scribit: aut proxima &c. à Pinete &c. Lips. prius malit Voss. Porro maxima duobus Batonibus ac Pineti &c. Heins. & Cellar. 8 T3 in delendum censet Heins. Deinde paullo post: plerisque etiam litterarum usus familiaris animorum erat ex. per appositionem, ut solet noster. vel, ut familiaris. 9 Omnia omnibus locis, vel & omnibus locis, malit Heins. 10 Ita Urs. Lips. Acid. & Voss. QUIA Rhen. è MS. Aliique. 11 Ita ex Burerii conjectura, FORTUNATUM Rhen, è MS. FORMATUM Burer. è MS. & Voss. Obfirmatum Heins. & Cellar.

CAP. CXI. Habiti itaque delectus, ¹ revocati undique & omnes veterani, viri feminæque ex censu libertinum coactæ dare ² militem. Audita in senatu vox Principis, *decimo die, ni caveretur, posse hostem in urbis ³ Romæ venire conspectum.* Senatorum equitumque Romanorum exactæ ad id bellum operæ ⁴ pollicitæ. Omnia hæc frustra præparassemus, nisi, qui illa regeret, fuisset. itaque, ⁵ ut præsidium militum, resp. ab Augusto ducem in bellum poposcit Tiberium. Habuit in hoc quoque bello mediocritas non ¹⁰ frustra speciosi ⁶ ministri locum. finita equestri militia, designatus quæstor, necdum senator æquatus senatoribus, ⁷ etiam designatis tribunis plebei, partem exercitus ab urbe, traditi ab Augusto, perduxit ad filium ejus. in quæstura deinde, remissâ sorte provinciæ, legatus ejusdem ad eundem missus, quas nos primo anno acies hostium ⁸ vidimus? quantis prudentia ducis opportunitatibus, ⁹ furentes eorum vires universas evasimus partibus? ¹⁰ quanto cum temperamento simul utilitatis res auctoritate imperatoris agi viderimus? qua prudentia hiberna disposita sunt? quanto

¹ Evocati Acid. Revocati undique omnes cum vulgatis, vel revocatus undique & omnis veteranus legit Heinfs. ² Ita Rhenani schol. MILITUM in MS. ³ Ita in MS. Romanæ Vulgo. ⁴ POLLICITATI in MS. An pollicitæ & oblatæ? Heinfs. ⁵ Ita vulgo. Ut præsidium ultimum Lipsf. Unicum Grut. Itaque ut præsidium mœnium resp. Augustum, ita ducem belli (vel in bellum) poposcit T. Acid. Ut præsidium solitum à Vellejo fuisse, & in bellum eradendum putat Heinfs. ⁶ Forsan ministerii. Lipsf. ⁷ ETIAM DESIGNATIS TRIBUNIS, PLEBEI PARTEM EXERCITUS AB &c. PERDUXIT &c. in MS. Etiam designatus trib. plebi. & mox perduxit Rhenani schol. Etiam designatus trib. plebei &c. Ald. Vir doctus apud Schegkium legit, etiam design. trib. militum. Schegkianus edidit, etiam design. trib. plebis. Et jam designatis tribunis plebis &c. Lipsf. Aliique. Forte, necdum sen. æq. senatoribus, etiam trib. plebei. nam & designatus posterius ex interpretamento irrepserit, cum jam præcesserit. Heinfs. ⁸ Vidimus, dein quantis prud. ducis usi opp. Heinfs. ⁹ Ita Vossf. Aliique. FURENTIS IN EUM VIRIBUS UNIVERSAS EVASIMUS PARTIBUS Rhen. è MS. Evasimus artibus Rhenani schol. FURENTIS EORUM VIRIBUS &c. Bur. è MS. Furentes eorum &c. invasimus partibus Lipsf. Exhaustimus partibus Grut. Pro furentes possis urgentes, vel ingruentes. Heinfs. ¹⁰ Forte quanto cum temp. virtutis simul & util. &c. Heinfs. & Cellar.

opere inclusus custodiis exercitus nostri, ne qua posset erumpere, ¹ inopsque copiarum & intra se furens, viribus hostis elanguesceret ?

CAP. CXII. Felix eventu, forte conatu, prima æstate ² belli Messalini opus mandandum est memoriæ. qui vir, animo etiam quam gente nobilior, dignissimus qui & patrem Corvinum habuisset, & cognomen suum Cottæ fratri relinqueret, præpositus Illyrico, subita rebellionē, cum semiplena legione vicesima ¹⁰ circumdatus hostili exercitu, amplius xx. hostium fudit fugavitque, & ob id ornamentis triumphalibus honoratus est. ³ Ita placebat barbaris numerus suus, ita fiducia virium, ut, ubicumque Cæsar esset, nihil in se reponerent. pars exercitus eorum ⁴ proposita ipsi ¹⁵ duci, & ad arbitrium utilitatemque nostram macerata perductaque ad exitiabilem famem, ⁵ neque instantem sustinere, ⁶ neque facientibus copiam pugnandi dirigentibusque ⁷ aciem ausa congregi, occupato monte Claudio, munitione se ⁸ defendit. At ea pars, quæ ²⁰ obviam se effuderat exercitui, quem A. Cæcina & Silvanus Plautius consulares ex transmarinis adducebant provinciis, circumfusa quinque legionibus nostris auxiliariisque & ⁹ equitatu regio (quippe ¹⁰ magnam Thracum manum junctus prædictis ¹¹ ducibus Rhæmetacles

¹ Ita Rhen. è MS. Aliique. Ineptum plane virus, quod pro viribus substituit Ursin. Voss. Forte inopsque copiarum, ut intra se suis ruens viribus hostis &c. quod si placeat, supra nihil mutandum: sed scribendum potius, inopsque copiarum, & interea se suis terens viribus hostis el. Heins. ² Scribe, bellum Messalini opus, per exegesis, ut solet noster. tum pro dignissimus qui lege dignissimusque qui. Heins. ³ Ita jacebat barbaris &c. nihil in se spei reponerent &c. legis Heins. ⁴ Opposita Lips. ⁵ Neque instantes sustinere Lips. & Heins. Neque instantes sustinens Acid. ⁶ NEQUE UT FACIENTIBUS &c. in MS. Neque aut facientibus &c. Lips. Forte, neque sui facientibus copiam pugnando, vel omisso pugnandi etiam verbo, quod interpretamentum tibi sui habendum. Heins. ⁷ Ita Bur. è MS. & Rhenani schol. ETIAM Rhen. è MS. quod placet Lipsio. ⁸ Ita Bur. è MS. & Rhenani schol. DEFENDIT ANTEA PARS &c. Rhen. è MS. ⁹ Ita Rhenani schol. EQUITATUI REGIO in MS. ¹⁰ Ita Rhenani schol. Ald. Voss. Aliique, MAGNA THRACUM MANU VINCTUS Rhen. è MS. JUNCTUS Bur. è MS. ¹¹ Ita Urs. & Voss. DUCIBUS RHOMO ET ALCES

Rhoemetacles ¹ Thraciæ rex in adiutorium ejus belli secum trahebat) pene exitiabilem omnibus cladem intulit. ² Fusa regionum equestres acies, fugatæ alæ, conversæ cohortes sunt. apud signa quoque legionum trepidatum. sed Romana virtus ³ militi plus eo tempore vindicatum gloriæ, quam ducibus, reliquit: ⁴ qui, multum à more imperatoris sui discrepantes, ante in hostem inciderunt, quam per exploratores, ubi hostis esset, cognoscerent. ⁵ Jam igitur in dubiis rebus semetipsæ legiones adhortatæ, jugulatis ab hoste quibusdam tribunis militum, interempto præfecto castrorum præfectisque cohortium, non incruentis centurionibus, (è) ⁶ quibus etiam primi ordines cecidere, invasere hostes: nec sustinuisse contenti, perrupta eorum acie, ex insperato victoriam vindicarunt. Hoc fere tempore Agrippa, qui eodem die, quo Tiberius, adoptatus ab avo suo naturali erat, ⁷ & jam ante biennium, qualis esset, apparere cœperat, mira pravitæ animi atque ingenii in præcipitia conversus, patris atque ejusdem avi sui animum alienavit sibi; moxque, crescentibus in dies vitiis, dignum furore suo habuit exitum.

CAP. CXIII. Accipe nunc, M. Vinici, tantum in bello ducem, ⁸ quantum in pace vides principem. Jun-

THRACIÆ REX &c. in MS. Junctus præd. ducibus Romanis (Cæcinæ videlicet & Silvano) Mætalces Thraciæ rex &c. Bur. è conjectura. 1 Illa Thraciæ rex videntur è glossa in contextum irrepsisse. fortasse & in ante adiutorium delendum. Heinsf. 2 Ita Voss. & Heinsf. FUGATA Rhen. è MS. FUGA Bur. è MS. 3 MILITIS &c. in MS. Militi &c. vindicandum Schætz. Militibus &c. Lipsf. Militis &c. vindicavit Putean. Corrigo vindicatus, verbum Vellejanum pro vindicta. Popma. T3 vindicatum tolli jubet Grut. perperam, ut censet Heinsf. 4 Ita egregie Joh. Is. Pontanus. QUI MULTUM AMORE IMP. SUI CREPANTES in MS. Qui ultum &c. properantes Lipsf. 5 Tam igitur dubiis reb. Heinsf. 6 Ita Voss. QUI ETIAM &c. Rhen. è MS. Quinetiam Rhenani schol. QUIBUS ETIAM &c. Bur. è MS. Qui etiam primi ordinis Lipsf. & Acid. Scribe, in quibus etiam primi ordinis ceciderunt: vel, ut alii, è quibus. Heinsf. cui cecidere & invasere ingratum quid sonare videtur. 7 ETIAM in MS. & mox INDIES. 8 Ita Bur. è MS. QUANTUM IN PACE VIDES PRINCIPES JUNCTIS &c. Rhen. è MS.

Etis exercitibus, quique sub Cæsare fuerant quique ad eum venerant, contractisque in una castra decem legionibus, lxx. amplius cohortibus, ¹ quatuordecim (alis) & pluribus quam decem veteranorum millibus, ⁵ ad hoc magno voluntariorum numero frequentique equite regio, tanto denique exercitu, quantus nullo umquam loco post bella fuerat civilia, omnes eo ipso læti erant, maximamque fiduciam victoriæ in numero reponebant. At imperator, optimus eorum quæ ¹⁰ agebat iudex, & utilia speciosis præferens, quodque semper eum facientem vidi in omnibus bellis, quæ probanda essent, ² non quæ utique probarentur sequens, paucis diebus exercitum qui venerat, ad refo-
¹⁵ vendas ex itinere ejus vires, moratus; cum eum majorem, quam ut temperari posset, neque habilem gubernaculo cerneret, dimittere statuit: profecutusque longo & perquam laborioso itinere, cujus difficultas narrari vix potest, ut neque universos quisquam auderet adgredi, ³ & partem digredientium suorum
²⁰ quisque metu finium universi tentare non possent, remisit eo unde venerant; & ipse, asperrimæ hiemis initio regressus⁴ Sisciam, legatos, inter quos ipsi fuimus, partitis præfecit hibernis.

CAP. CXIV. O rem dictu non eminentem, sed solida veraque virtute atque utilitate maximam, experientia suavissimam, humanitate singularem! Per omne belli Germanici Pannonicique tempus, nemo è nobis, gradumve nostrum aut præcedentibus aut sequentibus, imbecillus fuit; cujus salus ac valetudo
³⁰ non ita sustentaretur Cæsaris cura, tamquam ⁵ distra-ctissimus ille tantorum onerum mole ⁶ huic uni ne-

¹ Ita Lips. & Heinsf. XIII. SED PLURIBUS &c. in MS. ² Non quæ cuique probarentur *malis* Heinsf. & paulo post, qui subvenerat: & infra enarrari, pro narrari. ³ Et partem digr. suorum, metu universi &c. edidit Scheg. Et partem digr. suorum quamque, metu finitimo, universi tentare &c. Heinsf. ⁴ Ita Bur. è MS. SISTIAM Rhen. è MS. ⁵ Ita Rhenani schol. DISTRAXIMUS in MS. ⁶ Sic vulgo. HUIC UNI UACARET Rhen. è MS. HUIC UNI GENITIO Bur. è MS. Huic uni genti Bur. è conjectura.

gotio vacaret animus. Erat desiderantibus paratum junctum vehiculum; lectica ejus publicata, cujus ¹ beneficium cum alii, tum ego sensi. jam medici, jam apparatus cibi, jam in hoc solum importatum instrumentum balinei nullius non succurrit valetudini; domus tantum ac domestici deerant; ² cæterum nihil, quod ab illis aut præstari aut desiderari posset. ³ Adjiciam illud, quod, quisquis ⁴ illis temporibus interfuit, ut alia, quæ retuli, ⁵ agnoscet protinus. solus semper equo vectus est; solus cum iis, quos invita- ¹⁰ verat, majore parte æstivarum expeditionum, cœnavit sedens; non sequentibus disciplinam, quatenus exemplo non nocebatur, ignovit; admonitio frequens inerat & castigatio, vindicta ⁶ rarissima: agebatque medium ⁷ plurima dissimulantis, aliqua inhi- ¹⁵ bentis. ⁸ Hiems emolumentum patrati belli contulit. ⁹ sed insequenti æstate omnis Pannonia, reliquiis totius belli ¹⁰ in Dalmatia manentibus, pacem petiit. Ferocem illam tot millium juventutem, paullo ante servitutem minatam Italiæ, conferentem arma, quibus usa ²⁰ erat, apud flumen nomine Bathinum, prosternentemque se universam genibus imperatoris, Batonemque & Pinetemi excelsissimos duces, ¹¹ captum alterum, alterum à se deditum, justis voluminibus ordine ¹² narrabimus, ut spero. ¹³ Autumno victor in hiber- ²⁵ na reducitur exercitus, cujus omnibus copiis ¹⁴ à Cæ-

¹ T³ beneficium abest à MS. Usus quam beneficium reponi malint cum Lipsio Voss. & Heins. ² Ceterorum nihil Heins. & mox ab ullis post desiderari posset reponere conatur Acid. perperam ut censet Voss. ³ Ita Rhen. è MS. & Voss. Vulgo adjice. ⁴ Illius temporis rebus Latinus putat Heins. ⁵ Ita Rhen. è MS. & Voss. Vulgo agnosceret. ⁶ Ita Rhenani schol. AMARRISSIMA in MS. ⁷ Plurima dissimulans, aliqua inhibens Alii. ⁸ Ante hac verba lacunam esse probat Clar. Dodwellus, in Annalibus Vellejani, §. XXIII. ⁹ Et inseq. Lips. ¹⁰ In Dalmatiam emanantibus legit Heins. ¹¹ Ita Rhenani schol. Lips. Aliique. CAPTUM ALTERUM A SE DED. in MS. Vulgo captum alterum, alterum deditum. Cur non se dedentem? videtur voluisse Vellejus à suis deditum. Heins. Vide Dionem sub finem lib. LV. ¹² Enarrabimus Heins. ¹³ AUTUMNI in MS. ¹⁴ Ita Heins. Aliique. CÆSAREM in MS. Cæsare Bur. è conjectura. Forte Cæsari. Voss. Omnino à Cæsaribus: forsitan & Man, Lepidus. Lips.

sare M. Lepidus præfectus est, ¹ vir nominis ac fortunæ eorum proximus: quem in quantum quisque aut cognoscere aut intelligere potuit, in tantum miratur ac diligit, tantorumque nominum, quibus ortus est, ornamentum judicat.

CAP. CXV. Cæsar ad alteram belli Dalmatici molem animum atque arma contulit. in qua regione quali adjutore legatoque fratre meo, Magio Celere ² Vellejano, usus sit, ipsius patrisque ejus prædicatione ³ testatum est, & amplissimorum ⁴ honorum, quibus triumphans eum Cæsar donavit, signat memoria. Initio ætatis Lepidus, educto hibernis exercitu, ⁵ per gentis integras immunesque adhuc clade belli, & eo feroces ac truces, tendens ad Tiberium imperatorem, ⁶ & cum difficultate locorum & cum vi hostium luctatus, magna cum clade obsistentium, excisis agris, exustis ædificiis, ⁷ cæsis viris, lætus victoria prædaque onustus pervenit ad Cæsarem; & ob ea, ⁸ quæ si propriis gessisset auspiciis, triumphare debuerat, ornamentis triumphalibus, consentiente cum judicio principum voluntate senatus, [⁹ donatus] est. Illa ætas maximi belli consummavit effectus. ¹⁰ quippe Breuci & Desitiates Dalmatæ, situ locorum ac montium, ¹¹ ingeniorum ferocia, mira etiam pugnandi

¹ Sic vulgo. Vir nominis ac fortunæ suorum &c. Bacler. & Voss. Vir nominis ac fortunæ Æmiliorum proximus Heinsf. us & mox quem in quantum quis &c. ² Sic vulgo. ULLIFLANO in MS. ULIFLANO Bur. è conjectura. Allifano Nic. Loënsf. quem vide in Miscellaneu, p. 533. ³ Donorum Lipsf. cui non adsensit Heinsf. ⁴ Vulgo per gentes integras &c. PERGENTIS INTEGRAS &c. Rhen. è MS. PERGENTIS IN INTEGRITAS (integratas Bur. è conjectura) IMMUNESQUE &c. Bur. è MS. ⁵ Forte scribendum eversis vicis; vel incensis, aut potius exustis ædificiis ac vicis. Heinsf. ⁶ Quasi propriis Bur. è conjectura. Quæ si non propriis Scheg. ⁷ Ita ex Rhenani schol. nam rî donatus deest in MS. ⁸ Sic Putean. QUIPPE PERUSIA, ÆDE SISIALES DELMATÆ in MS. Quippe Daorizi & Desitiates edidit Ald. quem & alii secuti. Quippe Pirustæ & Desitiates Voss. Daorizi & Desitiates apud Plinium p. 382. Edit. Par. in usum Delphini. ⁹ Forte, Tum ingenti animorum (vel morum) ferocia &c. deinde, sed præcipue (non &c) angustiis &c. Ingeniorum ferocia tamen tolerari potest. Heinsf.

scientia,

scientia, & præcipue angustis saltuum pene inexpugnabiles, non jam ductu, sed manibus atque armis ipsius Cæsaris tum demum pacati sunt, cum pene funditus everfi forent. Nihil in hoc tanto bello, nihil in Germania aut videre majus aut mirari magis potui, quam quod imperatori numquam adeo ulla opportuna visa est victoriæ occasio, quam damno amissi pensaret militis: semperque visum est gloriosum, quod esset tutissimum; & ante conscientiae, quam famæ, consultum; ¹ nec umquam consilia ducis ¹⁰ iudicio exercitus, sed exercitus providentia ducis rectus est.

CAP. CXVI. Magna in bello Dalmatico experimenta virtutis, ² in multos ac difficiles locos præmissus Germanicus dedit; ³ celebri etiam opera diligentique Vibius Postumus vir consularis, præpositus Dalmatiæ, ornamenta meruit triumphalia: quem honorem ante paucos annos Passienus & Cossus, viri quibusdam diversis virtutibus celebres, in Africa meruerant. Sed Cossus victoriæ testimonium etiam in ¹⁰ cognomen filii contulit, adolescentis in omnium virtutum exempla geniti. At Postumi operum L. Apronius particeps, illa quoque militia eos, quos mox consecutus est, honores excellenti virtute ⁴ meruit. Utinam non maioribus experimentis testatum esset, ¹⁵ quantum in omni re fortuna posset; sed in ⁵ hoc quoque genere abunde agnosci vis ejus potest. ⁶ nam & vir antiquissimi moris, & priscam gravitatem semper humanitate temperans, in Germania Illyricoque,

¹ NE CUM QUOD Bur. è MS. ² In incultos ac difficiles locos Heinsf. ³ Ita Voss. & Heinsf. CELEBRI (celebris Bur. è conjectura) ETIAM OPERA DILIGENTI. QUIBUS IULIUS POSTUMIUS (POSTUMUS Bur. è MS.) VIR &c. Rhen. è MS. Celebris etiam opera diligenti (diligentiaque Lipsf.) Q. Julius Postumus Vulgo. ⁴ Emeruit Heinsf. ⁵ Loco quoque in MS. ⁶ Sic Heinsf. verba ad Apronium referens. NAM ET ETIAM VIR &c. in MS. Nam & Sejanus Vulgo. Nam & Junius Lipsf. ita ut Vellejus respiciat Junium Blasum. minus recte, ut censet Grut. Nam & Blasius reponit Voss.

& mox in Africa splendidissimis functus ministeriis, non merito, sed materia adipiscendi triumphalia defectus est. & A. Licinius Nerva Silianus, P. Sillii filius, quem virum ne qui intellexit quidem abunde miratus est, ¹ ne nihil non optimo civi, simplicissimo duci perisset, ² præferens immatura, & fructu amplissimæ principis amicitiae & consummatione eventæ in altissimum paternumque fastigium imaginis defectus est. ³ Horum virorum mentioni si quis quæsisse me dicet locum, fatentem arguet. neque enim justus sine mendacio candor apud bonos ⁴ crimini est.

CAP. CXVII. Tantum quod ultimam imposuerat Pannonico ac Dalmatico bello Cæsar manum, ⁵ cum, intra quinque consummati tanti operis dies, funestæ ex Germania epistolæ, *cæsi Vari, trucidatarumque legionum trium, totidemque alarum, & sex cohortium.* ⁶ velut in hoc salutem tantummodo indulgente nobis fortuna, ⁷ ne occupato duce. * & caussa per-

¹ Ita Bur. & MS. NE NIHIL OPTIMO &c. Rhen. & MS. ² Ita Rhen. & MS. & Urs. Præreptus immature Vulg. Præferens jam matura Heinfs. ³ Ita Bur. & conjectura. QUORUM VIRORUM MENTIONI Rhen. & MS. Aliique. HONORUM VIRORUM &c. Bur. & MS. unde inclinat Heinfs ut scribat honoræ (pro honorificæ) horum virorum mentioni. nam in Tacito oratio honora, honora & magnifica funeris pompa. apud poetas frequentius. ⁴ CRIMINI EST TANTUM QUOD ULTIMAM &c. in MS. Eleganter tantum quod ad brevem spatii significationem. Vide Cellarium ad Cic. Epp. l. 7. Ep. 23. ⁵ Forte, cum intra quintum &c. diem, funestæ ecce de Germania epistolæ de casu Vari &c. subaudi adferuntur. Heinfs. ⁶ Ita Scheg. & Heinfs. VELUT IN HOC, SALTEM TANTUMMODO &c. Rhen. & MS. Aliique. Sed saltem, aut tantummodo à Librariis esse existimat Grut. Tuetur saltem J. Vorstius, Suss. Latin. c. 18. ⁷ Ita vulgo. NE OCCUPATO DUCEM, * ET CAUSA PERSONA MORAM EXIGIT Rhen. & MS. Ne &c. sua caussa personæ moram exigit Delben. Ne occupato duce sæviret. Sed caussa & persona moram exigit Lipsf. quem tuetur Rupertus contra Vossium, qui locum mutilum esse agnoscit. sensum tamen Velleji hujusmodi fuisse arbitratur; ne, occupato duce in debellandis Pannoniis, victores iis se conjungerent. Sed caussa & persona moram exigit. Ita vero Bæcler. pro beneficio agnoscendum, quod hæc clades non acciderit occupato alibi duci Tiberio; tum enim hostis uteretur victoria, nisi statim obviam itum foret. Sic Heinfs. ne occupato duce, subintellige id gestum esset, abruptum dicendi genus. possis, occupato id duce fit ausa: deinde, res & persona moram exigit. possis quoque rei caussa persona moram exigit, & id vere, ut opinor. Heinfsium sequitur Cellar.

sona moram exigit. Varus Quinctilius, inlustri magis quam nobili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus quietus, ¹ ut corpore & animo immobilior, otio magis castrorum quam bellicæ adsuetus militiæ: pecuniæ vero quam non contemptor, Syria, cui præfuerat, declaravit; quam pauper divitem ingressus, dives pauperem reliquit. is, cum exercitui, qui erat in Germania, præesset, concepit esse homines, qui nihil præter vocem membraque haberent hominum; quique gladiis domari non poterant, posse jure mulceri. Quo proposito mediam ingressus Germaniam, velut inter viros pacis gaudentes dulcedine, jurisdictionibus agendoque ² pro tribunali ordine, trahebat æstiva.

CAP. CXVIII. At illi, quod nisi expertus vix ³ credat, in summa feritate versutissimi, natumque mendacio genus, simulantes fictas litium series, & nunc ⁴ provocantes alter alterum ⁵ injuria, nunc agentes gratias quod ⁶ eas Romana justitia finiret, feritasque sua novitate incognitæ disciplinæ ⁷ mitesceret, & solita armis ⁸ discerni jure terminarentur, in summam socordiam perduxere Quinctilium; usque eo, ut se prætorem urbanum in foro jus dicere, non in mediis Germaniæ finibus exercitui præesse crederet. Tum juvenis, genere nobilis, manu fortis, sensu ⁹ celer, ⁹ ultra barbarum promptus ingenio, nomine Arminius, Sigimeri principis gentis ejus filius; ardorem animi vultu oculisque præferens, adfiduus militiæ nostræ prioris comes, ¹⁰ etiam civitatis Romanæ jus equestremque

¹ Ut corpore ita animo &c. Acid. & Heinsf. nisi tñ & pro etiam summus, uti supra. Et corpore & animo &c. Lipsf. Aliique. ² Protribunali ord. Lipsf. Pro tribunali ordine Heinsf. ³ CREDEBAT Rhen. & MS. Aliique. Credit Lipsf. cui placet tamen credebat, sc. Varus. ⁴ Ita Bur. ex conjectura, & Rhenani schol. PROCACES Rhen. & MS. PROCATAES Bur. & MS. Procantes Putean. ⁵ Injuriis Lipsf. ⁶ Sic vulgo. EA ROM. &c. in MS. ⁷ MUTESCERET Bur. & MS. ⁸ Decerni legit Gronov. Observat. l. 3. c. 13. ⁹ Et ultra Lipsf. ¹⁰ Ita Lipsf. Aliique. IURE ETIAM CIU. ROMÆ (ROMANÆ Bur. & conjectura.) JUS EQUÆSTRIS CONSEQUENS GRADUS Rhen.

questremque consecutus gradum, segnitia ducis in
 occasionem sceleris usus est: haud imprudenter spe-
 culatus, neminem celerius opprimi, quam qui nihil
 timeret; & frequentissimum initium esse calamitatis,
 securitatem. Primo igitur paucos, ¹ mox plures in
 societatem consilii recipit; *opprimi posse Romanos*
² & dicit & persuadet; decretis facta jungit; tempus
 insidiarum constituit. Id Varo per virum ejus gen-
 tis fidelem clarique nominis ³ Segestem indicatur.
¹⁰ ⁴ Obstabant sed jam fata consiliis, omnemque animi
 ejus aciem ⁵ præstrinxerant. quippe ita se res habet,
⁶ ut plerumque Deus, fortunam mutaturus, consilia
 corrumpat; efficiatque, quod miserrimum est, ut,
 quod accidit, ⁷ id etiam merito accidisse videatur, &
¹⁵ casus in ⁸ culpam transeat. Negat itaque se credere,
⁹ spemque in se benevolentiae ex merito æstimare pro-
 fitetur. nec diutius, post primum indicem, secundo
 relictus locus.

CAP. CXIX. Ordinem atrocissimæ calamitatis,
 qua nulla, post Crassi in Parthis damnum, in exter-

Rhen. è MS. Vulgo & jam civ. Romanæ jus equestremque consecutus gradum. *Forte*, cum jure etiam civ. Romanæ (vel Romæ) jus equestre consequutus gradus. *Heins.* 1. Sic vulgo. Mox pluris in societate consilii præcepit *Rhen.* è MS. Mox plureis in societatem consilii recepit *Rhenani schol.* 2. Et docet & persuadet, ni fallor, *Vellejus* dederat: docere pro monere *Historicis* familiare. *Heins.* 3. Ita in MS. Segestem vulgo. 4. Ita *Lips.* & *Heins.* * POSTULABAT ETIAM FATA CONSILII *Rhen.* è MS. Asteriscum tollendum monet *Burerius*, cum loco nihil deesse videatur. Sed prævalebant jam fata consilii. Vulgo. Prævalebant at jam fata consilii. *Voss.* Prævalebat sed jam fatum consilii. *Bæcler.* 5. Ita *Heins.* Aliique. PRÆSTRUXERAT *Rhen.* è MS. & *Bæcler.* Præstrinxerant *Acid.* Aliique. Præstrinxerant *Voss.* 6. Ita edidit *Heins.* licet cum *Urs.* *Lips.* & *Grut.* malit, ut plerumque fort. mutaturus Deus consilii corr. UT PLERUMQUE QUI FOR. MUTATURUS (est *Bæcler.*) DEUS, CONSIL. &c. in MS. Ut plerumque cui fort. mutaturus Deus consilii &c. *Voss.* Ut plerumque, qui fort. mutaturus est, consilii corr. &c. Vulgo. 7. Ita *Bur.* ex conjectura. ETIAM MERITO *Rhen.* è MS. Aliique. ET ETIAM *Bur.* è MS. Et merito *Heins.* 8. CULPA *Bur.* è MS. 9. Ita quamplurimi ediderunt. SPERMQUE IN SE BENEVOLENTIA &c. in MS. Spemque de Germanorum in se benevolentia &c. *Rhenan.* Negat itaque se credere (ut subintelligatur fortunæ) spemque in se benevolentia &c. vel, spemque se benevolentia ex merito &c. conjicit *Bur.* Negat itaque ei credere, spemque se benevolentia &c. *Heins.*

nis gentibus gravior Romanis fuit, iustis voluminibus, ut alii, ita nos conabimur exponere: nunc summa ¹ deffenda est. Exercitus omnium fortissimus, disciplina, manu, experientiaque bellorum inter Romanos milites princeps, marcore ducis, perfidia hostis, iniquitate fortunæ circumventus; ² cum ne pugnandi quidem egregie occasio in quantum voluerant data esset miseris, castigatis etiam quibusdam gravi poena ³ quia Romanis & armis & animis usi fuissent, inclusus silvis, paludibus, insidiis ab eo hoste ad internecionem trucidatus est, quem ita semper more pecudum trucidaverat, ut vitam aut mortem ejus nunc ira nunc venia temperaret. Duci plus ad moriendum quam ad pugnandum animi fuit. quippe paterni ⁴ aviique exempli successor se ipse transfixit. ⁵ At è præfectis castrorum duobus quam clarum exemplum L. ⁶ Eggius, tam turpe ⁷ Cejonius prodidit: qui, cum longe maximam partem absumpisset acies, auctor deditionis supplicio quam prælio mori maluit. At ⁸ Vala Numonius, legatus Vari, cætera quietus ac probus, diri auctor exempli, ⁹ spoliatum equitem peditum relinquens, fuga cum alis Rhenum petere

¹ Dicenda, sequenda, aut deplenda malit Acid. Deferenda est legis Pontanus in *Analectis*, l. i. c. 17. ² CUM NE PUG. QUIDEM EGREGIE, (EGREDIEM Bur. è MS.) AUT OCCASIONIS INQUANTUM VOLUERANT DATA ESSET IMMUNIS Rhen. è MS. Ante immunis verbum potestas, vel simile deesse existimat Rhen. Cum ne pug. quidem ægre dies aut occasionis quantum voluerant, data esset inimicis conjicit Bur. Cum ne pugn. qu. aggrediendive occasio iis data esset immunis Voss. Ad hunc modum Heinfs. cum ne pugn. quidem aut regrediendi occasionis quantum vol. adesset ab inimicis, vel datum esset. nam regredi pro. evadere passim apud Historicos. ³ Qui à Rom. & arm. & an. visi fuissent legendum suspicatur Bur. ut hic verbum aliquod deesse videatur. ⁴ AVIQUE Bur. è MS. ⁵ Ita Rhen. è MS. Ald. & Voss. Egilius, Egilius, aut Igilius Alii. ⁶ C. EIONIVS in MS. ⁷ Ita Urs. (cujus vide Familias Rom.) Scheg. Aliique. VALNUMONIUS in MS. Val. Num. Rhenani schol. Valumnus Bur. è conjectura. Volumnius Froben. An Vala Ummonius, dubitat Voss. ⁸ Ita Heinfs. Aliique. SPOLIATUM EQUITEM, PEDITEM RELINQUENS, ⁹ FUGA CUM ALIIS &c. Rhen. è MS. FUGATUM ALIIS Bur. è MS. Spoliatum equitem, ped. rel. fugatum ab eis Bur. è conjectura. Fuit cum opinaret, fuga Rhenum præcipiti ingressus est. Heinfs.

ingressus

ingressus est. quod factum ejus fortuna ulta est: non enim desertis superfuit, sed desertor occidit. Vari corpus semiustum ¹ hostilis laceraverat feritas; caput ejus ² abscissum, latumque ad Maroboduum, & ab eo ³ missum ad Cæsarem, gentilitii ⁴ tamen tumuli sepultura honoratum est.

CAP. CXX. His auditis revolat ad patrem Cæsar: perpetuus patronus Romani imperii adfuetam sibi causam suscipit. Mittitur ad Germaniam, Gallias ⁵ confirmat, disponit exercitus, præsidia munit; ⁶ se magnitudine sua, non fiducia [hostium,] metiens, qui Cimbricam Teutonicamque militiam Italiæ ⁷ minabantur, ⁸ ultro Rhenum cum exercitu transgreditur. ⁹ Arminio territo, quem arcuisse pater & patria contenti erant; penetrat interius, aperit limites, vastat agros, urit domos, ¹⁰ fundit obvios; maximaque cum gloria, incolumi omnium quos transduxerat numero, in hiberna revertitur. Reddatur verum L. Asprenati testimonium; qui, legatus sub avunculo suo Varo ¹¹ militans, nava virilique opera duarum legionum, quibus præerat, exercitum immunem tanta calamitate servavit; matureque ad inferiora hiberna descendendo, ¹² vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit. Sunt tamen, qui, ut vivos ¹³ ab eo vindicatos, ita jugulorum sub Varo occupata crediderint patrimonia; hæreditatemque excisi exer-

¹ Ita Bur. e conjectura. Hostium Rhen. è MS. Alique. Hosti Bur. è MS. ² Ita Rhen. è MS. Alique. Vulgo abscissum. ³ Ita Rhen. è MS. Vulgo tandem. ⁴ Ex Vet. Cod. nihil certi conscribi posse monuit Bur. legendum tamen existimat, & se magn. sua, non fiducia metiens. Forsan, non fiducia hos metiens. possi &, non fiducia hostili metiens, quæ &c. minabatur. Heins. ⁵ MINABATUR Bur. è MS. ⁶ Ita Freinssem. ad Florum, cujus Indicem vide v. ultro. sed ultra alii ex MS. ⁷ Ita Popma. Arminio territo, quem arguisse &c. Alii. ARMA INTERFECTI, QUÆ ARGUISSE &c. Rhen. è MS. Arma infert, quæ arcuisse &c. Lips. Arma infert ei, (hosti Voss.) quem arcuisse &c. Heins. ⁸ Ita Rhen. è MS. Alique. FUNDIT OBULOS Bur. è MS. ⁹ Scribe, vacillantis (pro vacillantes) metu cis &c. vel vacillantis jam cis Rhenum &c. Heins.

citus, in quantum ¹ voluerit, ab eo aditam. Lucii etiam Cædicii, præfecti castrorum, eorumque, qui una circumdati ² Alifone immensis Germanorum copiis obsidebantur, laudanda virtus est; qui, omnibus difficultatibus superatis, quas inopia rerum intolerabiles, vis hostium faciebat inexsuperabiles, nec temerario consilio, nec segni providentia ³ usi, speculati- que opportunitatem, ferro sibi ad suos peperere redditum. Ex quo apparet, Varum sane, gravem & bonæ voluntatis virum, magis imperatoris defectum ¹⁰ consilio, quam virtute destitutum militum, se magnificentissimumque perdidisse exercitum. Cum in captivos sæviretur a Germanis, præclari facinoris auctor fuit Calvus Cælius, ⁴ vetustate familiæ suæ dignissimus; qui, complexus catenarum, quibus victus ¹⁵ erat, seriem, ita illas inlisit capiti suo, ut protinus pariter sanguinis cerebrique ⁵ profluvio exspiraret.

CAP. CXXI. Eadem & virtus & fortuna subse- quenti tempore ingressa ⁶ animam imperatoris Tiberii fuit, quæ initio fuerat; qui, concussis hostium vi- ¹⁰ ribus clâssicis peditumque expeditionibus, cum res Galliarum maximæ molis, ⁷ accensæque plebis Vien- nensium dissensiones, ⁸ coërcitione magis quam pœ- na mollisset, ⁹ & senatus populusque Rom. (postu- lante patre ejus) *ut æquum ei jus in omni-¹⁵ bus provin-*

¹ Valuerit Lips. sed hac tria verba, in quantum voluerit, adscrititia existimas Grut. ² Ita Rhenani schol. A LISONE in MS. ³ Ita Rhen. è MS. UITI Bur. è MS. Adjuti Bur. è conjectura. Legendum iuti, vel ad- juti, aut potius totum sic resingendum: nec temerario consilio nec segni prudenter adjuti. Heins. ⁴ Sic vulgo. AD UETUSTATEM FAMILIÆ &c. Rhen. è MS. quod non adsequor inquit Heins. ni alta vetustate dederit Vellejus. Ac vetustate familiæ suæ dignissimi Lips. ⁵ Sic vulgo. INFLU- UIO EXPIRAUIT Rhen. è MS. Gruter. & Voss. Effluvio malint Lips. & Heins. ⁶ Ita Bur. è MS. ANIMUM Rhen. è MS. ⁷ Ita Voss. ACCENSASQUE Rhen. è MS. Aliique. ACCENSASQUE Bur. è MS. ⁸ Sic vulgo. COERTIONE Rhen. è MS. ⁹ Ita Rhenani schol. SENATUS &c. ut EQUUM EJUS &c. QUAM ERAT IPSE DECRETO &c. Rhen. è MS. Senatus &c. quas erat ipse decreto complexus. Esset etenim absurdum eas (scilicet provincias) non esse &c. Bur. è conjectura. Illa quam erat ipsi dolenda censent Ald. & Bædeler.

ciis exercitibusque esset, quam erat ipsi, decreto complexus esset. (etenim absurdum erat, non esse sub illo, quæ ab illo vindicabantur; & qui ad opem ferendam primus erat, ad vindicandum honorem non ⁷judicari parem) in urbem reversus, jampridem debitum, sed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Dalmatisque egit triumphum. cujus magnificentiam quis miretur in Cæsare? fortunæ vero quis non miretur indulgentiam? quippe omnes eminentissimos hostium ¹⁰duces non occisos fama narravit, sed victos triumphus ostendit. quem ²mihi fratrique meo, inter præcipuos præcipuisque donis adornatos viros, comitari contigit.

CAP. CXXII. Quis non inter reliqua, quibus singularis moderatio Tib. Cæsaris elucet atque eminet, hoc quoque miretur; quod, cum sine ulla dubitatione septem triumphos meruerit, tribus contentus fuerit? Quis enim dubitare potest, quin ex Armenia recepta, & ³ex rege ei præposito, cujus capiti insigne ¹⁰regium sua manu imposuerat, ordinatisque rebus Orientis, ovans triumphare debuerit? &, Vindelicorum Rhætorumque victor, curtu urbem ingredi? fractis deinde post adoptionem continua triennii militia Germaniæ viribus, idem illi honor & deferendus ¹⁵& recipiendus fuerit? & post cladem sub Varo acceptam, ⁴ocius prosperrimo rerum eventu, eadem excisa Germania, triumphum summi ducis adornare debuerit? Sed in hoc viro nescias, utrum magis mi-

¹ Ita Rhen. è MS. Grut. Bœcler. & Heins. Duces occisos fama n. sed victos &c. post alios Voss. Duces occisos fama n. sed vivos victos &c. Acid. ² Ita Bur. è conjectura. MILITI Rhen. è MS. ³ Ita Rhenani schol. Aliique. EX REGE PROPOSITI Rhen. è MS. PRÆPOSITI Bur. è MS. Rege præposito ei malit Heins. ⁴ Ocius Rhen. è MS. & mox ADORNARE. TOTIUS, & dein ADORNARI Bur. è MS. Opinor dedisse Vallejum, totius prosperrimo rei cum eventu eadem excisa Germaniâ triumphus summi ducis adornari debuerit. possit &, potius prosperrimo rerum eventu. sed alterum verius. Heins. Ejus prosp. rei cum ev. Cellar. & mox triumphus, & adornari.

reris, quod laborum periculorumque semper excessit modum, an quod honorum temperavit.

CAP. CXXIII. Venitur ad tempus, in quo fuit plurimum metus. quippe Cæsar Augustus cum Germanicum nepotem suum, reliqua belli patraturum, misisset in Germaniam, Tiberium autem filium missurus esset in Illyricum, ad ¹ firmanda pace quæ bello subegerat, prosequens eum, simulque interfuturus athletarum ² certaminis ludicro, quod ejus honori sacratum à Neapolitanis est, processit in Campaniam: 10 quamquam jam ³ motus imbecillitatis inclinaturæque in deterius principia valetudinis senserat; tamen, obnitente vi animi, prosecutus filium, digressusque ab eo Beneventi, ipse Nolam petiit; & ingravescente in dies valetudine, cum sciret, quis volenti omnia post ¹⁵ se salva remanere accersendus foret, festinanter revocavit filium. ille ad patrem ⁴ patriæ expectato revolavit maturius. Tum *securum se* Augustus prædicans, circumfususque amplexibus Tiberii sui, commendans illi sua atque ipsius opera, *nec quidquam* 20 *jam de fine, si fata poscerent, recusans*, subreffectus primo conspectu adloquioque carissimi sibi spiritus, mox, cum omnem curam fata vincerent, in sua resolutus initia, Pompejo Appulejoque ⁵ Coss. septuagesimo sexto anno, animam cælestem cælo reddidit. 25

CAP. CXXIV. Quid tunc homines timuerint, quæ senatus rrepidatio, quæ populi confusio, quis orbis metus, in quam cito salutis exitiique fuerimus confinio, neque mihi tam festinanti exprimere vacat; neque, cui vacat, potest. Id solum voce publica dixi: ³⁰ se habeo. ⁶ Cujus orbis ruinam timueramus, eum ne commotum quidem sensimus. tantaque unius viri

¹ Ita Bur. è conjectura. FORMANDA in MS. Obfirmanda Heins. ² An, certamini? ut l. i. c. 8. Cellar. ³ i. e. febrim. ⁴ Patriæ delet Acid. perperam, ut censet Voss. ⁵ Ita scribendum docuit Bur. licet in Vet. cod. sit Cos. ⁶ Ita Rhen. è MS. Aliique. CUJUS URBIS RUINAM TIMUERAMUS, NAM NE COMMOTAM &c. Bur. è MS.

majestas,

majestas fuit, ut nec bonis, neque contra malos opus armis foret. Una tamen veluti luctatio civitatis fuit; pugnantis cum Cæsare senatus populique Romani, *ut stationi paternæ succederet*; illius, *ut potius æqualem civem, quam eminentem liceret agere principem*.¹ tandem magis ratione quam honore victus est: cum quidquid tuendum non suscepisset, perituum videret. solique huic contigit, pæne diutius recusare principatum, quam, ut occuparent eum, alii armis pugnaverant. Post redditum cælo patrem, & corpus ejus humanis honoribus, nomen divinis honoratum, primum principalium ejus operum fuit ordinatio comitiorum; quam manu sua scriptam D. Augustus reliquerat. Quo tempore mihi fratrique meo,¹⁵ ² candidatis Cæsaris, proxime à nobilissimis ac sacerdotibus viris, destinari prætoribus contigit; consecutis, ut neque post nos quemquam D. Augustus, neque ante nos Cæsar ³ commendaret Tiberius.

CAP. CXXV. Tulit protinus ⁴ & voti & consilii sui pretium resp. neque diu latuit, aut quid non impetrando passuri fuisset, aut quid impetrando profecisset. quippe exercitus, qui in Germania militabat, præsentisq; Germanici imperio regebatur, simulque legiones, quæ in Illyrico erant, rabie quadam & profunda confundendi omnia cupiditate, *novum ducem, novum statum, novam* quærebant *remp.* quinetiam ausi sunt minari, *daturos senatui, daturos principi leges*; modum stipendii, finem militiæ sibi ipsi constituere conati ⁵ sunt. processum etiam in arma, ferrumque lstrictum est; & pæne in ⁶ ultima gladiorum erupit impunitas: defuitque qui contra remp.

1 Ita Bur. è MS. TANDEM RATIONE, MAGIS QUAM &c. Rhen. è MS.
2 CANDIDATOS in MS. Candidati Cæsaris sunt, quos ipse Cæsar in honorum petitione commendabat, ut apud Quintil. l. 6. c. 3. Cellar. 3 Commendarit Heins. 4 UT in MS. 5 Voculam sunt tollendam censet Grut. 6 Ita Voss. ULTIMUM Rhen. è MS. ULTIMAM Bur. è MS. Ultimum gladiatorum Vulgo. corrupte.

duceret, non qui sequerentur. Sed hæc omnia veteris imperatoris maturitas, multa inhibentis, aliqua cum gravitate pollicentis, inter severam ¹ præcipue nostrorum ultionem mitis aliorum castigatio brevi fopit ac sustulit. Quo quidem tempore, ² ut plera, que ignave Germanicus, ita Drusus, qui à patre in id ipsum, ³ plurimo quidem igne emicans, incendium militaris tumultus missus erat, ⁴ prisca antiquaque severitate usus, ancipitia sibi tam re quam exemplo perniciofa, & his ipsis militum gladiis, quibus obfessus erat, obsidentes coërcuit: singulari adjutore in eo negotio usus Junio Bruto, viro nescias utiliore in castris an meliore in toga. qui, post paucos annos proconsul in Africa, ornamenta triumphalia cum appellatione imperatoria meruit. ac Hispanias exercitumque virtutibus celeberrimae in Illyrico militia, ⁵ ut prædiximus, cum imperio obtineret, in summa pace, quiete continuavit; cum ei pietas rectissima sentiendi, & auctoritas quæ sentiebat obtinendi su-

¹ Præcipue auctorum Lips. Præcipue noxiorum malis Heinsf. cum Gronovio, Observat. l. 2. c. 23. qui dein scribendum censet, miti aliorum castigatione. ² Ut pleraque ignave Germanicus &c. Bæcler. Ut pleraque ignave gerebat (vel gesserat) Germanicus Heinsf. ³ Scribe, plurimoque idem igne (vel plurimo pridem igne) emicans. forsan &c. in incendium militaris tumultus restringendum &c. Heinsf. Qui à patre in id ipsum plurimo quidem igne emicans incendium missus, erat Gronov. ⁴ Ita Rhen. è MS. PRISCA &c. USUS, ANCIPITIA SIBI TIMERE QUAM EXEMPLO &c. Bur. è MS. Prisca &c. quam exemplo perniciofa ausus, his &c. Acid. Prisca antiquaque severitate ausus ancipitia sibi tam re quam exemplo, his ipsis &c. Grut. Ausus ancipitia, sibi tam è re, quam exemplo pern. &c. Voss. Ausus ancipitia sibi tam re quam exemplo periculosa, his &c. Bæcler. Forte, ancipitia sibi tam re quam exemplo in publicum pern. aut ancipiti sibi tam re, quam exemplo pern. his &c. Heinsf. Prisca ant. severitate, ausus ancipitia sibi tam re, quam ex. pern. his ipsis &c. Gronov. loco supra citato. Ancipiti sibi tam re quam exemp. perniciofa, unus, his ipsis &c. Cellar. ⁵ Ita vulgo. PRÆDIXIMUS sine ut in MS. Ceu prædiximus, vel per parenthesin prædiximus. aridet tamen magis ut totum legatur hoc modo: ac Hispanias, exercitumque, virtutibus celeberrimae in Illyrico militia præditum, cum imperio obtineret, in summa pace ac quiete &c. Rhenanus. Olim celeberrimamque in Illyrico militiam (ut prædiximus) cum imperio obtineret &c. Bur. è conjectura. In f. pace quiete continuavit Lips. Cum imperio obtinuit, & in f. pace quiete continuavit Acid.

perellet.

perisset. cuius curam ac fidem Dolabella quoque, vir simplicitatis generosissimæ, in ¹ maxima parte Illyrici per omnia imitatus est.

CAP. CXXVI. Horum XVI. annorum opera ² quis, cum inserta sint oculis animisque omnium, in partibus eloquatur? Sacrauit parentem suum Cæsar non imperio, sed religione: ³ non appellavit eum, sed fecit Deum. ⁴ revocata in forum fides, summotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curia; sepultæque ac situ oblitæ iustitia, æquitas, industria civitati redditæ; accessit ⁵ magistratibus auctoritas, senatui maiestas, ⁶ iudiciis gravitas; compressa theatralis seditio; recte faciendi omnibus aut ⁷ incussa voluntas, aut imposita necessitas. honorantur recta, prava puniuntur. ¹⁵ suspicit potentem humilis, non timet. antecedit, non contemnit humiliorem potens. quando annona moderatior? quando pax lætior? Diffusa in Orientis Occidentisque tractus, & quidquid meridiano aut septentrione finitur, pax Augusta per omnes terrarum ²⁰ orbis angulos à latrociniorum metu servat ⁸ immunes. Fortuita non civium tantummodo, sed urbium damna Principis munificentia vindicat. Restitutæ urbes Asiæ: vindicatæ ab injuriis magistratuum provinciae: honor dignis paratissimus: poena in malos ²⁵ fera, sed ⁹ aliqua. superatur æquitate gratia, ambitio virtute. nam facere recte cives suos Princeps optimus

¹ Maritima Alii. ² Ita Rhen. & MS. QVIS CUM INSERA OCULIS Bur. & MS. Cum inserta oculis Bur. & conjectura. Quis universa, inserta oculis animisque omnium, partibus eloquatur? Heins. ³ Ita in MS. Non appellavit Deum: sed fecit Deum Bur. & conjectura. Non appellavit, sed fecit Deum, vel non appellavit Deum, sed fecit Grut. Non appellavit, sed fecit Deum Heins. ⁴ REVOCATA &c. DISCORDIA CURIÆ, SEPULTÆ: AC SITU OPPOSITÆ in MS. Rev. in for. fides, submotæ foro sed. amb. campo, discordia curiæ sepulta Rhenanus. Alii ad hunc modum legunt & distinguunt: Rev. in for. fides, summotæ foro sed. amb. campo, discordia curia, sepultæque ac situ oblitæ; iustitia &c. E foro redundare existimat Heins. ⁵ Sic vulgo. MILITIBUS in MS. ⁶ Iudicibus malit Heins. ⁷ Injusta Heins. ⁸ Immune Lips. Sed immunes retinere, & nos post angulos reponi suadet Heins. ⁹ Æqua Lips. minus recte.

faciendo docet; cumque sit imperio maximus, exemplo major est.

CAP. CXXVII. Raro eminentes viri non magnis adjutoribus ad gubernandam fortunam suam usi sunt; ut duo Scipiones duobus Læliis, quos per omnia, æquaverunt sibi; ut Divus Augustus ¹ M. Agrippa, & maxime ab eo, Statilio Tauro. quibus novitas familiæ haud obstitit, ² quo minus ad multiplices consulatus triumphosque & complura eniterentur sacerdotia. etenim magna negotia magnis ³ adjutoribus egent. ⁴ Neque in parvo paucitas ministeria defecit: interestque reip. quod usu necessarium, ⁵ & dignitate eminere; utilitatemque auctoritate ⁶ muniri. Sub his exemplis Tiberius Cæsar Sejanum Ælium, principe equestris ordinis patre natum, materno vero genere clarissimas veteresque & insignes honoribus complexum familias, habentem consulares fratres, consobrinos, avunculum, ipsum vero laboris ac fidei capacissimum, sufficiente etiam vigori animi compage corporis, singularem principalium onerum adjutorem in omnia habuit atque habet: virum severitatis lætissimæ, hilaritatis priscae, actu otiosis simillimum, nihil sibi vindicantem, eoque adsequentem omnia, ⁷ semperque infra aliorum æstimationes semetientem, ⁸ vultu vitæque tranquillum, animo exsomnia.

¹ M. Agrippa & Maximo Fabio Lips. non probante Heinsio. M. Agrippa maxime, & ab eo &c. Acid. M. Agrippa & Mæcenate & Statilio Tauro Gronov. ² QVO MINUS &c. ENUMERARENTUR &c. Rhen. è MS. ENUMERENTUR Bur. è MS. Forte, quo minus & multiplices consulatus triumphosque & complura emererentur &c. Heins. ³ Adjutoriis Heins. ⁴ Ita Rhen. è MS. Aliique. obscure & corrupte. Neque in parvo parvitas ministerio deficit Acid. Conjeci aliquando: namque in parvo parvitas ministerio sufficit. Nec tamen mihi ipsi satisfacio. Sane si tota hac perisodus tolleretur, sensus optime procederet. Voss. Forte, neque in parvo favor proavita ministeria defecit. vel, neque impar favor proavita. vel, in parvo, in re parva. Heins. ⁵ Id dignitate Voss. ⁶ MUNIRE in MS. ⁷ Ita Bur. è MS. Aliique. SEMPER INTRA &c. Rhen. è MS. ⁸ Vultu vitæque tranquillum, animo exsomnia Bur. è conjectura.

CAP. CXXVIII. ¹ In hujus virtutum æstimationem jampridem judicia civitatis cum judiciis Principis certant: neque novus hic mos senatus populiq̃ue Ro. est, putandi; quod optimum sit, esse nobilissimum.
⁵ nam & illi antiqui, ante primum bellum Punicum, abhinc annos ccc. ² Ti. Coruncanium, hominem novum, cum aliis omnibus honoribus, tum pontificatu etiam maximo, ad principale extulere fastigium; & equestri loco natum ³ Sp. Carviliū; & mox M. Catonem, novum ⁴ etiam Tusculo urbis inquilinum; Mummiūque Achaicum in consulatus, censuras, & triumphos provexere. & qui C. Mariū, ignotæ originis, usque ad sextum consulatum sine dubitatione Romani nominis habuere principem; & qui M.
¹⁵ ⁵ Tullio tantum tribuere, ut pæne ⁶ assentatione sua, quibus vellet, principatus conciliaret; quique nihil Asinio Pollioni negaverunt, quod nobilissimis summo cum sudore consequendum foret; profecto hoc
²⁰ ⁷ senserunt, in cujuscumque animo virtus inesset, ei plurimum esse tribuendum. Hæc naturalis exempli imitatio ad experiendum Sejanum, Cæsarem; ad juvanda vero onera Principis, Sejanum protulit; senatumque & pop. Rom. eo ⁸ produxit, ut, quod usu optimum intelligit, id in tutelam securitatis suæ libenter advocet.
²⁵

CAP. CXXIX. ⁹ Sed, proposita quasi universa prin-

¹ Ita Voss. Aliique. IN HUIUS VIRTUTUM ÆSTIMATIONE Rhen. è MS. IN HUIUS VIRTUTEM, ÆSTIMATIONEM &c. Bur. è MS. ² Ita Bur. è MS. & Voss. T. CORUNCANUM Rhen. è MS. T. Coruncanium Vulg. ³ Sp. Carviliū Bur. è conjectura. ⁴ Male Lippius, & à Tusculo &c. Voss. ⁵ Ita Lipp. probante Heinsio. M. FULVIO in MS. ⁶ Assensione, vel assertionem Lipp. Sed r̃ assentatione rectum putat Heins. ⁷ T̃ in tollendum malit Heins. ⁸ Ita Bur. è MS. PERDUXIT Rhen. è MS. Aliique. ⁹ Ita cum vulgatis Editt. Heins. nisi quod Cotys pro Cotys reposuit, SED PROPOSITA &c. TIB. CÆSARIS, SINGULA &c. FRATRIS SUI FILI COTYS, CONSORTISQUE EJUSDEM IMPERII FORMAM EVOCAVIT in MS. T̃ forma post Cælaris desiderari & formam paulo infra redundare, post Rhenanum monuit Bur. Alias, per amicitia formam evocavit legi vult Rhenan. Romanam evocavit scribi posse contendunt Urs. & Lipp.

cipatus Ti. Cæsaris forma, singula recenseamus. Qua ille prudentia¹ Rhæscupolim, interemptorem fratris sui filii Cotyis, consortisque ejusdem imperii, evocavit; singulari in eo negotio usus opera Flacei Pomponii, consularis viri, nati ad omnia quæ recte faciendæ sunt, simpliciæque virtute merentis semper, quam captantis gloriam.² Cum quanta gravitate, ut senator & iudex, non ut princeps, & causas pressius audit? quam celeriter [Libonem] ingratum & nova molientem oppressit? Quibus præceptis instructum Germanicum suum, imbutumque rudimentis militiæ secum actæ, domitorem recepit Germaniæ? Quibus juventam ejus exaggeravit honoribus,³ respondente cultu triumphi rerum, quas gesserat, magnitudini? Quotiens populum congiariis honoravit, senatorumque censum, cum id senatu auctore facere potuit, quam libenter explevit; ut neque luxuriam invitaret, neque honestam paupertatem pateretur dignitate destitui? Quanto cum honore Germanicum suum in transmarinas misit provincias? Qua vi, consiliorum suorum ministro & adiutore usus Druso filio suo, Maroboduum, inhaerentem occupati regni finibus, pace majestatis ejus dixerim, velut serpentem, abstrusam terræ, salubribus consiliorum suorum medicamentis coëgit egredi? quam illum⁴ & honorate, nec secure continet? Quantæ molis bellum, principe Galliarum ciente Sacroviro, Floroque Julio, mira celeritate ac virtute compressit; ut ante populus Rom. vicisse se quam bellare cognosceret; nuntiosque periculi victoriæ præcederet nuntius. Magni etiam ter-

¹ Rhæcuporim ex nummis legit Seguinus, Rhescuporim vocat Tacitus.
² Ita quam plurimi. Tum quanta gravitate malit Heins. mox particulam & ante causas delet Ald. Etiam causas præsens audit Lips. Non ut princeps & præses causas audit Acid. CUM QUANTA &c. PRESSIUS AUDIT QUAM CELERITER? INGRATUM &c. in MS. Illa ingr. & nova mol. oppressit post formam evocavit reponenda censet Rhenan. ³ Ita Rhen. & MS. RESPONDENTEM &c. Bur. & MS. Respondente cultui triumphi rerum quas gesserat magnitudine Bur. & conjectura. ⁴ Ut in MS.

roris bellum Africum, & quotidiano auctu majus, auspiciis consiliisque ejus brevi sepultum est.

CAP. CXXX. Quanta ¹ suo suorumque nomine exstruxit opera? Quam pia munificentia, superque humanam evecta fidem, templum patri molitur? Quam magnifico animi temperamento Cn. quoque Pompeji ² munera absumpta igni restituit? ³ qui, quidquid umquam claritudine eminuit, id veluti cognatum censet tuendum. Qua liberalitate, cum alias, tum proxime, ⁴ incenso monte Cœlio, omnis ordinis hominum jacturæ patrimonio succurrit suo? Quanta cum quiete hominum, rem perpetui præcipuique timoris, supplementum, sine trepidatione ⁵ dilectus, providet? Si aut natura patitur, aut mediocritas recipit hominum, ⁶ apud aures Deorum de his queri; quid hic meruit? primum, ut scelerata Drusus Libo iniret consilia: deinde, ⁷ ut Silius & Piso; quorum alterius dignitatem constituit, auxit alterius? Ut ad majora transcendam, quamquam & hæc ille ⁸ duxit maxima; quid, ut juvenes amitteret filios? quid, ut nepotem ex ⁹ Druso suo? Dolenda adhuc retulimus: veniendum ad erubescenda ¹⁰ est. Quantis hoc triennium, ¹¹ M. Vinici, doloribus laceravit animum ejus? quamdiu abstruso, quod miserrimum est, pectus ejus flagravat incendio? quod ¹² ex nuru, quod ex nepote dolere, indignari, eru-

¹ Sic Urs. SUA Rhen. è MS. Aliique. ² Mœnia Alti. ³ Ita Rhenan. QUI QUIDEM QUAM CLARITUDINE &c. in MS. ⁴ MONTE CÆLI in MS. quam lectionem tuetur Voss. ⁵ DELECTUS Rhen. è MS. Aliique. ⁶ Ita vulgo. AURO DEO CUM, DE HIS QUERI Rhen. è MS. Hominum aut deorum, vel auribus deorum de his &c. Rhenani schol. De Deo cum Deis queri Urs. Apud aures Deorum de Diis queri Lips. Auribus deorum de dis queri Voss. Audeo cum deis queri Heins. ⁷ Sic quamplurimi. UT SILIUM PISONEMQUE TAM * ALT. DIGN. &c. in MS. Ut Silium Pisonemque tam alt. dign. constituit, quam auxit alt. Bur. è conjectura. Ut Silius Pisonemque, quorum &c. Voss. Ut Silius Pisonemque. At quantam alterius dign. &c. Heins. ⁸ Ita Rhenan. DIXIT in MS. ⁹ Sic Bur. è conjectura. DRUSO ABSQUE SUO Rhen. è MS. Aliique. DRUSO Bur. è MS. ¹⁰ Ita Bur. è MS. EST DEEST in editione Rhenani. ¹¹ Ita Rhen. è MS. M. VINICII DOLORIBUS &c. Bur. è MS. ¹² Ita Bur. è MS. DOLERE, INDIGNARI COACTUS EST Rhen. è MS.

bescere

bescere coactus est. Cujus temporis ægritudinem auxit amissa mater eminentissima, & per omnia Deis quam hominibus similior femina; cuius potentiam nemo sensit, nisi aut levatione periculi aut accessione dignitatis. Voto finiendum volumen sit.

CAP. CXXXI. JUPITER *Capitoline*, & auctor ac sator Romani nominis, Gradive Mars, perpetuorumque custos Vesta ignium,² & quidquid numinum hanc Romani imperii molem in amplissimum terrarum orbis fastigium extulit, vos publica voce obtestor atque precor, custodite, servate, protegite hunc statum,³ hanc pacem; eique, functo longissima statione mortali, destinate successores quam seriffimos, sed eos, quorum cervices tam fortiter sustinendo terrarum orbis imperio sufficiant, quam hujus suffecisse sensit⁴ mus; consiliaque omnium civium aut⁴ pia * * *

¹ Ita Lips. JUPITER CAPITOLINE, ET AUTOR ET (AC BUR. è MS.) STATOR RHOMANI NOM. &c. Rhen. è MS. Jupiter Capitoline: ac Stator & auctor Romani nominis Gr. M. &c. legunt nonnulli. Juppiter Capitoline: & stator: & auctor Romani nominis Gr. M. &c. Putean. Jupiter Capitoline: & auctor, & sator Romani nominis Gr. M. &c. Urs.
² Ita Rhen. è MS. Aliique. ET QUICQUID NOMINUM HONOR OMNI IMPERII MOLEM &c. Bur. è MS. Forte, & quidquid numinum honoram imperii molem &c. & mox, extulistis malo. Heins. ³ Hanc pacem, hunc principem, eique &c. Lips. Hunc ducem, eique &c. Jac. Perizonius. Hunc Principem, eique &c. Voss. Hanc pacem, hunc ducem, eique &c. Heins. ⁴ Rhenanus supplevit: aut pia, aut salutaria, in felicem exitum provehite. Sed, aut pia fovete, aut impia opprimite malit Vossius.

ANNOTATIONES

IN

M. VELLEIUM PATERCULUM:

PAG. I. *M. VEL.*] *Publii* prænomen in plerisque novissimis Editionibus nostro *Vellejo* præfigi video. Nec sine causa, si id *MS. Codicis* auctoritate sit subnixum, ut ex *Burzerio* adserit *Schegkijus*. Cæterum cum nihil hujusmodi in illius Variantibus Lectionibus inveniam; argumentum illud non admodum validum esse arbitror. Firmare id tamen nituntur auctoritate *Taciti*, qui (lib. vi. *Annalium*) cujusdam *P. Velleji* meminit. Sed forsitan ille nostri *Auctoris* pater fuerit, qui sub *M. Vinicio* præfecturam equitum in Germania gesserat; cuique, *Tiberio* jam *Rhodo* reverso, noster in hoc munere successit: forsitan etiam frater, cujus, in hoc ipso opere, sub nomine *Magii Celeris Vellejani*, mentio fit. Confugiendum hinc alicui videatur ad prænomen *C.* Id quidem certo ei fuisse affirmare ausim, si ita se ipsum appellet, ut aiebat *Aldus*. Et fateor, meminit hic Auctor *C. Velleji*: verum illum ayum suum fuisse prædicat. Queis moveor, ut *M.* prænomen potissimum amplectar. Fuerit illud *Nostro* commune cum *M. Vellejo*, cujus meminit *Cicero* in *Philippica* III. Subnixa autem est nostra opinio verbis his *Prisciani* in lib. vi. ut quidem vulgo concipiuntur; *M. Vellejus Paterculus*: *Primus*, nec minus clarus ea sempestate fuit *Miltiadi* filius *Cimon*. Quod vero notarit *Schegkijus* in scripto suo *Prisciani Fragmento* prænomen fuisse omissum: id eò minus movet, quod ferme consentiat cum *Codd. impressis*, sine dubio vitiosis, hac tamen parte melioribus, quod id agnoscant. Atque id comprobant *Membrane nostræ* optimæ notæ, quæ locum vulgo mancum ita exhibent: *M. Vellejus Paterculus libro 1. Nec minus clarus &c.* Quin idem etiam firmanant duo *MSS.* in *Bibliotheca Leiden*si, quos postea inspexi: quorum uterque similiter habet; *M. Vellejus Pater cujus*. Imò in altero etiam clare. lib. i. perscriptum. ut de hoc non sit amplius dubitandum. *Voss.* Adde quod in duobus *MSS.* nostris sit *M. Vellius Pater cujus libri* nec minus clarus &c. & in tercio *M. Melius Pater cujus libri* nec minus clarus &c. cum virgula per libri transversa in omnibus.

Velleji]

Vellej] Negant aliqui *Vellejam* gentem ab antiquis nominari. *Cicero* tamen libris *de Nat. Deor.* introducit *C. Vellejum* Epicureum. Idem etiam, ut jam diximus, *M.* cujusdam *Velleji* mentionem injicit. Alius sub *Claudio* cum *M. Syllano* consulatum gessisse dicitur, unde *SC. Vellejanum*. *Velleji Blesi* meminit *Plinius* Epist. lib. xi. epist. ultima. Apud *Priscianum* etiam lib. xi. *Velleji Celeris* epistola ad *Hadrianum Caesarem* laudatur: qui forte fuit ex posteris *Magii Celeris Vellejani*, fratris auctoris nostri. Alios ex eadem gente monstrabit index inscriptionum *Gruterianarum*. Possem addere *Seneca* locum ex Praefatione lib. iv. *Nat. Quæst.* *Plancus* artifex ante *Vellejum* maximus aiebat, non occulte, nec ex dissimulato esse blandiendum. Ita enim edunt ex conjectura *Mureti*, cum ante legeretur *Villejum*. Sed ego vix dubito, quin *Vitellium* sit scribendum. Quod improbare non potest, qui exquisitissimas hujus erga *C. Caesarem* adulationes apud *Dionem* lib. lxx. legerit. Conjecturam nostram firmari post hæc vidi à *Justo Lipsio*, cui idem notis ad *Tacitum* in mentem venit. *Vossius*.

M. Vinicium] Legunt alii *Vinicium*, auctoritate lapidis *Coloniensis*. Sed vulgatam lectionem non solum omnes scriptores, sed etiam numismata vetera confirmant. Disputant viri eruditi, utrum *Vinicii* hujus cognomentum fuerit *Quartinus*. Sane *Pomponius* de origine juris *C. Cassium Longinum* & *Quartinum* simul consulatum gessisse scribit. Ubi errat, quod *L. Cassium Longinum*, progenetum *Tiberii*, cum *C. Cassio* *JC.* confundat. Quod observatum etiam *Lipsio* ad vi. annalium *Taciti*. Et sane vel prænomena, quæ diversa sunt, id doceant. Quapropter neque iis accedendum; qui *C. Cassium* & *Quartinum* suspectos fuisse consules volunt. Et ne de his dubitem, facit, quod *Pomponio* solenne esse noverim in veteri historia labi. Cæterum *Quartinum* cognominari *Vinicium*, firmat quodammodo nummus *Goltziarius*, cui inscriptum, *M. QUARTINUS II. VIR.* Optime enim hoc ad *Vinicium* referri posse liquet: non solum ex prænominе, quod idem est; sed & ex inscriptione *Neapolitana* unde illum duumvirum fuisse constat. Hujusmodi est:

M. VINICIO P. F. POST
MORTEM
MUNICIPIS SUI AERE
CONLATO
PIETATIS CAUSA POSUERUNT.

Sane duumviros in municipiis fuisse, manifeste, ut alios mittam, docet *Cæsar* lib. i. *de bello Civili*; ubi ait, se duumviris municipiorum omnium imperasse, ut naves conquirerent. *Vossius*.

V. 1. *** *tempestate distractus*] De origine Metaponti in diversas sententias abeunt viri eruditi. Metabum conditorem facit Vossius, ductus forsan auctoritate Strabonis, Stephani, Dionysii Periegetae, Servii, aliorum. Epeum (ex Justino l. 20. c. 2.) facit Lipsius, firmatque verbis Aristotelis in Admirandis, ἰσὺς Μεταπολίου Ἀγνῶς ἰσὺς εἰναι Φασιν, ἰσὺς τὰ ἑκείνους λῆγναι ἄρσενά ἀνακτοδῶν, ἢ ἐς [sc. οἷς] τ' Ἀργείων ἱστῶν ἰσῆσιν. Quam opinionem eo veriore esse crederem, si ab excidio Troje & ab adventu Aeneae in Italiam historiam suam (ut nonnulli existimant) exortus esset Vellejus, cum Metabus, Siliphi filius & Aeli nepos, fuerit antiquior excidio Trojano. Vide Salmasium ad Exercis. Plinian. c. 2.

V. 2. *Tenecr non rec.*] Varias auctorum super hac re opiniones quasi fasciculo colligit Servius ad Virgilii lib. 1. Aen. Tenecr (inquit) cum, Troja eversa, sine fratre esset reversus, qui se furorē, propter perditā Achillis arma, interemerat; vel, ut alii, quia non defenderat fratris Aiacis interitum; vel quia ossa fratris non retulisset; ut nonnulli, quod Tecmessam concubinam, vel ejus fratris filium Eurysacen ad avum Telamona de Troja secum non reduxerit, quia ille alia navī vectus feliciter navigarat; Salamine pulsus à patre Cydoniam venit. Antea Theomissam pro Tecmessam, Turysacen pro Eurysacen. Ablegavimus quoque à cena, quod post Tyrisacen inculcabat MS. Fuldenfis. Quis enim non videat imperite illud ex præcedenti voce repetitum. Voss.

V. 6. *Phidippus*] Corruptum hoc nomen in Diodori Bibl. l. v. & Strabonis l. ix. extremo, notavit Lipsius; cuius (sc. Strabonis) locum totum sic legit: τὸ δ' ἐπὶ Εὐφύρας τ' Οὐαρσώπιδος, ἀπογόνους Ἀνίφου καὶ Φιδίππου [non Φιλίππου] ἡμῶν Οὐρσῶν καὶ Ηρακλίδος, ἐπὶ Ἰωνίας, καὶ Οὐρσῶν καὶ Ἰωνῶν ἀπογόνους τῶν ἡρώων ἰονομόων. h. e. Ab Ephyra Thesprotica vero posteros Aniphi & Phidippi, filiorum Thessali, filii Herculis, profectos, à Thessalo sui generis auctore regioni nomen imposuisse. Quod miror non occurrisse nupero Strabonis editori.

V. 10. *Tegeam*] Tegea in Arcadia (inquit Lipsius) quid ea ad Agamemnonem? Respondet Rupertus, nomen patriæ [præcedens] non arctari debere & ad unam urbem adstringi, sed ad regionem totam referri, sc. Peloponnesum; quæ à Pelope Agamemnonis avo appellationem sortita est, & posteris ejus aliquamdiu paruit, ut docet Constant. Porph. περὶ Οὐμῶν l. 2. c. 6. [cujus locum vertit Vales. in Exc. Peir. p. 492.] proinde non tam Mycenæ [quod fatetur Lipsius] quam Tegeam Arcadiæ sub patriæ nomine complecti potuerit Vellejus. Sed, præterea dicitur, quid Tegea, quam (ut refert Stephanus) Talthybius Agamemnonis præco condidit? Ita quærenti respondet Schegkijus, auspicii Agamemnouis conditam à Talthybio: itaque non immerito Agamemnonem auctorem fecerit Vellejus.

V. 15. *Electra vir. an. fem.*] Idem huic elogium dat Clytemnestra apud Senecam in *Agamemnone*:

EL. *Pietatem doces?*

CL. *Animos viriles corde tumefacto geris.*

Pro *pietatem doces* quidam *eigennüt* legunt *Eja tandem doces.* ego rescripserim, *Quid tandem doces?* Et in ejusdem *Tragædiæ* actu V. Clytemnestra sic loquitur:

Confors pericli pariter ac regni mei

Ægistho gaudes?

Codd. MSS. quos vidit Gruterus, habent *Ægisthe gradere*, quidam *gades*. unde legendum opinabatur *Ægisthe adeſdum*. Quis dubitet nobiscum rescribere *Ægisthe laudes?* nempe matrem à filia verbis tam contumeliosis laceſſiri: quod ipsum statim subjungit. Boxhornius. In priori *Senecæ* loco nil plane mutandum. Sensus est: *Tunc me pietatem vis docete*, cum *adulterio parricidioque te pietatis esse expertem ostendis?* In posteriori lego, *Ægisthe an audis?* Sane quin sic optimum sensum eruerim, nemo sanus dubitabit. Voss. In Codd. Bodlejanis tribus, *Eja tandem doces*. Similiter in duobus, *Ægisthe gaudes?* glossa interlineari apposita, *quod filia sic me maledicis.* & in tertio, *Ægisthe congaudes*.

P. 2. v. 2. *Regnavit Lxx.*] Valde dissentit *Eusebiam* Chronicon, *regnavit annis xv.* Credo fuisse *Lxv.* Lips. Verum cum *Eusebius* hoc referat ad numerum *DCCCXLI.* regnum vero *Tisamini* filii ejus ordiatur numero *DCCCLVI.* clarum est ex ipsius supputatione, *Orestis* tribuendos tantum annos *xv.* Voss. Verba tamen *Lipsii* non ad *Eusebium* refero, (nil enim causæ cur ita opinaretur) sed ad *Vellejum*, in cujus codicibus si forte fuerit *Lxv.* (pro *Lxx.*) existimari potest L. à *Librario* potius quam ab *Auctore* additum. *Bæcler.*

V. 6. *Lydus & Tyrrhenus*] Historia est apud *Tacit.* 4. A. 55. & *Strab.* 1. 5. adde *Lipsii* comm. in *Tacit.* & *Casauboni* in *Strab.*

V. 12. *Triennio*] Illud *Triennio* valde mihi semper suspectum fuit; existimabamque aliquando *Vellejum* scripsisse *Mythenis*, aut locum plane corruptum mutilumve esse. At obstabat congruentia totius intervalli, nisi quod rursus infirmabatur hæc cogitatio, postquam de *Lxx.* *Orestis* annis (an *Vellejus* scilicet ita scripserit) merito dubitari coëptum est. *Bæcler.*

V. 13. *Anno Lxxx. post Troj.*] Forsan emendandus est *Strabo*, qui (lib. 13. p. 582.) scribit *Penthiolum* in *Thraciam* venisse *Lx.* annis post *Troicæ* tempora &c. cum à *Vellejo* sint, præter *Tatiamum* & *Pluarchum* in *Vita Homeri*, Chronologi quamplurimi. *Lips.*

V. 14. *Cxx. quam Herc.*] Hic lapsus esse *Vellejum* ostendit *Scaliger* in *Euseb.* ad num. *DCCCXV.* Verum (inquit *Bæclerus*) diligentiores Chronologi *Herculis* obitum ponunt *xv.* circiter annis ante *Heraclidarum* reditum.

V. 18. *Temenus*] Quia hic maximus natus, & princeps recensetur: factum ut ipsi tota res tribuatur, aut ejus posteris. *Tertullianus* de Pallio cap. 11. Sic & *Hercule* posteritas, qui *Temen*o pariter *Peloponnesum* occupando produciunt. Id est, una cum *Temen*o simulque. Idem corrigendus, De *Anima*, cap. xxx. *Gloriosi* quique occupant terras, ut *Scythæ Parthicas*, ut *Menide Peloponnesum*. Legendum, ut *Temenide*. *Lips.*

V. 19. *Aristodemus*] Scriptores alii (ut *Apollodorus* & *Pausanias*) tradunt *Aristodemum*, dum apparatur reditus, fulmine tactum periisse. Verum *Herodotus* (lib. vi.) docet *Spartanos* ipsos fuisse in eadem cum *Vellejo* mente. *Lips.*

V. eod. *Abavus*] Stemma est hujusmodi: *Aristomachus* pater, *Cleodæus* avus, *Hyllus* proavus, *Hercules* abavus. Quod, (ut *Herodotum*, *Pausaniam*, & alios mittam) constat ex *Saiyro* apud *Theophilum*, l. 2. ubi scribendum, Ἐν Κλειδοῦν [non *Kleidum*] Ἐν Ἀεσίου &c. ut vix videatur dubitandum, quin *abavus* non *atarus* scripserit *Vellejus*. etsi sciam cognationis gradus ab auctoribus aliquando confundi. *Voss.* Vide & *Meursum* de Regno *Laced.* p. 30.

V. 25. *Pastoralem cultum*] *Codrum*, rixam de industria concientem, imprudenter interemptum esse, docet *Val. Max.* l. 5. c. 6. qui refert, *Codrum*, depositis insignibus imperii, famularem cultum induisse. Ita enim legendum esse, non familiarem, suadet etiam *Cicero*, l. 1. *Tuscul.* ubi hunc ipsum cultum famularem vestem vocat. *Schegk.*

P. 3. v. 13. *Circa Lesb. insulam*] Id est, *Lesbon* & circumjacentes insulas occupare. *Lesbon* autem nominat *Vellejus*, quia notissima erat. Neque video cur *Lipsius* vel *insulas* legeret, vel vocem *circum* ejiceret. *Voss.* Imo *Strabo* (l. 13. p. 582.) præter *Lesbum*, etiam *Lesbo* vicinæ continentis *Æolidis* ab iis insessæ meminit.

V. 31. *Aletes, sextus ab Herc.*] Numerus sane corruptus est: & vel *quintus* ab *Herc.* cum *Vossio* aliisque legendum, supputationem illam Romanorum sequentibus, qua *Sextilis* sextus dicitur à *Martio*, *Quintilis* quintus &c. & *Lycorgus* sextus à *Patrocle* apud *Plutarchum*; vel, quod mihi videatur, *quartus* ab *Herc.* Quam enim facile mutatum fuerit iv. in vi. cuilibet patere; esseque hanc computationem similem illi *Ovidianæ*, qua (l. 13. *Metam.*) *Ajacem* facit tertium à *Jove*, qui *Jovis* pronepos erat. *Rupertus*. Vide *Scalig.* ad *Eusebium*, pag. 55. *Nonius* ad *Goltzii* *Græciam*, & *Reinesium* in *Epp.* p. 62, 72, 88, 89.

P. 4. v. 9. *Asia Magnesium*] Eam scilicet quæ ad *Sipyllum*, de qua etiam *Eusebius* capiendus n. DCCCCLXI. monente *Scaligero*, qui *Velleji* locum illuc retulit. Altera fuit urbs *Æolica*, ut notavit *Vossius*; qui apud *L. Ampelium* legit *Magnesia* ad *Sip.* pro

Marmesia. Quod vero (ut inquit Cellarius) Mæandri Magnesiæ propior mari atque locus coloniis aptior Maritimæ gentis, dubitari potest, sicut Plinius & Schol. Apollonii de auctore dissentiunt, an *tertia* forsan opinio fuerit, quam Paterculus sequutus sit.

V. 10. *Chal. Hippocle & Meg. ducibus*] Cumas à Cumæis simul & Chalcidentibus conditas dicit Strabo, l. 5. p. 243. ducibus Hippocle Cumæo & Megasthene Chalcidentis: quibus ita inter se convenerat, ut Chalcidentibus Coloniam haberentur auctores, Cumæi Coloniam nomen imponerent. Quod post Troica exstructa fuerint Cumæ licet ex Vellejo (contra quam censet Scaliger ad Euseb. n. DCCCCLXVI.) colligere, qui facit Hercules δαῖμονος XL. duntaxat annis Trojæ excidium antecedere, Cumas autem conditas aliquanto post Aletem, quintum ab Hercule. Vide Salmasii Exercit. Plin. c. 2.

V. 17. *Aménitate sua digniss.]* Eleganter in hanc rem Plinius, l. 3. c. 4. & Florus, l. 1. c. 16. Omnium, non modo, inquit, Italia, sed toto orbe terrarum pulcherrima Campaniæ plaga est. Nil mollius cælo; nil uberius solo: (ita enim ex veteribus lego) denique bis floribus vernas &c. Schegkii.

V. 23. *Iones, duce Ione]* Duas Ionum migrationes Vellejum confudisse evincit Lipsius ex Strabone, l. 8. p. 383. Vellejo tamen (vereor ne frustra) patrocinantur L. Pignorius in Symbol. Epp. n. 48. & Lydiatus ad Marm. Arundell. p. 40.

V. 27. *Myumem, Ev.]* Verisimile est Teum hinc adjiciendam esse ex Herodoto l. 1. Strab. l. 14. Virruv. l. 4. & Eliano in Var. Hist. l. 8. Lapsus est tamen Vir eruditissimus, qui etiam Chium & Samum inferi voluit: nam illas mox seorsim reddidit Vellejus, quod non in Continente sed Mari sint sitæ. Illud obiter moneo: quod apud Harpocrat. in Ιωνία χῆρα (ubi Ioniam civitates enumerat) pro Ἀνδρῶ sit Ἀνδροκλῶ. Nec temerè mutem. Urbs ea ita primitus dicta videtur ab Androclo Codri filio. Quamvis in diversum abire sciam Stephanum, v. Ἀνδρῶ. Voss.

V. 30. *Et mox Eolii]* Eolicam expeditionem IV. ætatibus Ionica priorem facit Strabo, l. 3. Vide Scalig. ad Euseb. n. DCCCCLXXV.

P. 5. v. 14. *Longius à temp. belli Troici]* De ætate Homeri differit Gellius, l. 17. c. 21. ex Cassio & C. Nepote: quorum ille plus quam CLX. annis [CCLX. emendante Lipsio] post captam Trojam ponit; hic CLX. annis ante Romam conditam. Videtis Scalig. ad Euseb. n. DCCCCLXVI. Gyraldum, Cl. Salmasium in Exercit. Plin. p. 608. J. G. Vossium de Poëtis Gr. & H. Dodwellum in Dissert. III. de Cyclis Veterum. Imo si cui vacat aut curæ est, adeat Herodotum, de vita Homeri: ex quo (inquit Vossius) scedum ἀνιζονομῶν tandem tolli interest, ubi dicit, παρὰ πλείους πιστεύεται μὲν ἐπὶ Ἰνδοῖσι τὴν Τρωϊκὴν μάχην, ἢ πρὸ, αὐτοῦ

ἄλλοι δὲ ἵστοῦσι τὸ Ὀλυμπιάδων. Anne hoc verum, cum à centesimo post Trojam captam anno ad constitutionem Olympiadum interfint anni cccvii? Tolle igitur illud &, à Librario insertum.

V. 20. *Cæcum genium*] *Herodotus*, in vita *Homeri* c. III. cæcum minime natum esse tradit, sed post peregrinationes *cæcum factum*. Aliis fabula est cæcitas *Homeri*, orta (ut narrat *Suidas*) ex eo, quod à cupiditate, quæ per oculos incipit, non fuerit victus.

V. 22. *Annis MLXX.*] *Cresia* sequitur hypothefin, à nobis in *Antiqua Hist. & Singulari Dissertatione* confutatam. Verior *Herodotus*, l. I. c. 95. qui narrat, *Medos* deficere cepisse ab *Assyriis*, cum annis DXX. superiorem *Asiam* obtinuissent *Assyrii*. *Cellar.* Ad *Scaligerum* ad *Eusebium* n. MCXCVII. & *Hermanni Conringii* *Adversaria Chronologica*, cap. VI.

V. 24. *Sardanapalum*] *Eusebii* Codd. MSS. hunc *Sardanapalum* vocant, ut observat magnus *Scaliger*: qui putat, hoc nomen in obscuram notam a Græcis detortum. Nam *σαρδὰς* idem, quod *φάρδος*. Quo fine dubio respexit *Tullius* III. de Rep. *Sardanapallus* ille vitii multo, quam ipso nomine deformior. Unde & *Pseudanionius* *Σαρδανάπυλλος* dictus, ut est apud *Dionem* in excerptis lib. LXXIX, apud *Constantinum Porphyrog.* Invenio etiam apud *Hesychium*, *Σαρδανάπυλλα*, ἄλλα. Ubi restituendum arbitror, αἰδία. Sed nihil in Vellejo mutandum. Pro vulgata lectione stant *Strabo*, *Diodorus*, alique vetusti historici. Et, ut recte idem *Scaliger* monet, *Sardanapalus* est *Assyriacum* שַׂרְדַּן-פַּל *Sardan-pal*: posteriorque vocula legitur etiam in nomine regis *Teglah phal-Esar*. *Voss.*

V. 28. *Pharnaces Medus*] *Strabo*, *Diodorus*, *Athenæus*, alique Græci, hunc *Arbacem* nominant. Quomodo etiam in multis *Iustini* codicibus legere est. Nam alii habent, *Arbactus*. Movet *Orosius* lib. II. cap. II. ut neutrum damnem. Cæterum apud *Vellejum*, cum viris eruditis, malim rescribere, *Arbaces*. Sed reclamant *Ursinus*; &, ex historia, nummisque Græcis, scribendum censet, *Arfaces*. Quod historicorum fidem advocet, nullius duco, cum solum apud *Tzetzem*, ac quosdam sequioris ævi scriptores, ita id nominis scriptum invenias. Majoris videatur, quod nummos Græcos advocet. Sed quid hi ad *Medos*, eoque præsertim tempore, quo *Mediam* Græci nunquam intraverant? Non dubito itaque quin nummi, non hunc, sed posterioris seculi *Arfacem* indicent. Obiter addo, hunc à *Suida* in *Sardanapalo Persæum* appellari. Nam ait: *ἐπεὶ ἰσφάγη τὸν Περσέως*. Sed locum mendosum esse arbitror, nec aliter puto judicabit, qui eundem in *Arbace* consuluerit. Forte autem scribendum, *Βελίσσιος*. Hic, ut *Diodorus* alique testantur, adjutor fuit *Arbaci* in omni hoc negotio. Viderint alii. *Voss.*

V. 30. *Vir generis regii*] A Procle originem duxit, qui rex & posteri ejus Spartæ. Λουκῆρος Σπ. Πατρικλῆς [l. Προκλῆς] δ' αὐτός. Idem error in *Plutarchi* Lycurgo, hisce verbis; Ἀλλὰ Πατρικλῆς [pro Προκλῆς] μὲν δ' Ἀριστοδῆμος θρόνον Σπῆν. & in *Platone* l. 3. de Legg. Καὶ βασιλεὺς μὲν Ἀργυὺς Τῆρδρος ἐκίχνητο, Λακιδαιμόνος δὲ Πατρικλῆς [l. Προκλῆς] καὶ Εὐρυοδῆς. Certum ex *Nepote*, *Apollodoro*, *Pausania*, *Pindari Scholiaste*, aliisque, Procle[m] ei fuisse verum nomen. *Lips.*

P. 6. V. 1. *Convenientissime vir*] Solus *Vossius* hanc lectionem retinet: existimans neminem offendi debere repetitione & vir; quod *Vellejo* familiaris sit vocum geminatio. Ejusque judicii (ut dicit *Rupertus*) neminem unquam poenitebit, qui historiam *Lycurgi* cum verbis *Velleji* conferre non dedignabitur.

V. 6. *Caranus*] *Taranus* Edidit *Rhen*. quod poterat esse *Coranus*. Κόρανος βασιλεὺς Μακεδονίας *Hesychio*. Sed existimo quod in vitiosos Codices inciderit. Nam ne aliquid mutemus in illo, ordo literarum; ne in *Vellejo*, cæterorum consensus prohibet. *Voss.*

V. 8. *Septimus decimus*] Viri docti notarunt dissentire alios à *Vellejo*. Quippe *Iustino* esse duodecimum: *Eusebio* autem vigesimum. Sed illi solum inter sese pugnant: nam loquuntur de successione in regno. Quin autem *noster* de successione stirpis loquatur, extra controvertiam pone. *Voss.* Si ita, inquit *Bæclerus*, potius XIV. quam XVII. numerabis *Alexandrum*. Ad *Freinsheimii* Comm. in *Curium*, c. 5. Prolegom.

V. 9. *Matermi generis Achille auctore*] Nam *Alexander* per *Olympiam* genus ad *Néoptolemum* referebat. auctor *Plutarchus*. Hoc aspectu sequentes quoque *Macedonum* reges *Achilleum* genus jactarunt: ut *Philippus* ille pater *Persis*, cui bellum *Romani* fecere. *Silius*:

Hic gente egregius, veterisque ab origine regni
Æacidum sceptris, proavoque iungebat Achille.

Et ita interpretandi *Propertiani* isti versus:

Et *Persen* proavi simulantem pectus Achillis,
Quique tuas proavus fregit Achille domos.

Interpretandi? imo & corrigendi. Nam in vet. scriptisque libris reperio, *stimulantem*. bene, si amplius etiam emendes, *proavo*, & *Achille*. Ordo & sententia verborum hæc est: *Testor Persen*, qui stimulabat excitabatque se ad magna, *proavo Achille*; sive memoria rebusque gestis *Achillis*. Omnino hæc sententia. Vulgata frivola aut falsa. Quomodo *Perses* simulaverit pectus magnanimi herois, qui ipse palam timidissimus & ignavissimus hominum? Res gesta atque exitus ejus leguntor. *Lips.*

V. 10. *Æmilius Sura*] *Jos. Scaliger*, ab aliis dissentiens, censet
[*Can.*

[*Can. Isag. l. 3.*] fragmentum hoc à *Vellejo* esse, locandumque post verba, *Arbaces Medus* &c. p. 5. v. 28. Argute. Et nisi sane compendio huic indecorum fuerit tam prolixum locum citare, ille omnino sequendus esset. *Voss.*

V. 21. CXX. annos &c.] De *Hesiodi* pariter ac *Homeri* ætate videtis auctores, quos attulimus in *Annott.* ad p. 5. v. 14.

V. 25. Ne, in id, quod *Homerus* &c.] Cur *Homerus* patriam genusque ad posteros non prodiderit, vide apud *Heliodorum* in *Æthiop.* l. 3. c. 8. *Bæcler.*

P. 7. v. 5. *A Tuscia Cap. Nola*que cond.] Nola à Tyriis conditam ait *Solinus*. quod jure miratus sum. nam quæ alia oppida, in eo Italiæ tractu, condiderunt Tyrii? Fidenter rescribimus, à *Tyrrhenis*; ut consentiat cum *Vellejo*. Sane & *Polybius* ait, *Tyrrhenos* habitasse *Phlegræos campos*, qui circa *Capuam* & *Nolam* sunt. *Lips.*

V. 18. Auctorem *Iphitum Elium*] *Vulg.* initium habuit, auctore *Iphito Elío*. Olim voluisse alios *Limium Olympiadum* auctorem esse, docemur his *Theophili* verbis è lib. III. ad *Autolychum*. Παρὰ δὲ Παλαιῶσι Σατυροῖς ὀνομαζέται. ἐδὲ γὰρ αὐτοὶ γινώσκουσιν τίς ἐστι αὐτῶν ἀεττιρῶν, ὁ Κρόνος ἢ ὁ Βελ. ὅση μὲν ἐν [I. Βῆλ. ὁ μὲν ἐν] ἀρχῇ τῆς Ὀλυμπιάδου δὲ τοῦ Ἰφίτου, φασί, ἐρχεσθαι τὴν Ἡρακλείου, καὶ δὲ πινυσι δὲ τοῦ Αἰνῆ [I. Αἰνῆ ut in MS.] ὅς ἐστι Ἰλίου ἐπικλήση. Quæ cum insulse verterit *Conr. Clauserus*, ita interpretor: *A Romanis Saturnus* appellatur. Neque enim ipsi norunt, uter eorum prius existerit, *Saturnus*, an *Belus*. Initium igitur *Olympiadum* ab *Iphito*, ut ajunt, habuit observationem; juxta alios vero à *Limo*, qui *Ilíus* cognominatus est. Forſan tamen à *Theophilo* fuerit *Aíne*. *Voss.*

V. eod. *Mercatumque instituit*] *Mercatus Olympici* meminit etiam *Iustinus*, lib. XIII. Quæ (epistolæ) recitate in *mercatu Olympico* magnos motus fecerunt. Ubi MSS. auctoritate malo, *mercato*. Etiam apud *Livium* lib. I. cap. XXX. *mercato frequenti*, ex MSS. reponi debet. Talia enim multa apud antiquos duplicis erant inflexionis. *Mercatus* autem est, quem *Strabo* (ut recte notavit *Lipsius*) lib. VIII. πανήγορον vocavit. Hinc *Philoxenus* in *Glossis*, monedinarum, ἰοπτῶν, πανηγύριον. Quo spectat, quod *nundinæ* & *ſeſta* olim fere inciderint in idem tempus. De quo vide *disſerentem Macrobius* lib. I. *Saturn.* cap. XVI. *Voss.*

V. 23. *Omniſque generis certam.*] Plane vult *Vellejus* *Herculem* omnis etiam generis certaminum victorem fuiſſe. Quanquam aliter de eo *Pausanias*: cujus auctoritate *Lipsius* verba ita diſtingui & accipi vult, ut ſit; quo in ludicro *Hercules* victor fuit, ludicro, ſcilicet, omnis generis certaminum. Verum (ait *Gruerus*) quid novi adſtruas *Herculi*, ſi uno forte alterovè genere (& non omni) ſuperiorem dicas? & ut diſſentiat *Pausanias*; quid tum? an ab eo nuſquam abiit *Vellejus*?

V. 24. *Tum Athenis*] Quo refert hoc *Tum*? an ad Olympiadem primam, ut videtur ex serie sermonis? quod ratio & auctoritas dissuadent: cum Archontes isti deserint Olympiadis sextæ anno quarto, aut (ut alii volunt) Olymp. vii. an. 1. Benigne igitur lateque interpretare, aliquot annis post: aut prorsus mecum cense, hiatum defectumque hîc esse, & periisse quæ interfuerit à primâ Olymp. ad sextam: quibus forsân regum Latinorum Albanorumque res gestas complexus est. *Lips.*

P. 8. v. 9. *Quamquam &c. auxit.*] Frustra quam vice *quamquam* reponit *Aldus*. nam vox *auxit*, quæ *αὐξήσας* interpretanda est, non de Romulo, sed de manu pastoralis intelligenda est. Sic apud *Sallustium*, ubi in vulgatis, *Catilina furor minuebatur*, legendum è Cod. Vet. *minuebat*. Et apud *Petronium* lege impetu minisset pro nisi primo istu arundo quassata verberantis impetum minuisse. Et apud *Propertium*, l. 4. Eleg. 1. forsân, *Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatu*, pro *hianon*. Et apud *Florum*, l. 2. c. 15. pro cum bellum federet malle sedaret, ut *venii* ponunt in *Virgilio*, & *tempestas* sedat apud *Livium*. Jam illud *Iustini*, l. 36. c. 2. paulatim in disciplinam religionemque convertit, cave aliter audias. *Terentii* etiam illud in *Andria*, Act. 1. Scen. 1. — *id mutavi* "Quoniam me immutatum vides", ita capiendum. nam id valet propter id, ut sit, quia me vides immutatum, eam ob causam statim mutatus es & ipse. atque apud *Plautum* in *Mosel*. id id similitur interpretandum, id tu mihi ne suadeas &c. Imo & hoc apud *Catullum* eadem figurâ, "*Verum nescio quid febriculosi*" "*Scorpi diligis. hoc pudet fieri*". *Acidal.*

V. 25. *Qui & prætor & Cos. tr.*] *Paullum* in prætura triumphasse (licet aliter censeant *Manut.* & *Sigon.*) testatur *Lapis Romæ*,

L. AEMILIUS. L. F. PAULLUS.

COS. II. CENS. AUGUR.

TRIUMPHAVIT. TER.

Sed quando primum nisi in prætura? nam duo alii triumphii manifesto in consulatu. Satis argumento est *Plutarchus*, qui ait, *Paullum* missum adhuc prætorem in Hispaniam pro consulari imperio, & ibi cecidisse ad xxx. ∞. hostium. Propter hoc sane debitus triumphus. imo delatum esse constat ex *Livio*, l. 36. ejusdemque *Epitoma*. Adde *Suidam* in v. *Λούκιος*. *Lips.*

P. 9. v. 20. *Bis millies centies HS.*] Variant in summa. *Livius* ait, fuisse *HS. millies ducenties*. nisi emendes (quod optem) *bis millies*. nam *Plinius* dicit, *Æmilium* intulisse prædam trium millium, live (ut in *MSS.*) sesterium ter millies. *Lips.*

V. 24. *Qui Athenis Olympicum inchoavit*] Somniavit profecto *Popma* cum de eodem Olympico *Diodorum* lib. xx. locutum scripsit. Ille enim agit de certamine ab *Antigono* *Antigonizæ* instituto:

instituto: noster, de templo Jovis Olympici ab Antiocho Athenis extructo. Meminerat vero ejus Polybius, ut ex *Athenæi* l. v. videre est. Polybium, ut solet, secutus est Livius fragmento, quod habes l. 41. c. 20. ubi pro *maris insignibus* emendo *aris insignibus*. Etsi sciam, Polybium unius tantum aræ mentionem injicere. Sed vehementer fallitur, qui Livium adeo religiosum Polybii interpretem putet, ut ejus verbis ubique se adstrinxerit. Templi hujus etiam meminit Pausanias in Atticis, ac Vitruvius lib. 111. cap. 1. his verbis: *Hujus autem exemplar Romæ non est, sed Athenis octastylus est in templo Jovis Olympii*. Ita scripsi. Vulgo editur: *sed Athenis octastylus & in templo, &c.* Possis tamen *τὸ &* inducere: quod Philandro visum. Voss.

V. 25. *Tum rex Syriæ*] Heinsii emendatio displicet Cellario, qui nihil mutandum putat: quod Athenis fuerit Antiochus, antequam Rex fieret; ibique nuntium de morte Seleuci fratris, qui patri successerat, accepit, teste Appiano in Syr. p. 187. ob subitum ergo discessum inchoasse tantum, non perfecisse dicitur.

V. 26. *M. Popillius*] *M. Popillium* cum vulgatis Vellei vocat Zonaras, contra auctoritatem Ciceronis, Philipp. VIII. *Pro Diis immortales! ubi est ille mos [l. animus] virtusque majorum? C. Popillium &c.* Acid. Adi Harduinium ad Plinium, l. 34. §. 11.

P. 10. v. 1. *Cogitationem*] Curis secundis cogitationem ex Festo legit Heins. ubi dicit, *Cogitatio dicta velut cogitatio, i. e. longa rei agitatio.*

V. 12. *Deos precatus est*] Ejus votum eleganter describitur à Livio & Valerio, apud quem pro *proventu felicitatis* in Cod. Vet. *proventus felicitatis*. Schegk.

V. 23. *Libera custod. Albæ*] *Albam* crebro custodiæ loco à Romanis esse datam, docet Strabo l. 5. p. 240.

P. 11. v. 2. *Sine inscriptione*] Non numinis, sed hominis, scilicet ejus, qui dedicavit. Lips.

V. 12. *Romæ ædem ex marmore*] Quid? an *marmoream ædem* primitus à Metello in urbe Roma extructam? an potius *urbis ipsius Templum*? Posterior mihi placet sententia, non obstante illo Taciti [III. Ann.] quod Smyrnæi gloriati sunt, *se primos templum urbis Romæ statuisse*: cum de primis Provincialium hoc capiendum sit. Qui priorem sententiam amplectitur, illi expediendum est, quæ sit ista *Ædes*, & cui Deo? Nam de privata ipsius Metelli (ut omittam, quod *Ædes* eo sensu magis scripisset) non potes capere, quia marmor serius adhibitum ad ædificia privatorum. Lips. Meo judicio (inquit Baclerus, Gru-terum sequutus) nullo modo potest accipi, tanquam ipsi Romæ, veluti Deæ, templum extruxerit. Fuerit enim præter decorum id auspiciari Romanos ipsos: quod sane ortum est ex Provincialium adulatione. Nec necesse erat ut auctor nominaret, quæ sit

ista *Aedes*, cui Deo? satis indicavit expresso loco, in quo templum istud positum erat, sc. in iis ipsis monumentis &c.

V. 16. *Excellentes triumphos*] Cum *Val. Max.* l. 7. non nisi unum agnosco; & rescribi velim, præter excell. triumphum. *Lips.* Rectius *Gruterus*, *ἐκκαταστάσεις*, plurali.

V. 19. *Quatuor filios sust.*] Emendandus igitur *Plinius* in N. H. Q. *Metellus Maced.* cum vi. liberos relinqueret. & reponendum, iv. liberos, ut alibi dicit ipse *Plinius*. necnon in *Augustino* [l. 2. c. 23. de Civ.] ubi dicit, *Metellus Romanorum laudatissimus*, qui habuit v. filios consulares, legendum arbitror, iv. *Voss.*

P. 13. v. 13. *Nec quisquam ex novis hominibus prior Mummio*] Ecce disertim inter novos homines Mummium ponit *Vellejus*. Atqui *Val. Max.* lib. vi. cap. iv. ut nobilem, ita enervis viæ, dicit. Sed non dubium mihi est, quin apud eum, ignobilem rescribi debeat. *Voss.* Adjicio, nobilem esse potuisse, qui ipse nullos honores gesserit, & male majoribusque vitam indignam agita- verit, quem tangit *Juvenalis*, Sat. 8. ubi lege ex Cod. Vet. — *Posthac virga contingere multa, non deducere.* ut & Sat. 4. *Nemo malus felix, hyminis corruptor,* & idem &c. & Sat. 2. — *cujus nunc munera resia pulsant.* *Schegk.*

V. 17. *Auctor & adm.*] Fuit cum mihi reponendum videretur, *altor*. quomodo, nisi nostra conjectura nos fallat, de *Mæcenate* dixerat *Horatius*, l. i. Ep. 19. — *nobilium scriptorum auditor & altor.* Vulgo editum *ultor*. At nos juvant MSS. in quibus, ut *Viri docti* notarunt, fuit *altor*. Nunc vulgatam *Velleji* lecti- onem tolerandam censeo. *Voss.*

P. 14 v. 3. *Statui priorem hujus voluminis, posterioremque partem*] Mirum, quantopere hic hæsitavit summus vir *Jusius Lipsius*. Desiderare se ait priorem illam partem, ubi auctor noster limi- liter colonias enumeraverit, quæ ante Romam à Gallis captam sint deductæ. Statuit igitur, *Velleji* historiam olim in plures, quam duos fuisse libros divisam. Ego plane ab ejus sententia recedo. Et faciunt pro me hæc ipsa *Velleji* verba, è quibus ille se explicare non potuit. Sensus est: Statui hic abrumpere pri- orem partem operis mei, ordiri que posteriorem, ubi inseruero quædam de temporibus Colonialium. Unde ipse postea *Vellejus* ait, particulam hanc operis formam propositi excedere. Itaque vere *ἐκκατάστασις*, live excurtum dixeris, quæ hinc usque ad initium libri posterioris sequuntur. *Voss.*

V. 7. *Deducta sus colonia*] Totam hanc digressionem *Vellejanam* veluti commentario illustrat *Sigonius* lib. 2. de *Antiq. jur. Ital.* & lib. 3. de *Colonis Militaribus* agit; quarum etiam mentio fit in *Monumento Ancyrano*.

V. 14. *Nepe*] Plurimis *Nepet.* sed *Ptolemao* est *Νεαπολ.* In- terim, ut de hoc dubitem, facit *Procop.* l. 15. *Rerum Gothic.* cui urbs hæc

hæc *Nepes*. Imo & similiter *Colonia Nepensis* dicitur *Frontino*. Nam à *Nepes*, sit *Nepesensis*. *Voss*. Alii volunt genuinam formationem esse *Nepete*, ut *Reate*, *Præneste* &c. unde apud *Livium* & *Silium* occurrit *Nepesinus*; eadem sc. etymologia, quâ à *Mileto*, *Milasi*. Vide *Vossium* de Analogia, l. 3. c. 12.

P. 16. v. 5. Cui in demoliendo.] Derivativum pro primævo moliendo. Sic *Deamo* pro *amo*. ut & *detexere* pro *texere* apud *Virgilium* in *Eclóg.* 11. & *Sulpitiam* in *Satyra*. Ita etiam partem deformationis pro formatum dixit *Sulpitius* in *Hist. Sacr.* l. 1. Sic & *Livio* l. 22. de pugna ad *Thrasymenum*, id tantum hostium, quod ex adverso eras adspexis; à tergo ac super caput detestæ [pro rectæ] insidiæ. & alibi eodem libro, ager &c. reipsa natus detegendis [pro regendis] insidiis. *Voss*.

V. 16. *Colonia* est. post tres & vig.] Legendum arbitror; deducta *colonia*, & post duo de vig. in *Bagienis* *Eporedia*, auctoritate *Pighii* & *Cluverii*. In voce *Eporedia* castigatores decepit *Sirabo*, apud quem *Enopodia*. Sed non dubito, quin apud eum scribendum sit *Enopodia*, ex *Plinio*, *Ptolemaeo*, & reliquis. *Voss*.

P. 17. v. 5. Alioque] Aliorū septo &c. [ut in *Var. Lect.*] legit *Voss*. Cujus conjecturam in hoc loco difficili amplectitur & tuetur *Ruperius*: & ex verbis hunc sensum elicit; In diversis quibusque artibus uno tempore, profectū simili, ad eandem præstantiam eminentiamque clara ingenia simul omnia pervenisse; ut, quamvis professione diversa, profectū alia aliis invicemque sibi omnia videantur quam similia. In dissimilitudine quadam similia; & separatione a se, inter se fuere comparata.

V. 18. *Socratico ore defluentia*] Sic *Manilius* lib. 1. de *Homero*: — cuiusque ex ore profuso — “Omnis posteritas latices in carmina duxit.” Frustra igitur hîc [& apud *Vellejum*] legunt *ore*. *Voss*.

P. 18. v. 4. Per *Cecil. Ter. & Afranium suppari æt.*] Verè dictum *suppari ætate*. Nam *Cecilius* jam senex erat cum florere cœpit *Terentius*; & *Terentius* paulo junior: itaque *suppari ætate*. Ille *Afranius* ille ipse est cujus meminit *Cicero* in *Bruto*. *T. Faber*. Pauca hîc (inquit *Acidalius*) quæ ad *Terentii* illustrationem faciunt, adjicere visum est. In *Heautonim.* Act. 3. Scen. 4. v. 14. scribendum edico omnibus — Sic factum est: domina ego, herus damno auctus est. vel Si sic factum est &c. & Act. 4. Sc. 7. v. 10. legendum cenfeo,

C. Ea res nunc agitur ipsa. M. quid narras, Chreme?

Imo hæc quidem, quæ est apud me, Clitophontis est

Amica. C. ita ajunt, & tu credis? M. omnia.

Sic in *Eunuch.* Act. 5. Sc. 1. v. 17. distingue hoc modo: —

— PY. quid hominis illic est? Hera mea tace &c. & paulo infra v. 22. scribo, Videtur monstrum, quæ ejus &c. & Act. 4. Sc. 6. v. 7. forsan legendum, qui quæso istuc?

V. 5. Sup-

V. 5. *Suppari atque*] Admonet peropportune me hic locus, ut *Hippolitus* præcipuis *Senecæ* tragediam (quæ *Phædra* in opt. *Medicæ* Bibl. Membranis nominatur) inveterato liberem mendo, quod viri eruditi *J. F. Gronovius* & *Jos. Scaliger* frustra tentarunt, & qui hos exceperunt, *Mewsius* in *Athen. Art.* l. 2. c. 5. & *Salmasius* in *Exercit. Plin.* p. 836. quorum sententiis afferendis & refellendis nè immorer, nostram loci (non longe ab ipso Tragediæ initio) castigationem accipe:

Subpar gracili lenis Ilisos

Ubi Mæandro super æquales

Labitur agros piger, & steriles

Amne maligno radit arenas.

Subpar non *suppar* tribus quatuorve locis exaratum liquido inveni in *Vetustiss. Vossii* Cod. *Ansoniano*: etiam in *Appuleji* libb. frequenter, ut in *Met.* vi. *Venus* suavi *Musicæ* *subpari* gressu [non gestu] formosa saltavit. & in *Nasonis* *Tristium* 2. pro *Fame* *Jovis* superest scribo *Fama* *Jovi* *subpar*. *Heinsius*.

V. 17. *Scalptoribusque, siquis*] *Scalptoribusque, quisquis temp. &c.* *Vossius*. dein eminentia cujusque operis pro opera quæque [vel cujusque] eminentia accipi docet.

P. 19. v. 1. *Quod sum. st. pet. ascendis in summum*] Hæc autem, quæ de ingenio *Vellejus*, translata arbitror ex iis, quæ de *Athletarum* corpore scribit *Hippocrates* *Aphorism.* lib. 1. §. 11. *Εἰς τοῖς γυμνασικοῖσις αἱ ἐν ἄκρον δυνάμεις, σφαιραῖς, ἢ ἐν τῷ ἰσχυρῶι ἵσται· & ὅδ' ὀδυνάσται μὲν ἐν τῷ αὐτῶι, ἐδὲ ἀπαιμύνειν. Ἐπει δ' ἐκ ἀπαιμύνειν, ἐδὲ π' ὀδυνάσται ἐπὶ τὸ βίλτον ἐπιδιδόναι, λείπεται ἐπὶ τὸ χεῖρον. Athletarum boni habitus, ad summum progressi, periculosi, si in extremo constituerint. Neque enim possunt in eodem flatu permanere, neque quiescere. Cum vero non quiescant, neque ultra possint in melius proficere, reliquum est, ut in deterius labantur. *Vossius*.*

V. 19. *Neminem Argivum &c.*] Ita fere *Cicero* lib. de *Clar. Or.* c. 13. ut notavit *Cellarius*.

V. 24. *Alcm. Lac. falso sibi vendic.*] Ex vet. Epigrammate apud *Plutarchum* *ἐπὶ φυχῆς*, quod emendatum dedit *Salmasius* in *Exerc. Plin.* p. 580. constat *Alcmæna* *Lydum* genere fuisse, *Sardibus* oriundum, *Lacedæmone* educatum: unde pro *Spartano* habitus est.

P. 21. v. 4. *Tum Pompejum*] Sc. Q. Pompejum Aulam: de quo *Appian.* in *Hispan.* p. 509. & *Eutrop.* l. 4. c. 8. *Cellar.*

V. 8. *Mancinum verecundia: quippe, non*] Alteram lectionem præfert *Bæclerus*: *Vossius* (quærenti, quomodo *Mancinus* *impunius*, quem *Rom.* nudum, ac manibus post tergum religatis, *Numantinis* tradidere?) respondet; quia in illa deditione non receptus, pristino honori restitutus, & ad novos honores admissus est. Tantumque absuit ut ipse *pœnæ* loco duceret eam deditionis contumeliam; ut

ut eodem habitu, quo deditus erat, sibi statuam collocaret, annotante *Plinio*, l. 34. c. 5. Præterea *verecundiam Mancini*, quam *Vellejus* vocat, i. e. agnitionem culpæ & voluntariam penæ suspensionem, laudat ac explicat *Cicero*, l. 3. *Offic.* c. 30.

V. 28. *Status*] Significat conditionem vitæ certam ac stabilem, ut infra, quippe nullum habentibus statum, quilibet dux erat idoneus. *Voss.*

P. 22. v. 14. *Circumdatus lævo brachio togæ lacinia*] Moris fuit, ut in repentinis turbis imperator laciniam togæ, exerto dextro brachio, ita sinistrorsum in tergum rejiceret, ut ea revocata illum cingeret. Atque hunc habitum cinctum *Gabinum* vocabant. Quæ colligere possis ex *Servio* ad VII. *Æneidos*, *Isidoro* lib. XIX. cap. XXIV. ac vetere *Scholias*te *Perfii* ad *Satyram* v. Utebantur etiam eo, qui sacris belli causa operabantur. quod observatum à *Turnebo* *Adversariorum* lib. XXII. cap. XX. Item, qui urbem essent condituri, quod & docuit me *Cato* apud *Servium* ad v. *Æneid.* *Condituri* (inquit) *civitates, taurum in dextra, vaccam in sinistra jangebant: & cincti ritu Gabino, id est, toga partem capitis velati, partem succincti, tenebant firvam obliquam, ut glebæ omnes intrinsecus caderent &c.* Ita locus hic scribendus est. Eodem habitu etiam indutus apud *Corippum* lib. IV. *Justinus*, cum de Senatoribus di-tandis agitare. Verba ejus ita constituenda sunt:

Purpureos augens habitus, ritusque Gabinos:

Cujus Hydaspeis radiabat purpura gemmis.

Corruptissime editum est:

Cujus id aspiciens radiabat purpura gemmis.

Error ex eo, quia *Idaspeis* scriptum erat. *Voss.* Alias, præter allatas, hujus habitus causas reddit *Appian.* l. 1. de bello Civ.

P. 23. v. 8. *Memitus regie stirpis orig.*] Fuit filius *Eumenis*, sed ex concubina. Vide *Justin.* l. 34. c. 4. & *Eutrop.* l. 4. c. 9.

V. 10. *Ductusque in triumpho*] De triumpho res ambigua. Negat *Eutropius* in eo ductum *Aristonicum* esse. Vide *Justinum* & *Eutrop.* locis supra citatis.

V. eod. *M. Aquillio*] *Manius* dicitur non solum *Val. Maximo*. sed etiam in *Fastis*. atque ita apud *Strabonem*, [l. 14. p. 646.] in ediis olim exemplaribus legebatur: quod *Casaubonus* non bene mutavit. *Voss.*

V. 11. *Cum Crassum Mucianum decedentem ex Asia proconsulem*] Dissentiunt auctores super morte hujus *Crassi*. *Strabo* lib. XIV. *Epitomator Livii* lib. LIX. *Eutropius* lib. v. prælio victum, & interemptum, narrant. *Valerius* lib. III. cap. IV. *Florus* lib. II. cap. ultimo, *Orosius* lib. v. cap. x. tradunt, à Thrace (quorum maximus numerus erat inter præsidia *Aristonici*) occisum. Neutiquam vero ita super dignitate ejus pugnant auctores, ut ad *Florum* *Vinctius*, ad *Justinum* lib. XXXVI. arbitrabatur *Bongarsius*. Nam

Strabo,

Strabo, Epitomator Livii, Justinus, Orosius, loquuntur de professione ejus in Asiam, cum consulem vocant. At Vellejum de reditu ejus loqui, constat. nam addit, *decedentem ex Asia proconsulem*. Itaque consulatus tempus sine dubio exspiraverat. Et sic etiam capiendus Florus, qui *praetorem* dicit. Nam *praetoris* & *proconsulis* appellatio promiscue sumi solet. Voss.

V. 20. *Clariore urbium excidio*] Sic Florus libro II. cap. XVIII. Post illa duo clarissima urbium incendia, &c. Ubi male quidam emendant, *clarissimarum*. Voss.

P. 24. v. 16. *A. Brui*] Male hunc Sextum appellat Appianus. Et peccant qui A. non D. legendum censent ex nummo sic inscripto; A. POSTUMIUS. ALBINUS. COS. BRUTI. F. nam inscriptio haec Caesaris percussorem spectat; quem ab Albino adoptatum fuisse, clarum ex Plutarcho & Dione. Voss.

V. 25. *In procinctu testamenta facientibus*] De hac formula aliqua ad hunc locum Schegkiius. Quem non audio, cum dicit, *Fabium Piclorem* apud Agellium lib. x. cap. xv. *Classen procinctam*, interpretari, *exercitum armatum*. Verba Fabii haec sunt: *Equo Dialen flaminem veli religio est: classen procinctam extra pomarium, id est, exercitum armatum, videre*. Sane myops, si non omnino caecus est, qui non videat, verba illa, *id est, exercitum armatum*, si non Glossatoris alicujus, certe ipsius Agellii esse, ideoque uncis includenda. Idem judico de illo, quod mox apud eundem sequitur: *ignem è flaminia, id est flaminis Dialis domo, nisi sacrum efferi jus non est*. Nam media illa Fabii esse, putidum credere. Omnino itaque uncis includendum est interpretamentum, si ab Agellio est: sin ab librario, plane furcillandum. Voss.

P. 25. v. 2. *Disciplina clarissimus*] Sic alibi, *acer belli, letus animi*. Nec dubitem similiter ex nostris optimae notae MSS. ponere apud Lucretianum lib. I. de Rerum Natura:

Nec me animi fallit Grajorum obscura reperta

Difficile inlustrare Latinis versibus esse.

Ubi vulgo, *animus fallit*: quod perpetam retinet Gifaninus. Quibus adde, ut ad Velleji verba revertar, quod nemo veterum facile in prosa oratione dicturus fuerit, *Fabius Emilianus Paulli pro Paulli filius*. Quamvis non ignorem hellenismo hoc poetas aliquando usos. Voss.

V. 13. *Plus quingenis jug.*] Hinc apud Siculum Flaccum de conditione agrorum pro ducenta jugera legendum quingenta jug. & in Columella de Re Rust. I. I. c. III. pro quinquaginta jugera, similiter rescribendum quingenta jug. Voss.

V. 30. *Gracchus profugiens*] Parum accurate, ut solet, historiam hanc persequitur Florus, I. 3. c. 15. cujus verba sic emendanda: *undique obviam senatus manus ab Opimio consule oppressus est*. Ita lib. 4. cap. ult. *Barbarus undique infesto exercitu oppressus*. & ibidem, *undique simul adveniente Romano*. Voss.

P. 26. v. 2. *Enpero servus*] Ita & *Victor*. *Plutarcho* dicitur *Philocrates*. Sed, veterem de hoc nomine disensionem esse, liquet ex *Macrobio* lib. 1. cap. XI. *Voss*.

V. 4. *Pomponii equitis Romani*] *Lætorium* huic comitem dant *Valerius*, *Orosius*, & *Victor*. Quem *Plutarchus* appellat *Licinium mendosæ*. *Voss*.

V. 10. *Scip. Africani nepotes*] Sc. *Africani Majoris*, qui *Hannibalem* vicit. *Plutarch*, in *Gracchi principio*. Minoris autem *Scipionis*, sive *Emiliani*, uxor erat soror *Gracchorum*, seditionis auctorum. *Cellar*.

P. 27. v. 1. *Hic est Opimius, à quo consule celeberrimum Opimiani vini nomen: quod jam nullum esse, &c.*] Testatur tamen *Plinius* Nat. Hist. lib. XIV. cap. IV. *Opimiana* vina suo ævo adhuc durare: *Martialis* etiam ea passim laudat. Misere itaque, virorum doctorum iudicio, hic fallitur *Vellejus*. Sed illi mihi mentem *Velleji*, etsi minime obscuram, non adsecuti videntur. Hæc enim est ejus sententia: seculo suo esse, qui *Opimiano* vino se jactent: sed ingens temporum intervallum facile arguere, id non esse ex illo veteri. Probabili sane argumento usus est. Et quidni credamus, impositum *Plinio*, *Martiali*, aliisque, qui tanto post *Paterculum* florere spatio? Ego non aliter existimo. Unum addo, mirari me *Plinii* locum corruptum, ut est, ab eruditis apponi. Ego eundem adscribam, & tentabo, quod ab iis prætermisum est. In reliquis (ait) claritas generi non fuit alieni. Anno fuit omnium generum bonitas C. *Opimio* consule, cum C. *Gracchus* tribunus, plebem seditionibus agitando, interemptus, ea calis temperies fuisset, quam cocturam vocant solis opere, natali urbis DCXXXIII. Quo quidem loco codices MSS. legunt, bonitatis. Itaque minima mutatione restituendum arbitror: Annus fuit omnium generum bonitatis, L. *Opimio* consule, cum C. *Gracchus*, &c. interemptus. Ea calis, &c. *Voss*.

P. 28. v. 24. *Pomponium*] Falluntur vehementer, qui putant à *Vellejo* *Pomponium* ferri inter historicos, quia historicorum nomina sint, quæ præcessere. Nam alius est scopus *Vellejo*, qui temporum potius, quam studiorum, spectat similitudinem: ut manifestum ex eo, quod dicat; novitate inventi à se operis commendabilem. Ubi, *Atellanus* eum intelligere, clarum est. *Voss*.

P. 29. v. 18. *Natus equestri loco*] Auctores omnes *Mario* vilissimam assignant originem. imo *Vellejus* ipse alibi dicit *Marium* obscuro loco natum. unde cum *Heinsio* suspicor à manu antiqua olim fuisse *estri* loco vel *restri*, hoc est *rurestri*. sic alibi apud nostrum crepantes pro discrepantes dederat librarius.

P. 30. v. 4. *Amplius XII.*] Frustra *Lipsius* scribit X. aut XI. Nam ego ex *Fassis* (inquit *Rupertus* ad *Pomponii Enchirid.* p. 208.) intra XVI. annos numerare possum è *Cæcilia* gente *Consules* VI.

Censores II. Triumphales v. Cur hinc *Vellejus* omitteret *Q. Cæcili Metelli Balcarici* consulatum A. U. 30. & triumphum A. U. 632. cum hæc addita claritudinem *Cæcilia* generis augeant? nullum igitur vitium in numeris. Verum, inquires, cur XIII. non dicit *Vellejus*? Sc. quia tui voluit numeris *romandis*, ut multi alij, & sibi cavit adjiciendo *se* ferme. Nimirum maluit attendere emphasin in oppositione numerorum, quam sedere ad calculos. Quam ob rem hoc dicit: *Vix abierunt anni XII. & gens Cæcilia XII. amplius Censores, vel Consules, vel Triumphales numeravit.*

V. 29. *Raudius*] *Raudium* malit *Acidalius*, & lectionem tuetur auctoritate *Gellii*, l. 15. c. 29.

P. 31. v. 15. *Senatui priscum restituere*] Hæc verba caute velim accipias. Non enim Senatui priscum restituebat decus, nisi ex parte: neque judicia prorsus ad eum transferebat, sed æqualiter cum eo & equitibus communicabat. *Qualdus* in *Animadvers.* ad *Plutarchum*, p. 114.

P. 32. v. 18. *Despicere possent*] Proba est lectio, licet olim efficere volebam. ut apud *Justinum*, l. 2. interea rex velus *espectator* pugnae. & l. 13. sed nec amici *Alexandri* frustra regnum *espectabant*. Sic apud *Cicer.* ubi in *Tusc. Quæst.* l. 2. dicit, nihil autem melius *estimo*, scribo *extimo*, quod idem est cum extremo, quod reponere vult *Lambinus*. *Acidal.*

P. 33. v. 2. *Ab Asculanis ortum*] *Asculo* furor omnis erupit, inquit *Florus*, l. 3. c. 18. Belli ea origo fuit, quod *Asculani* cives Romanos interemissent inter ludos. Sic *Julius Obsequ.* ait, *Asculi* per ludos *Romani* trucidati. ita lego. Pessimo, imo nullo sensu, hætenus editum fuit, *A Sylo* per ludos &c. apud eundem paullo post reponimus *Ruilius Lupus* pro *Lucilius*. *Voss.*

V. 8. *Milium equitumque*] *Milites* κατ' ἔξωλον pro *pedibus* poni, vulgare est: & monuit ad hunc locum *Lipsius*. Exempla itaque non congero. Contentus ero, si, *Ecclesiasticorum* purissimi *Scriptoris*, *Sulpicii Severi* unicam maculam eluero. Legitur apud eum lib. II. *Hist. Sacrae*: Ita *Eupator* cum centum millibus, & equitum viginti millibus, subsidio venit. Non dubito affirmare, veram esse lectionem nostram, cum centum milium, & equitum viginti millibus &c. *Voss.*

V. 13. *Amplius ccc. millia*] In *Eutropio* sub finem lib. VI. minor multo numerus. Sed ibi legendum arbitror, ultra *D. M. hominum*. *Lips.* Ego quoque obiter *Julii Obsequ.* locum corrigendum puto, apud quem legitur; centena [l. quingenta] millia hominum consumpta *Italico Civilique bello*. *Voss.*

V. 25. *Poppædinus*] Apud *Appianum*, est Πομπηδῖος leviculo errore, pro Πομπηδῖος, aut Πομπηδῖος. Ita enim aliquos scribere video: in his *Josephum* Antiquit. Jud. lib. XIX. cap. I. Ubi tamen non hunc, sed alium posteriorem nominat. *Dio* quoque lib.

lib. XLVIII. Antonii ducem quendam Οὐρανίου Σιλῶνι appellat. Sed lego, Πομπηδίου. Apud Senecam patrem Declamator quidam mendose Pompejus Silo vocatur: ac ita quoque hujus nomen corruptum apud Obsequentem. Plutarcho in Apotheg. hic Πομπηδίου, in Mario Πόμπηδίου dicitur. Utrobique scribendum Πομπηδίου, aut potius Πομπηδίου, ut apud eundem in Catone Minore. In hunc modum Florus, Livii epitomator, aliique restituendi. Piget enim hæc pluribus prosequi. Voss.

V. 26. Instejus Cato] Si Vettius Cato legatur cum Ursino, incertum erit, utrum P. an T. an C. Catonem vocitet Vellejus. Quantum enim scrutari potui, duo, vel forte tres Catones inter Italicos duces fuere. Primus est P. Vettius Cato. Hunc Cic. Phil. XI. & Appianus nominant P. Vettium. Alter est Titus Vettius Cato. Eum Eutropius T. Vettium appellat: uti & Cicero Phil. XII. c. XI. ubi vulgo legitur: cum P. Vettio Catone duce Marforum. Sed cum in optimæ notæ MS. Bibliothecæ Amstelod. invenerim, cum P. Vellio & Tito Catone: non dubito, quin legendum sit, cum P. Vettio & Tito Catone. Tertius esset, C. Vettius prætor Marforum; cujus meminit Seneca de beneficiis, l. 3. c. 33. Sed ibi (ut puto) legendum T. Vettius: idque Cicerone præeunte, ut vidimus. Voss.

V. 27. Papius Mutilus] Ita Appiano, Orofio & Fastis ad A. U. DCCLXI. mendose autem apud Diodorum in Excerptis l. XXXVII. apud Phisium scribitur, Γαίῳ Ἀπώνῳ Μύπλῳ, pro Γαίῳ Πάπῳ Μύτιλῳ. Apud Plutarchum, lib. de Fortuna Rom. est Μῦμος. ubi Μύπλῳ legendum, non Μύτιλῳ, quod volebat Popsma. Voss.

P. 34. v. 2. Decii Magii] Qui legit Decimo, eo impulsus quod necessario hic esse debeat prænomen, fallitur. nam Italicos duces duo gentilicia nomina quandoque habuisse constat, ut Minatius Magius, Marinus Egnatius, Herus Asinius. Hujus etiam Decii meminit Livius, l. 23. c. 7. & 10. ubi frustra Decimum reponere tentat Sigonius. Voss.

V. 20. Flumentem] Olim ruentem malebam (quia magis ad Metaphoram, quæ nonnunquam continuari amat) sed Virgilii illud Ex illo fluere &c. me inhibuit. Sed ex ea Metaphoræ ratione forsan emendari potest Seneca, lib. de Constantia Sapiensis, c. 8. ubi pro nihil flebit lego nihil fluctuabit. Sic & cap. 11. pro magnam partem contumeliarum lego magnam partem (i. e. magna ex parte, ut apud Gellium, l. 2. c. 29.) contumelias superbi insolentesque faciunt. Acidal.

P. 35. v. 14. Animo maximus] De magnitudine hujus regis emendetur Sallustianum fragmentum apud Quintilianum; Mithridates corpore ingenti, perinde & animatus, pro perinde & armatus. Lips.

V. 16. *Necatisque in ea omnibus civibus Romanis*] Memnon de Tyrannis Heracleæ Ponticæ, item *Val. Max.* lib. IX. cap. II. LXXX. millia Romanorum occisa tradunt. Ut omnino sit verisimile, *Plutarchum* in *Sylla* errare; qui numerum usque ad C. & L. millia adauxit. Quamquam *Appianus* in *Mithridaticis* *Plutarcho* fidem adstruere videatur. Centum enim & sexaginta millia perempta fuisse, tradit. Sed *Memnonis* hic potior videtur auctoritas. *Voss.*

V. 30. *P. Sulpitius*] Idem retulerat *Asconius Pedianus* ad Orationem *Ciceronis* pro *Cornelio*. Sed locus ejus etiamnum corruptus. Adscribam ergo illum, ut, quantum in me est, repurgem. Ait autem de *Sulpitio*: *Ab initiis bonarum actionum ad perditas progressus. Quod & initium bellorum civilium fuit, & propter quod ipse Sulpitius cos. armis ire oppressus esse visus est. Lego, nulla fere mutatione: propter quod ipse Sulpitius, consularibus armis jure oppressus esse visus est. Nam tō cos. antiquis librariis, & consulem & consulatum & consularem notabat. Ex ire etiam fecimus jure. Vere, ut arbitror, & ex usu historiarum. Quippe Sulpitium, Sylla consule, in Laurentinis paludibus jugulatum, mox etiam prodit Vellejus. cum quo consentiunt Florus, Appianus, Orosius, aliique. Voss.*

P. 36. v. 16. *Inter quos Marium*] Certissime interque eos. Eadem menda *Ciceroni* quoque insedit, l. 6. ad *Att.* Ep. 3. ubi pro & quod tibi Romæ ostenderam me servaturum, inque eo perseveravi, lego quod & tibi Romæ ostenderam me servaturum & in quo pers. nisi inavis cum *Bucurius* nostro, quod tibi R. o. m. servaturum, & in quo pers. aut potius cum *Jo. Caselio*, id quod tibi Romæ &c. Sic & l. 10. ep. 5. Quod mihi mandas de *Quinto* regendo, *agradus* &c. idem *Caselius* legebat & *ipodius* pro *apx.* *Bucurius* ex MS. ponit *δονδίας*, *Turnebus* conjicit *βαρὺ λίαν*, ego vero *αγρὰδιον*. *Acidal.*

V. 22. *Annoque*] Certe annuque. Nam si *Marius*, ut ante *Vellejus* narraverat, annum LXX. jam fuerit egressus, cum *Sulpitius* legem ferret; necesse est illud, & magis quidem, locum habere illo jam pulso, licet brevissimum spatium intercesserit. quod licet colligere ex *Inscriptione*; POST. LXX. ANNUM. PATRIA. PER. ARMA. CIVILIA. PULSUS. ARMIS. RESTITUTUS. VII. COS. FACTUS. EST. *Voss.*

V. 28. *Natione Germanus*] Aliis *Cimber* aut *Gallus* dicitur. Nonnulli nodum se solvisse credunt dicendo, veteres *Gallorum* vocabulo etiam *Germanos* comprehendisse. Sed bene eorum errorem confutat *Cluver.* in *Germ. Ant.* l. 1. c. 2. qui tamen frustra, ubicunque de *Cimbris* mentio, *Gallorum* nomen conatur è libris evellere. Vix enim dubito, quin error ille sit quorundam veterum, qui, cum ipsi essent *ἀγαρροίηται*, secuti sint auctores, qui ante *Galliam* à Romanis penetratam vivere, quibusque
Cimbri-

Cimbrorum sedes erant incognitæ. Ita videmus *Florum* lib. 111. cap. 111. Cimbroſ in *extremis Gallie* conſtituere. Ubi, ne quis audiat *Cluverium*, reponentem *Germaniæ*. addo, apud *Rufum Feſtum*, qui *Florum* ſæpe ſequitur, legi, *Marius Gallos de Italia expulſis* : & tranſcenſis *Alpibus* feliciter adverſus eos pugnavit. Hinc *Gloſſæ* noſtræ membranaceæ : *Cimber, Gallus, civis de Gallia*. Atque alibi, *Bellum Cimbricum, Gallicum*, quia *Galli Cimbrici* dicuntur. Ita enim lego ex certa conjectura, pro *Bicimbricum*, &c. Sic præceſſerat, *Bellum Punicum, Africum*, item *Bellum Italicum, Romanum*. Primi itaque ignorantia locorum peccarunt; poſteriores etiam credulitate. *Voff.*

P. 37. v. 11. *Quippe Pompejus*] Sc. Q. Pompejus Rufus, ab exercitu Cn. Pompeji Strabonis, qui pater Magni. *Cellar. ex Epit. Livii* 77. *Val. Max.* l. 9. c. 7. & *Fastis Conſ.*

P. 38. v. 19. *Oculisque*] Lego, ſub ipſis manibus, ſociis quoque &c. *Boxh.*

P. 41. v. 9. *Sex Lucillium*] Ex *Plutarcho* in *Mario Sex. Lucinum* ſcribendum. Illud tamen intereſt, quod *Lucini* mors biennio ea anticipet, quæ ante hæc verba, retulit *Vellejus*. Aut igitur diverſam narrationem eſſe exiſtimandum eſt : aut, quod potius reor, *Vellejum* biennii anachroniſmo peccaſſe. *Voff.*

v. 15. *Magi*] De *Magis* ſcite & eleganter *Appulejus* in *Apollogia*. atque hic in memoriam venit, libros, qui *Metamorphoſeos* vel *Aſini aſinei* titulo vulgo circumferuntur, de *Magia* inſcribi, atque eo nomine laudari à nonnullis ſuperioris ſæculi ſcriptoribus. *Boxh.*

P. 42. v. 24. *Diane*] *Dianæ* templi in agro Campano meminit *Pauſan.* l. 5.

P. 43. v. 2. *Inſcriptio* &c.] *Moris* olim fuit, non ſolum poſti aut frontiſpicio ædium inſculpere res dignas memoriæ; ſed & intra ædem tabulam conſtituti ſolitam. Quod conſtat ex *Cataleſtis* veterum poetarum *Pithæi* l. 3. ut ipſe lego:

Viator audi, ſi libeat intus veni.

Tabula eſt ænea, quæ te cuncta perdocet. *Voff.*

V. 5. C. *Marius, ſepties conſulis filius, annos naſus xxvi.*] De ætate diſcrepant auctores. Ille, qui *Livium* in epitomen redegit, lib. LXXXVI. inquit : conſul ante annos viginti per vim creatus. Quem locum ad *Octavium Suetonii* contra *Dionem* laudat *Caſaubonus* : quia ille ſcripſerat, *Octavium* ſine exemplo ante annum xx. inſiſſe conſulatum. Sed non dubito, quin mendum ſit in epitome *Liviana*, & pro xx. ad minimum reponi debeat, xxv : ut ei ſic conveniat cum Auctore de viris illuſtribus. Noſter tamen annos numerat xxvi. *Appianus* etiam xxvii. *Voff.*

V. 16. C. *Carbonem Prætorium Cos. fratrem*] Quod falſum facile convinco. C. Carbo prætorius patre natus Cajo, clarum

ex *Valerii* lib. 3. cap. 7. *Cicerone* lib. 3. de *Oratore*. Cneus verb
li fastis Capitolinis fides, Cneo patre, quem accusatum à M.
Antonio sutorio atramento absolutum, *Cicero* Epistola ad Pæ-
tum dat intelligere. Quî igitur frater? an patruelis? nec hoc.
Cajo etenim duo solummodo fratres, Publius & Marcus. *Cicero*
ibidem. Errasti itaque *Velleji*, nisi si adoptatum Cneum à Caji
patre probaveris. Fugit hic locus *Lambinum*, ideoque in jam
laudata Epistola malè *Cn. Carbon.* pro *C. Carbon.* edidit. tu e-
menda. *Schegkiius*.

V. 23. *Patria laetis*] Alii malint *patria* vel *patriam laetis*. sc.
patria ingrata eam ignorat. *Patriis infamia laetis* conjicit *Rupertus*.
accedit tamen *Pighio* legenti, *patria* (i. e. *paterna virtus*) *laetis*.

V. 26. *Circiter XL. millibus*] Pæne duplicant numeram *Ap-
pianus*, *Entropius*, *Orosius*; scribuntque *millia LXXX*. Annon hic
saltem *LX*? *Lips.*

P. 44. v. 2. *Calendis Nov.*] Perpetui ii ludi (de quibus in-
fra v. ult.) in *Kalendario Romano* non *Kal. Nov.* sunt notati, sed
vii. *Kal. Nov.* & ad hunc numerum (ni fallor) lectio *Vellejana*
est reformanda. *Lips.*

V. 29. *Ofella*] *Opidææ* etiam vocant *Plutarchus* & *Appianus*.
nec aliter in Editione vet. epitomes *Livii*. Apud *Martialem*
etiam l. x. idem occurrit nomen, atque ita scribendum esse do-
cet *Servius* ad vi. *Æn.* Ita ergo pro *Aphiliam* lege apud *Cice-
ronem* in *Bruto*, ut & pro *Asellam* apud *Pedanium*. *Voss.*

V. 30. *Prætor ad S.*] Qui fieri potest? nam *Ofella* anno se-
quenti, cum consulatum peteret contra mandatum *Sullæ* (qui
lege vetuerat, ne quis ante quæsturam præturamque consulatum ge-
reret) fuit occisus. Cujus rei auctorem habeo *Appianum*. Nec
vulgatam lectionem juvat, quod *Ofella*, jussu *Sullæ*, *Præne-
stinæ* oblidioni præfuerit; cum & hoc aliis, nec prætoris di-
gnitatis viris, potuerit demandari. Puto ergo pro prætor substi-
tuendum proditor. Similiter infra de *Munatio Planco* ait *Val-
lejus*: *Plancus* non judicio recta legendi, neque amore *Reip.* aut *Cæ-
saris*; sed morbo proditor &c. transfugit ad *Cæsarem*. Qui locus per
se fere sententiæ nostræ firmandæ sufficiat. *Voss.*

P. 45. v. 17. *Judicium histrioni &c.*] Lego cum aliis, *judicium*
histrioni exoleti redditur, in ea jugulati civis *Romani publice* &c. ut
sensus sit: Pudendum plane in hac civitate majori curæ fuisse
famam histrionis impurissimi, quam salutem civis *Rom.* Nam
si de petulantiore convicio questus esset histrio, aures ipsi præ-
buisset iudex: jam vero non fama, sed sanguis civis *Rom.*
publice & in conspectu totius patriæ tam vilis est, ut caput il-
lius percussoribus auro pensetur. *Rupertus*.

P. 47. v. 9. *Vitiorum expertis*] Quidni votorum expertem indi-
gitet *Pompejum*, cui summa omnia præter expectationem obve-
niebant.

niebant. Sic enim interpretanda isthæc putavi ad P. Syri v. 162. quem nunc lego,

Deos videre credo, cum diæes uovet. Grut.

V. 20. *Etoscæ interemit*] Imo *Oscæ*: ut apud Strabonem lib. 3. (emendante Puteano) *ἐν τῷ ὄρει τῆς Ὀσκῆς*. Heinſius legit ut *Oscæ*. i. e. postquam *Oscæ* Sertorium interemit Perperna, ex Hispaniis Metellus & Pompejus triumpharunt. Sic verba, mutata interpunctione, bene cohærent.

P. 48. v. 4. *Imaginem sine re*] Quod *Vellejo* est imago plerumque Tacito est species. Sic & Suetonius (in *Cæsare*, c. 77.) dicit, nihil esse remp. appellationem modo sine corpore ac speciem. ut lego pro specie. & in Tacito, Ann. 5. c. 10. lego *læius præsentibus & inanum specie*, pro *inanium spe*. Imo quod Suetonio dicitur species & sine corpore appellatio, aliis scriptoribus est inane nomen, atque Tacito brevitatis studioso nomen simpliciter, ut lib. de Germanorum moribus, c. 36. ubi manu agitur, modestia ac probitas nomen superiori sunt. ita lego, non superioris. Idem Tacitus vim & imaginem tanquam contraria ponit, Ann. l. 15. c. 14. imaginem retinendi largiendive penes nos, vim penes Parthos, ut recte in Medicæo Cod. & lib. 15. c. 31. non inerat notitia nostri, apud quos vis imperii valet, inania transmittuntur. ut recte castigavit Pichena. Heinſ.

P. 49. v. 2. *Quo S. C.*] Viri eruditi, inter quos etiam summus J. C. J. Cujacius, pro S. C. restituunt hic, P. S. Nimirum quia fatis conitet, Gabinio tribuno legem ferente, populum eam scivisse. Ego nil temere mutaverim. Nam licet illud P. S. fuerit, tamen à senatu, quamvis invito, comprobatum fuisse videtur. Vide *Dionem* lib. xxvi. Exstant præterea duo numismata, apud *Oconem*, quorum unius Inſcriptio:

MAGNVS IMPERATOR ITER.

PRÆF. CLAS. ET ORÆ MARIT. EX S. C.

Alterius. MAGNVS PIVS IMPERATOR ITER:

PRÆF. CLAS. ET ORÆ MARIT. EX S. C.

Unde colligo, P. S. quoque, quæ senatus vi approbare coactus, S. C. nomen obtinere. Hinc est, quod infra Cyprum S. C. provinciam factam dicat *Vellejus*. Satis enim constat ex Catone *Plurarchi*, aliisque, & hoc plebiscitum fuisse; ac P. Clodium vi à senatu extorſiſſe, ut Cato in eam insulam mitteretur. Imo & ipse *Paerculus* postea ait: *Idem P. Clodius in senatu, sub honorificentissimo ministerii titulo, M. Catonem a Rep. relegavit.* Cujacius, alique viri eruditi, τὸ, in senatu, ab aliena manu esse arbitrantur. Ego illud retineri posse puto. Ut P. Clodius in senatu egisse dicatur, quod senatum pro rato habere compulerit. *Voss.*

V. 4. *Sed tamen idera hoc ante biennium*] Gruterus duas priores voces omnino irreptitias esse censet. Mihi non videtur. Mi-

random esse, inquit *Vellejus*, P. R. adeo libertatis studiosum, uni Pompejo totius maris decrevisse imperium. Demere tamen admirationem, quod idem hoc ante biennium M. Antonio esset decretum, homini non nimis magnæ existimationis. Per M. vero Antonium intellige triumviri patrem; qui quamvis adversus Cretenses improspere rem gesserit, tamen *Cretici* nomen retulit; ut ex *Appiani* excerptis legationibus cognoscas. In *Plutarchi* Antonio male cognomentum *Critici* ei tribuitur. Quod facile cuivis emendare. Absque hujus historiæ ignoratione fuisset, *Lactantium* non corrupisset *Thomasius*, lib. 1. cap. xi. ubi vulgo legas; cujus regnum tale fuisse dicimus, quale M. Antonii fuit infinitum illud imperium, cui totius oræ maritimæ potestatem senatus decreverat. Maluit ille, Pompeji, ex quibusdam MSS. Sed, præter citatos auctores, eum satis refellit *Cicero Verrina* 1. cujus ipsis verbis utitur *Lactantius*. Vide etiam, quæ de hoc Antonio ad eandem orationem adnotavit *Asconius Pedianus*. Atque hunc etiam innuere videtur *Florus* lib. 111. cap. viii. quod est de bello Cretico. Sed more suo erravit, quod à Pompejo missum dicat, captandæ laudis ex aliena provincia. Octavium igitur cum Antonio confundit. Illum enim nominat in hac re *Dio*, lib. xxxvi. & *Plutarchus* in Pompejo. *Voss*.

P. 50. v. 15. Ex Cos.] Hoc est ex consule. Sed & ex consulatu (ut inquit *Voss*.) forsan rectius. Nam *Vellejus* infra, *Domitius* cum ex consulatu obtineret *Hispaniam*. Ita & *Cicero* in *Bruto*, *Cotta* ex consulatu profectus in *Galliam*. Item in *Val. Max.* 1. 3. c. 7. cum ex consulatu provinciam *Galliam* obtineret, quod *Colerus* non intellexit. Sed perinde est ex consulatu, ac si consul dixisset.

P. 51. v. 12. Convictibusque] Glossa MS. adscripta *Juvenalis* Sat. xi. v. 4. convictus interpretatur convivium, quo sensu apud *Val. Max.* 1. 2. c. 7. *Voss*.

P. 52. v. 7. Aliorum utriusque ord.] In MS. *utius* (more antiquo pro *utrinque*) probante *Vossio*, contra auctoritatem *Prisciani* 1. 5. ex *Quadrigenario* apud *Agellium*, 1. 9. c. 13. ubi in MS. *Gislini* (teste *Lipso* Epist. quæst. 1. 4. c. 2.) utris summo *Fludio* pugnantibus. Sic apud *Vett.* Editt. ejusdem 1. 13. c. 23. in *M. Cætonis* verbis, si quid est quod utar, utor: si non est, ego sum cui (non cuique) per me mi licet. Nec dubitat idem *Lips.* (19. Epist. quæst. c. 13.) quin apud *Livium* (1. 36.) ex MS. sit reponendum, *Frumentii* spes, quæ in oculis fuerat, utros pariter frustrata est.

V. 16. Inluminavi] In altissimo lum. malim: ut in MS. *Prudentii* hymno v. Perist. Frontem sermone luminat. & in MS. *Mart. Capelle*, 1. 1. Tellus floribus luminata. In Glossis *vett.* luminata, decorata. sæpissimeque hoc verbo usus est *Cælius Aurelianus*. *Voss*.

V. ult. Ardore ovium] Simile illud *Taciti* Ann. 14. c. 36. Is ardor

dor verba ducis sequebatur, ita se &c. fretus miles multa praeliorum experientia, ut certus eventus &c. Ita locus ille constituendus.

P. 53. v. 2. *Impendentia ex ruinis*] Sensus est: Catonem praevidisse ac exposuisse impendentia pericula ex ruinis, incendiis, & commutatione status publici. Et sane notum est Catilinam minatum palam se incendium suum ruina extincturum. *Florus* l. 4. c. 1. *seque palam professus, (non professo) incendium suum restincturum ruina minaretur.* *Voss.*

V. 11. *Praelio reddidit*] Ita & infra *Vellejus* l. 2. c. 119. *Heinsius* tamen malit *ultioni reddidit*, ut sit quod supplicio opponatur. Sic apud *Tacit. Ann.* 14. c. 33. *Sed cedes, paribula, ignes, cruces, tanquam redditum supplicium, ac praecepta interim ultione, [non redditum suppl. & praecepta ult.] festinabant.*

P. 55. v. 14. *Primus in Siciliam*] Errat. nam Sicilia omnis, praeter regnum Syracusanum, iisdem temporibus, quibus Sardinia, provincia facta. Univerfa cum regno Syracusano non à Marcello, sed M. Valerio Lævino. Semelque monendum est, *Vellejum* saepiuscule *viatorem* gentis cum *pacificatore* confundere. *Schegk.*

V. ult. *Semel sub regibus*] Sc. sub Numa; cujus regni ab initio, non à bello Albano five à Jano primum aperto, numerat *Plutarchus* in lib. *αὐτῶν τῶν βασιλέων τοῦτος*, cum dicit inter primam & alteram Jani *αἰῶνα* annos esse CCCCLXXX. Recte sane. *Voss.*

P. 57. v. 9. *Parens, parem*] Ita lego. Sic apud *Tacitum Ann.* 6. c. 20. *Qualem de die [ita lego] induisset Tiberius, pari habitu.* i. e. componebat se quotidie ad vultum habitumque Tiberii. *Heins.*

V. 21. *Juris sui*] Nam Pharnaces postea quidem Ponticum regnum administravit, sed non nisi jure stipendiario. Emendandus ideo *Plinius* in *Nat. Hist.* lib. 33. c. 12. *Pharnaces, qui postremus [non primus] regnavit in Ponto.* *Voss.*

P. 58. v. 17. *Memor tamen acc. inj.*] Aut enim *et* tamen abundat in ornatum, quomodo in *Properio* saepe, notante *Scaligero*; aut valet *et* etiamnum. Quin & apud *Ciceron.* lib. 4. *Epistolarum* ad *Att.* pro *Quid aliud novi? & tamen, absi. &c. lego, Quid aliud novi? etiam. Absolvo Gab.* quod ex more *Ciceronis*, cum, exhausta dicendi materia, nova quaerit literarum capita: ut vel fine *Ep.* 6. lib. 2. *Aliud quid? etiam. quando te &c.* Scriptura tamen vulgata retineri potest, mutata leviter interpunctione. *Quid aliud novi? & tamen. Absolvo.* ut sit idem cum illo altero etiam. *Acid.* *Lucillum* etiam inter invidos *Pompeji*, non tamen sine causa, dicit *Vellejus*: sed quod acceptam injuriam ultus ire vellet. Loci hujus mentem non percepit *Acidalius.* *Voss.*

V. 27. *Ab Anch. & Vener.*] Notum est (inquit *Voss.*) in nummis *Cæsaris Veneris Genetricis* nomen exprimi. Occasione

hac in *Pervigilio Veneris* (sive sit *L. Julii Flori*, sive *L. Annae Senecae*) emendate lego,

perque, prole posterum,
Romuli matrem creavit & nepotem Caesarem.

P. 59. v. 15. *Disimilemque fortune*] *Acidalius* legit, *disimulunque*. Quod verbum plane nihili est. Nec vel ille, vel *Palmerius*, *Plautum* *Trinummo* usum eo esse, viris doctis persuadere potuerunt. Multo putidius contendunt, *Quadrigarium* dixisse *simule*, pro *simulare* apud *Nonium* in *Delectare*, his verbis ex lib. iv. Hist. *Fabius* de nocte cepit hostibus castra simul oppugnare; eam hostem delectare, dum collega id caperet, quod captabat. Ubi legunt, hostium castra *simule* oppugnare. Sed vix mihi dubium, quin *Quadrigarius* reliquerit; hostium castra *simulare* oppugnare. Ac sane *simulare* MS. noster agnoscit. Nec aliter in veteri editione *Veneta*, & *Parisiensi* accuratissima *Merceri* editum. Possis & *simulare* scribere, sed alterum mutari non debet. Nam duos infinitivos junxit *Quadrigarius*, ut *Terent.* And. act. III. Sc. II. *Iussi ei dare bibere*. Qualia exempla complura à veteribus Grammaticis notata. *Voss*

P. 60. v. 5. *Ad procons. Jun.*] Praetorem potius. *Plutarch.* Cael. p. 708. *σεγνυω*. Adde *Henr. Norisi* *Cenot.* Pis. p. 206. *Cellar.*

V. 14. In *Cottae* consularis loc.] Ita egregie *Lipsius*. quod solide ex *Tacito* & *Dione* firmat. *Taciti* verba haec sunt [ex III. Ann. c. 58.] II. & LXX. annis post *Cornelii Merulae* caedem neminem (sc. *Flaminem*) suffectum. Puto autem scripsisse *Tacitum*, VI. & LXX. annis. quippe satis constat *Merulam* occisum anno V.C. DCLXVI. *Flamines* autem *Diales* restituti anno DCCXLIII. ut liquet ex *Dione*, l. LIV. Ergo patet VI. & LXX. annos intermedios *Flaminibus* caruisse. *Voss*.

P. 64. v. 8. *Orodes*] Ex *Vellejo*, *Floro*, *Appiano*, *Dione*, & aliis constat apud *Plutarchum* pro *Ἡρόδης*, & *Africanum* in *Eusebio* pro *Ἡρόδης*, legendum esse *Ορόδης*. *Servius* ad II. *En.* egregie historiam hancce illustrat, ubi dicit, *Romana* signa figebantur in castris: & cum ad bellum eundem foret, captatis auguriis evellebantur è terra. Nam alibi ea figi non licebat. Sed inter auguria hoc habebatur, si evellentem facile sequerentur. Adeo ut cum filio in *Orodis* bello (ita lege, non, *Morodis*) sit *Craesus* occisus, qui intrus ad *Parthiam* (V. C. legit, *praelium*) evellere signa vix potuit. Refert inde historiam similem *Flaminii*, in qua, pro *Thrasymini*-nam, *Thrasymenum* legendum apparet. *Voss*.

V. 19. Circa *Alesiam*] *Florus*, l. 3. c. 10. scribit, totam belli molem circa *Gergoviam* fuisse, non *Aletiam*. Cujus errorem jam olim etiam deprehendit *Anonymus* seu *Cesaris* seu *Julii Celsi* exscriptor. Insignis hac de re est *Taciti* locus, Ann. l. 3.

c. 24. quem sane corruptissimum mihi bene persanasse visus sum, dum scribo: Quid si memoria eorum inoreretur, qui Capitolio, & ara Romana, manibus eorundem prostratis, fruerentur? Sane vocabulum civitatis, insignia patrum, decora magistratuum ne vulgarent. Per aram Romanam, Maximam intelligit Tacitus; quam, ut & Capitolium, non fuisse prostratam, ex Plinio, Solino, aliisque constat. Voss.

P. 65. v. 10. Quem quidem M. Cato] Hac de re dubitat Asconius Pedianus in orat. Milonianam. Cujus corrupta verba, partim Velleji ipsius, partim ipsius Asconii causa, adscribemus. Fuerunt, inquit, qui crederent, M. Catonis sententia eum esse absolutum, nam & bene cum rep. actum esse morte P. Clodii non dissimularat, & studebat in petitione consulatus Miloni, & reo assuerat. Nomina-verat quoque eum Cicero praesentem, & testatus erat, eum audisse a M. Favonio, ante diem tertium, quam cedes facta erat, Clodium dixisse, periturum eo triduo Milonem. Sed Milonis quoque notam audaciam vetiari puile visum est. Barthius quidem adversi. lib. xvi. cap. iv. rescribit: Sed Milonis quoque nota audacia obviam iri rei publicae utile visum est. Verum enimvero quam expedita foret ratio veteres emendandi, si ita in eorum scriptis grassari liceret! Equidem, unica tantum litera addita, scribendum puto: Sed Milonis quoque notam audaciam verti a rep. utile visum est. Verti, pro averti: quomodo Valerius Flaccus lib. ii. ait:

— Priami sed quis jam vertere regnis

Fata queat. Voss.

P. 67. v. 23. Legionibusque Corfinii] Caesar in hac re legiones non nominat, sed cohortes xxxiii. quæ nondum fuisse videntur sub legionum suarum signis. Sunt autem illæ ipsæ cohortes, quæ in iudicio Milonis, praesidium iudicibus & Pompejo. Lucanus ad Domitium:

Opposuit quondam polluto tiro Miloni.

Ubi mirum nisi scribendum, Polluto. id est, sordidato & reo. Talis enim, Romano ritu, eorum vestis. Pollutum autem cur appellet? quia pollutum illum & foedum interemit? Lips.

P. 68. v. 12. Castris Pompeji teneretur] MS. lectionem, castris Pompejo retineretur, non mutandam censet Voss. atque retinere pro simplici tenere positum esse, ut apud Florum, l. 2. c. 1. ut in Editione princeps. Verum Heinsius legit castris Pompeji obtineretur. & locum affert Frontini in Stratag. l. i. c. 8. Afris necesse fuit capta castella praesidio ibi tenere. ubi scribit praesidio obtinere.

V. 27. Non Hispaniensis, natus sed Hisp.] Hispanus est αὐτόχθων, Hispaniensis autem cujus maiores aliunde orti. Sic Fl. Vopiscus dicit; Bonofus homo Hispaniensis fuit, origine Britannus. Unde apud Sospitrum legimus, cum dicimus Hispanus, nomen nationis

ostendimus; cum autem *Hispaniensis*, cognomen eorum qui *Hispaniam incolunt*. Unde patet, in veteribus excerptis differentiarum à *Bongarsio* editis, male legi: *Inter Hispanum & Hispaniensem* hoc interest: quod *Hispanus* natione dicitur, *Hispaniensis*, *Masiliensis* & similia. Priora addita voce sic legenda videntur: quod *Hispanus* natione dicitur, *Hispaniensis* habitatione. Ceterum non video, cui bono sit illud, *Masiliensis*. Satis enim constat, illud urbis ejus *Ἰνδου* esse. Viderint itaque alii, an non retribendum sit, ut *Siciliensis* & similia. *Voss.*

P. 69. v. 1. *Ex privato consularis*] Et si consularis vix aliter sumatur quam pro ex consule; si originem tamen voces spectes, quicumque extulit consularis, five eum gerat seu gesserit, recte eum consulari dignitate insignem, ac proinde virum dixeris consulare. Sic etiam interpretor *Florum*, l. 3. c. 21. *Quid futurum fuisset, si annum consularis explesset*; ut fortasse nihil attineat reponere consularis vel consulare. *Voss.*

P. 71. v. 21. *Mox pugnavit sua*] Sic apud *Justinum* l. 2. c. 12. lego, nec audaciae suae defuit eventus. & l. 2. c. 7. insolitis ibi [pro sibi] verbis suadere populo capis. *Acidal.*

P. 72. v. 24. *Ex citro*] Apud *Plinium* passim, ut l. 13. c. 15. & sequentibus, pro citrum librarius imperite scripsit cedrum. quo vitio ubique fere carent MSS. & editio vetus *Parmensis* anni MCCCCLXXVI. solideque ideo id firmat, quod eandem arborem dicat quæ Græcis *ῥόδον* vocatur. *Voss.*

V. eod. *Ex acantho*] Censebat *Æneas Vicius* in *Julio Cesare* suo, militum chlamydes ex acantho herba contextas fuisse. Nam ex ea vestes confici solitas, docent *Dioscorides* lib. III. cap. XVII. *Virgilius* *Æneid.* 1. & ad eum *Servius*, qui & hæc *Varronis* verba adducit: *Neanthes* in *India* esse ait arbores, quæ ferant lannam. Item *Epicadus* in *Sicilia*, quarum floribus cum dempti sint aculei, ex his implicitis mulieres multiplicem conficere vestem. Ita ex codice *Fuldensi* locus ille legi debet. *Neanthes* tamen pro *Nescientes* de conjectura reposui. Ut fuerit illud ex libris ejus *ἡ πόλις* quorum meminit *Ammonius* de *Vocum Diff.* Atque idem sane de acanthinis vestibus liquet ex *Plinio* Nat. Hist. lib. XXIV. cap. XII. & aliis. Nequeo tamen *Vico* assentiri. Nam *Vellejo* quidem de curru triumphali solum, & oppidis in triumpho prælatis, sermonem esse arbitror. Sic sane in triumpho Alexandrino oppida eburnea intelligenda esse, liquet ex *Quintiliano*, lib. VI. cap. IV. *Acanthum* igitur arborem *Ægyptiam*, non herbam, in *Vellejo* intelliges. *Voss.*

P. 73. v. 18. *Præfagia atque indicia*] *Manilius* l. IV. eandem rem narrans, ait;

*Indicium dextra reinens nomenque, cruore
Delevit proprio, possent ut vincere fata.*

In quibus versibus pro *nomenque* perperam Scaliger reponit *omenque*. Sensus enim est, Cæsarem sanguine suo delesse tabellas sibi traditas, quæ conjurationem, & conjuratorum nomina indicabant. De qua re vide *Suetonium, Dionem, & alios. Voss.*

V. 23. *Libelli &c. dati*] Dandi verbo etiam *Florus* in hac narratione usus est, l. 4. cap. 2. *Libellus etiam Cæsari datus eodem die.* Quæ & ipsa non satis integra. Forte voluerat, *Libellus etiam ea de re datus eodem die. Heins.*

P. 74. v. 17. *Etiamsi prævenis*] Sc. in *Commentario*, quem de vita sua scripsit: de quo *Suetonius* sub initium illius vitæ. Fragmenta ejus in *Variis Lectionibus* collegit *Janus Rengerius*. Nos aliud præterea è *Terulliani* libro de *Anima* eruisse nobis visi. Locus ejus vulgo ita circumfertur: *Reformatorem imperii, & puerulum adhuc, & privatum loci, & Julium Octavianum tantum, & sibi ignotum, M. Pullius jam & Augustum, & civilitatem turbicum sepulchorem, de somnio norant.* In *Viellii* commentariis conditum est. Nam quis *Viellios* commentarios fando unquam audivit? Ita igitur rescribendum putamus: *de somnio norat; ut in Vita illius commentariis conditum est.* Quæ ut nobis quidem videtur, non conjectura, sed res ipsa est. *Voss.*

V. 17. *Et pauca*] *Hæc pauca* malim. nam *hæc* & *hei* sæpe in & depravari; ut apud *Propertium*, l. 3. Eleg. xi. v. 30. *Et famulos &c. pro Hei famulos &c. Acidal.*

V. 23. *Appellatusque in ea imp.*] *Edisio Rhenani* habet in eam *imperator. antiquæ. Sallustius* in *Catilin.* quod *L. Sulla* exercitum, quem in *Asiam* (ita in veteribus legi & monuerunt quidam & ipse deprehendi) *duxerat.* Fragmenta legis *Agrariæ: QUEI. AGER. PUBLICUS. POPULEI. ROMANEI. IN TERRAM. ITALIAM. P. MUCIO. L. CALPURNIO. COS.*

Et *Thoriæ:*

QUEI. EORUM. IN. AMICITIAM. POPULI. ROMANI. BELLO. POINICO. PROXIMO. MANSERUNT. *Schegkii.*

V. 27. *His. militiæ*] Vocem *caussa* intelligi censet *Voss.* Cum *res comitem* construi debere monet *Cellarius.*

P. 75. v. 7. *Salvidienus*] Perperam apud *Livii Epit.* CXXIII. *Salvidienum* substituit *Sigon.* Apud *Appianum* tamen III. de *Bello Civ.* *Salvidius* mendose: cum à *Salvidius* sit *Salvidienus*, ut à *Gallius*, *Gallienus.* *Voss.*

P. 76. v. 11. XVIII. annum ingressus] *Ambitiose* loquitur *Vellejus*, quod jam annum ætatis XIX. fere confecisset *Octavius*. *Pessinæ* autem *Florus* [l. 4. c. 14.] intra decem & octo annos *Cæsarem* hoc tempore fuisse scribit. Verissime ipse *Augustus* in *Monimento Ancyrano* ANNOS UNDEVIGINTI NATUS. *Voss.*

V. 15. *Veteranos excivis*] Similiter scribendum in *Epit. Livii* CXVII. pro *veteranos excitavit.* *Voss.*

V. 25.

V. 25. Una cum *coff. defig. Hirsio & P.*] Errorem *Velleji* redarguit eminentissimus *Norisius* in *Cenotaph. Pisani*, p. 416.

P. 77. v. 25. *Panse* *aque Hirsii*] De eorum sepultura *Val. Max.* l. 5. c. 2. ubi ex *opi. Cod.* lego, ut exsequiarum paratus *sestertio* numo ipsis addiceretur. ut & lib. 7. c. 3. *Sordida* *Magorum* dominatione *Perfide* oppressa, *Darius* adiutoribus ejusdem dignitatis assumptis, cum eos occidisset, pactum cum praeclari operis consortibus &c.

P. 78. v. 24. *Cameli*] Malim *Camelii*. nam *P. Camelium Heraclam*, item *C. Camellium Africanum Fabianum* habes in *Inscriptionibus Grueri*. unde in *Epit. Livii* cxx. *Camelii* pro *Capeni* scribendum existimo. *Voss.*

P. 79. v. 3. *Ant. memoria inussit notas*] Ita & *Cicero Philipp.* 13. quem ego inustum verissimis maledictorum nominis &c. Sed ante ea verba male cufum pergit in mea maledicta pro in me. & mox lego, *Ego laniffa?* id quidem haud insipiens. ut subintelligatur dictum, aut quid simile. *Acidal.*

V. 5. *Caninius continua rabie lacerabat Antonium*] Imo honestissimis concionibus, si credimus *Ciceroni Philip.* III. Apud *Appianum* lib. III. bell. Civ. mendose scribitur, *Καννίνου*. Reponendum, *Καννίνου*, ut in *Dione*. Apud *Dionem* vero lib. XLVIII. in praenomine erratum. Legitur enim ibi, *Καννίνου* & *Τίμης*. Sed scribe, & *Τίμης*, ut apud ipsum lib. praecedente. Planeque hic idem videtur, qui *Suetonio* lib. de *Clar. Rhet.* dicitur *C. Caninius*. Ut istuc quoque praenomen videatur emendandum. *Voss.*

V. 7. *Ciceronis, velut satiato &c.*] Vel satiato cum *Gruero* lego. Similiter *Cremutius Cordus* apud *Senecam* decl. VI. Quibus visis, letus *Antonius*, cum peractam proscriptionem suam dixisset; esseque non satiatus modo cadendis civibus, sed defectus quoque, pro rostris exponit. Ubi perperam *Lipsius*, *Schottus*, alique reponunt, *defessus*. Defectus enim est deficiens. *Phaedrus* lib. I. fab. XXI.

Defectus annis, & desertus viribus.

Appulejus IV. de *Asino*: *vix pondere defectus*. — Quem locum ad *Phaedrum* etiam adducit *Schioppius*: sed male utrobique reponit, *defessus*. Similiter loquuntur *Valerius Flaccus*, *Martialis*, alique. *Voss.*

V. 22. *Igitur iniia &c.*] Factum hoc apud *Confluentes* circa *Bononiam* & *Mutinam* ut constat ex *Appiano*, *Dione*, & aliis. *Florus* l. 4. c. 6. sic ait, apud *Confluentes* inter *Perusiam* & *Bononiam*. Sed & hic & alibi se plane *ἀναρχαίτης* ostendit. Nam *Confluentes*, de quibus loquitur, à *Perusia* distant spatio XC. milliarium *Italicorum*, aut ultra. *Voss.*

V. 25. *Pridie quam xx. annos impletes, x. Kal. Octobr.*] Puto, errare *Vellejum*. *Sextili* enim mense *Augustus* primum consulatum iniit: ut liquet ex *SC.* apud *Macrobius* *Saturnalium* lib. I. cap. XII. & *Dione Cassio* lib. LV. *Voss.*

V. 30. *Prætoris*] Legendum *prætoris*, ut intelligatur *et cum*. cujus sane, ut & aliarum præpositionum, ellipsis *Vellejo* familiaris. *Voss.*

P. 80. v. 5. *Repugn. Cæs. sed frustra &c.*] *Florus* l. 4. c. 6. *Quid?* contra duos exercitus necesse fuit venire in cruentissimi fœderis societatem. Ita lege & distingue. *Voss.*

V. ult. *Quam cadet*] Hic locus expressus ab *Arellio Fusco* apud *Senecam* suaſor. 11. *Quoad hominum genus incolunt manseris, quamdiu usus litteris, honor summæ eloquentiæ pretium eris, quamdiu rerum naturæ aut fortuna steteris, aut memoria duraveris, admirabile posteris vigebis ingenium, & uno proscriptus sæculo proscribis Antonium omnibus.* Ubi *napæzus* legi velim: honor scientiæ, eloquentiæ pretium eris, elegantius magisque membratim, atque etiam verius, quia non honos tantum eloquentiæ pretium, sed opes & fructus. Scribo item: rerum natura aut forma steteris: non fortuna. *Lipf.* Verum *Heinsius* sic legit: *Quoad humanum genus incolunt manseris, quamdiu suis litteris honor, suum eloquentiæ pretium eris &c. admirabile posteris vigebis ingenium.*

P. 81. v. 9. *L. Cæsarem avunc.*] *Dio* l. 56. *L. Antonium Cæsarem* vocat. Sed gentile Antoniorum nomen videtur irreplisse. Bene fecit interpres, qui omisit. *Voss.*

V. 17. *Umbram actæ rei*] Ita fere *Livius*, l. 21. *Certo variata* (non *varia*) *memoria est actæ rei.* *Voss.*

V. 19. *M. Cælius*] Is ipse est qui octavum librum *Epistolarum* ad *Ciceronem* scripsit.

P. 82. v. 7. *Compſam in Hirp.*] Male *Cluverius* legit, *Cassanum* in agro *Thurino* oppug. ex *Plin.* N. H. l. 2. c. 55. & ex *Cæs. de Bello Civ.* l. 3. *Cassanum* [ita legit] in agro *Thurino* oppugnare cepit. quum omnes *Codd.* tam *MSS.* quam impressi habeant *Cosam*. quæ eadem urbs cum *Compſa*. nam hodieque appellatur *Cossâ*. Scio illam esse *Hirpinorum* proprie non *Thurinorum*. Sed auctoritate *Strabonis* nitor, qui fatetur eas vix certis terminis posse distingui. unde est quod *Compſam* *Lucaniæ* tribuit *Ptolemæus*. Nec minus vulgatam *Cæsaris* scripturam firmant verba *Eusebii* in *Chronico*, ut emendari debent; *M. Cælius* prætor & *T. Annius Milo* exsul, oppressi, res novas in *Thurino* *Brutioque* agro molientes. Sed cum *Cluverius* loco *Plinii* jam memorato pro *Carissanum* reponebat *Cassanum*; cur non ego *Cossanum*, aut *Compſanum*? *Voss.*

V. 13. *Flavumque*] *Flavi* cognomen *Cæsetio* tribuunt *Livius*, *Suetonius*, *Plutarchus*, alique. nam in *Dione*, l. 48. mendose legitur *Αδελφῶς Καστίου Φλαύου* pro *Καστίου Φλαύου*. *Appianus* hunc ubique *Sittium* nominat: errore, ut puto. *Voss.*

V. 26. *Statio Mureo*] Vocabatur *L. Statius Mureus*, ut constat ex *Cicerone* & *Dione*. Male *Sexti* prænomen ei tribuit *Appianus*, non uno loco. *Voss.*

V. eod. *Crispo Marcio*] Falluntur, qui ex *Dionis* lib. XLVII. reponunt; *Crispo Marco*, vel *M. Crispo*. Nam ipse *Dion* mendosus, & apud eum pro *Μάρκος Κεῖσρος* legendum, *Μάρκισ*. Similiter etiam apud *Hirtium* lib. de bello Africano, *Marcium Crispum*, non *Marcum*, optimi MS. fide reponendum censeo. Docet hoc *Cassius* apud *Ciceronem* lib. XII. epist. ad Fam. ac ipse *Cicero Philipp. II.* *Appianus* hunc sæpiusculum *Minutium Crispum* vocat. Sed in hoc quoque eum fugit ratio. *Voss.*

V. 27. *Imperatoribusque prævalidis*] Lego *imperatoribus P. R. validis* &c. & apud *Lampridium* in *Alex. Severo*, dicebat malum pop. Rom esse [pro pupillum esse] imperatorem &c. *Heins.*

P. 83. v. 2. *Laodiceæ*] Malim *Laodicea*, ut *Laodice* apud *Iustinum*. Sic *Laumedon* pro *Laomedon*, *Launomie* pro *Laonumia*. Ita & *Theodosius* pro *Theodosius* apud *Claudianum* & alios: item in l. 3. *Catalectorum Pithet.*

Omnia Theodosio cedunt sobolique perenni.
perperam enim excusum *Theodosio*. *Voss.*

V. 10. *Nulli nomini*] Nihil hic mutandum. Sic nomen *Romanum* pro *Romanis*. Item *Valerius Flaccus* lib. 5.

Sceptra tui toto Pelias sub nomine Phæbi

Maxima sorte tenens &c. Ita legendum. *Voss.*

In eandem sententiam *Acidal.* qui postquam attulerat versum ex obscuro auctore in *Diris*,

Et casti fontes & felix nomen Agelli:

subjicit & alterum, ut emendetur,

Cur non & nobis facilis natura fuisset?

legendum conjiciens,

Cur non & nobis facilis natura? fuisset &c.

ut sit ellipsis r̄ Si ante fuisset.

P. 84. v. 2. *In Macedoniam & apud urbem Philippas*] Sic est. *Philippi* isti in *Macedonia* extrema *Ptolemæo* locantur, aliis in *Thracia* prima. Sunt ad *Strymonem* fluvium, & subjacet planities aptissima pugna. Victi in ea *Cassius* & *Brutus*. Diversi omnino ab istis *Philippi* sunt in *Thessalia*, ubi *Pompejus* victus, ad *Peneum* flumen. Ergo jure miror, quid poetis aliquot in mentem venerit confundere hæc loca & urbes, quasi utrumque civile bellum in iisdem campis depugnatum. *Lucanus* innuit:

Romanas acies iterum vidēre Philippi.

quem tamen excuset, quasi *Philippi* iterum viderint, sed non iidem. *Manilio* quid facias? qui sic lib. I.

ducibus jurata cruentis

Arma Philippæos implerunt agmine campos.

Vix etiam sicca miles Romanus arena

Ossa virum lacerosque prius superastitit artus,

Perque patris pater Augustus vestigia vicin.

Nam

Nam vult in iisdem campis atque adeo vestigiis pugnasse Augustum, quibus patrem : & milites superstitisse cadavera & ossa. Quid poëta culpo? *Florus* historicus idem peccat: *Brutus & Cassius, comparatis ingentibus copiis, eandem illam, qua fatalis On. Pompejo fuit, arenam insederant.* Hoc autem tam verum est, ut centum aliquot milliaria sint interjecta. Vide *Dionem* XLVII. & *Appianum* IV. Civil. quorum uterque situm Philipporum, ubi Brutinum proelium, accurate designat & describit. *Lips.* Immerito autem in consortionem culpæ trahunt quidam *Virgilium*, quod sub finem primi *Georg.* dixerit:

Romanas acies iterum videre Philippi.

Nam ipse postea se explicat, cum ait:

*Nec fuit indignum superis bis sanguine nostro
Æmashiam & latos Æmi pinguisferre campos.*

Ut non sit dubium, quin geminos Philippos intelligat *Maro*: illos, qui in Thessalia sunt; & alteros, qui in Macedonia ad Æmum montem. Reliqui omnes poëtæ lapsi, inter quos & *Ovidius* XV. Met. Nisi excipere lubeat auctorem epigrammatis, quod existat in *Catalectis* veterum Poëtarum:

*In Macetum campis ulius jam Caesaris umbras
Don patriis, Augustus belloque armisque superbus.
Namque meos sensit fugiens Antonius enses, &c.*

At quid hic Augustum bello contra Antonium Cæsaris manes altum esse ait? Omnino id de Bruto Cassioque accipiendum. Lege igitur:

Jamque meos sensit, &c. Voss.

V. 9. In altiora receperas loca] Ita *Ennius* in *Thyeste* apud *Cicer.* I. Tusc.

Neque sepulchrum, quo recipias, habet portum corporis.

Sic & *Plautus*, imo & *Cæsar* in *MS.* Quin & *Val. Flacci* est l. 5. Argon.

Altius in ventos recipis ratis —————

Ubi perperam à *Sabellico* & aliis cecidit repositum. *Voss.*

V. 11. Cum dimisisset evocatum] *Val. Max.* l. 9. c. 9. *Titinnium* Centurionem appellat, qui viæ (in signi centurionum) honoratus erat. Unde mirum *Xylandrium* apud *Dionem*, l. 55. *παίδας* vertisse *fascies*, & non *vites*, ut vocem transtulit *Cujacius*. *Schegkijus.*

V. 17. Liberto] *Pandaro*, ut nuncupat *Aurel. Victor.* Sed lego *Pindaro* ex *Val. Max. Plu. Appian. & Diome. Voss.*

P. 85. v. 11. Varro] Alius certe à *Terentio Varrone*; quem lecto extinctum esse tradit *Val. Max.* l. VIII. *Lips.*

V. 13. *Julia Augustæ pater*] Ita post excessum Augusti *Liviam* demum dictam constat. *κτ' ὁμιλῶν* ergo locutus *Vel-lejus*. Sic & *Plinius* lib. VII. cap. XIII. *Intra se fœriles*, ubi cum aliis junxere, gignunt: sicut *Augustus*, & *Julia*. Sic habent MSS. non *Livia*;

Livia: ut edunt. Similiter *Flavius Josephus* ubique *Liviam* appellat *Iuliam*. Nec aliter jam olim vertit *Rufinus*. Ut non sit audiendus *Scaliger* in *Animadversionibus Eusebianis*, ad numerum *MMLIII*. ubi non dubium esse ait, quin librario mendo nomen *Julia* apud *Josephum* jam olim irrepperit. *Voss*.

P. 87. v. 2. *Piraticis scel.*] *Celocibus* probare non possum, cum sit exiguum navigii genus, quale non erat usui *Pompejo*. Idcirco *piratas navales* ei tribuit *Florus*, l. 4. c. 8. ubi scribendum arbitror, ex vestigiis *Cod. Nazariani*; ille *Cilicas* exstinxerat, hicce *piratas navales* agitare. *Voss*.

V. 22. *Macedonicus*] *Sc. Cestius*, qui *Macedonicus* dictus, quod olim in *Macedonia* militasset; teste *Appiano*, in v. *Bell. Civil.* *Voss*.

P. 89. v. 3. *Præparatusque*] *Præparatum* pro *παρασκευασθαι* usurpavit etiam *Agellius* lib. x. cap. xi. in *præparatu rei rusticæ*. *Præparatus*, ut *apparatus*; imo & *paratus*: quo modo reposuit *Schegk*. Qua voce, præter *Ovidium*, *Tacitumque*, quos adducit, usi etiam alii. In his *Prudentius* hymno in *Hippolytum*:

Postquam composito satis instruxere paratu

Martyris ad penam verbera, vincula, feros.

Sic & ipse (ut hoc obiter addam) in optimo MS. inveni; non *feras*, ut vulgo. *Feros* autem posuit *Prudentius* pro *equis*. Qua significatione eadem vox etiam legitur apud *Virgilium*, *Ovidium*, *Statium*, & alios. Et sane, *Hippolytum* martyrem ab *equis* distractum fuisse, ex præcedentibus sequentibusque *Prudentii* verbis apparet. *Voss*.

V. 5. *Circa Br.*] *Contra*, nisi quod præcedenti versu occurrat, legerem cum *Vossio*; qui apud Scriptorem belli *Hispaniensis* pro *circa Hispalim* ex *Cod. Petaviano* reponit *contra Hisp.*

P. 90. v. 6. *Interfessoque legato Antonii*] *Saxam* intelligit *Vellejus*. Atqui, illum sibi manus intulisse, ex *Floro* objicit *Lipsius*. Sed in hoc quoque *Florum* fugit ratio. Mihi *Vellejana* sententia multo verior; præsertim propugnante eam *Dione* lib. XLVIII. Apud quem obiter moneo *Δικιδίου Ζήκας* legendum, non *Ζήκας*, ut ex aliis, ita auctoritate *Zonarae*, ejus exscriptoris: apud quem tamen legitur *Δικιδίου*. *Mendose*. *Voss*.

V. 17. *Fusti perc.*] *Percuere* in fustigatione nihil aliud quam *percutere*. Sic *percussores portus*. Quæ moneo ne quis audiat illos, qui apud *Livium* l. 5. *fustuarium* leve supplicii genus esse arbitrantur. Vide *Lipsium* de *Militia Rom.* *Voss*.

P. 91. v. 17. *A Tisio jugulatus*] Id accidisse *Mileti* testatur *Strabo*, *Geogr.* l. 3. unde constat *Dionem* errasse, qui *Phrygiæ* in oppido *Midajo* factum narrat. *Voss*.

P. 92. v. 6. *In eum acta erant*] Ita legendum. nam *agere tela* æque recte dixeris ac *adigere*: quo modo aliquoties apud *Cæsarem*.

rem. Sic *aethores ponderum impulsores* vocat *Ovidius* in l. 5. *Fastorum* v. 42. ut locum fide *Codd. MSS.* emendandum censeo. *Voss.*

V. 21. *Ejus refecti*] *Lego relictis*: & apud *Casarem* l. 5. de *Bello Gall.* ex *MSS.* millibus circiter quatuor *essedariorum relictis*, non *resentis*. *Voss.* Verum *refecti* præfert *Heins.* qui & apud *Senecam* l. 1. de *Ira* c. 13. legit, *Si iustitia bonum est, nemo dicit meliorem suam, si quid refectum ex ea fuerit.*

V. 22. *Erant publici*] Nonnunquam *Publicum* pro *vestigali* sumitur; ut apud *Tacitum*, *Hist.* l. 1. c. 51. ubi dicit, *consumacia Gallorum irritati, qui remissam sibi à Galba quartam tributorum partem, & publico (non publice) donatos in ignominiam exercitus iactabant.* ut per *publicum* tributa intelligat. *Heins.*

P. 93. v. 8. *Statiano legato*] *Oppium Statianum* vocat *Dio* lib. 49. In *Plinarchi Antonio* corrupte est *Tatians* pro *Statianis*. *Voss.*

P. 94. v. 2. *Aureis vinctis*] *Honoris causa* reges aureis catenis vinciri indicat *Dio*, l. 49. ut & *Curius* de *Dario*. Sic apud *Silium*, l. 17.

*Ante Syphax feretro residens captiva premebat
Lumina, & auratæ servabant colla caenæ.*

Ubi *pauciores* moneo, *feretrum* pro instrumento poni, in quo pompa triumphalis portabatur. Eadem significatione vocabulum illud legitur apud *Valerium Flaccum* lib. III.

*Has precor exuvias, & opima cadavera, nostro
Linguite, ais, feretro, &c.*

Hæc enim vera lectio, ut alibi ostendemus. *Voss.*

P. 94. v. 25. *Patris Silii socer*] Hanc lectionem non leviter firmant verba *Suetonii* in *Augusto* c. 71. ut ex *MSS.* legenda sunt; *Accesserunt convivæ, Vinicius ac Silius pater.* *Voss.*

P. 96. v. 2. *Sosio*] Ita Latini efferunt, Græci cum duplici s. Duo fuere *Sosii* in castris *Antonii*. Alter ante victoriam *Actiacam* in levi pugna contra *L. Arruntium* petiit; teste *Dione* lib. L. alter post victoriam incolumitatem ab *Augusto* impetravit; teste eodem, libro sequenti. *L. Arruntium* dixi, non *Tauregium*, ut alii afferunt, corrupta *Dionis* scriptura inducti. Nam, ubi vulgo legitur, *Λυκίῃ Ταραντίῃ ναυτὶν ὀλίγους ἰσχυρομένους*, non dubito, quin reponendum sit, *Λυκίῃ Ἀρρυντίῃ*. Huic enim lævum *Julianarum* navium cornu commissum fuisse, ex *Vellejo* nostro constat. *Voss.*

P. 97. v. 3. *Philippiis*] Sane *Philippiis* constanter etiam legitur in *Codd. MSS.* *Aurel. Victoris*. In campis *Philippiis* est *καπι-
νίου Φιλιππείου*. *Voss.*

V. 19. *Multa desidie crimina*] Forsan multa *remulente desidie* cr. nam vinosissimus erat *Antonius*. Apud *Propertium* legimus de *Antonio*, *Dixit & assiduo lingua sepulta mero.* ubi, aut cum parente

rente meo reponere, Et ducis assiduo &c. vel per epexegefin, Et dux assid. &c. Scribe etiam apud eundem, Immorso aequales videant mea vulnera collo. Heinsf.

V. 21. Adorsu sane ejus] Sanie in voce sane latere existimat Heinsf. quod vocabulum & Propertio (ut inquit) reddendum, l. 3. El. 6. è vestigiis Cod. MS.

Illam surgentis sanie portenta rubescit

Et lecta è feris ignibus ossa trahunt.

Ni mavis, Et facta è feris anguibz &c. Mox lege apud eund. *Vindictaque sumesto lancea vitta toro.* Sic & locus apud Appulejum depravatissimus *Milestorum* initio est corrigendus: Et statim miser ut cum illa acquievi, ab unico congressu saniosam & pestilentem luem contraho.

P. 99. v. 6. *Servilia Lepidi uxor*] Id, quod de ea narrat *Vellejus*, antiqui omnes *Porciae*, *Bruti* conjugii, adsignant. Altumque de *Servilia* silentium apud *Val. Maximum*, diligentem rerum talium notatorem, quique iisdem temporibus vixerit. Ut hæc mittam, nemo historicorum *Serviliam Lepidi uxorem* dixit: sed *Antoniam*, triumviri filiam; ut apud *Dionem* lib. XLIV. legas. Quæ etsi satis verisimilia videantur, tamen *Vellejo* non auctim fidem detrabere. Nam factum illud *Serviliae* etiam respicere videtur *Ælianus* lib. XIV. cap. XLV. Variæ Hist. Γυναικες τῶ Παρμίου ἐπιγυνήδου Κορινθίου, ἢ Πορτίου, ἢ Κασλίου. Quæ enim fuerit illa *Cestilia*? censuerim *Σιγιδίαν* reponi debere. Potuit enim eam *Lepidus*, *Antonia* spreta vel mortua, superducere. *Voss.*

P. 100. v. 7. *Tam constanter rep.*] Errant *Brissotius* & *Popma*, qui τὸ tam pro valde poni asserunt: nam quam præcedens non prænomen, sed adverbium, eique τὶ tam opponitur. Quæ particula plerumque præ admiratione, aliave causa, reticere quiddam indicant. Et ita capi possit illud *Plinii Nat. Hist.* lib. VII. cap. XLIV. à *Popma* firmandæ sententiæ adductum: *M. Celsius Rufus* (sic lego,) & *C. Licinius Calvus*, eodem die geniti sunt; *Oratores quidem ambo, sed tam dispari evenit.* Vix tamen dubito, quin, tamen, ibi sit reponendum: quo modo reperio in MSS. & veteri editione *Parmensi.* *Voss.*

P. 101. v. 3. XX. annorum bello] Puto xv. quia tot circiter annis duravit bellum, quod *Viriatho* potissimum duce gestum. Scio *Viriathi* imperium non ultra x. annos durasse. Sed videtur *Vellejus* de duratione belli potius quam imperii loqui. Et hac ratione etiam defendi possint *Epit. Livii* l. 14. & *Florus* l. 2. c. 17. qui *Viriathum* XIV. annos cum Romanis bellasse scribunt. *Voss.*

P. 102. v. 27. *Præturæ sejunct.*] *Præturam* videtur vocare *pro-præturam*. Nam prætor fuerat ante septennium, teste *Dione* l. 53. ubi pro Μαχρος Εὐνάιος Πύφος perperam Μάρος ὁ Γράπος Πύφος. *Voss.*

P. 104. v. 9. *Artavaldi dedit*] Vehementer hic vapulat *Vellejus*, quod Artavaldi à Tiberio regnum datum scribat, cum alii Tigranem substituant. Verum ex *Tacito* Ann. 2. ubi ait brevi tantum spatio imperasse Tigranem, colligo *Vellejum* ideo Tigranem omisisse. Nec est quod quis Artavaldem jussu Augusti deductum dicat. nam & idem de Tigrane ex *Tacito* cognoscas. Sufficit si à Tiberio, jussu Augusti, regno impositum statuamus. *Voss.*

P. 105. v. 6. *Inchoatum Agrippa Marcoque Vinicio avo tuo coss.*] Bene admonuit *Gruterus*; de duobus annis *Vellejo* sermonem esse, sc. primo anno sive consulatu Agrippæ natum esse bellum, altero adolevisse Vinicio consule.

V. 16. *Accepta in Germania clades sub legato M. Lollio*] Hic, antequam clade à Germanis afficeretur, eisdem devicerat; si fides sit *Obsequenti*. Ait enim; *Insidiis Romanorum Germani circumventi: sub M. Lollio legato graviter vexati*. Et, ne quid mutes, idem in *Chronico* prodidit *Eusebius*. Mirum tamen de Germanis devictis silere *Dionem* lib. LIV. ubi solum à Lollio Bessos fuisse debellatos scribit: *Ἐνταῦθα Θερσίης ἀποτίπον τῷ Μάρκῳ Λόλῳ Πυρρῶναιαν. Δείξω δὲ Κόκκῳ πῶς αὐτὸν, βοηθῶν Βησός, κατεστράφη.* Ubi rescribe, *Μάρκος Λόλῳ*. *Pighius*, corrupta *Dionis* lectione deceptus, à Claudio Marcello Bessos victos putabat. Etiam, pro *Κόκκῳ*, repone *Κέρῳ*. Hoc enim Thracium nomen esse constat. Emendemus hac occasione locum in epistola *Chionis* ad *Matridem*: *ἔν' ἡμῶν δὲ ἡμεῖς πρὸς Θεοῦ δέουσις αὐτὸς γινώσκῃ.* Omnino scribendum, ut in MS. nostro, *ἔν' ἡμῶν δὲ ἡμεῖς Κέρῳ Θεοῦ &c.* *Voss.*

P. 106. v. 18. *Vigore*] Omnino rigore. sic apud *Catonem* (*Ethnicum*, non *Christianum*) in *Distichis* l. 1. *Constans & lenis* &c. ubi *constantia* pro rigore ponitur. *Voss.*

P. 107. v. 6. *Ut omnes &c.*] Ita lego; ut omnes proconsules legatique, qui, in *transmarinas* profecti provincias, visendi ejus gratia ad eum convenire, semper privato (si illa maj. privata unquam fuit) fasces &c. Si posito pro *est*, ut p. 59. v. 20. Sic apud *Horatium* Sat. 9. l. 1. — non, hodie si *Exclusus* fuero, *desistam*. & apud *Ciceronem* ad *Att.* l. 5. Ep. 4. nunc si jam [pro *est* jam] res placeat, agendi &c. & in *Flori* Cod. MS. l. 2. c. 19. quæ si [pro *est*] involuta &c. Tentabo etiam illa *Ciceronis* in *Oratore*; sed propria magis prudentiæ quam eloquentiæ, quæ tamen in causa est vacua prudentia. ubi mallem, si quæ tamen in causa est vacua prudentia; vel, quæ tamen in qua causa est vacua prudentia; vel demum, quæ tamen cassa est, vacua prudentia. *Acidal.*

V. 18. *Se & Gallo Caninio Coss.*] Errat ergo *Scaliger* ad *Eusebium*, n. MMXII. ubi *Juliam* relegatam ait, *D. Lælio Balbo & C. Antistio Vetere Coss.* Cumque *Eusebium* accuset de unius
M anni

anni prochronismo, peccat ipse prochronismo quadriennii. Virum summum in hunc errorem induxit Dio: apud quem hic aliquot annorum defectum esse non attendit. *Voss.*

P. 109. v. 21. *A quodam nomine Addius vulneratus*] Straboni lib. xi. dicitur 'Addū. Melius, ut puto, 'Addū, vel 'Addū. quod apud Zonaram. Nomen illud fit ex Hebræo אָדֹן Adon; quod, dominum, notat. Favet nobis, quod Floro lib. *iv. cap. ultimo, Rusoque Festo vocetur Domines, live potius, Donnes, ut habent quidam libri. Nam princeps syllaba omīssa, ut apud Plautum Pœnulo Act. V. Sc. 11. Donni pro, אָדֹנַי Adonai. Sic & Derceto ex Atergatis. Caterum Florus & Rufus in hoc falsi sunt, quod Donnem hunc Artaxatis præpositum fuisse dicant, ut liquet ex Strabonis libro citato. Rufi error eo ignoscendus, quod hic quoque, ut sæpe alibi, Florum κατὰ πρόδα sit secutus: cujus verba ex Floro ita emendanda cenfeo; Donnes quidam quem rex Artaxatis præposuerat. *Voss.*

P. 110. v. 2. *In urbe Lyciæ*] Alii in Syria obisse volunt. quam opinionem amplectitur Lipsius, eamque tuetur auctoritate Bellonii, [Observatt. l. 2.] narrantis, se Emesæ C. Caesaris Epiphium Græcis literis inscriptum legisse. Verum cenotaphium illud fuisse suspicatur Vossius, cum ossa Caji Romam deportata à tribunis militum scribat Dio; idemque plane testetur Inscriptio apud Grueterum, p. 235. n. 4.

V. eod. *Limyram nominant*] MS. Lymira. Forte, Lymiram legendum ex Pomponio Mela l. 1. in descriptione Lyciæ, & Plinio lib. xxvii. Sic & Ovidius Met. ix.

Jam Cragon, & Lymiren, Xantique reliquerat undam.
Græci tamen omnes Λιμύραζον appellant. Sed παντίστοις vocalium in urbium nominibus non rara est. Sic Utica Græcis 'Ινύκη. Ita & in veteribus inscriptionibus, nummisque, sæpe Lybica, pro Libyca, scriptum invenias. *Voss.*

V. 7. *Ante utriusque horum obitum, patre tunc P. Vinicio Consule, Tib. Nero reversus Rhodo*] Id ipsum Suetonius adfirmat cap. xiiii. & xv. in Tiberio: atque adeo rediisse illum Cajo permittente. Quomodo igitur Dio verus? qui sic libro iv. Συμνήνη δὲ Ἰβίδος μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Τιβέριον ἐν Ρόδῳ ἀφικέσθαι, Λυκίᾳ καὶ Γαίᾳ πελοποννησιαίων: Accidit post ista statim, ut Tiberius Rhodo rediret, Lucio & Cajo defunctis. Profecto hæc falsa, etiam ipso Dione arguente. Si post ista statim rediit Tiberius: (id est, post ingressum Caji in Armeniam, & renovata fœdera cum Partho. ita narrat) quomodo Lucius & Cajus jam defuncti? Nam Cajus certè aliquantò læsus, & post vulnus quoque diutulè supervixit. Puto negationem è Dionis textu excidisse, scribendumque: Λυκίᾳ καὶ Γαίᾳ ἢ πελοποννησιαίων, live voles, ἐδίπλω. Confirmat, quod Zonaras quoque (assecta aut exscriptor fere Dionis) significat Tiberium rediisse ante utriusque obitum. *Lips.*

V. 18. *Et Sentio*] Apud auctorem vitæ *Virgilii* ex Fastis legendum *C. Sentio*, pro *Gn. Sestio*, quem quidem *Donatum* esse non negaverim, ita tamen multa in ea esse, ex ea, quam in libro de poetis reliquerat *Suetonius*, expressa, mihi neutiquam dubium videtur. quod etiam stylus ipse multis locis indicat. Unicum jam modo ejus locum apponam. Habes in ea: *Libidinis in pueros pronior*. Quod loquendi genus, nescio an alibi temere reperiās, quam apud *Tranquillum*, sub finem *Galbæ*, ubi itidem dixit, *libidinis in mares pronior*. Ut frustra vir maximus conjecerit *pronioris*. Tota præterea descriptio formæ *Virgilii*, quæ hæc verba præcessit, *Suetoniana* est. *Voss*.

P. 111. v. 17. *Tribunatu castrorum*] Dixerat *Vellejus*, c. 101. se sub initio stipendiorum fuisse tribunum militum sub *Cajo Cæsare* in oriente, & ante sub *Vinicio* patre in *Thracia* & *Macedonia*; ut idem tribunatus militum & castrorum esse videatur. Nec *Lipsius*, peritissimus Militiæ Romanæ, quidquam adnotavit. Clar. *Dodwellus* autem [in *Annalibus Vell.* p. 27.] distinguit; & vel tribunum in castris prætoris interpretatur, vel qui in castrametationis disciplina versatus sit. *Cellar*.

P. 112. v. 7. *Attuarii*] *Rhenanus* & alii ex *Strabone* legunt, *Chattuarii*: *Chluerius* vero, *Cattuarii*. Qui & addit *Attuarii* alias non legi. Sed falluntur. *Ammianus* lib. xx. *Rheno* exinde transmissa regionem subito pervasit *Francorum*, quos *Attuarios* vocant. Meminit etiam eorundem *Gregorius Turonensis* in gestis *Francorum*, epitomatis cap. xix. Nihil igitur in *Vellejo* mutandum *Voss*.

V. eod. *Bructeri*] Mallem *Bruteri*, ut apud *Nazarium* in *Panegyrico*. Non longe abit *Borteri* in Ep. quadam *Gregorii II.* In *Suetonii* *Tiberio*, ubi editur a *Ruteno*, codices quidam MSS. habent *Bructero*, alii *Rutheno*, aut *Rutero*. Ut forte *Brutero* sit scribendum. Non enim acquiescit animus *Torrentii* conjecturæ, qui censebat, Romanos *Ruteri* vocem, tanquam proprium viri nomen, expressisse, cum Germanico idiomate quemvis equo merentem significet. *Bructeros* tamen gentem hanc nominant plerique alii scriptores. *Voss*.

V. 9. *Transitus Visurgis*] Apud *Dionem* in hac re narratâ mendum: *Τίβερις μὲν γὰρ ἔστι ποταμὸς αὐτοῦρον μὲν ἔστι Ἐρύγγου, μετα δὲ τῆτο καὶ ἔστι Ἀλβίου αὐτοῦρον.* *Tiberius* usque ad flumen primum *Erygrum*, deinde ad *Albim* progressus est. Scribe, *ἔστι Οὐσούργου*, reductâ syllabâ à vocalâ priori. *Lips*.

P. 115. v. 11. *Corpus suum* &c.] Frequenter auctoribus usurpatur Imperii *Romani* corpus. unde apud *Lucanum*, l. 7. v. 408. legendum — ut tanto in corpore [pro in tempore] bellum &c. & apud *Tacitum*, l. 2. Hist. c. 28. non abruptendos suo corpori [pro in corpori] validissimos artus. *Heins*.

P. 116. v. 9. *Boioharum*] Quod regionis nomen *Boioharum*, ideo *Cluverius* emendare conatur in *Boioharum*. Sed perperam; nam auctores regulam illam non semper observant. Ad *Tacitum* & *Iustinum* abunde id viri docti comprobant. *Virgilius* VI. *Æn.* — *finesque Venturum Ausonias*. Ubi *Servius*, & τὸ αὐτοκράτωρ in intelligitur. ita enim legendum. *Voss.*

V. 14. *Rumpis, interdum moratur*] Perquam honesta oratio hæc, ut particula, posteriori membro iuncta, semel exprimatur, bis ad sensum explendum intelligatur. Ita & *sive* frequenter est invenire. *Horat.* l. 1. *Od.* 6. — *Vacui sive quid mimis*. Ubi fuit cum malui (v. 17.) *convicia* quam *convivia*. ut & *Od.* 1. — *otium & oppidi Laudat iura sui*. *Acidal.*

P. 117. v. 22. *Firmatum*] Scribo *formatum*, ut & apud *Quintilianum*, l. 10. c. 1. multa magis, quam multorum lectione *formanda* est *mens*. & in *Arnobio*, l. 1. prius te *formares* [non *firmares*] ad non credendi frontem. *Voss.*

P. 118. v. 12. *Necdum senator equatus senatoribus, & jam designationis tribunis plebei*] Nihil mutandum. Augustæo enim ævo tribuni plebis eligi non poterant, nisi è senatu. Quod bene ad hunc locum à *Lipso* monitum. Eum adi lib. 11. *Electorum* cap. XIII. ubi fuse de hoc more agit. Augusti autem exemplo hoc in *Vellejo* factum. De quo ita *Suetonius* in vita ejus: *Et quo constantius cetera exsequeretur, in locum tribuni plebis forte demortui candidatum se ostendit: quamquam patricius, necdum Senator*. In quibus verbis arbitror *glossema*, loco veræ lectionis, irrepsisse. Cum enim, ut viri eruditi monent, optimæ & pleræque membræ habeant, *candidatum petiorem se ostendit*, censuerim, τὸ *candidatum* interpretamentum esse vocis *petiorem*, ideoque inducendum. *Scipio Æmilianus* oratione contra legem judicariam *Tib. Gracchi*, *puerum bullatum petitoris filium*. Habes apud *Macrobius* *Saturn.* 11. cap. x. qui paulo post subjicit, *petitoris, id est, candidati*. Ut de veritate conjecturæ nostræ vix dubitem. *Voss.*

P. 119. v. 2. *Intra se furens viribus nostris elanguesceres*] Ita lege, & in *Velleji* verbis se intellige. Sic supra: *Cæsar nihil prius habuit, quam in omnes partes dimitteret*. Imo & alibi. *Virgilius* in *Ceiri*:

Nec levis hoc faceret (neque enim pote) cura subegit.

Ita optime in *VV. CC.* legitur. Perperam in vulgatis excusum.

Nec levis hanc faciem (neque e. p.) c. f.

Frustra etiam *Scaliger* pro, *hoc faceret*, emendat, *hoc facere*. *Voss.*

V. 19. *Monte Claudio*] Situm ejus describit *Plinius* N. H. l. 3. c. 25. *Mons Claudius, cujus in fronte Scordisci &c.* Dio in hac narratione *Almæ Montis* meminit: neque perperam, ut volunt nonnulli. Nam & *Alma mons* juxta *Sirinium* in *Scordiscis*: ut liquet ex *Flavio Vopisco*, quem exhibunt *Eutrop.* & *Aur. Victor.*

Victor. nisi quod apud hosce corrupte sit *Almum* pro *Alman*. *Voss*.

P. 120. v. 1. *Rhometaces*] In MS. erat, *Reho & Alces*. Lege, ut apud *Tacitum*, *Rometaces*. *Dioni* est *Rymetacus*: quomodo *Capitolino* in *Antonio Pio* vocatur etiam *Rymetaces*, non hic, sed quispiam posteriorum regum. *Jornandes* corrupte, *Rometaces*. Et jam idem *Ursinum* monuisse video ex aere Augusti numismate: in cujus averſa parte legebatur: ΠΟΙΜΗΤΑΑΚΟΥ ΒΑΚΙΑΕΩC. *Voss*.

V. 7. *Discrepantes*] In MS. *crepantes*, forte pro *discrepantes*. Sic cernis pro *discernis* &c. apud *Appulejum* de Deo *Socratis*. *Adi Jos. Merceri* ad hunc *Appuleji* libellum notas. *Voss*.

V. 13. *Primi ordines*] Id est, *primi ordinis centuriones*. Ita capiendus locus ille *Cæsaris* in vi. de Bell. Gallico, vulgo non intellectus: *Labienus* noctu tribunus militum, primisque ordinibus convocatis, quid sui consilii sit, proponit. Solus Græcus interpret sensum attectus est, qui vertit, ὁ Λαβίων τις τι παραίχτης, ἔ τὸς αὐτοῦ πρώτους οὐκ ἐκδικίους. Sic & *Quintilianus* declamatione tertia: Enimvero auctorem habet. hoc *primi ordines* jubent. & *Frontinus* lib. 1. cap. xi. Imperavitque tribunis, & primis ordinibus, & centurionibus. Intelligenda autem in *Vellejo* præpositio ἔ. quod ei familiare est. *Voss*.

P. 121. v. 13. *Qui venerat*] Scribendum *subvenerat*, ut & apud *Tacitum* Ann. 12. c. 62. simul *subvehendo* [non *vehendo*] *commensu* opportuna. *Heins*.

P. 123. v. 17. *Cæsis viris*] Si huic scripturæ acquiescimus, bis idem dixerit *Vellejus*. quid enim differunt illa, magna cum clade obſistentium & cæsis viris? Semel legebam *eversis vicis*. ut & apud *Tacitum* legendum censeo, in *Hilt.* l. 1. c. 68. cum diris vicis omnibus &c. *Heins*.

P. 124. v. 16. *Vibius Postumus*] Mentio hujus *Vibii* apud *Florum*, l. 4. c. 12. ubi perperam viri docti *Tiberium* substituere conantur. *Voss*.

V. 28. *Nam & vir*] Repone, *nam & Blasus* etiam, *vir antiq.* nam *Vellejus* infra meminit *Blasi*, additque, ut prædiximus, quod nusquam nisi hoc loco tradidit. *Voss*. Tò etiam pro interpretamento τῷ & habet *Heins*. qui scripturam, quam vulgavimus, pro genuina tuetur.

P. 125. v. 3. Et *A. Licinius Nerva Silius* P. *Silii filius*] Ita etiam hujus nomen in argenteo æteoque denario perscriptum invenit *Ursinus*. Liquet igitur, quod ante adoptionem *Silius* fuerit dictus. Hujus vero filium fuisse arbitror *P. Silium Nervam*, qui anno U. C. dcccxvi. consulatum gessit, cum *C. Julio Atico Vestino*. quod ex *Fastis Capitolinis*, ac *Tacito* liquet. Unde emendandus *Phlegon Rerum mirabilium* cap. xxxiii. ubi

vulgo perscriptum: ὑπατιωτάτω ἐν Πάμῃ Αὔλῃ Δικαστῇ Νερῶν Σιλανῶν καὶ Μάρκῳ Οὐιδίῳ Ἀττικῷ. Legendum autem: Αὔλῃ Δικαστῇ Νερῶν Σιλανῶν, καὶ Γαίῳ Οὐιδίῳ Ἀττικῷ. Voss.

V. 6. *Præferens*] Ita apud Tacitum (Ann. 13. c. 25.) lego, ut ipse quoque exciperet istus ex ore præferret. & apud Senecam Ep. 87. nondum audeo crudelitatem palam præferre. Heins.

P. 127. v. 11. *Præstrinxerant*] Ita lego, dubito tamen an non *præstruxerant*. quod idem est ac *obstruxerant*. ut Julio Cæso dicitur, perituris oculos [non oculis] obstruis fortuna. Voss.

P. 128. v. 7. *In quantum voluerant*] Verba hæc pro glossmate habet Vossius, quærens, quid sibi volunt? cui respondet *Rupertus*: idem ac si dicerem, quam maxime petierant. nam virorum mortem oppetere desiderabant Numantini.

V. 17. *L. Eggius*] Eggia gens satis nota ex Inscriptionibus antiquis. idem nomen etiam occurrit in notis *Senecæ* & *Tyronis*: nisi quod ibi *Egius* pro *Eggius* legatur. Voss.

V. 20. *Vala Numonius*] Eundem putat *Ursinus*, ad quem hodieque *Horatii* epistola exstat, l. 1. ep. 25. quam in MSS. inscribi testatur, *Ad C. Numonium Valam*. ubi dubito tamen an non potius, *Ad Cn. Umonium Valam*. Voss.

P. 129. v. 14. *Arcuisse*] Olim arguisse, quale mendum irrepsit in *Statium*, lib. 1. Theb. — recto calum prohibere quis iste arguit. Certe arcuit rescribi debet. Voss.

P. 130. v. 17. *Profluvio*] Mallet *influxio* ut in MS. ut præpositio simplicis significationem servet potius quam immutet: ut in *inconcupiscere*, *incommodare* apud *Appulejum*; *inservire*, *infringere*, & aliis hujusmodi apud alios. Eadem ratione *influxione* interpretandum videtur apud *Celium Aurelium*, interpretem *Sorani*, lib. 11. c. XXVII. ea, quæ *influxione* sui, quam *Greci* *aporrhæam* vocant, *spirationem* facilem agrotantibus facere valent. Non enim puto audiendos, qui *effluxione* reponunt. *Influxus* igitur *Vellejo*, & *influxio* quidem *Aureliano* est fluor corporis, sive *δυσήρσις*. Emendentur obiter hac occasione *Glossæ* *Cyrilli*; ubi perperam legitur: *Ἀπόρροια*, *Defluxio*, *affluentia*. Lege, *effluentia*. Voss.

P. 132. v. 14. *Ipsæ Nolam petiit*] Constantem veterum opinionem esse, quod *Augustus* *Nolæ* denatus fuerit, in *Fastis* ait *Sigonius*. Sed fallitur. Nam *Atellæ* in *campania* mortuum esse asserunt *Eutrop.* & *Euseb.* itaque perperam etiam *Glareanus* in *Eutropio* reponere tentabat *Nolæ*. Voss.

P. 133. v. 11. *Divinis honoratum*] In simili loco apud *Justinum*, l. 5. c. 4. pro honoribus onerant repono *honerant*. quod antiquè dictum. Idem verbum *Propertio* restituit *Palmerius*: ego, nisi audacius sit sine libris, ausim *Virgilio* *Æn.* 10. — patriove *honerabit* *membra sepulchro*. Sic in *Pacuvio* apud *Nonium* malo *Postquam* est *honeratus* &c. & iterum *Summo* *honere* credere adhuc *sceptum*

ſceptum potenter poti. Imo apud Petronium pro — miſique quievit honore malim miſique horrore quievit. Acidal.

P. 137. v. 6. *T. Cornucanum*] Imo, *Ti.* ex MS. Nam *T. Titum*; *Ti.* autem, vel *Tib. Tiberium* denotat; ut non ſolum ex *Valerio Probo*, & *Magnone*, ſed & *Plutarcho* in *Quæſtionibus Romanis* liquet. In inſcriptione tamen apud *Græverum* p. MLXXXIII. legi ſcio: *T. CÆSAR. DIVI AUG. F.* Sed credo, aut errorem eſſe quadratarii, aut vetuſtate literam unicam fuiſſe extritam. *Voff.*

V. 15. *Aſſentatione ſua*] *Aſſentatio* non hîc in malam partem, ſed pro *aſſenſione*, ut ſupra *aſſentari* pro *aſſentiri*. ideo male *aſſenſionem* reponerat *Gulielmus* in *Petronii* loco; *tacemibus adhuc nobis & in neutram partem aſſentationem ſpectantibus.* Imo & *Appulejus* de *Dogm. Plat. converſatione* utitur venuſtè pro *converſione.* *Acid.*

P. 138. v. 2. *Qua illa prudentia Raſcupolium*] Apud *Suetonium*, *Thraſcupolis.* Sed malim, *Rhaſcupolis.* Niſi præferas, *Rhaſcuporis*, quod in MS. invenit *Torrentius.* Sane *Dioni* etiam eſt *Ραῤῥούπολις.* *Tacitus* tamen *Reſcuporim* eum vocavit. Eadem variatio apud auctores in nomine alterius *Raſcupolis*, qui ante hunc regnavit. *Voff.*

V. eod. *Rhaſcupolim, interemptorem fratris ſui filii Cotys*] Ita & *Tacitus* l. II. *Annal.* Sed lib. III. ſibi ipſi adverſatur, ubi ait: *Cæſarem Amiſtium Veterem ad dicendam cauſam retraxit, ut turbidum, & Reſcuporidis conſiliis permixtum, qua tempeſtate Cotye fratre interfecto bellum adverſus nos voluerat.* *Lipſius* graviſſimum ſcriptorem humani aliquid paſſum arbitrabatur. Ego in librarios culpam conſpicere malim. Scribendum enim exiſtimo: *qua tempeſtate, Cotye fraude interfecto, bellum adverſus nos voluerat.* Pro voluerat autem voluerat repoſuimus, *Pythææ* iudicium ſecuti. *Voff.*

V. 9. *Celeriter [Libonem] ingr. &c.*] Non male *Libonem* inſertum haberemus, niſi poſtea de *Libone* iterum repeteret *Vellejus.* Viderint itaque alii, an non commodius ſubſtitui poſſit *Clemenem.* Hic enim *Clemens* ad ulciſcendam *Agrippæ* domini ſui mortem compararat non contemnendam manum. Sed fraude tandem à *Tiberio* captus, punituſque eſt, ut ſcribit *Suetonius* in vita *Tiberii.* *Voff.*

P. 139. v. 23. *Abſtruſo &c. flagravît incendio*] Etenim (ut dicit *Juſtinus*) *crescit diſſimulatione ipſa dolor.* Cujus mentio inducor, ut loca quædam corrigam. Lib. I. c. 7. pro *viſtuſque* lego *viſtiſque.* & eod. cap. lego *cauponias* &c. & l. I. c. 10. ſcribo ceſſiſſe eo, [vel etiam eos] quod ut eriperent *Magis*, mori non recuſaverant. & l. 3. c. 3. *Magiſtratus* iudicia per annuas ſucceſſiones. & l. 3. c. 5. quod adverſus ſervos. & l. 4. c. 3. quod *Aſiam Græciamque* penitus occupatum irent. & l. XI. ubi de concione *Alexan-*
dri

dri lego, ut & metum timenibus demeret & spe omnes impleret. & l. 13. c. 7. lactis adeo coagula. & l. 29. c. 1. tamen in suorum quoque majorum vestigia insenitis. & eod. libro c. 2. dum inter se bello discrimen imperii faciant. & l. 30. c. 3. adduci se posse, ut Romanis pareat, comendebat. & alicubi l. 31. mille equitum poscebat. & l. 39. c. 9. prope fines regni sui reprehenditur. & l. 44. c. 1. pro undique versus repono Appulejanum illud undique secus. i. e. ab omnibus partibus. *Acidal.*

P. 140. v. 7. Stator Rom. nom.] Locum Seneca (l. 4. de Benef. c. 7.) quem attulerunt alii Velleji causa, ego ipsius assero: sc. ut emendetur. *Natura*, inquit, (l. inquit) hæc mihi pr. dein, quoties volest, tibi licet aliter hunc auctorem rerum compellere. Et *Naturam* & *Jovem opt. Max.* rite dices & *Tonantem* & *Statorem*. *Acidal.*

RERUM ET VERBORUM MEMORABILIMUM I N D E X.

Prior numerus Librum; posterior Caput indicat.

A
 Pompejo proximus 2: 76.
 à nobilissimis proximè
 2: 124. à toga virili 2: 29.
 à se nomen dare 1: 1.
 ab ante dupl. consonantem 2: 80.
 abdicare se consulatu 2: 22.
 abdere. abdidit se in paludem 2:
 19. abditus in interiora 2: 110.
 abesse longius à temporibus 1: 5.
 absuit ab ipso periculum 2: 79.
 abhinc annos 1: 6. annis 2: 103.
 abolere testamentum 2: 58.
 abrogare alicui imperium 2: 2. ab-
 rogatus ei consulatus 2: 20.
 abscissum (vel abscisum) caput 2:
 66. abscissa (vel abscisa) vox pu-
 blica *ibid.*
 absolvere aliquem lata sententia
 2: 47.
 abstrusa terræ serpens 2: 129. ab-
 trusum incendium, *de dissimulato*
dolore 2: 130.
 abstulit eum acies 2: 55.
 absumere. absumpsit duces Hispan-
 ia 2: 90. partem acies 2: 119.
 absumpta igni munera 2: 130.
 absurdum regulæ, *sc. incongruens*
 2: 38.
 abunde agnoscì 2: 116. vituperari
 2: 17. mirari 1: 16. persequi,
scribendo 2: 103.
 abundantia virium 1: 4. abundan-
 tissima rerum copia 2: 106.
 abutens liberaliter lautèque otio
 2: 105.

acantho apparatus triumphì in-
 struxit Cæsar 2: 56.
 accedere. accesserim lubenter his
 1: 8. accedit (*quantum*) hujus glo-
 riæ 2: 26. accessio dignitatis 2:
 130.
 accendi ad aliquem consequendum
 1: 17. accendit admiratio incita-
 tionem 1: 17. accensæ dissensio-
 nes 2: 121. accensæ in arma na-
 tiones 2: 98.
 accidere. siquid huic acciderit 2:
 32.
 accipere. accipe nunc M. Vinici (*sc.*
cognosce) 2: 113. accepta clades
 2: 122. lex 2: 33. injuria 2: 40.
 acceptæ legiones 2: 69. accepto
 centies feleritium 2: 48.
 accire sibi mortem 2: 38. legiones
 ex 2: 51. frequentiam in urbem
 2: 20.
 Accius tragicus 1: 17. 2: 9.
 acclamare, i. e. *fremere, reclamare*
 2: 4.
 acer belli 1: 3. acerrimus bello 2:
 18. vigore animi 2: 41. acerrimè
 suadere 2: 63.
 Accerranis data civitas 1: 14.
 Achæi ex Laconica pulsi 1: 3. quas
 sedes occupaverint *ibid.* à Q. Me-
 rello Maced. fusi 1: 12.
 Achaja in bellum instincta 1: 12.
 provincia facta 2: 38.
 Achaicus *dicitur Mummus* 1: 13.
 Achilles 2: 55.
 * A

Achilles

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Achilles 1: 6.
 Acidinus Manlius 2: 8.
 acies pharſalica 2: 52. equeſtris 2: 112. acie concurrere 2: 70. dimicare 2: 30. directâ pugnare. 2: 47. vincere 2: 70. acies animi hebetata 2: 118.
 acquieſcere à continuatione laborum 2: 99.
 Actium 2: 84. Actiacum bellum 2: 86. prælium 2: 85.
 ad arbitrium ejus 2: 40. ad ludibrium alterius 2: 71. ad armatum 2: 48. ad ultimum *ibid.* ad Germaniam mittitur 2: 120. ad hoc, *ſc. præterea* 2: 113.
 addicere aliquid alicui, i. e. *conſecrare* 2: 25. additus (vel additus) carceri 2: 91.
 adducere ex 2: 112. in ſocietatem 2: 110. in periculum 2: 2.
 Aduus 2: 102.
 adeo non ut 2: 66.
 adefſe ubique 8: 85. adefſe (*alicui*) ultimum diem 2: 27. adefſe juſſerunt eum 2: 10. nulli aderat vis 2: 61. adefſt comes 2: 102.
 adheret altiffimis invidia 1: 9.
 adhortatz ſemetipſæ legiones 2: 112.
 adjicere decus *alicui* 2: 36. manum Armeniz, *ſc. invadere Armeniam* 2: 100.
 adipiſci triumphalia 2: 116.
 adire periculum 2: 27. adiri nomen invidioſæ fortunæ 2: 60. adita ab eo hereditas 2: 120. aditu diffiſſima 2: 95.
 adjutor conſiliorum 2: 129. operum 2: 104. partium 2: 41. operum principalium 2: 127. in adjutorium belli 2: 112.
 adminiſtrare bellum 2: 97. Hiſpanias 2: 48.
 admiratio magna vivorum 2: 36. tranſit admiratio ad 1: 18.
 admiſſum *pro* commiſſum 2: 8.
 admodum adoleſcens 2: 35. juvenis 2: 41. admodum ſpecioſa familia 2: 59.
 admoveſe mamillæ mucronem 2: 70.
 adoleſcere. adolevit numerus 2: 30. adulta viribus Dalmatia 2: 110.
 adoptivus datus 2: 8. in adoptio-
- nem datus *ibid.*
 adornare triumphum 2: 122. adornatur donis 2: 121. virtutibus 2: 2.
 adorta claſſem viſ Africi 2: 79.
 Adriat. v. Hadr.
 adſc. *vide aſc. & adſ. v. aſſ.*
 adſtruere. ut Livium prioribus adſtruas, i. e. *annumeras* 1: 17. vix quidquam ejus gloriæ adſtruxit. i. e. *addidit* 2: 55.
 adventans 2: 59.
 adverſans dignitati 2: 47.
 adverſarius volunſatis ſuæ 2: 31.
 adverſus Pompejanis 2: 63. adverſus victos clementia 2: 55. amicos æqua æſtimatio 2: 97. merita Cæſaris ingratus 2: 69.
 adulatione comes magnæ fortunæ 2: 102.
 advocare in tutelam 2: 128.
 advolvi genibus 2: 80.
 Æculanenſis. v. Alculanenſis.
 Ægæum mare 1: 4.
 Ægiſtus regni potitur 1: 1. eum Orefles cum Electra obtruncat *ib.*
 ægritudo temporis 2: 130.
 Ægyptus ſtipendiaria facta 2: 39.
 Ælius Carus 2: 103.
 Æmilius Paulus Cannenſis 1: 9.
 Æmilius Paulus Macedoniſus, Æmilii Cannenſis fil. 1: 9. laudatus *ib.* Perſeum vincit & in triumpho ducit *ibid.* ejus filii & vox memorabilis 1: 10.
 æmulatio alit ingenia 1: 17.
 æmulus Thucydidiſ Salluſtius 2: 36. æmula imperii urbs 1: 12.
 Ænaria inſula 2: 19.
 Æſoliorum migratio in Afiam 1: 4.
 æqualis hujus temporis 1: 7. ejus ætatis 1: 16. æqualiter curvatus 2: 59.
 æquare ſolo urbem 2: 4. æquaverunt ſibi eos per omnia 2: 127. æquatus Auguſto conſortione poteſtatis 2: 99. æquato numero 2: 101.
 æquus. æquum ſe præſtare 2: 76.
 æquum imperium cum proconſulibus 2: 31. æquum juſ 2: 121.
 æquæ conditiones 2: 25. æquo animo pati 2: 13.
 ærarium. in ærarium contulit 2: 39. inſata pecunia 2: 40. pecuniam

INDEX RERUM ET VERBORUM.

niam regressit 2: 92. arario contulit 1: 9.
avis nocturnus sonus in Cerealiis saceris 1: 4. *area* tabula 2: 25.
Æschylus Tragicus 1: 16.
Æsernia colonia 1: 14.
Æsulum colonia 1: 14.
ætas. *ætate* tertia 2: 82. *ætatibus* novem 2: 47.
æstimare ex merito 2: 118. *æstimabatur* lis quatuor millibus 2: 8.
æstimatio æqua 2: 97. *æstimatio*nes aliorum 2: 127.
æstiva perducta 2: 105. *trahebat* 2: 117. *æstivæ* expeditiones 2: 114.
ætas. *ætatis* gradibus dirempti 2: 36. *ætate* patrum 2: 90. favore omnium hominum, *ætatum* &c. exceptus 2: 89.
æternæ *noctæ* 2: 64. *æternitas* imperii 2: 103.
Ætolia subacta 2: 38. sit provincia *ibid.*
ævum historicos tulit 1: 17. *ævi* sui omne spatium impendere in 2: 89. vir animi magis quam *ævi* paterni 2: 26. *ævi* nostri ingenia 2: 36.
afficere morte 2: 6. casibus 2: 30. affectus supplicii 2: 22. affectissimi inopia 2: 84.
affectare Gallias 2: 39.
affinitas artificissima 2: 100. contracta inter 2: 44. facta inter 2: 65.
affixus lateri cultellus 2: 14. *affixa* postli inscriptio 2: 25.
Afranius comicus 1: 17. 2: 9.
Afranius legatus Pompei 2: 48, 50.
Africa provincia facta 2: 38. *Africum* bellum 2: 54, 129. *Africus* triumphus 2: 56. ventus 2: 79.
Africanus filius 1: 10.
Africanus dictus *Scipio* 1: 13.
Africi ventri vis 2: 79.
Agamemnon occiditur 1: 1. rex regum dictus *ibid.*
ager *Picenus* 2: 29.
agere immanes res 2: 40. *agere* (i.e. *gerere* sè) æmulum 2: 109. medium 2: 114. principem 2: 124. consulem 2: 92. *agere* triumphum 2: 56. centuram 2: 95. cum aliquo militiam 2: 129. *agi* res auctoritate 2: 111. *agendo* pro tribunali ordine 1: 117. a-

gendi ostentatio 2: 98. *agens* annum 2: 94. actus erroribus 1: 4.
actus incesti reus 2: 45. *actu* otiosus simillimus 2: 127. *actione* *Milonis* restitutus *Cicero* 2: 45. *actiones* continuæ *Ciceronis* in *Anton.* i. e. *orationes* 2: 64. *agitata* animo res 1: 16.
aggredi regionem 2: 109. *aggrefus* classe prædones 2: 32. *agrefus* est ad remp. 2: 33.
aggregare alicui comites 2: 53.
agmen fulgens armatumque 2: 106. in agminibus pugnatum 2: 47.
agraria lex *Licini* 2: 6. *agrarie* leges *Gracchi* 2: 2.
Agrippæ *M.* laudes 2: 79. præcipuus *Augusti* amicus 2: 127. in tertium consulatum & collegium tribunitiæ potestatis erectus 2: 90. ejus ductu apud *Mylas* pugnatum prospere 2: 79. corona classica primus donatus 2: 81. *Leucadem* &c. expugnat 2: 84. præest classi *Aug.* ad *Actium* 2: 85. secedit 2: 93. reversus *Juliam* *Augusti* filiam ducit uxorem *ib.* *Tiberii* socer 2: 96. mors ejus 2: 96.
Agrippa *M.* *Agrippæ* filius ab *Augusto* adoptatus 2: 104. avi patrisque animum sibi alienavit 2: 112.
Alba deducta colonia 1: 14.
Albania regio *Asia* 2: 40.
Albis flumen 2: 106.
Alcman poëta 1: 18.
Alcmæon Archontum ultimus 1: 8.
alere ingenia 1: 17. vitia assentatione 2: 102.
Alesia opp. 2: 47.
Aletes sextus ab *Hercule* 1: 3.
Alexander *M.* ab *Achille* & *Hercule* oriundus 1: 6. à *Carano* septimus decimus *ibid.* à *Lysippo* imperat ut equitum statuas faceret &c. 1: 11.
Alexandria condita 1: 14. *Alexandrinum* bellum 2: 88.
alienare sibi animum alicujus 2: 112. *alienari* ab aliquo 2: 47. *alienum* quid existimare 2: 3.
Aliso 2: 120.
allectus. octo prætoribus allecti duo 2: 89. alligare

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- alligare pugionem ad femur 2: 43.
Allobroges victi 2: 10. Allobrogicus *dictus Fabius*. *ibid.*
alloqui milites 2: 62. alloquio subrefectus 2: 123.
Alstium coloni deducti 1: 14.
Alpes, feris nationibus celebres, perdomitæ 2: 90. Alpium summa iuga finem Italiæ terminant 2: 109.
Alrinum 2: 76.
alveus ex materia cavatus, i. e. *linther*. 2: 107.
ambigitur apud quosdam 1: 15.
ambire, amnis insulam ambit 2: 101.
ambiri porticibus 1: 11.
ambitus in gladios cædesque ferens 2: 47.
amiculo velatus 2: 80.
amnestia decreta 2: 58.
amnenitatis ornamentum 2: 81.
Ampii & Labieni lex 2: 40.
amplexibus circumfundi 2: 123.
amplificare virtutem alicujus 2: 35.
amplitudine vincere 1: 9.
amplissima amicitia 2: 116. amplissimi honores 2: 89. amplissimum fastigium 2: 131.
Amyntas rex 2: 84.
anceps periculum 2: 2. ancipitis fortunæ tempus 2: 79. ancipitia 2: 125.
Anchises 2: 41.
Andrus insula 1: 4.
angulus terrarum orbis 2: 102.
angustie saltuum 2: 115. temporum 1: 16.
angustus clavus 2: 88.
Anicius triumphat 1: 9.
animadvertere in aliquem 2: 23, 35.
anima celestis 2: 123. animum ingressa virtus & fortuna 2: 121.
animus virilis 1: 1. celestis 2: 123. stabilis & armatus 2: 110. duplex ac diversissimus in eodem 2: 25. ad moriendum 2: 119.
Pompejanis partibus redit 2: 62.
animi lætus 2: 93. lenissimus vir 2: 22. paterni 2: 26. magni 2: 75. animum conferre ad 2: 115. habere reip. occupandæ 2: 4. sumere 2: 17. animo evehctus 2: 41. videre 2: 66. complecti 2: 108. stare pro aliquo 2: 48. æquo pati 2: 31. iniquo ferre 2: 30. iustissimo postulare 2: 48. intento ac pari occupare 2: 62.
annales Q. Hortensii 2: 16.
Annia Cinnæ uxor, deinde Pisonis 2: 41.
Annius. *vide* Milo.
annona gravis 2: 77. moderator 2: 126. annonæ difficultas 2: 94. ante omnes 2: 9.
antecedentis columbæ volatus 1: 4.
Antias Valer. *vide* Valerius.
Antiochus Maced. devictus 1: 6.
Antiochus Epiphanes olympicum inchoat 1: 10. Ptolemæum obsidet *ibid.*
antiquus vir 2: 49. antiquissimi moris vir 2: 116. nihil antiquius habuit 2: 52.
Antistius ædilitius occiditur 2: 26.
Antistii Veteris laudes 2: 43. Antistius C. 2: 90.
Antonius M. orator 2: 9. interficitur 2: 22.
Antonius M. Marci Antonii triumviri pater 2: 31.
Antonius M. C. Cæsaris in consulari collega 2: 56. Cæsari diadema imponit *ibid.* ejus & Dolabellæ furor 2: 60. Octavio insidias struit *ibid.* occupat H. S. septies milles *ibid.* civitatem opprimat 2: 61. bellum cum eo geritur *ibid.* Italiam deserit *ibid.* fuga transgreditur Alpes 2: 63. cum Lepido se jungit *ibid.* hostis judicatur à Senatu 2: 64. inter eum & Cæsarem facta affinitas 2: 65. privigna ejus Octavio desponsa *ibid.* proscriptionem cum Lepido (repugnante Cæsare) instaurat 2: 66. L. Cæsarem avunculum proscribit 2: 67. in Macedoniam cum Cæsare exercitum trajicit 2: 70. tandem in Italiam venit 2: 76. pacem circa Brundisium componit *ibid.* Octaviam ducit 2: 78. spectaculo pellicitur 2: 79. ingreditur Armeniam ac Mediam 2: 82. à Parthis clade afficitur *ib.* postea reversus in Armeniam Artavasden catenis vincit *ib.* ejus in Cleoparram amor *ibid.* bellum patriæ inferre constituit

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- constituit *ibid.* Liberum Patrem
se appellari jubet *ibid.* apud
Aetium pugnat 2: 84. victus
fugit 2: 85. se ipse interi-
mit 2: 87. Antonianorum mili-
tium in pugnando constantia 2:
85.
Antonius L. Marci frater bellum
movet 2: 74. Perusiam se con-
fert *ibid.* in Caesaris potestatem
venit *ibid.*
Antonius Iulus adulter Juliae 2:
100.
aperire limites 2: 120. viam po-
tentis & luxuriae 2: 2.
Apollinis Pythii oraculum 1: 2.
Apollini templum ab Augusto
structum 2: 81.
Apollonia sedes studiorum 2: 59.
apparatus belli 2: 83. cibi 2: 33.
triumphi 2: 56.
appellari 2: 58.
appellatio imperatoria 2: 125.
appetere honores 2: 33.
Appius. *vide* Claudius.
appulsus Cyprum 1: 1. ripae 2: 107.
Appuleius Saturninus morte mul-
tatus 2: 12.
Apronii L. virtus 2: 116.
apud Aetium 2: 84. apud aures De-
orum queri 2: 130.
Apulia 2: 25.
aqua salubris 2: 81. aquae nobiles
salubritate 2: 25.
Aquae Sextiae 1: 15. 2: 12.
Aquila colonia deducitur 1: 15.
Aquillus M'. Cos. 2: 4. victus tra-
ditur 2: 18.
arbitr. immunitas ab arbitris do-
mus, i.e. à conspectu libera 2: 14.
arbitrium certaminis classici, i. e.
regiminis 2: 85. ad arbitrium ejus
2: 40. arbitrio alieno 2: 33. ar-
bitria armorum captans 2: 50.
arcere rapinis 2: 32. arcuisse 2:
120.
Archilochi laus 1: 5.
Archon primus Athenis 1: 2. Ar-
ehontes quando perpetui esse de-
fierunt 1: 8.
arcus i. e. iris 2: 59.
ardor oris & animi 2: 118.
argentum facile 2: 56.
Argivi ineloquentes 1: 18.
arguere 2: 53. voluntatem 2: 68.
fatentem 2: 116. argui 2: 53. in-
solentia 2: 45. argumentum im-
mane bellicae civitatis 2: 38. mo-
rum 2: 14. certae pacis 2: 38.
Aricini in civitatem recepti 1: 14.
Ariminum deducti coloni 1: 14.
Aristodemus 1: 2.
Aristonicus Asiam occupat 2: 4.
Crassum Mucianum occidit *ibid.*
poenas dat *ibid.*
Aristophanes comicus 1: 16.
Aristoteles 1: 16.
arma contra ferre 2: 87. summissa
2: 85.
Armenia vincitur à Tiberio 2: 94.
Arminius auctor Varianae cladis 2:
118.
arundinetum 2: 19.
Aruntius 2: 77, 85.
Artagera 2: 102.
artata numero felicitas 2: 10. artati
operis 2: 86. temporis 1: 16.
artum consinium 2: 124. artificia
affinitas 2: 100. claustra 1: 17.
Artavases 2: 82, 94.
Artorius medicus 2: 70.
Arverni victi 2: 10.
ascendere in summum 1: 17. ad-
scendi 2: 53.
Asculum 2: 21. Asculanensis 2: 16.
Asculani Servium Fontejumque oc-
cidunt 2: 15.
Asia tributaria facta 2: 38. ab Attra-
lis possessa regibus *ibid.* Asiam
L. Scipio eripit Antiocho *ibid.*
Asiaticum imperium ab Assyriis
ad Medos translatum 1: 6.
Asinius Pollio. *vide* Pollio.
aspera censura 1: 10. asperrima
hyems 2: 113. asperrimum bel-
lum 2: 105. asperrime savire
2: 7.
aspernari concordiam 2: 65.
alpis 2: 87.
Asprenatis L. virtus 2: 120.
assentire alicui 1: 7.
assentari alicui 2: 48. assentatio, i.e.
assensio, suffragatio, vel commen-
datio 2: 128. assentatio pro adu-
latione 2: 102. assentator reginae
2: 83.
assequi principatum 2: 44. assecu-
tus filium 2: 19. honorem 2: 17.
• A 3 asserere.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- afferere. fata affererebant condito-
 rem &c. 2: 60.
 assiduus comes 2: 118. assidua bel-
 la 2: 119.
 assignare. assignanda nulli gloria
 est 2: 38.
 assuescere certaminibus 2: 79. as-
 suetus otio 2: 117. commilitio
 2: 29. assuetam sibi causam susci-
 pit 2: 120.
 assumere regni insignia 1: 11.
 assurgere in triumphum 2: 51.
 Assyrii rerum potiti 1: 6. quam-
 diu *ibid.*
 astringere. *vide* adstringere.
 Asylum factum à Romulo 1: 8.
 Athenæ sub regibus esse desinunt
 1: 1. à Sylla oppugnata 2: 23.
 Athenienses in Eubœa 1: 4. A-
 theniensium ingenia 1: 18. fides
 2: 23. decretum 2: 58. rex ulti-
 mus 1: 2. primus Archon 1: 2.
 Atia Julæ filia 2: 59. mater Au-
 gusti 2: 60.
 Attilius C. 2: 53.
 Atreus funebres ludos facit 1: 8.
 atrox bellum 2: 98. prælium 2:
 21. fortuna 2: 15. atrocissima
 calamitas 2: 119. atrocissimum
 facinus 2: 46. atrocitati scelus
 adjectum 2: 7.
 Attica fides 2: 23. urbs eloquentia
 florens 1: 18.
 Attius tragicus 1: 17. 2: 9.
 Attuari subacti 2: 105.
 auctor facinoris 2: 120. diri exem-
 pli 2: 78. deditiois 2: 119.
 historiarum 2: 9. legis 2: 23.
 luxuriæ 2: 33. nominis 2: 131.
 generis 1: 6. pacis 2: 58. sup-
 plicii sumendi 2: 42. urbis di-
 ruendæ 1: 13. rerum novarum
 2: 19. auctore senatu 2: 34. aucto-
 rem fortunæ 2: 64. juris 2: 26.
 auctores beneficii 2: 20. colonia-
 rum 1: 14. carminum 2: 36.
 auctoribus conjurationis 2: 56.
 auctoramentum jugulati civis 2: 128.
 auctoravit sibi mortem 2: 30.
 auctoritas minor sequuta est fa-
 ctum 2: 7.
 auctus, us 2: 40, 129. auctum Ro-
 manum nomen 1: 14.
 audito crudelior 2: 25.
 Avernus lacus 2: 79.
 averſa caſtrorum 2: 63. averſus
 oculis 2: 100.
 augere invidiam collegæ, i.e. in col-
 legam 2: 44.
 Augusta pax 2: 126.
 Augustus natus 2: 36. cognomen
 à ſenatu accipit 2: 91. C. Cæſa-
 ris teſtamento adoptatus 2: 59.
 apud Philippum vitricum edu-
 catus *ibid.* poſt militiam Hiſpan.
 Apolloniæ miſſus ad ſtudia *ibid.*
 poſt cædem avunculi urbem in-
 trat *ibid.* ſuperbe excipitur ab
 Antonio 2: 60. Antonium apud
 Mutinam vincit 2: 61. in eum
 Senatus & Ciceronis voluntas 2:
 62. inter eum & Anton. facta
 affinitas 2: 65. Ciceronem pro-
 ſcribit 2: 66. apud urbem Phi-
 lippos Brutum & Caſſium vin-
 cit 2: 70. in Italiam ſe recipit
 2: 74. L. Antonium fugat *ibid.*
 Peruſiam expugnat *ibid.* bellum
 in Campania diſcutit 2: 75. Li-
 viam ducit uxorem 2: 79. Pom-
 pejo bellum inſert *ibid.* clade af-
 ficitur *ibid.* Pompejum tandem
 devincit *ibid.* victor reverſus in
 urbem 2: 81. Apollini templum
 exſtruit *ibid.* proſpere pugnat
 apud Actium 2: 84. Antonium
 & Cleopatram in fugam vertit
 2: 85. Alexandriæ ultimam bel-
 lis civilibus imponit manum 2:
 87. reverſus in urbem triumph-
 phat 2: 89. orbem pacat *ibid.*
 adoptat *Neronem* 2: 103. it in
 Campaniam 2: 123. Nolam pe-
 tit *ibid.* exſpirat *ibid.* confecra-
 tus à Nerone 2: 126.
 aviæ ſolitudoines 2: 55. avia itine-
 rum 2: 85.
 avitus fulgor 2: 4. avitum exem-
 plum 2: 119. avitæ virtutes 1:
 12.
 Aurelius Coſ. trucidatur 2: 12.
 Aurunca. *vide* Sueſſa.
 auſpicatus militiam 2: 101. auſpi-
 catis reip. ominibus 2: 79. auſpi-
 ciis ejus 2: 39. propriis 2: 115.
 avus naturalis 2: 112. avunculus
 major 2: 59.
 Auximum coloni miſſi 1: 15.
 Babylon

INDEX RERUM ET VERBORUM.

B

Babylon condita 1: 6.
 Balbus Cornelius 2: 51.
 balinei instrumentum 2: 114.
 barbarus sermone, i.e. rudis 2: 73. natione magis quam ratione 2: 108.
 Bathinus flumen 2: 114.
 Bato 2: 114. Batones 2: 110.
 bellum Aëtiacum & similia, vide *sub quoque locis*. bellum illatum 1: 12. gestum 2: 11. late diffusum 2: 32. cruentum 2: 71. ortum 2: 98. inchoatum 2: 96. sepultum 2: 129. bellum abstulit tot millia 2: 15. exarserat 2: 75. imminabat 2: 96. belli dotes 1: 12. artes 1: 13. summa 2: 11. apparatus 2: 12. fax 2: 25. incendia 2: 48. vindex *ibid.* moles 2: 97. sedes 2: 74. experientia 2: 78. effectus 2: 115. clades *ibid.* onus 2: 97. bellum excitare, ciere 2: 54. jungere 2: 110. comprimere 2: 129. inferre 2: 82. trahere 2: 52. moliri 2: 46. componere 2: 25. bello premere 1: 2. laceßere 2: 54. domare 2: 108. subigere 2: 123. exhaustus 2: 21. invidus 2: 33. bellis pacatis 2: 59. bellare cum aliquibus 2: 98. bellandi celeritas 2: 41. bellator 2: 25. bellica civitas 2: 38. militia 2: 117.
 bene cœpta 2: 14. consulta 2: 18. militavit 2: 82. meritis 2: 40.
 beneficium, recepti in beneficium, i.e. *ius civium* 2: 20. beneficio alieno vivere 2: 62. Cæsaris servari 2: 71. beneficiorum memoria 2: 53. beneficia illius in me 2: 86.
 Beneventum 1: 14. 2: 123.
 Bestia uxor Antistii 2: 26.
 Bibulus collega Cæsaris 2: 44.
 bimus 2: 75.
 Bithynia à Nicomede relicta 2: 49.
 39.
 Blæsus Junius 2: 125.
 Bocchus rex 2: 12.
 Boiohœmum regio 2: 109.
 bonum publicum 2: 2. bonæ voluntatis vir 2: 120. bona civis Rom. 2: 22. paterna 2: 73. pacis 2: 92.

Bononia colonia 1: 15.
 Bovillæ 2: 47.
 Breuci Pannonia pop. 2: 115.
 breve spatium 2: 47. tempus 2: 4.
 brevi absolute 1: 11. brevitatis promissæ fides 2: 55.
 Britannia à Cæsare penetrata 2: 46, 47.
 Bructeri subacti 2: 105.
 Brundisium colonis occupatum 1: 14. Brundisina pax 2: 76, 86.
 Brutus 2: 36.
 Brutus A. (vel D.) præclare in Hispania militat 2: 5. Gallæci cognomen meruit *ibid.*
 Brutus Decimus particeps conjurat. in Cæs. 2: 56. Cos. designatus 2: 58. Gallia ei decreta 2: 60. obsidione liberatur 2: 61. ei decretus triumphus 2: 62. desertus à Planco 2: 64. jugulatus *ibid.*
 Brutus M. cum Cassio auctor conjurat. in Cæs. 2: 56. Antonium interficiendum, Cæsarique testamentum abolendum esse dissuasit 2: 58. Bruto Calpurnioque provincie decretæ 2: 62. Brutus Lycios vincit 2: 69. apud urbem Philippios primo victor 2: 70. postea acie victus, manu familiaris interficitur *ibid.* morientis ætas 2: 72. Brutianæ partes 2: 74. Brutiana castra 2: 72, 76. Bruti & Cassii comparatio 2: 72.
 Buxentum coloni missi 1: 15.
 Byzantium 2: 15. à Mileis conditur *ibid.*

C

Cadere. cadet citius in mundo genus hominum 2: 66.
 Cæcilie familie claritudo 2: 11.
 Cæcilius comicus 1: 17.
 Cæcina 2: 112.
 cædes Gracchi & similia, vide *sub quoque locis*. cæsi hostes 2: 46.
 Cæditi L. virtus 2: 120.
 Cælum. cælo redditus Augustus 2: 124. cælestis vita & memoria 2: 24. vide anima. cæleste os 2: 64. cælestia præcepta 2: 94. cælestissimum os 2: 66. cælestissima opera 2: 104.
 * A 4

Cæpio

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Cæpio Cos. à Cimbris fufus 2: 12.
 Cæpionis cenforia feueritas 2: 10.
 Fannius Cæpio Augufto infidiat-
 tus 2: 91. Seruilius Cæpio 2: 1.
 Cæruleatus 2: 83.
 Cæfar C. Julius. *vide* Julius.
 Cæfar C. Strabo. *vide* Strabo.
 Cæfar C. Agrippæ filius. *vide* Cajus.
 Cæfar L. Agrippæ fil. *vide* Lucius.
 Cæfar L. avunculus Antonii 2: 67.
 ab Antonio proferiptus *ibid.*
 Cæfares 2: 109, 114.
 Cæfeti Flavius 2: 68.
 cætera. v. cetera.
 Cajus Cæfar ab Augufto adoptatus
 2: 96. virilem togam fumi 2: 99.
 in Syriam miffus 2: 101. cum
 rege Parthorum coit *ibid.* per
 infidias colloqui vulneratus 2:
 102. moritur *ibid.*
 Calabria 2: 25.
 calamitofis quis ullam deberi pu-
 tat gratiam? 2: 53.
 Calatia 2: 61.
 Calvus Cælius 2: 120.
 Cales deducta colonia 1: 14.
 Calidius 2: 36.
 Caliginem omnibus inducturus *ibid.*
 Calones 2: 82.
 Calpurnia fe interficit 2: 26, 88. Cal-
 purniæ uxoris Cæfaris fomni-
 um 2: 57.
 Calpurnius L. 2: 2.
 Calvinus. *vide* Domitius. v. Sextia.
 Calvus 2: 36.
 Calx. calce & arena perpolire 2: 22.
 Camelus, vel Camelius 2: 64.
 Campanæ coloniæ supplementum
 2: 81. Campanis data civitas 1:
 14. bellum in Campania ortum
 2: 75. ager Campanus dividitur
 2: 44.
 campus. in campum descendere, i. e.
 in comitia petendi honoris caufa 2:
 92. campo fubmota ambitio 2:
 126.
 candidatus confularis 1: 11. can-
 didati Cæfaris. i. e. qui à Cæfare
 commendantur 2: 124.
 candor iuftus 2: 116.
 Canidius 2: 85. ejus exitus 2: 87.
 Canina Claud. 1: 14.
 Caninefates fubafti 2: 105.
 Cninius Gall. 2: 100.
 Cannenfis pugna 1: 9.
 Canutius trib. pleb. 2: 64.
 capax fortunæ in quâ &c. 2: 93.
 recta difcendi 2: 29. capacia clari
 operis ingenia 1: 16. capaciffi-
 mus laboris & fidei 2: 127.
 capere belli fedem 2: 74. non ca-
 piebat terminum in gloria con-
 cupifcenda 2: 46.
 capellere temp. 2: 94.
 Capito, Vellei patruus, Agrippæ
 fubferibit in C. Caffium 2: 69.
 Capitolium occupant Brutus & Caf-
 lius 2: 58. Anton. liberos fuos
 obfides in Capit. mittit *ibid.*
 Capitolinus Jup. 2: 131.
 Cappadocia ftependiaria facta 2: 39.
 Caplum. capfo claufa animalia 1: 16.
 captare arbitria armorum, i. e. fibi
 fumere 2: 94. gloriam 2: 120.
 pro capto mediocritatis, i. e. pro
 modo virum 2: 104.
 Capua à Tufcis condita 1: 7. quot
 annis antequam à Romanis ca-
 peretur *ibid.* in formam præfe-
 cturæ redacta 2: 44. Capuam
 cepit Fulvius Flaccus 2: 8.
 caput fluminis 2: 105. imperii 2: 16.
 reip. 2: 99. Roma extulerat fu-
 per 2: 4. capite poenas dare *ibid.*
 Caranus feftus decimus ab Hercule
 1: 6. Macedoniæ regnum occu-
 pat *ibid.*
 Carbo folus toto anno conful 2: 24.
 tertium cos. 2: 26. C. Carbo con-
 fulis frater occiditur *ibid.* Carbo
 Papirius orator 2: 9. Carbo tri-
 bunus 2: 4. Carbo cos. à Cim-
 bris fufus 2: 12.
 carmen, carminum auctores 2: 36.
 princeps *ib.* fulgor 1: 5. dulce-
 cedo 1: 7.
 Carnuntum 2: 109.
 carpere aliquem 2: 31.
 Carfeoli colonia 1: 14.
 Carthago annos Lxv. ante Romam
 condita 1: 6. potentior facta ma-
 tre Tyro 2: 15. à Scipione deleta,
 cum ftectiffet annis DCLXV. 1: 12.
 prima extra Italiam colonia 1: 15.
 2: 15. ejus metu remoto, ad vitia
 defcitur 2: 1. Carthaginienfibus
 bellum illatum 1: 12.
 carere fufcipient 2: 45. invidia 2:
 40.
 Carvilius

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Carvilius Sp. 2: 128.
 carus Cæsari 2: 88. carissimus sibi spiritus 2: 123.
 Castilium 2: 61.
 Cassius C. M. Crassi quæstor servat exercitum 2: 46. conjuratus in Cæs. 2: 56. Anton. interimendum, Cæsariisque testamentum abolendum censebat 2: 58. Dolabellam Laodicea inclusum expugnat 2: 69. Rhodum capit *ibid.* pulsus & fugatus 2: 90. liberto cervicem præbet *ibid.* Cassianæ partes 2: 74. Cassii theatrum 1: 15. Cassius Longinus censor severus 2: 10. Cassius Parmensis occiditur 2: 87.
 castigatio mitis 2: 125. castigatus gravi poena 2: 119.
 castrum colonis occupatum 1: 14. castrorum præfectus 2: 112. tribunatus 2: 104.
 casus tanti viri 2: 19. rerum humanarum 2: 75.
 catenæ aureæ 2: 82. catenarum series 2: 120.
 Catilina conjurat 2: 34. urbe pulsus *ibid.* moritur 2: 35.
 Cato M. historicus 1: 17. ejus sententia de Nola & Capua condita 1: 7. diruenda Carthaginis auctor 1: 13. princeps familiæ Porciæ 2: 35. homo novus 2: 128. M. Cato Minor laudatur & describitur 2: 35. invehus est in conjurationem Catilinæ *ib.* senatus eum prosequitur domum *ib.* in Cyprum missus ingentem pecuniam refert 2: 45. in Africa oblatum imperium militare respuit 2: 54. ejus filii mors 2: 71. C. Cato M. Catonis nepos repetundarum damnatus 2: 8.
 Catti 2: 109.
 Catulus Q. Lutatius bello Cimbrico victor cum Mario 2: 12. interimit se 2: 22. Catulus Q. auctoritate & verecundia memorabilis 2: 32. princeps senatus 2: 43. fatali morte functus 2: 49.
 Catullus poetâ 2: 36.
 cavatus alveus, i. e. *cymba* 2: 107.
 Cauchorum nationes 2: 106.
 caudam trahere 2: 83.
 Caudini Samnites 2: 1.
 cavere. caveret diem Iduum 2: 57. cavente concordia publicæ, i. e. *consulente* 2: 48. cautum lege 2: 6. causa justissima 2: 15. melior 2: 49. causâ inescandæ multitudinis 2: 13. reip. 2: 104. honoris 2: 29.
 cedere gloriæ alterius 2: 44. alicui titulo imperii 2: 63. male cedebant bene cepta 2: 14, 18. cessit acies 2: 27. cessere victoriam, vel victoria 2: 85.
 celeberrimis sensibus scriptor 2: 9. virtutibus 2: 116. celebres feris nationibus Alpes, i. e. *frequenter habitata* 2: 90. celeberrimus dux 2: 10. juvenum 2: 78. fama 2: 99. celeberrima classis 2: 77. celeberrimum nomen Optimiani vini 2: 7. celebratio epuli 2: 56.
 celer sensu 2: 118. cogitatione 2: 73. celeritas bellandi 2: 41.
 celsitudo corporis 2: 94.
 centies sestertium 2: 48.
 censere. ad censendum cives revocati 2: 15. census senatorum 2: 129. ex censu dare militem 2: 111. Censorem implere, i. e. *auctoritate Censuri necessaria valere, aut muneri satisfacere* 2: 95. censoria nota 2: 68. censuræ asperæ exemplum 1: 10.
 Censorinus L. cōs. 1: 13. Censorini laus & mors 2: 102. domus 2: 14.
 Cerealia sacra 1: 4.
 certare cum 2: 69. certatum virtutibus 2: 26. sceleribus *ibid.* jurgiis 2: 33.
 Cervix. cervicem dare ad ictum 2: 66. præbere alicui 2: 6. cervices sustinendo imperio sufficient 2: 131.
 Cetera quietus 2: 119. sanctissimus 2: 46.
 Cethegus particeps conjurat. Catil. 2: 34. in carcere necatur *ibid.*
 Chalcis Athen. colonia 1: 4. Chalcidenses Cumas condiderunt *ibid.*
 Charops 1: 2. primus Archon decennialis 1: 8.
 Cherusci 2: 105.
 Chius ab Ionibus occupata 1: 4.
 Cicero

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Cicero M. eloquentium princeps
1: 17. homo novus 2: 34. con-
juratiōem Catilinariam discu-
tit *ibid.* ejus consulatu natus
Augustus 2: 36. lege Clodii in
exilium pellitur 2: 45. actione
Annii Milonis patriæ restitutus
2: 45. ejus domus à senatu resti-
tuta *ibid.* Pompejanas patres a-
mat 2: 62. ejus actiones in An-
tonium 2: 64. Bruto & Cassio
studet 2: 66. ab Antonio, Lepi-
do & Cæsare proscriptus *ibid.*
occisum deplorat Vellejus ma-
gnifico elogio *ibid.* circa eum
quæ ingenia eminentia floru-
runt 2: 36.
- cierre bellum 2: 54. rixam 1: 2.
ad pugnam 2: 6. cieri solet fo-
nus 1: 4.
- Ciliciam perdomuit Isauricus 2: 39.
- Cimbri Rhenum transcendunt 2: 8.
Romanis bellum inferunt, eosque
vincunt 2: 12. vincuntur à Ma-
rio *ib.* Cimbrica militia 2: 120.
- cinctus multitudine 2: 14.
- Cinna urbe pulsus 2: 20. ei consu-
latus abrogatur *ibid.* patriæ bel-
lum infert *ibid.* cum Cinna con-
fligitur 2: 21. urbem ingreditur
ibid. secundus ejus consulatus 2:
23. interimitur 2: 24. Cinnaræ
partes *ibid.*
- circa eum 1: 17. Lesbium 1: 2. ea
tempora 2: 92. centum annos
1: 7. anni circiter ducenti *ibid.*
- Circenses ludi 2: 27, 40.
- circulus arenæ finitus 1: 10.
- circumdare caput lacernâ 2: 70.
opera theatro 2: 48. circumdata
brachio togæ lacinia 2: 3. operi-
bus urbs 2: 4. exercitu 2: 12.
circumdatum ævum 1: 17. cir-
cumdati fluvio 2: 120. circum-
datæ ædibus porticus 1: 11. cir-
cumdata temporum claustris 1: 17.
- circumferre terrarum orbi pacis
bona 2: 92.
- circumfusus amplexibus 2: 123.
circumfusa legionibus pars ho-
stium 2: 112. oceano insula 1: 2.
circumfusæ equitum copiæ 2: 46.
- circumnavigare sinus 2: 106.
- circumscribere virgula 1: 10.
- circumventus iniquitate fortunæ 2:
119.
- circumvolare ordines 2: 27.
- cis Rhenum 2: 120. citerior ripa
2: 107. citerius processit 1: 17.
citra Alpes 2: 12.
- citro (ex) Gallici apparatus trium-
phi 2: 56.
- civis æqualis 2: 124. modestissimus
2: 29. quot jugera licuit civi ha-
bere? 2: 6. civilis misericordia
2: 7. dignitatis modus *ibid.* re-
ditus 2: 40. civilis sanguinis in-
itium in urbe 2: 3. civile bel-
lum Cæs. & Pomp. 2: 49. civiles
artes 2: 97. civitas libera domi-
naque gentium 2: 29. sine suf-
fragio data 1: 14. cum suffragio
data *ibid.* propagata *ibid.* civi-
tate donare 2: 16.
- clades exitiabilis 2: 112. Crassiani
exercitus 2: 82. accepta sub Varo
2: 122. sub Lollio 2: 97. circa
Tauromenium 2: 79. & Numan-
tiam 2: 4.
- clarus vita 2: 34. triumphus 2: 8.
clarum exemplum 2: 8. per-
quam clarum spectaculum 2:
101. clari nominis vir 2: 56.
claræ urbes 1: 4. clara ingenia
2: 9. clarioris gentis quam ani-
mi 2: 30. clariore excidio 2: 4.
clarissimus vir 2: 84. discipli-
næ 2: 5. Graji nominis 1: 61.
clarissima felicitas 2: 10. fami-
lia 2: 127. argumenta volunta-
tis 1: 15. clarissimum caput 2:
66. bellum 2: 78. certamen 1: 8.
ingenium 1: 5. claritudo fami-
liæ 2: 11. claritudine eminere
2: 130.
- classis Tyria 1: 2. Antoniana 2: 84.
celeberrima 2: 77. vexata tem-
pestate 2: 79. superata 2: 84.
classis cursus 1: 4. classe aggredi
2: 32. classe speciosissima fabri-
cata 2: 79. classibus explicatis
2: 79. productis 2: 85. classica
corona 2: 81. classicum certa-
men 2: 8. classicæ expeditiones
2: 121.
- Claudius App. Cæcus 1: 14. Clau-
dius Cæs. 1: 12. 2: 38. Marcellus
Claudius 2: 38. Claudius App.
adulter

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- adulter Julæ 2: 200. Claudius mons 2: 110.
 clausa muris Atheniensium ingenia 1: 18.
 claustra Peloponnesi Corinthus 1: 3.
 claustra temporum 1: 17.
 clavus angustus 2: 88.
 Clazomenæ conditæ 1: 4.
 clementia Cæsaris adversus victos 2: 55. clementiam præstare 2: 57. clementissima victoria 2: 86. clementer usus victoria 2: 56.
 Cleopatra. amor Antonii in eam crescit 2: 82. dux fugæ in prælio Act. 2: 85. aspidis morsu perit 2: 87.
 cliens infra servos 2: 83. clientelis paternis refertus ager, i. e. *clientibus* 2: 29.
 clivus Capitolinus 2: 3.
 Clodius P. ejus descriptio 2: 45. ejus lex in Catonem & Ciceronem *ibid.* à Milone jugulatur 2: 47.
 Clusium 2: 28.
 coalescere. coalescentibus reipub. membris 2: 90. coalescentis pacis conditiones 2: 48.
 Cocles 2: 6.
 Codrus rex Athen. 1: 2.
 Cœlius Historicus 2: 9, 36. M. Cœlius 2: 68. Calvus Cœlius 2: 120. Cœlius mons 2: 130.
 cœna excipere 2: 77. cœnam dare *ibid.*
 cœpit capeffere 2: 9. habere 2: 102. regnare 1: 14. unde cœperunt exempla 2: 3. in cœpto pari 2: 68. bene cœpta 2: 4.
 coërcere non parentem 2: 50. seditiosos 2: 125. coërcitio ambitus 2: 47.
 cogere. coëgit facere 2: 71. coactus erubescere &c. 2: 130. coactis militibus 2: 34.
 cogitata ejus 2: 13. cogitationum magnitudo 2: 41. nullam cogitationem petendi habebat 2: 17.
 cognatum 2: 130. cognatio 2: 3.
 cognomen ex virtute 1: 13. cognominem patriæ Salamina 1: 1.
 cohærens male concordia 2: 47.
 cohortes legionariæ 2: 5.
 coire in formam exercitus 2: 61.
 inter se, i. e. *congregari* 2: 101. coire cum aliquo *ibid.*
 colere numen 2: 107.
 Colchi 2: 40.
 collega officii 2: 77. consulatus 2: 56. collegium consulum 2: 8. tribunitiæ potestatis 2: 90.
 colligere. etiam hoc colligi potest 1: 9. collecto favore populi 2: 91.
 Collina porta 2: 27.
 collisa inter se reip. capita 2: 52.
 colloquium. per colloquia repulsus 2: 63.
 coloniæ variz deducæ 1: 14, 15. 2: 15. colonis occupare 1: 4.
 columbæ antecedentis volatus 1: 4.
 comes fugæ 2: 53. militiæ 2: 59. fortunæ 1: 9. 2: 102. comitem avi sui laudem trahet mundus 2: 66. comitari triumphum 2: 121. comitata est Cæsarem fortuna 2: 55. comitatus privatus 2: 40.
 comitia ordinata 2: 124.
 commeatus petitus 2: 11. commeatum (i. e. *licentiam*) acquiescendi petere 2: 99.
 commemorare ordinem actorum 1: 10. de regione 1: 3.
 commendare aliquem 2: 109, 124. sua alicui 2: 123. nomen memoriæ 2: 4. commendatur flos ætatis forma 2: 29. commendabilis novitate 2: 9.
 commentarii 2: 60.
 commercia epistolarum 2: 65.
 commigrare Athenas 1: 3.
 commilito belli 2: 59.
 commilitium 2: 29.
 committere se suffragiis 2: 49. fugæ fortunæque 2: 72. fidei alicujus, vel societati 2: 27. commissa proscripio. *oppon.* finita 2: 64. commillium prælium 2: 21. à se scelus 2: 100.
 commodare morituro manum 2: 70.
 commota urbs 2: 124.
 communio juris 1: 14.
 commutatio status publici 2: 35.
 comœdia vetus & nova 1: 16.
 compages corporis 2: 127.
 comparandum antiquis exemplum 2: 78. comparationem priorum viciit

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- vicit 1: 9. usque in comparationem euectus 2: 9.
- compelli ut 2: 41. compulsus ad 2: 50. sterilitate 1: 1.
- compescere armis furacem 2: 122.
- complecti decreto 2: 121. aliquem oblatione 2: 51. aliquid animo 2: 108. ingenio 2: 66. materno genere clarissimas familias 2: 127.
- componere domum 2: 14. bellum, i.e. describere 1: 5. tempora Iliaca, i.e. historiam eorum scribere 1: 3.
- pacem 2: 76. bellum 2: 25. compositis rebus 2: 24.
- compos victorie 2: 96.
- comprehendi ab 2: 6. comprehensa decretis 2: 62.
- comprimere bellum 2: 129. compressa fedicio 2: 126.
- comprobatum decreto 2: 62. à diis 1: 1.
- Compta 2: 68.
- conari. conandi sceleris consilia inire 2: 35. conata ejus 2: 43. conata exlequi 2: 29. conatu forte opus 2: 112.
- conciare ad arma 2: 74. conciebat frequentiam Italiae 2: 3.
- conciliare alicui principatum 2: 128. uxorem 2: 59. invidiam 2: 56.
- concio omnis adclamavit 2: 4.
- concipere, i.e. in animum inducere 2: 117. concipere voto 2: 89.
- concepta spes 2: 67. conceptum spe 2: 106.
- concludere se loco 2: 22.
- concordia ejus, i.e. societas 2: 65.
- concupiscere gloriam 2: 46.
- concurrere mutuis istibus 2: 27. cum aliquo acie 2: 70. concursus civitatis 2: 103.
- concutere aliquem terrore 2: 90.
- concussit eum fortuna 2: 79.
- magnis momentis provincias 2: 78. concussa motibus Græcia 1: 3. concussis viribus 2: 121.
- condere, i.e. urbibus inaedificare 1: 2.
- conditæ coloniz 1: 3. conditor Rom. nominis 2: 60.
- conditio mortalis 2: 2. conditionis miserrimæ 2: 23. conditiones pacis 2: 48. conditionibus finire bellum 2: 50.
- conducere xdes 2: 10.
- conferre animum & arma ad 2: 115. stipendium 2: 39. iracundiam in 2: 21. se Præneste 2: 26.
- confessio. ad certam confessionem imperii pacata Dalmatia 2: 90.
- confessionem extorquere 2: 39.
- confessione omnium princeps 2: 43. in confessione fuit 2: 85.
- conficere bellum 2: 3. exercitum 2: 51.
- confinium salutis exitiique 2: 124.
- confirmare acta 2: 44. vires ibid. animos 2: 120. Gallias ibid.
- confilare bellum 2: 55. exercitum 2: 74. mors confilata insidiis 2: 4.
- configere cum 2: 12.
- confluere ad 2: 72. confluentibus auxiliis ex 2: 55.
- confundere omnia 2: 125. confusio populi, i.e. confusio 2: 124.
- congruarii populum honorare 2: 129.
- congregi alicui, sc. pralio 2: 112.
- congregari in unum 1: 16.
- congruere professioni alicujus 2: 87.
- conjunctissimus sanguine 2: 41.
- conjurati 2: 35. conjurationis globus 2: 58.
- conquiri ad mortem 2: 22.
- conscendere alveum 2: 107.
- conscii facinoris 2: 91. conscientia facti 2: 62. conscientia flagitiorum mersus 2: 91. conscientia mortem accire 2: 38. conscientiz conveniens vox 2: 14.
- conscribere cohortes 2: 20.
- consecrans 2: 19.
- consensescere in angulo 2: 102.
- consentite sibi 2: 63. vir vita ac morte consentaneus ibid.
- consequi posteriores, i.e. aquare 2: 17. consecutus cognomen 2: 15. honores 2: 116. consecuta mala 2: 48.
- conservator reip. 2: 66. Rom. nominis 2: 60.
- consistere nusquam patitur 1: 16. non ibi consistunt exempla 2: 3. consistens ante aciem 2: 55.
- consobrinus, pro sobrinus 2: 3.
- consors, consocios 1: 10. consors imperii 2: 129. vitiorum 2: 74.
- consortio potestatis 2: 99.
- conspetus.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

conspicui, conspectu ejus 2: 104.
in conspectum venire 2: 63.
conspicata castra 2: 27. conspi-
cua virtus 2: 35.
constare, constabat inter omnes 2:
41. dum constaret concordia 2:
62. constitit ebore triumphii ap-
paratus 2: 56. constans ē parti-
bus Pompejanis 2: 73. constan-
tia pugnandi 2: 85.
constituere urbem 1: 1. nova por-
toria 2: 6. sibi modum 2: 125.
dignitatem alterius 2: 130. tem-
pus infidiarum 2: 118. in certa
sele, i. e. collocare 2: 32. consti-
tuit inferre bellum 2: 82. ex
constituto 2: 110.
consul quartum 1: 14. consularis
vindicta 2: 92. consulare fasti-
gium 2: 69.
consulere conscientia 2: 115. famae
ib. consilium publicum 1: 8. con-
siliū irritum 2: 63. consilii societas
2: 35. consilia scelestā 2: 76. scele-
rata 2: 130. perfida ac plena sub-
doli animi 2: 102. pernicioſa
2: 3. consiliarii cedis 2: 56. male
consulta 2: 88.
consummare belli effectus 2: 115.
consummari felicitate 2: 89. con-
summatio imaginis 2: 116. con-
summatum opus 2: 117.
consumere, consumpserunt Scipio-
nes Hispania 2: 90. consumptus
acie civis 2, 52. in apparatu
belli consulatus 2: 12.
contemptor pecuniae 2: 117.
contendere ultra 2: 32. contende-
bat exercitus esse dimittendos 2:
48. contentiones acres 1: 11. ci-
viles 2: 43.
contentus semetipſo duce 2: 72. re-
tinere titulum 2: 49. sustinuisse
hostes 2: 112.
continere, sc. in custodia 2: 129. in
pace exercitum 2: 125. non con-
tinebant, quin adjicerent 2: 104.
continenter silvā 2: 109.
contingere manum 2: 107. conti-
git fors Tyrrhenum 1: 2.
continuare praxuram alicui 2: 91.
continua rabies 2: 64. militia
2: 122. continuum biennium
2: 16. continui anni 2: 48. con-

tinuæ actiones 2: 64. continuati
honores 2: 12. continuatio bel-
lorum 2: 121.
contra ferre arma 2: 28.
contrahere militem 2: 79. classem
2: 42. contraxisse hoc sibi vide-
batur, quod 2: 45. contracta af-
finitas nuptiis 2: 44. in unum,
cujusque rei species 1: 14. rixa
ex occurſu 2: 47. contractum
facinore odium 2: 79. contractæ
emptonibus domus 2: 81. legio-
nes in castra 2: 113.
contraria expectata 2: 75.
Contrebia 2: 5.
contribuere novos cives in tribus,
i. e. distribuere 2: 20.
contumelia in Romanos graves 1:
12. contumeliosum bellum 2: 1.
contumeliosissime testatus est pa-
triam 1: 7.
convenire, convenientes ad eum 2:
99. convento prius Tiberio 2: 101.
convenit (i. e. licet) mirari eos
1: 3. conveniens in illam am-
plitudinem forma 2: 29. con-
venientior decori publico 1: 13.
convenientissima conscientia suæ
vox 2: 14.
convertere, converterat in se. (i. e.
sui admirationem.) terrarum or-
bem 2: 30. conversus Drusi ani-
mus 2: 14. conversum in præci-
pitia 2: 112. conversæ cohortes
sunt, i. e. terga vertunt 2: 112.
conversatio hominum 2: 102.
convictus, i. e. convivis 2: 33.
copia rerum abundantissima 2: 106.
copiam pugnandi facere 2: 112.
copiæ equitum 2: 46. copiarum
inops, i. e. annona 2: 111.
Coponius 2: 83.
copulatus sibi, i. e. adiunctus 2: 12.
Corfinium 2: 16, 50.
Corinthus, antea Ephyræ, ab Alete
conditur 1: 3. everſa 1: 13. per
M. Agrippam occupata 2: 84.
claustra Peloponnesi 1: 3. Corin-
thii Asiam in arma instigant 1:
12. Corinthia, sc. vasa. 1: 13.
Cornelia mater Gracchorum 2: 7.
Pompeii uxor 2: 53.
Cornelius, vide Lentulus, Sylla &c.
Cornificius legatus Cæsaris 2: 79.
cornu

INDEX RERUM ET VERBORUM.

cornu navium 2:85. exercitus 1:70.
corona classica 2:81. muralis, ob-
sidionalis 1:12. laurea 2:82.
coronam capiti imponere 2:59.
corpus rerum naturæ 2:66.
correcta virtute fortuna 2:79.
corripere arma 2:101. insignia
consularia 2:58.
corrumperere consilia 2:118. mu-
nus 2:52. militem 2:78. cor-
rupto animo 2:72.
Corvinus orator 2:36. Corvinus
Messalla. *vide* Messalla.
Coruncanus T. homo novus 2:
128.
Cosa, *five* Cosa (forte Compsa) 2:
16. Colam coloni missi 1:14.
Cossus cum filio laudati 2:116.
cothurnis succinctus 2:82.
Cotta judicandi munus inter sena-
tum & equites partitur 2:32.
Cotta 2:43, 112.
Cotys rex Thrac. 2:129.
Crassus L. orator 2:9. Crassus P.
orator 1:17. Crassus Mucianus
juris scientissimus interficitur 2:
4. Crassus M. bellum Servile
comprimit 2:30. Crasso Syria
decreta 2:46. bellum Parthicum
molitur *ibid.* à Parthis opprimi-
tur *ibid.*
Cratinus comicus 1:16.
creare seditionem 2:20.
crecere se colloquio 2:102. reli-
gioni templi 1:9. credenda af-
ferebantur 1:12.
Cremona colonia 1:14.
Creon primus Archon. Athen. 1:8.
crescere. crescebat exercitus 2:25.
odium inter 2:60. crevit urbs
1:7. crescente indies classe &
fama 2:79. incendio amoris 2:
82. crescentibus vitiis 2:112.
Cresphontes 1:2.
Creta in pop. R. potestatem redacta
2:34. libertate multata 2:38.
crimen. crimini est. 2:116. crimi-
na desidia 2:87. criminari ali-
quem apud 2:74. aliquid 2:11.
criminationes falsæ 2:77.
Crispinus Quinctius adulter Julæ
2:100.
Crispus. *vide* Marcius
crudelēs quæstiones 2:7.

cruentius bellum 2:71. cruentissi-
mus Rom. nomini dies 2:52.
cultello percussus 2:14.
cultus pastoralis 1:2. triumphan-
tium 2:40. triumphi 2:129.
cultus agris reddit 2:89.
Cumæ in Italia condita 1:4. Cu-
marum in Rom. fides *ib.* Cuma-
nos Osca mutavit vicinia *ibid.*
cuniculi miro opere fabricati 2:27.
cupere prava 2:6. cupidus impe-
randi 2:79. cupidior pecuniæ
quam *etc.* 2:92. cupidissimus
otii 1:7. potentia 2:29. cupito
interitu 2:45.
cura belli 2:97. curæ id fuit huic
ibid.
curia Hostilia 2:26.
Curio Cajus describitur 2:48. Cu-
rio dux Julianarum partium oc-
cisus 2:55.
Curius Manius cos. 1:14.
cursus classis 1:4. cursu tendere ad
2:70. cursum in Africam di-
rexit (i. e. *navigando*) 2:19.
custos imperii 2:104. ignium Ve-
sta 2:131. urbanæ securitatis
2:98. custodia libera 1:11. cu-
stodia ritus patrii 1:4. custodia
urbis 2:88. custodire oculis 2:
41. custoditum corpus 2:109.
Cymen condunt Æoliis 1:4.
Cyprus devicta 2:38.
Cyzicum Milesiorum colonia 2:15.
obsidione liberatur 2:33.

D

Dalmatas subigit Tib. Cæsar. 2:39.
Dalmatia rebellis iterum subigi-
tur 2:90. arma corripit 2:110.
Damasippus prætor clarissimos vi-
ros trucidat 2:26.
damnatus repetundarum 2:8. ju-
dicio publico 2:7.
Danubius 2:110.
dare leges 2:125. experimenta vir-
tutis 2:116. electionem 2:72.
datus adoptivus in 2:8. data ci-
vitas 1:14. facultas 2:107. oc-
casio 2:119.
debellatum apud 2:84.
debere alicui 2:21. omnia sibi de-
bet 2:34.
decedere

INDEX RERUM ET VERBORUM.

decedere, i.e. *mori* 2: 4, 102. decedere provinciis 2: 23. patria 1: 1. ex Asia 2: 4.
 deceptus fraude 2: 82.
 decernere provincias alicui 2: 73.
 bellum 2: 18. decrevit petere 2: 50. decretus ei triumphus 2: 62. decreta patrare 2: 110.
 decertare praelio 2: 12.
 Decius, Decimus. *vide* Mus, Brutus. &c.
 decurrere clivo 2: 3.
 decus publicum 1: 13.
 dedere. dederetur hostibus 2: 1. deditio 2: 119.
 dedicatum Martis templum 2: 120.
 deducere colonias 1: 2. genus ab aliquo 2: 41. ad turpissima deduxit fœdera 1: 1.
 deerratum recto 2: 3.
 deesse. defuit terra ad victoriam 2: 53. ad sepulturam *ibid.*
 defendere salutem alicujus 2: 66. se munitione 2: 112.
 deferre summam imperii alicui 2: 49. detulit statuas ex 1: 11. deferendus illi honor 2: 122. delatus ei consulatus 2: 47.
 deficere. deficiat materia laudantium 2: 101. defectus consilio 2: 120. fructu amicitiae 2: 116. materia *ibid.*
 deflectere se huc atque illuc 2: 21.
 deflere temporis fortunam 2: 67. deflenda summa calamitatis 2: 119.
 defluentia Socratico ore ingenia 1: 16.
 deformitas corporis 2: 69.
 degere vitam gloriose 2: 3.
 dejicere saxo 2: 24.
 Deillius 2: 84.
 deinde post 2: 23.
 delectus habitus 2: 111.
 delegata ei cura 2: 97.
 delere urbem 2: 4. deletis copiis 1: 9.
 Delmatia. *vide* Dalmatia.
 Delus 1: 4.
 demerendis hominibus genitus 2: 102.
 denotari (i.e. *cognosci*) non poterat facies 2: 70.
 denunciare alicui 2: 80. denunciatio quietis, i.e. *somnium* 2: 70.
 deponere arma 2: 16. odium 1: 2.

deposita vestis 1: 2.
 deprecari pro se 2: 86.
 deprehensa vanitas est 2: 60.
 depudet 2: 73.
 Dertona 1: 15.
 descendere ad 2: 120. in 2: 92. descendens montem 2: 25. equo 2: 55.
 desecrere à disciplina 2: 81. à bonis 2: 2. à virtute 2: 1. à nobis 2: 109. à societate 2: 100.
 descripta publicis litteris pecunia, i.e. *consignata* 2: 37. descriptum in recessus maris praesidium, i.e. *distributum* 2: 32.
 deserere fuga 2: 61. desertus ab exercitu 2: 26. à fortuna 2: 80.
 deserturus imperatorem 2: 55.
 desertor 2: 85.
 deses 2: 105. desidia crimen 2: 87.
 desiderare aliquem 2: 52. desiderari ab 2: 114.
 designare consulem 2: 58.
 desistere incepto 1: 10.
 Desitiates 2: 115.
 desperata victoria 2: 85. desperatis rebus 2: 27. desperatio 2: 5.
 despicere in domum 2: 14.
 despondere aliquam alicui 2: 79.
 desponsa ei 2: 65.
 destinare aliquid alicui 2: 131. destinari alicui 2: 124. destinatus ei 2: 85. destinatus bello 1: 12.
 destinatum iter 2: 82.
 destituere contra alicujus 2: 42.
 destituit eos fortuna 2: 69. destitui dignitate 2: 129. destitutus spe 1: 9. virtute 2: 120.
 deterius proposito 2: 5.
 detestabilia fœdera 2: 1.
 detracto capite 2: 85.
 devorato vivo igni 2: 88.
 Dialis flamen 2: 22, 43.
 dextra Ponti incolere 2: 40.
 Dianæ sacra regio circa Capuam 2: 25. agros ei addicit Sylla *ibid.*
 dicere jus 2: 118. diem alicui 2: 24. non sine cura dicendus 2: 18.
 Dictatoria animadversio 2: 68.
 Didius T. 2: 16.
 Dido Elissa Tyria 1: 6.
 dies. in diem, i.e. *in dies* 2: 72.
 dies maximi discriminis 2: 85.
 cruentissimus nomini Rom. 2: 52.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

52. ultimus 2: 27.
differre. quantum differt Cato 1: 7.
diffusile ventus classem, i. e. *diffi-*
pavit 2: 79. extra dilationes po-
situs *ibid.* sine dilatione 2: 50.
difficilis locus 2: 116. difficultas
itinerum 2: 54. locorum 2: 115.
annonæ 2: 94.
diffusa pax per 2: 126. diffusum
late bellum 2: 32. diffusæ pro-
vinciæ 2: 90.
digestio annorum, i. e. *computatio* 2:
53.
dignus memoria 1: 16. digne ex-
primi 2: 89. deslere 2: 67. di-
gnitatem constituere, augere 2:
130. dignatio partium, i. e. *di-*
gnitas 2: 52. dignatio, sc. *pra-*
tura 2: 59. dignatione obruere
2: 69.
digredi ab aliquo 2: 123. digressus
e castris 2: 76. digressus Nero-
nis, i. e. *discessio* 2: 76.
Dii boni 2: 106. immortales 2: 52.
dijudicatæ ferro discordiæ 2: 3.
dilatio. *vide* differre.
diligere valide 2: 98.
diligens ejus 1: 6. diligentissimus
custos 2: 98.
dimicare in mortem, i. e. *sine spe*
victoria 2: 85. de summa rerum
2: 68.
dimittere uxorem 2: 41. exerci-
tum 2: 113.
Diphilus comicus 1: 16.
dirum exemplum 2: 119. omen
2: 46.
dirigere aciem 2: 112. invidiam
rerum ad personas 2: 30. facta
ad consilia 2: 8. directus cursus
1: 4. directa acie 2: 47.
dirimere. dirimente fortuna omnia
2: 47. dirempti gradibus, i. e. *di-*
stincti 2: 36.
diripere urbes 2: 31.
diruta urbs 1: 12.
discerni armis, i. e. *dijudicari* 2: 118.
discingi 2: 41.
disciplina convenientissima 1: 6.
militaris 2: 114. liberalis 2: 59.
discors patris 2: 37. discordante à
se fortuna 2: 53.
discrepans auctorum opinionibus
1: 7. à more 2: 12.
discrimen pœnæ, *vel* judicii 2: 21.
ultimum 2: 8. summum 2: 27.
discutere (i. e. *rumpere*) conditiones
pacis 2: 48. discussa seditio 2: 81.
discussum bellum 2: 75. discu-
tiens gladiis comitia 2: 12.
disjicere cogitationem 1: 10. dis-
jecta domus 2: 45.
dispersi exercitus 2: 21.
disponere exercitus 2: 120. dispo-
sita hyberna 2: 111. dispositis in
id ipsum 2: 27.
dispungere otio intervalla negotio-
rum 1: 13.
dissidere in consiliis 2: 80. dissen-
siones plebis accensæ 2: 121.
dissimilis fortunæ habitus 2: 41.
vitæ potentia 2: 80.
dissuadere legem 2: 31.
distinctus ab Homeri ætate, i. e.
distans 1: 7.
distractus tempestate à suis 1: 1.
distractissimus mole onerum 2:
114.
ditioni (i. e. *potestati*) ejus permi-
sit regnum 2: 37.
diverſa præsentibus 2: 75. diver-
sissimus animus 2: 25. ex di-
verso stans 2: 101.
dividere agros plebi 2: 44. divisa
à continente insula 1: 2. anno-
rum spatio ætas 1: 16. tempo-
ribus cujusque rei species 1: 14.
divisis partibus, i. e. *diversis locis*
2: 95.
Divus Augustus 2: 124. *vide* Au-
gustus.
documentum (i. e. *indiciu*) tanti
mox evasuri viri 2: 42.
Dolabella accusatur à Cæsare 2: 43.
Dolabellæ factum memorabile
2: 58. ejus postea furor erupit
2: 60. C. Trebonium occidit 2:
69. eum ad mortem adigit C.
Cassius *ibid.* Dolabella laudatur
2: 125.
dolere ex aliquo 2: 130. dolenda *ib.*
domare bello 2: 108. domari gladiis
2: 117. domitor Germaniæ 2: 97.
domi bellicque fortissimus 2: 27.
domestica res 1: 7. domestici
sanguinis gloria 2: 16. domestici
2: 114.
domicilium animi corpus 2: 69.
dominari

INDEX RERUM ET VERBORUM.

dominari. dominante Cinna 2: 23.
domina gentium civitas 2: 29.
dominium rerum 2: 80. domi-
natio nefanda 2: 60. domina-
tionis vim experta 2: 68.
Domitius Cn. Arvernos vincit 2:
10. ejus laus *ibid.* Cn. Domi-
tius trib. pl. legem fert de sa-
terdotibus creandis 2: 12. Do-
mitius trucidatur à Damasippo
2: 26. Cn. Domitius pater L.
Domitii, avus Cn. Domitii, di-
greditur è Brütianis castris 2: 72.
Antonio se jungit 2: 79. inde
transit ad Casarem 2: 84. Cal-
vinus Domitius 2: 78. Domitiae
familiae felicitas 2: 11.
donare aliquem incolumitate, fa-
cerdotio &c. 2: 100. honoribus
2: 115. civitate 2: 16. donatus
corona 1: 12. triumphalibus or-
namentis 2: 115. à te 2: 104.
Dorso Fab. 1: 14.
dos & invitamentum sceleris 2:
67. dotes belli & togæ 1: 12.
Drusus M. Livius pro senatu mul-
ta molitur 2: 13. remp. pertur-
bat, & occiditur 2: 14. ejus vox
ad circumstantes *ibid.* ad archi-
tectum *ibid.* mors ejus bellum
excitavit Italicum 2: 15. Dru-
sus Livius Claudianus, Juliae Au-
gustae pater, se ipse interimit 2:
71. Drusus Claudius cum Tibe-
rio in Rhæto &c. missus 2: 95.
mors ejus & elogium 2: 97.
Drusus seditionem militum com-
primit 2: 125. Drusus Libo 2:
129: 150.
dubia spes 2: 71. fortuna 2: 97.
fides 1: 9. 2: 64. dubium se medi-
umque partibus præstitit 2: 21.
dubio Marte 2: 55. dubii casus 2:
75. dubiis rebus 2: 112.
ducere contra remp. 2: 125. exer-
citur in 2: 109. hæc terribilio-
ra duceret, i. e. existimaret 2: 49.
duci in vincula 2: 7. ductus eo
erat ut 2: 102. in triumpho 2:
65. ductu auspiciisque ejus 2:
39: 79.
dulces facietæ 1: 17. dulcedo mol-
lissima carminum 1: 7. pacis 2:
117. morum 2: 97.

duodesexagesimus 2: 53. duodevi-
cesimus 2: 7.
duplex animus 2: 25. duplicare
vires 2: 77.
durare exercitum patientia 2: 78.
duravit ei odium in tantum 2:
79. illis in longum pugnandi
constantia 2: 85.
dux partium 2: 55. latronum 2: 1.
consiliis 2: 18. bello peritissi-
mus 2: 29. duces acerrimi 2: 110.
recuperandi imperii 1: 2. du-
cum maximus 2: 99.
dynastæ 2: 51.
Dyrrhachium 2: 49. castris Pom-
peji tenetur 2: 51.

E

Ebur. ex ebore apparatus trium-
phi 2: 56.
ecquando 2: 14.
editum opus belli civilis 2: 9. edi-
to ædilitatis munere 2: 93. edi-
tis certaminibus 2: 21. experi-
mentis virtutis 2: 94. speciosis
rebus 2: 76.
educatum apud vitricum 2: 59.
educere hibernis exercitum 2: 115.
efferre ad principale fastigium 2:
128. in tantum eum extulit 2:
90. elarum corpus 2: 4.
efficere. magnum modum legio-
num effecerat 2: 73. tantum ef-
fecit pudor 2: 5. effecit ut 2: 12.
ne 2: 34. effectus belli 2: 115.
efficacissimum ad 1: 8.
effossum lumen 2: 52.
effundere se obviam alicui 2: 112.
effudit vocem 2: 14. se in Asi-
am 1: 4. effusa immanis vis
gentium 2: 12. civitas obviam
2: 45. effuso cerebro expiravit
2: 7. effusissimus munificentiae 2:
41. effusissimus sinus 2: 43.
egere stylo 2: 43.
Eggii L. clarum exemplum 2: 119.
Egnatius Rufus conspirat in Au-
gustum 2: 91. mors ejus *ibid.*
Egnatianum scelus 2: 93. Ma-
rius Egnatius 2: 16.
egredi regni finibus 2: 129. in ri-
pam 2: 107. egressus urbe 2: 17.
fortunam hominis 2: 40.
* B elabj

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- elabi urbe 2: 41.
 elanguescere 2: 117.
 electio, fortuna electionem non da-
 ret 2: 72.
 Electra 1: 1.
 elegans auctor & admirator 1: 13.
 nemo elegantius dispunxit &c.
ibid.
 elephanthorum certamen 2: 56.
 elicite gaudio lachrymæ 2: 104.
 elise fauces 2: 4.
 Elisa Tyria. *vide* Dido.
 eloqui opera in partibus, i. e. *per*
partes 2: 126. eloquens vir 2:
 48. eloquentia prosa 1: 17. elo-
 quentia medius 2: 19. florere 1:
 18. eloquium 2: 68.
 elucere. moderatio ejus elucet at-
 que eminet 2: 122. clucebat per
 id quantus &c. 2: 94.
 emendatæ leges utiliter 2: 89.
 emerere 2: 66. emeritus trium-
 phus 2: 47.
 emergere in fastigium 2: 65. è ter-
 ra foramine 2: 27.
 emicare. qua cor emicat 2: 70. e-
 micans multo igne 2: 125.
 eminere dignitate 2: 127. claritu-
 dine 2: 130. virtute 2: 26. sine
 periculo 2: 49. eminet modera-
 tio ejus 2: 122. eminens fastigi-
 um 2: 109. fortuna 1: 9. prin-
 cept 2: 124. dictu res 2: 114.
 eminentes viri 2: 127. eminentia
 cuiusque operis 2: 17. inge-
 nia 2: 36. naribus eminentibus
 2: 19. eminentissimus vir 2: 2.
 civium post unum 2: 99. seculi
 sui, doctoribus belli &c. 1: 12. emi-
 nentissima ingenia 1: 16. mater
 2: 130. genere, forma, probitate
 2: 75. eminentissimæ simplicita-
 tis vir 2: 76. eminentissimi du-
 ces 2: 17. cives 2: 71. eminens-
 sissima capita imperiorum 2:
 101.
 emissæ oraculo vox 1: 10. emissæ
 rii factionis 2: 18.
 emationibus contraxit domus 2: 81.
 emolumentum victoriæ 2: 105. pa-
 trati belli 2: 114.
 enervatus amore animus 2: 86.
 eniti, i. e. *parere* 2: 95. eniti ad
 honores 2: 127.
 Ephesus condita 1: 4.
 Ephyra, *vel* Ephyre 1: 1. Coria-
 thus olim dicta 1: 3.
 Epirus 1: 1.
 Epistolæ funestæ 2: 117. epistola-
 rum commercia 2: 65.
 Eporedia colonia 1: 15.
 epulari apud aliquem 2: 101. epuli
 celebratio 2: 56.
 equas. equo descendere 2: 55. ve-
 gus 2: 114. equestris acies 2:
 112. militia 2: 111. ordo 2: 77.
 familia 2: 59. statua 2: 61. eque-
 stri loco natus 2: 128. equestri
 genere 2: 88.
 erectum ejus caput 2: 19.
 Eretria Atheniens. colonia 1: 4.
 erubescenda 2: 130.
 erudire indolem disciplinis 2: 59.
 eruere. eruit funditus Corinthum
 1: 15. eruta Carthago 1: 38.
 erumpere. erupit scelus 2: 93. vo-
 luntas 2: 62. tempestas in domo
 Aug. 2: 100. furor ad 2: 60. in
 ultimum gladiorum impunitas
 2: 125. vis forensis sub Tullio
 1: 17. eruperat pars in Macedo-
 niam 2: 110. erumpens animo
 indignatio 2: 66. eruptionibus
 pugnatum 2: 47.
 Erythra condita 1: 4.
 Eryxias ultimus Archon decenna-
 lis 1: 8.
 esse in fine 2: 33. esse alicui terro-
 ri, venerationi 2: 41. honori,
 usui 2: 95. crimini 2: 110.
 et gladiis quoque 2: 12.
 Etosca *urbs* Hisp. 2: 30.
 Etrusci 1: 8.
 evadere. vires eorum evasimus 2:
 111. quantus evasurus esset 2:
 94. documentum tanti mox e-
 vasuri viri 2: 42.
 evagandi latissime sibi viam facere
 2: 3.
 Eubœa 1: 4.
 evehere. eveherat eum usque in 2:
 9, 90. evectus animo super 2:
 130. in fastigium 2: 56, 116.
 evecti in id, supra quod &c. 2:
 53.
 eventus rerum felix 2: 25, 46.
 everſu funditus 2: 115.
 evitare tela 2: 89.

Eumenes

INDEX RERUM ET VERBORUM.

Eumenes rex 1: 9.
 evocatus 1: 70.
 Euphrates 2: 46, 101.
 Eupolis comicus 1: 16.
 Euripides tragicus 1: 16.
 evulgare consilia 2: 102.
 exactæ operæ 2: 111.
 exaggerare juventam ejus honoribus 2: 129.
 exardescere, exarsit bellum civile 2: 49. exars'erunt initia belli 2: 48.
 exalceari 2: 41.
 excedere natura sua 2: 68. Sicilia 2: 80. ad deos 1: 2. excessus ejus ex Italia 1: 15. excedere modum laborum 2: 122. fidem humanam 2: 51. formam 1: 16. excessit in hoc ira principis, ut 2: 68.
 excellens vir 2: 92. triumphus 1: 11. virtus 2: 116. excellens corpore 2: 107. forma 2: 29. specie 2: 7. excellentissimus forma 2: 41.
 excelssissimus juvenis 2: 101. dux 2: 114. vir 2: 22. excelssissima victoria 2: 96. excelssimum florumit 1: 6.
 excidere urbem 1: 12. excisus exercitus 2: 120. excisa Numantia 2: 5. silva 2: 27. gens 2: 12. excisi terrores reip. 2: 4. agri 2: 115.
 excipere venientem 2: 53. aliquem superbe 2: 60. cœna 2: 77. favore 2: 89. excepit Cæsarem bellum Hisp. 2: 55. bellum à Maris exceptum 2: 15.
 excire veteranos 2: 61. excita sedibus suis gens 2: 108.
 excitare bellum 2: 15. vim odoris 2: 22.
 exclusi ab 1: 2. paternis opibus liberi 2: 28.
 ex consulatu, statim post 2: 33.
 execrari. factum execrabitur 2: 66.
 execratio populi 2: 79. civium 2: 67.
 exemplum gravissimum 2: 78. naturale, i. e. paternum 2: 128. clarum 2: 119. singulare clementiæ 2: 100. hominis grati 2: 71. proseriptionis 2: 28. exempli Sullani malum 2: 66. ejusdem

tribunatus 2: 6. exempli sui tenax 2: 84. paterni avitque successor 2: 119. exemplo perniciosum 2: 125. in omnia virtutum exempla generis 2: 113. exemplum prodere 2: 119. exemplum antiquis comparandam 2: 78. exempla non consistunt unde cœperunt 2: 3.
 exequi, in exequendo vir 2: 24.
 executus fortiter 2: 24. executor acerrimus 2: 45.
 exercere exercitum bellis 2: 109. animum disciplinis 1: 13. corpus periculis *ibid.* vim consulationis in 2: 47. inimicitias cum aliquo 2: 45. odium in 1: 1. exercitare corporis animique virtutem 1: 8. exercitatio animorum 2: 110. exercitationes navales 2: 79. exercitia perpetua 2: 109. exercitus magnificentissimus 2: 120.
 exhaustus bello exercitus 2: 21.
 exigere, exigit res vigiliam 2: 88. causa moram 2: 117. viri magnitudo voluminum instar 2: 29.
 eximius innoxentia 2: 39. virtute 2: 18. eximia fides 1: 4. severitas 1: 35.
 exire, quia vivus exierat, i. e. effugerat 2: 81. exitus vite mortifque 2: 7. partium Bruti 2: 72.
 exitiabilis fames 2: 112. clades *ibid.* eventus 2: 21. societas reip. 2: 44. exitiabiles homines 2: 12. leges 2: 18.
 exitialis tempestas 2: 72. spiritus 2: 22.
 exoletus histrio 2: 28.
 exorabilis in offensis 2: 29.
 expectato maturius 2: 123. expectatis contraria 2: 75.
 expeditiones æstivæ 2: 114. classici 2: 121.
 experiri molem belli 2: 95. aliquem 2: 128. animum alicujus 2: 87. experta virtus 2: 4. experti vim 2: 68. experientia belli 2: 78. experientia suavissima res 2: 114. experimenta virtutis 2: 94. experimentis testatum 2: 116.
 * B 2

explere

INDEX RERUM ET VERBORUM.

explere censum senatorium 2: 129.
 explebat numerus amplius &c.
 2: 110. expleto labore 2: 23.
 explicatis classibus 2: 79.
 exploratores 2: 112. exploratissima
 victoria 2: 84.
 exponere iustis voluminibus 2: 119.
 pericula 2: 35. mandata 1: 10.
 exposita in terra legionis 2: 79.
 expositulare. expositulante consensu
 populi 2: 77.
 exprimere verbis 2: 67. expressa
 similitudo 1: 11.
 expulsi civitate 2: 15.
 execratio *vide* execr.
 exsequi *vide* exequi.
 exsolvere penas 2: 88.
 exsomnia 2: 88. exsomnia animo
 2: 127.
 expect. *vide* expect. exst. v. ext.
 exsu. v. exu.
 extendere. extendebat civitatem
 usque ad 2: 6. extenta cervix
 2: 70. extantum vitæ spatium
 1: 11.
 extare. extitit victor 1: 8. auctor
 2: 68.
 extinguere incendia 2: 91. ante-
 quam exstingueretur Pompejus
 2: 54.
 extorquere aliquid alicui 2: 69.
 extra dilationes positus 2: 79.
 extractus arundineti 2: 19.
 extraordinaria imperia 2: 30.
 extremus orbis terminus 1: 2.
 extruere opera 2: 130. templum
 extructum 2: 81.
 exturbare aliquem urbe 2: 19.
 exuere vestem 2: 43. aliquem ca-
 stris 1: 9. exutus navibus 2: 79.
 copiis 2: 37.
 exultatio nova quæ salutationis 2: 104.
 exusta ædificia 2: 115.

F

Fabius Maximus 1: 10. Fabius
 Dorso 1: 14. Fabius Q. cos. *ibid.*
 Fabius P. Æmilii nepos Allo-
 broges vincit 2: 10. Allobrogicus
 distus 2: 39. Fabii Æmiliani di-
 sciplina militaris 2: 5.
 Fabrateria colonia 1: 15.
 fabricata classe 2: 79. fabricati miro
 opere cuniculi 2: 47.

facere templa, porticus 2: 81. thea-
 trum 1: 15. provinciam 2: 38.
 ludos alicui 1: 8. deum 2: 126.
 exercitum 2: 109. initium 2:
 43. suspectum 2: 35. testamen-
 ta 2: 5. viam incrementis 2: 51.
 emolumentum victoriæ 2: 105.
 monumentum victoriæ 2: 40.
 otio locum 2: 105. sui juris 2: 69.
 gratis 2: 48. factus pontifex 2:
 3. desertor 2: 85. facta affinitas
 inter 2: 65. factum initium 1:
 14. factum memorabile 2: 86.
 præclarum 2: 92. nobilissimum
 2: 26. facti severitas 2: 5. in-
 vidia 2: 47. conscientia 2: 62. fa-
 ctio salutare reip. 2: 47.
 factiæ Latini leporis 1: 17.
 facillimus in accipienda satisfacti-
 one 2: 29.
 facinus præclarum 2: 120. atrocif-
 simum 2: 46. facinore oppres-
 sus 1: 1.
 facundus malo publico 2: 48.
 fallere. sefellit eos quinquennium,
i.e. eorum curam præterit 2: 53.
 fama tanti nominis 2: 94. ut fama
 loquitur 2: 93.
 familia *pro gente* 2: 11. familia in-
 signis honoribus 2: 127. in fa-
 miliam ejus datus 2: 8. in fami-
 lia retinere 1: 10. familiaris suus
 2: 70.
 Fannius. *vide* Cæpio.
 Fannius C. Orator 1: 17. 2: 9.
 falces corripere 2: 58. submittere
 alicui 2: 99.
 fastidire aliquem 2: 7, 15.
 fastigium terrarum orbis amplissi-
 mum 2: 131. summum 2: 30.
 altissimum paternumque 2: 116.
 consulare 2: 69. principale 1:
 11. 2: 128. timendum 2: 109.
 fastigium ejus extulit fortuna 2:
 40.
 fata salutaria reip. 2: 60. fata po-
 scerent 2: 123. fata vincunt cu-
 ram *ibid.* fatorum iniquitas 2:
 97. vis ineluctabilis 2: 57. fata-
 lis mors, *i.e. naturalis* 2: 4. fa-
 tali morte fungi 2: 49. fatalis
 victoriæ locus 2: 52.
 fatigare. fatigent scriptorem gesta
 2: 89. fatigaverat Romanos Cre-
 ra

INDEX RERUM ET VERBORUM.

ta 2: 34. fatigata fortuna 2: 69.
 Faventia 2: 23.
 favere partibus 2: 26. favor parti-
 um ingens 2: 54. favorabilem
 fecit triumphum 2: 34. red tum
 2: 40.
 favore exceptus 2: 89.
 Favonius pratorius 2: 53.
 fax belli, i. e. concitator 2: 25. fa-
 cem subiecit bello 2: 48.
 Feciales 2: 1.
 felix eventus 2: 46. malo suo 1:
 6. eventus 2: 112. felicitis uteri
 2: 93. felicitus respondere spei
 2: 103. directa acie feliciter fun-
 ctus 2: 95. felicissimus status 2:
 91. felicissima victoria 2: 46.
 felicitas imperii 1: 1. felicitas
 numero artata 2: 10. felicitate
 consummari 2: 89.
 femina similior deis quam homi-
 nibus 2: 130. virilis animi 1: 1.
 felicitis uteri 2: 93. ultra femi-
 nam fluens molliis 2: 88.
 ferox juvenis 2: 114. animo 2:
 108. ferocior justo 2: 49. Ger-
 mana feritate 2: 106. ferocissi-
 ma gentes 2: 98. ferocia ingenio-
 rum 2: 115.
 ferre opem 2: 74. arma contra 2:
 87. pretium sui consilii 2: 125.
 graviter 2: 102. legem ad popu-
 lum 2: 18. injuriam dissimu-
 lando 2: 6a. ferunt in diversas
 agrorum partes 2: 27. ferebat se
 regis stirpis, i. e. simulabat &c.
 1: 11. ferendi suffragii jus 1: 14.
 ferri circa 2: 27.
 ferrum strictum 2: 125. ferro in-
 terimere 2: 85. dijudicare 2: 3.
 ferus. feræ nationes 2: 90. provin-
 ciz *ibid.* feritas hostilis 2: 119.
 feritate truces 2: 95.
 festinare. festinans in Italiam 2: 43.
 festinans pervenire 2: 59. festi-
 natio princeps 1: 16. festination-
 nem itineris morata Massilia 2:
 50. festinanter 2: 123.
 fetialis 2: 1.
 fictæ litium series 2: 118.
 fides Attica 2: 23. dubia 1: 9. exi-
 mia in 1: 4. singularis in 2: 6.
 sincera 2: 23. in forum revoca-
 ta 2: 126. fides promissæ bre-

vitatis 2: 56. fidei capacissimus
 2: 127. violatio 2: 1. fidei ali-
 cujus se committere 1: 9. fidem
 mereri 2: 104. dare 2: 58. exce-
 dere 2: 56. præstare alicui 2: 16.
 mutare 2: 53. super fidem hu-
 manam effectus 2: 41. fide melior
 &c. 2: 50. fidus partibus 2: 63.
 vir fidelis 2: 118. fidelissimus
 Romanis 1: 9. in reconcilianda
 gratia 2: 29. partium 2: 53.
 Fidentia 2: 28.
 fiducia virium 2: 112. victoriæ 2:
 113. militum armavit Cæsarem
 2: 49. fiduciam reponere in ali-
 quo 2: 113.
 filiorum impietas erga proscriptos
 parentes 2: 67.
 Fimbria C. Flavius Val. Flaccum in-
 terimit 2: 24. interimit se 2: 24.
 finis, i. e. mors 2: 123. finis impe-
 rii 2: 27. ambitus 2: 47. vin-
 cendi & vivendi 2: 27. Italiz 2:
 109. finem militiæ dare 2: 125.
 finem & terminum non reperire
 2: 41. ad finem victoriæ 2: 17.
 hunc finem habuit vitæ 2: 14.
 sine libertatis multata Creta 2:
 38. sine fine respectans 2: 107.
 fines medii Germaniz 2: 105.
 finire honores, i. e. deponere 2: 33.
 vitam immatura morte 2: 3. quic-
 quid finitur meridiano, i. e. com-
 prehenditur 2: 126. finita pro-
 scriptio 2: 64. militia 2: 111. fi-
 nito bello 2: 17. arenæ circulo
 1: 10. finitimi 2: 109.
 firmare pace 2: 123. urbem præ-
 fidiis 2: 26. firmatus experien-
 tia animus 2: 110. firmus pro-
 posito 2: 62. firmus exercitus 2:
 29. firmior causa 2: 49. firmis-
 simi remiges 2: 84.
 Firmium urbs Picen. 1: 14.
 Flaccus. vide Pomponius, Fulvius,
 Valerius.
 flagrare. flagravat pectus abstruso
 incendio 2: 130. flagrantior fax
 2: 48.
 Ramon. vide Dialis.
 Flavius. vide Cæsetius, Fimbria.
 flexum agmen ad 2: 40.
 florere sine invidia 2: 49. favore
 publico 2: 92. floruit Homerus
 1: 5.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- 1: 5. gentium fortuna 2: 11. urbs eloquentia 1: 18. operibus *ibid.* florere ingenia 1: 16. florentissimus ingenio 2: 2.
 Floralium ludorum initium 1: 14.
 Florus Julius 2: 129.
 flos ætatis 2: 29.
 fluere otio & molliis 2: 88. fluens resp. i.e. *interitura* 2: 16.
 fœda dictu tempestas 2: 100.
 fœdus ictum 2: 2. pacis 2: 77. fœdera turpia ac detestabilia 2: 1.
 Fonteius 2: 15.
 forma excellens 2: 29. forma propositi operis 2: 66. resp. 2: 89. provincie 2: 97. præfecturæ 2: 44. iusti exercitus 2: 61. principatus 2: 129. formam reddere operi 2: 49. formula provincie 2: 38.
 Formiani in civitatem recepti 1: 14.
 Forum Augusti titulis prænitens 2: 39.
 fortis manu 2: 118. forte conatu 2: 112.
 fortuna varia atque atrox 2: 16. publica 2: 86. anceps 2: 79. invidiosa 2: 60. tolerabilis 2: 37. pronior 2: 69. fortuna floret & senescit 2: 11. fortunæ indulgentia 2: 80. vices & mutationes 2: 75. magnitudo 2: 100. fortunam hominis egressus, i. e. *supergressus* 2: 40. fortunam in potestate habere, i. e. *vi virtutis* 2: 35. fortunatissimum prælium 2: 12. fortuita mors 2: 102.
 frangere hostem 2: 24. vires populi 2: 122. dignitatem alicuius 2: 20. fracta armis Achaja 1: 12. fractis partibus 2: 74. fragmen subsellii 2: 3.
 frater patruelis 1: 1.
 fraudare testimonio 2: 32. in eo non fraudabo avum meum 2: 76. non fraudetur gloria consularis ejus 2: 12. ne fraudetur factum memoria 2: 92.
 Fregellæ (seu Fregenæ) colonia factæ 1: 14. eas excidit Opimius 2: 6.
 freius ingenti numero 1: 20.
 frequens admonitio 2: 114. transitus 1: 17. frequentii equite regio, i. e. *multis equitum turmis* 2: 113. frequentes provincie, sc. *hominibus* 2: 90. numero gentes 2: 95. frequentia exercitus 2: 81. Italie 2: 3. circumstantium 2: 14. immanis amicorum 2: 59. frequentissimum initium calamitatis 2: 118.
 frons ædium 1: 11.
 fructus amicitie 2: 116. fructum tulerat ex 2: 64. fructus, vel fructus spectaculo 2: 104.
 frumentaria res 2: 94.
 frustrare. frustratus ipse 2: 21. frustratus visus 2: 43. frustratis custodibus 2: 87.
 fuga turpis ac nuda 2: 61. præceps 2: 85. fugæ muliebris comes 2: 76. fugæ se committere 2: 72. fugam occupare, dirigere 2: 85. fuga transgressus Alpes 2: 63. petivit Asiam 2: 79. ex fuga se recipere in 2: 70. fugare Parthos 2: 46. fugata acies 2: 112. fugatæ alæ *ibid.* fugacissimus miles 2: 85. fugitivi 2: 30.
 fulgere. fulget ripa armatis 2: 107. fulgens agmen 2: 106. fulgentissimus juvenis 2: 71. fulgentissimum opus 2: 39. ore fulgentissimo 2: 64. fulgor avitus 2: 4. fulgor adventus ipsius 2: 50. carminum 1: 5.
 Fulvia, Antonii uxor, omnia armis miscet 2: 74. Præneste capit *ib.* eam Italiam inviolatam excedere patitur Cæsar 2: 76.
 Fulvii Flacci aspera censura 1: 10. Cn. Fulvium fratrem senatu movet *ibid.* Fulvius Flaccus particeps Gracchanæ seditionis cum filio interimitur 2: 6, 7. Fulvii Flacci, qui Capuam ceperat, filiorum clarissimum exemplum 2: 8. Fulvius Nobilior cos. 1: 15.
 Fundani in civitatem recepti 1: 14. fundere exercitum 2: 28. Achæos immani acie 1: 11.
 funditus everfi 2: 115. funditus sustulit 1: 12.
 funebre auctoramentum 2: 66. funebres

INDEX RERUM ET VERBORUM.

funebres ludi 1: 8.
Funeris Rom. ratio & caerimoniz
1: 11.

funestæ epistolæ 2: 117.

fungi tribunatu 2: 104. triumphis
& honoribus 2: 89. duplici nu-
mero militum 2: 15. functus of-
ficio militis 2: 85. splendidif-
simis ministeriis 2: 116. statione
mortali 2: 131. oppugnationi-
bus, acie 2: 95. morte fatali 2:
49.

furere. nostra furit juvenus 2: 107.
furens in gladios & cædes am-
bitus 2: 47. furens intra se ho-
stes 2: 111. furor armorum so-
pitus 2: 89. in id furoris proce-
dere 2: 80.

furto creatus Pontifex 2: 63. fur-
tivæ expeditiones 2: 31.
fuste percussus centurio 2: 78.

G

Gabinii A. lex 2: 31.

Gades conditæ 1: 2.

Galba Ser. orator 1: 17. 2: 9.

Gallæci cognomen meruit D. Bru-
tus 2: 5.

Galliz primum à Domitio & Fa-
bio intratæ 2: 39. C. Cæsaris au-
spiciis infractæ *ibid.* Cæsari in
quinquennium decretæ 2: 44.
eique in idem spatium temporis
prorogatæ 2: 46. Gallias confir-
mat Tiberius 2: 120.

Gallogræcia provincia facta 2: 39.

Gallus Caninius cos. 2: 100.

gaudere pacis dulcedine 2: 117.

generosissima simplicitas 2: 125.

genibus advolvi 2: 80.

genitale solum 2: 15.

genitus Lucilia 2: 29. equestri fa-
milia 2: 59. in omnium virtu-
tum exempla 2: 116. demerendis
hominibus 2: 102.

gens. gentis clarioris quam animi
2: 30. animo quam gente nobi-
lior 2: 112. gentes ferocissimæ
2: 98.

gentilicium tumulus 2: 119.

Gentius Illyriorum rex in trium-
pho ductus 1: 9.

genus hominum 2: 66. navigii 2:

107. mendacio natum 2: 118.
genus deducens ab 2: 41. genera
suppliciorum varia 2: 22.

gerere honores 2: 33. bellum con-
tra 2: 80. cum 2: 61. adversus
2: 37. gessisse opera 2: 106. ma-
gnificentissimas res 2: 29. ita se
gessit, ut 2: 17. geri prosperti-
me 2: 97. sincera fide 2: 23.

Germania rebellat 2: 100. intratæ
à Tiberio 2: 105. tota armis
perlustrata 2: 97, 106. Germa-
nus servus ad Marium interfici-
endum missus 2: 19. Germani
militis Cæsarem videndi cupido
2: 107. Germani Lollium clade
afficiunt 2: 97. & Varum 2:
107.

Germanicus Cæsar in bello Dalma-
tico se strenue gerit 2: 116, 125.
in Germaniam iterum missus 2:
123. in transmarinas provincias
2: 129. imbutus rudimentis mi-
litæ cum Tiberio actæ *ibid.*

germanus frater 2: 8.

gestare. gestans sinu filium 2: 75.

gestari caput circa Præneste iussit
2: 27.

gestire. adipisci gestierunt 2: 7.

Geticum bellum 2: 59.

gladius. in gladium occubuit 2:
70. gladio se transfixit 2: 6. gla-
diorum impunitas 2: 3. gladiis
domari 2: 117. gladiatorum ma-
nus 2: 58. gladiatorius ludus
2: 30. gladiatorium munus 2:
56, 100.

Glaucia Serv. 2: 12.

Glaucum saltare 2: 83.

globus conjurationis 2: 58.

gloria æterna 1: 2. belli 2: 22. ho-
noris 2: 47. sanguinis 2: 16. facti
2: 26. gloriæ immodicus 2: 11.
gloriosissime vitam degere 2: 3.
gloriari auctore 1: 6.

Gracchus Tib. clarissimus vir 2: 2.
Tib. Gracchi filii (P. Africani ex
filia nepotis) ejus laudes *ibid.*
res novas molitur *ibid.* à Scipi-
one Nasica opprimitur 2: 3. C.
Gracchi furor 2: 6. eum inter-
ficit Opimius *ibid.* corpus ejus
in Tiberim dejectum *ibid.* Grac-
chi oratores 1: 17. 2: 9. Grac-
chus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

chus extra Italiam colonias posuit 2: 15. Gracchanæ leges 2: 13.
 Gradivus Mars 2: 131.
 gradus equestris 2: 118. militiæ 2: 101. gradus Capitolii 2: 3. ætatis 2: 36.
 Græca juvenus 1: 4. Græca ingenia 2: 9. Græcia concussa 1: 3.
 Grajum nomen 1: 6.
 Granicus fluvius 1: 11.
 gratia impetrandi 2: 67. gratia impunitum habuit eum 2: 1. gratia ei non defuit ad 2: 67. gratiam retulit plenam 2: 16. in gratiam Sullæ 2: 41. in gratia reconcilianda 2: 29. gratias agere 2: 118. gratus homo 2: 71. gratior reditus 2: 40. gratæ religionis memoria 2: 25. gratiis facere 2: 48.
 gratulari sibi plenius 2: 104.
 gravis vir 2: 49. calamitas 2: 119. inopia 2: 51. annona 2: 75. clades 2: 79. pœna 2: 119. gravis ætate & corpore 2: 76. vulnere 2: 55. grave bellum 1: 2. graves inimicitie 2: 45. casus 2: 30. contumeliæ 1: 12. graviter concussit 2: 79. ferens 2: 2. vulneratus 2: 102. impulsus milites 2: 51. gravissimus vir 2: 83. gravissima valetudo 2: 48. gravissimum exemplum 2: 78. gravitas prisca 2: 86. humanitate temperata 2: 116. gravitas accessit iudiciis 2: 126.
 Gravifca colonia 1: 15.
 gubernare. ad gubernandam fortunam 2: 127. gubernaculo non habilis exercitus 2: 113.
 gurgis pronus 1: 16.

H

Habere cogitationem 2: 17. in matrimonio aliquam 2: 93. rationem alicujus 2: 30. honorem alicui 2: 101. modum in voluntate 2: 31. aliquem obvium 2: 81. vivendi finem 2: 27. comitia 2: 92. exitum 2: 112. tot annos 2: 41. statum 2: 72. habeo dixisse 2: 124. ita se res habet

2: 118. ita se habent mores 2: 91. nihil prius aut antiquius habuit 2: 52. impunitum habuit gratia 2: 1. parum habuit &c. 2: 76. habita mentio 2: 62. questio 2: 4. habiti delectus 2: 111. habitus civitatis 2: 99. habilis gubernaculo exercitus 2: 113. habile corpus 2: 102. habilia armis ducenta &c. 2: 116.
 Hadriatici maris sinus 2: 43.
 Hæletes. vide Aletes.
 Hannibal castra intra tertium à Româ lapidem habuit 2: 27. odio in Romanos Hannibal 2: 18. haruspex Tuscus 2: 7. haruspices præmonent Jul. Cæs. de instante exitio 2: 57.
 hausto exitiali spiritu 2: 22.
 Helena 1: 1.
 Heniochi 2: 40.
 Heraclidæ pulsi è Peloponneso 1: 2: excludunt Orestis liberos *ibid.*
 Hercinix silvæ 2: 108, 109.
 Hercules auctor paterni generis Alexandri 1: 6. omnium certaminum victor in Olymp. 1: 8. ejus obitus 1: 2. hercules, *ad verb.* 2: 110.
 Herculeaneum captum 2: 16.
 hereditas excisi exercitus, 1. *e. pecunia & peculium cesarum militum* 2: 120. hereditate relicta Asia 2: 4. hereditaria testamento relicta Bithynia 2: 39. hereditarium odidium 1: 1.
 Herius Asinius 2: 16.
 Hermione 1: 1.
 Hermundi 2: 106.
 Hesiodi elogium & ætas 1: 7.
 Hiberia. vide Iberia.
 hiberna 2: 105, 107, 110.
 hiems asperrima 2: 113. hieme obstruunt Alpes 2: 105.
 hilaritas prisca 2: 127.
 Hippocles Cumæus 1: 4.
 Hippotes 1: 3, 13.
 Hirpini 2: 16, 68.
 Hirtius & Pansa consules designati 2: 61. eorum consilium 2: 57. corpora eorum publica sepultura honorata 2: 62.
 hirtus atque horridus 2: 11.
 Hispania penetrata ab A. Bruto 2: 5. facta

INDEX RERUM ET VERBORUM.

5. facta stipendiaria ab Aug. 2:
38. bellum in Hispania cum Vir-
riacho 2: 1, 90. bellum Serto-
rianum in Hispania 2: 30, 90.
Hispaniense bellum Cæf. 2: 55.
prælium atrox *ibid.* Hispaniæ
pacatæ 2: 90. cum Hispanis per
annos cc. bellarum *ibid.* ex Hi-
spanis triumphant Metellus &
Pompejus 2: 38. non Hispanienfis
sed Hispanus 2: 51.
Historici nobiles 1: 17.
histrio exoletus 2: 28.
Homeri elogium & ætas 1: 5. non
cæcus genitus *ibid.*
homo novus 2: 128. virtuti simil-
limus 2: 35. nobilis 2: 45. in-
geniosissime nequam 2: 48. ho-
minis vix fuerit 2: 47. hominis
fortunam egressus 2: 40. pæne
homine major 2: 31. hominum
& seculorum differentia 1: 5.
hominum genus 2: 66. humana
simplicitas 2: 43. fides 2: 41.
humanum jus 2: 26. humana
ope invidus 2: 79. humani ho-
nores 2: 124. humanæ res 2: 75.
humana consilia 2: 60. vitia 2:
35. humanitate temperata gra-
vitas 2: 116. humanitate singu-
laris res 2: 114.
honestæ paupertas 2: 129. honeste
petitus consulatus 2: 46.
honor dignis paratissimus 2: 126.
alicui deferendus 2: 122. hono-
ris gloria 2: 47. causa 2: 29.
usurpatio 2: 28. honori ejus sa-
cratum 2: 123. honorem ad-
ipisci 1: 11. assequi 2: 17. ha-
bere alicui 2: 101. mereri 2:
116. ad vindicandum honorem
2: 121. honore victus 2: 124.
honores amplissimi 2: 115. ho-
norum insignia 2: 71. modum
temperare 2: 122. honoribus
clausus 2: 15. efferre ad 2: 128.
exaggerare 2: 129. functi 2: 89.
honore felicitatem diei ludo-
rum memoria 2: 27. populum
congiariis 2: 129. aliquem sacer-
dotio 2: 59. honoratus statua 2:
61. ornamentis triumphalibus
2: 112. divinis, humanis hono-
ribus 2: 124. sepulturâ 2: 62.

matrimonio filiz 2: 100. nomi-
ne devictæ à se gentis 1: 13. ho-
noratus imperio otium 2: 99.
honoratissimus locus 2: 76. fili-
os honoratissimos reliquit 1: 11.
honorificum testimonium 2: 32.
honorificè decreta omnia 2: 62.
honorificentissimus timulus 2: 45.
honus imperii 2: 37. honos sacris
rediit 2: 89.
horrenda memoria tempestas 2:
100.
hortatus principis 2: 89.
Hortensius 2: 36. mors ejus 2: 49.
Hortensii annales 2: 16. Horten-
sius fil. 2: 71.
horti Pompejani 2: 60.
hostis judicatus 2: 64. immanis
magnitudinis 1: 12. hostilis fe-
ritas 2: 119. exercitus 2: 112.
ripa 2: 101.
Hostilia curia. *vide* curia.
humanus &c. *vide* homo.
humillimus assentator 2: 83.

I

iacatus variis casibus 1: 2.
iacta mentio conditionum 2: 65.
iacta tela 2: 80.
Janus Geminus quoties certæ pacis
argumentum clausus dederit 2:
38.
Iberia 2: 40.
Icarium mare 1: 14.
ictus fragmine subfelli 2: 3. la-
pide 2: 68. uno ictu transfixus 2:
70. ictibus mutuis concurrere
2: 27. actum fœdus 2: 2.
id nominis 1: 3. furoris 2: 80.
temporis 2: 4.
idem diligens atq; idem lenis 2: 98.
idoneus ipsis dux 2: 72.
ignarus veri & vetustatis 2: 23.
ignavum stipendium 2: 59.
ignis vivus 2: 88. penatibus sub-
jectus 2: 74. ignes perpetui 2:
131.
ignoscere sibi omnia 2: 30. ignovit
omnibus 2: 56.
ignotæ originis 2: 128.
illatus. *vide* inferre.
Iliaca tempora 1: 3.
illibata magnitudo 2: 48.

illicere,

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- illicere*. illiciendo multitudinis causa 2: 13. illeceus consiliis 2: 76. hortatu principis ad 2: 89. illudere capiti catenas 2: 120. illico capite in postem 2: 7. illucescere. illuxit Homeri ingenium 1: 5. illuminare. illuminavit ille dies virtutem Catonis 2: 35. orbem eloquentia Cicero 2: 66. horum fidem illorum perfidia 2: 18. Thebas unum os Pindari 1: 18. illustrare. illustravit tragoedias una aetas 1: 16. illustratus bello 2: 17. illustris familia 1: 117. locus 1: 4. Illyrium Dalmatiaeque à Tib. Caesare devictæ 2: 39. imago antemnarum, i. e. *species* 2: 43. imago principatus, i. e. *forma* 2: 89. imago sine re, i. e. *inanis species* 2: 30. imbecillus, i. e. *agrotus* 2: 114. morus imbecillitatis 2: 123. imbutus rudimentis militiæ 2: 129. imbutæ manus sanguine 2: 20. imitari aliquem 1: 5. imitatus per omnia 2: 125. immanis victoria 2: 105. frequentia 2: 59. exercitus 2: 51. dissensio 2: 2: acies 1: 11. res 2: 46: vis gentium 2: 12. magnitudo 1: 12. operis res 2: 69. immane initium belli 2: 88. argumentum bellicæ civitatis 2: 38. immatura mors 2: 3. immaturè præreptus 2: 116. immemor ejus 2: 100. immensa multitudo 2: 110. corporibus juvenus 2: 106. immensum bellum 2: 104. immensæ copiæ 2: 120. imminere. imminebat Italiæ Mithridates 2: 18. bellum 2: 96. imminens proscriptio 2: 19. immixtus castris 1: 2. immobilior corpore & animo 2: 117. immodicus gloriæ 2: 11. in appetendis honoribus 2: 33. immodica cupiditas 2: 25. libertas 2: 68. crudelitas 2: 28. immortuus saniosus 2: 87. immortalis memoria nominis 2: 88. immortuum nihil reliquit 2: 6. immunis delictorum 2: 7. immunis vitiis 2: 35. voluptatibus 2: 46. clade belli 2: 115. calamitate 2: 120. à metu 2: 126. ab arbitris 2: 14. impatientissimus quietis 2: 23. impedimentum operis 1: 17. impedimenta 2: 82. impedire triumphum 1: 9. actiones 2: 44. impellere se in vulnus 2: 70. impulsus graviter eo prælio 2: 51. impulsus hostibus 2: 70. impendens periculi 2: 35. impendere ævi spatium in 2: 89. imperare aliis 2: 79. imperator appellatus 2: 59. imperatoris appellatio 2: 125. imperium certum 2: 108. summum 2: 54. severum 2: 5. terrarum orbis 2: 31. translatum ad 1: 6. alicui delatum 2: 31. ad Rom. disciplinæ modum redactum 2: 109. imperii felicitas 1: 1. summa 1: 6. caput 2: 16. jugum 2: 38. moles 2: 131. cupiditas interminata 2: 33. lumen alterum 2: 52. imperium obtinere 1: 2. alicui abrogare 2: 2. imperio obtinere provinciam 2: 125. imperia extraordinaria 2: 30. transmarina 2: 62. impetrare ab aliquo, ut 2: 70. impetratus reditus 2: 68. impetûs ad bella maximî 2: 55. impetu strenuus 2: 73. impetu victa consilia 2: 31. implere, *describendo se*. 2: 103. implere censores. *vide* censor. annos 2: 65. implere instar tot legionum 2: 20. imponere capiti insigne regium 2: 122. bello ultimam manum 2: 33. coronam capiti 2: 59. aliquam in navem 2: 19. imposita omnibus necessitas 2: 126. importatum instrumentum balinei 2: 114. impotens 2: 11. ad impotentiam usus potentia 2: 29. imprudenter interemptus 1: 2. haud impru-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- imprudenter speculatus 2: 118.
 impugnare aliquid 2: 83.
 impunitas gladiatorum 2: 3. impu-
 nitum eum gratia habuit 2: 1.
 imputare alicui rebellionem 2: 23.
 in. in omnia, i.e. *in omnibus* 2: 97.
 inauditum mare 2: 106.
 incautus occupatus est 2: 57.
 incendium urbis 2: 35. amoris 2:
 82. militaris tumultus 2: 125.
 incendio abstruso flagrare, i. e.
dolore 2: 130. incendia privata
 familiâ extinxit 2: 91. incensus
 mons 2: 130. incensa urbs 2: 74.
 incepto desistere 1: 10.
 incertum est gloriæ laborisne ma-
 joris 2: 40. in incerto est utrum
 2: 97.
 incesti reus 2: 45.
 inchoare. inchoavit Olympicum 1:
 10. inchoatum bellum 2: 96.
 incidere in hostem 2: 112. in rem
 domesticam 1: 7.
 incinctus silvæ campus 2: 108.
 incipientes rebellare 1: 11.
 incilis venis 2: 22.
 incitatio 1: 17.
 inclinata acies, i.e. *in fugam spectans*
 2: 52. in deterius valetudo 2:
 123. inclinatæ copiæ 2: 55.
 inclusus hostis custodiis 2: 111.
 domicilio animus 2: 69. incluso
 suo spiritu 2: 22.
 incognita multitudo 2: 14. disci-
 plina 2: 118. incognitum mare
 2: 106. incognitæ nominibus
 gentes *ibid.*
 incolere campos 2: 108. regionem
 2: 109. intima Ponti 2: 40.
 incolume manebit 2: 66. incolu-
 mes dimisit 2: 25. servavit 2: 86.
 incolumitate donare 2: 100.
 incondita multitudo 2: 14.
 incredibilis celeritas 2: 42. lætitia
 2: 103. pietas 2: 99.
 incrementa sua sibi debere 2: 34.
 increpita fortuna 2: 55.
 incruentus. haud incruentia cer-
 raminibus editis 2: 21. non in-
 cruentis centurionibus, i.e. *cladi*
non expertibus 2: 112.
 incumbere in gladium 2: 70.
 incussa omnibus voluntas 2: 126.
 indemnatum interimere 2: 45.
 indere cognomen alicui 2: 91. in-
 ditum virtuti cognomen 2: 11.
 index, *qui desert predictionem* 2: 118.
 indicare ætatem scriptura 2: 61.
 indicata consilia per 2: 102. in-
 dicia rapinarum 2: 83.
 indignatio casus tanti viri 2: 19.
 erumpens animo 2: 66.
 indoles juvenis 2: 59, 61.
 inducere omnibus caliginem 2: 36.
 inducta nova disciplina 2: 1.
 industria percipit, *vel* perficit 2:
 97. industria perfectus 2: 2. de
 industria 1: 2.
 induere pastorem cultum 1: 2.
 indutus habitum 2: 47.
 indulgere. indulgente nobis in hoc
 fortuna 2: 117. indulgentia for-
 tunæ 1: 2.
 inescanda multitudo 2: 11.
 inesse in animo virtutem 2: 128. in-
 erat frequens admonitio 2: 114.
 ineluctabilis fatorum vis 2: 53.
 inenarrabilis pietas 2: 99.
 inexorabilis in offensis 2: 29.
 inexpugnabiles Dalmatæ 2: 115.
 inextuperabilis manus 2: 32. in-
 extuperabiles difficultates 2: 120.
 infacete 2: 33.
 infamis stupro 2: 45. infamia pe-
 cuniæ 2: 33.
 infectum reliquit nihil 2: 100.
 inferre se flammæ 2: 74. bellum
 patriæ 2: 82. cladem alicui 2:
 112. contumeliam, periculum
 2: 90. vim vitæ 2: 45. pecuniam
 in 2: 40.
 infestare mare 2: 73. infestus ali-
 cui 2: 68. infestum mare 2: 77.
 infestissimus Rom. nomini 2: 27.
 infestatum mare latrocinii 2:
 73. infeste 2: 45.
 infida pax 1: 12.
 infinita numero juvenus 2: 106.
 infirmari factum, i. e. *irritum reddi*
 2: 2. infirmissimus valetudine
 2: 70.
 inflatus numero legionum 2: 80.
 iniluvium sanguinis & cerebri 2:
 120.
 infra servos cliens 2: 83.
 infractus armis, i. e. *fructus* 2: 37.
 infractæ Galliæ 2: 39.
 ingenium sufficiens belli artibus
 2: 97.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- 1: 97. capax recta discendi 2: 29.
 illuxit 1: 5. ingenii ferocia 2: 1.
 vis 2: 35. vigor 2: 18. pravitas
 2: 112. turpitude 2: 69. ingenii
 perelegantis 1: 7. doctissimi 2:
 75. ingenium excolere pru-
 dentia 2: 29. ingenio præcellens
 1: 13. instructissimus 2: 94. flo-
 rentissimus 2: 2. maximus 2: 34.
 mitis 2: 117. promptus 2: 118.
 complexus 2: 66. vinci 2: 34.
 meliore in omnia usus quam a-
 nimò 2: 13. ingenia eminentis-
 sima 1: 16. clara 2: 9. ingenio-
 rum similitudines 1: 17. inge-
 niorum notare tempora 2: 36.
 ingenii optimis malè usi 2: 7.
 ingeniosissime nequam 2: 68.
 ingenuarum virtutum juvenis
 2: 93.
 ingens partium favor 2: 54. bel-
 lum 2: 55. frequentia 2: 20.
 prælium 1: 9. pecunia 2: 37.
 difficultas 2: 54. numerus 2: 20.
 pollicitatio 2: 18. vis hominum
 2: 5.
 ingratus adversus merita ejus
 2: 69.
 ingravescentia valetudo 2: 123.
 ingredi urbem curru 2: 122. in-
 gressus annum nonum 2: 61. tri-
 bunatum 2: 6. Armeniam 2: 94.
 castra 2: 51. navem 2: 43. pe-
 tere Rhenum 2: 119. ingressa
 ejus animum virtus &c. 2: 121.
 inhære regi finibus 2: 129. ani-
 mis oculisque 1: 14. inhærentia
 oculis ingenia 2: 36.
 inhibere aliqua 2: 114. inhibitus
 erat facere 2: 103.
 inhoneste, i.e. indecore 2: 37:
 injicere manum alicui, i.e. retinere
 2: 90. manum scribenti, i.e. mo-
 ram exigere 2: 41. injecto in col-
 lum loro 2: 19. injectæ mari mol-
 les 2: 33.
 inimicitias exercere cum 2: 45.
 inimicæ ipsi partes 2: 65. inimi-
 cior bonis 2: 47. inimicissima
 disciplinæ res 2: 78.
 inimitabilis 2: 97.
 iniquitas factorum 2: 97. fortunæ
 2: 119. iniquo animo ferte 2:
 30.
 inire consulatum 2: 65. sacerdo-
 tium 2: 43. tribunatum 2: 13.
 consilia 2: 88. pugnam 1: 9. in-
 ita societas 2: 44. pax cum 2:
 77. initum adulterium 2: 45.
 certamen 2: 85. prælium ab eo
 2: 55. inita bella 2: 3. initium
 civilis sanguinis 2: 3. ejus fini-
 um 2: 109. initium facere 2: 74.
 initia orientum juvenum 2: 99.
 in initia sua resolutus 2: 123.
 initis obscurissimis natus 2: 76.
 injucunda recordatio 2: 101.
 injuria accepta 2: 40. fratris (i.e.
 ei illata) non vindicata 1: 1. in-
 juriam dissimulando ferre 2: 62.
 injuria provocare aliquem 2: 118.
 innixus genibus 2: 83.
 innocentes contentiones 1: 11. in-
 nocentissimus vita 2: 2. inno-
 centia eximius 2: 29.
 innumerabiles hostes 2: 46.
 innutritus disciplinis 2: 94.
 inops copiarum 2: 111. inopem
 vitam tolerare 2: 19. inopia rei
 frumentariæ 2: 94. rerum 2:
 120. locorum 2: 54.
 inopinatus adventus 2: 79.
 inquiet animus 2: 77. vir 2: 68.
 inquietus vir 2: 11.
 inquilinus urbis 2: 128.
 infatigabilis, sc. honoribus 2: 11.
 infcitia ducum 2: 1.
 inscriptio templi affixa post 2: 25.
 inscriptio operum 2: 104.
 insequens 1: 3. insequenti ætate
 2: 106. tempore 1: 6. insequen-
 tes Archontes 1: 2. consules 1:
 14.
 inferere huic loco 1: 14. inferen-
 tes pæne cælo manus 2: 103.
 inserta oculis animisque opera
 2: 126.
 insidiari temporibus, esse tempo-
 rarius 2: 21. insidiarum tempus
 constituere 2: 118. insidiis con-
 flata mors 2: 4. oppressus 2:
 40. petitus 2: 60. inclusus 2:
 119. tentare aliquem 2: 54.
 insigne coronæ clasticæ 2: 81. re-
 gium 2: 56. insignes honoribus
 familiar 2: 127. insignia regni
 1: 11. honorum 2: 71. triumph
 2: 10. consularia 2: 58.
 insimulare

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- infimulare cepit 2: 60. infimula-
 tum falsus criminibus 2: 77.
 insistere notis temporum 1: 17. in-
 sistens summis gradibus 2: 3.
 insitus amor partium 2: 62.
 insolens pacis bonis 2: 110.
 insomnis vir 2: 88.
 insperatum. ex insperato 2: 12.
 instar xxx. legionum implere 2: 20.
 instar multorum voluminum
 exigit 2: 29. instar habuit con-
 sili publici 1: 8. instar singulare
 salubritatis 2: 81.
 instauratum exempli Sullani ma-
 lum 2: 66.
 Instejus Cato 2: 16.
 instigare in arma 1: 12.
 instinctum in bellum Achaja 1: 12.
 instituere ludos, mercatum, sacra
 1: 8.
 instructus præceptis 2: 129. viatico
 2: 19. instructissimus studiis, in-
 genio 2: 94. instrumentum bal-
 nei 2: 114.
 insula circumfusa oceano 1: 2.
 intracta perniciosus consiliis plebs
 2: 3.
 integra gentes, *sc. intalla dampni
 belli* 2: 115. integris universis
 2: 17. rebus 2: 50. integritas
 2: 45.
 intelligere in quantum quisque po-
 test 2: 114. in quantum intel-
 ligi potest 2: 43.
 intempestiva libertas 2: 68.
 intendi injurias 2: 13.
 Interamna 1: 14.
 intercedere. breve ab hoc interces-
 serat spatium 2: 101.
 interdicere aqua ignique 2: 69.
 interimere hostem ex provocati-
 one 1: 12. indemnatum 2: 45.
 interemptor fratris 2: 129.
 interesse temporibus illis 2: 114.
 interest reip. 2: 127. interfunt
 anni 2: 6. quid interesset inter
 duces 2: 80. interfuturus ludicro
 2: 123.
 interficere aliquem 2: 24. inter-
 sectores Caesaris 2: 58, 87.
 interjectum triennium 1: 14. breve
 spatium 2: 99. interjectis paucis
 annis 2: 1.
 interius penetrare, i. e. *in interiora*
 2: 120. in interiora abdito exer-
 citu 2: 110.
 interminata cupiditas 2: 33.
 intermissa claritudo familiarum 2: 17.
 internecio. ad internecionem ex-
 sus 2: 110. trucidatus 2: 119.
 interpellare triumphum curis 1: 9.
 interponere se armis, i. e. *arbitria
 agere* 2: 50. statum ejus aliis 1:
 11. interpositis annis 1: 14.
 interpretari victoriam ut suam 2:
 80. clementiam victoris pro sua
 virtute 2: 83.
 interrogari sententiam 2: 35. *lego
 repetundarum* 2: 1.
 intolerabilis difficultas 2: 120.
 intra annum quam 2: 4. intra bre-
 ve tempus *ibid.*
 intrare urbem 2: 59. intrata Ger-
 mania 2: 105.
 invadere hostes 2: 112.
 invehit in conjurationem 2: 35.
 in locum 2: 42. urbem curru
 2: 30.
 inventum opus à se 2: 9. inventi
 nomine laudanda 1: 17.
 invidus labore &c. 2: 79. invidum
 (vel inclutum) par consulum 2:
 46.
 invidere gloriæ 2: 13. operibus ac
 fortunæ suæ 1: 10. invidetur
 honoribus 2: 31. invidia poten-
 tiæ 2: 47. facti *ibid.* rerum 2:
 30. comes eminentis fortunæ 1:
 9. invidia oppressit 2: 7. invidiam
 augere & levare 2: 31. ali-
 cui conciliare 2: 56. relegare in
 2: 64. invidia prosequi 2: 92.
 invidiosa fortuna 2: 60. invidiosus
 expulsus 2: 45.
 inviolatus exercitus 2: 107. invio-
 latum dimisit 2: 74. inviolatam
 excedere passus 2: 76.
 invisa Rom. nomini urbs 1: 12.
 invitare aliquem ad 2: 114. luxu-
 riam invitare, i. e. *instrumenta &
 occasiones ei suppeditare* 2: 129. in
 invitamentum sceleris 2: 67.
 inurere notas memoriz 2: 64.
 inutilis comes 2: 80. rerum noti-
 tia 1: 14. inutile exemplum 2:
 47.
 joci militares 2: 67.
 Ion dux Ionum qui Ioniam occu-
 pavere

INDEX RERUM ET VERBORUM.

pavere 1: 4. Ionia migratio *ibid.*
 Iphicus ludos Olympicos instituit
 1: 8.
 iracundiam debere, conferre in 2:
 21.
 irritare ad necem 2: 66.
 irritus consilii 2: 63. irrita fecit
 acta 2: 43.
 irruere in aliquem 2: 3.
 Isauricus 2: 39.
 Isocrates 1: 16. ejus auditores &
 discipuli *ibid.*
 Italicum bellum, ejus causæ, se-
 ries &c. 2: 15, 16. Italicum ap-
 pellatum Corfinium 2: 16. Itali-
 cis data civitas 2: 6.
 iter destinatum petere 2: 81. lon-
 gum & perquam laboriosum 2:
 113. quinque dierum 2: 110.
 itineris festinatio 2: 50. itine-
 rum avia 2: 75. difficultas 2: 54.
 itum est ad arma 2: 48.
 Juba rex ciet bellum Africum 2:
 54. fidelissimus partium Pom-
 peji 2: 53.
 judex optimus eorum quæ agebat
 2: 113. judicans pro licito 2:
 100. judicatus hostis 2: 63. ju-
 dicium convicii redditur histri-
 oni 2: 28. judicio publico da-
 mnatus 2: 7. judiciorum seve-
 ritas 2: 8. judiciis auctoritas re-
 stituta 2: 89. accessit gravitas 2:
 126. judicia penes quos 2: 32.
 jugum imperii 2: 38. juga summa
 Alpium 2: 109.
 Jugurtha sub Africano ad Numan-
 tiam militat 2: 9. bellum mo-
 vens, bis acie fusus 2: 11. in tri-
 umpho ductus 2: 12.
 Julia uxor Pompeji 2: 44. moritur
 2: 47. Julia Augusti filia, Mar-
 celli, postea Agrippæ uxor 2: 93.
 inde Tiberio nupta 2: 96. ejus
 turpitudine 2: 100. ob adulterium
 relegatur in insulam 2: 100. Julia
 Augusta, sic vocata Livia ob a-
 doptionem 2: 71.
 Julius Cæsar 2: 36. ejus laudes 2:
 41. consulatus ejus *ibid.* Mario
 conjunctissimus *ibid.* Cinnæ ge-
 ner, cujus filiam noluit repudi-
 are *ibid.* à piratis captus *ibid.* eos
 supplicio postea afficit 2: 42. fa-

cta ejus memorabilia perstrin-
 guntur 2: 43. inter eum, Pom-
 pejum & Crassum inita societas
 2: 44. affinitas cum Pompejo
 contracta nuptiis *ibid.* Cos. le-
 gem fert de agro Campano *ibid.*
 ei decretæ in quinquennium
 Gallie *ibid.* ejus res gestæ in
 Gallia 2: 46. in Britanniam tra-
 jecit exercitum *ibid.* initium
 belli inter Cæs. & Pomp. 2: 49.
 Brundisium persequitur Pompej-
 um, & Masiliam obsidet 2: 50.
 configit cum Pompejo, eundem-
 que vincit 2: 52. clementia ejus
 post victoriam 2: 55. gesta ejus
 in Africa & Hispania clarissima
ibid. in urbem redit 2: 56. Bru-
 tum & Cassium offendit *ibid.*
 quinque triumphos agit *ibid.* ca-
 piti ejus ab Antonio imponitur
 insigne regium *ibid.* interem-
 ptus *ibid.* mortis ejus præmo-
 nitiones 2: 57. ejus testamentum
 apertum, in quo C. Octavianum
 adoptat 2: 59.
 Julius Postumus. vide Postumus.
 Julius Florus. vide Florus.
 Iulus Antonius adulter Juliz 2: 100.
 jungere consularem prætextam præ-
 toriæ, vel prætoris 2: 65. vires
 suas cum aliquo 2: 65. se ali-
 cui 2: 106. facta decretis 2: 118.
 sibi exercitum 2: 80. bellum
 consilio belli 2: 110. junctus du-
 cibz rex 2: 112. junctum vehi-
 culum 2: 14. junctis exerciti-
 bus 2: 113. juncturus prætoræ
 consulatum 2: 92. juncturæ e-
 rant cum Cæsare copiez 2: 110.
 Junia Bruti soror 2: 88.
 Junius procos. Afrix 2: 42.
 Junius Blæsus 2: 125.
 Jupiter Capitolinus 2: 131.
 jurare in leges alicujus 2: 15. in
 verba 2: 20. perquam laudabi-
 liter juravit 2: 31.
 jurgiis certatum 2: 33.
 jus dignitatis 2: 43. civitatis 2:
 118. suffragii ferendi 2: 14. pe-
 tendorum honorum 2: 28. ma-
 terni generis 1: 6. æquum 2:
 121. vi obrutum 2: 3. juris sci-
 entissimus 2: 4. juris scientia
 celebris

INDEX RERUM ET VERBORUM.

celebris 2: 9. divini humani-
que auctor 2: 26. juris commu-
nio 1: 14. juris sui facere 2:
108. juris sui rex 2: 40. jus di-
cere 2: 118. jure passus 2: 91.
cæsus 2: 4. jure terminari 2:
118. mulceri 2: 117. jura sena-
torii ordinis 2: 28. justus exer-
citus 2: 61. justus sine mendacio
eandor 2: 116. justum opus 2:
103. volumen 2: 48. justo fero-
cior 2: 49. justissimus animus
2: 48. triumphus 2: 47. justis-
simæ pœnæ 2: 64. leges 1: 6.
juvat dixisse 2: 103.
juvenis admodum 2: 41. clarissi-
mus 2: 14. fulgentissimus 2: 71.
præceps 2: 88.
Juventius Lateranensis se interfi-
cit 2: 63.

L

Labienu in acie Mundenſi cadit
2: 55. Labieni tr. pl. lex 2: 40.
Labienuſ ſil. ex Brutianis caſtris
profeſtus ad Parthos &c. 2: 78.
labor expletus circa 2: 23. laboris
capaciſſimus 2: 127. patientiſſi-
mus 2: 38. labore invictus 2: 79.
laborioſum iter 2: 113.
Lacedæmonii ineloquentes 1: 18.
Atticos bello premunt 1: 2. Ma-
gneſiam colonis occupant 1: 4.
lacerare temp. 2: 12. aliquem ra-
bie 2: 64. laceravit exercitum
peſtilentia 2: 21. claſſem viſ
Africi 2: 79. hoſtilis feritas Vari
corpus 2: 119. longa annorum
ſeries membra reip. 2: 90. hoc
triennium doloribus animum
2: 30.
lacerna perforata 2: 80. lacerna ca-
put circumdare 2: 70. lacernia-
tus 2: 80.
laceſſere aliquem bello 2: 54. laceſ-
ſiti principis ira 2: 68.
Iacinia togæ 2: 3.
Laconica 1: 3.
lachrymæ gaudio elicitæ 2: 104.
Lælius orator 1: 17. 2: 9. Lælii duo
Scipionum amici 2: 127.
Lænas M. Popilius ad Antiochum
miſiſ legatus 1: 10. Lænas tr.
pl. 2: 24.

lætus triumpho 2: 42. victoria 2:
15. lætus animi atque ingenii
2: 93. lætior pax 2: 126. nihil
ei ex victoriis lætius 2: 71. læ-
tius receptus 2: 45. lætiſſima ſe-
veritatis vir 2: 127. lætitia diei
2: 103. incredibilis *ibid.*
lancea 2: 80.
Langobardi 2: 106.
Laodicea expugnata 2: 69.
lapideus pons 2: 7.
largicio 2: 20.
Lariffa 1: 4.
Laſthenes 2: 34.
Latinus lepor 1: 17.
latiſſime evaſuri 2: 3.
latus maris 2: 101.
laudari ſatis 2: 17. laudabilis per
omnia 2: 34. laudabiliter jurare
2: 31. laudandus in tantum 1: 9.
Laurentinæ paludes 2: 19.
laure otio abutens 2: 105.
laxior fieret domus 2: 81.
Lebedus condita 1: 4.
lectica ejus publicata 2: 114.
legati ad exercitum Cæſaris miſſi
2: 62. Parthorum ad Sullam 2:
24. Marobodui ad Cæſares 2:
109.
legere recta, i.e. eligere 2: 83. lectus
inter iudices 2: 76. ab aliquo ſo-
cer 2: 54. lectus ſenatus 2: 89.
legio ſemiplena 2: 12. legionariæ
cohortes 2: 5.
lenior juſtiſſimo 2: 25. leniſſimus
cuſtos 2: 98. leniſſimi animi vir
2: 22. lenitas ducis 2: 86.
lenitudo Metelli 2: 11.
Lentulus C. Cornelius Coſ. 1: 12.
Lentulus cum Marcello Coſ. 2:
49. Lentulus, particeps conjura-
tionis Catalinæ, in carcere ne-
catus 2: 34. Lentuli duo conſu-
lares 2: 53.
Lepidus Aelius augur 2: 10. M.
Lepidus Pont. Max. furto creatus
2: 63. à ſenatu hoſtis judicatus
2: 64. Lepidus III vir Paullum
fratrem proſcribit 2: 67. M. Le-
pidus vaniſſimus vir 2: 80. Cæ-
ſari denunciat, ut Sicilia exee-
dat *ibid.* Octavii genibus advo-
lutus *ibid.* triumviratu excidit
ibid. M. Lepidus, III viri ſilius,
con-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- conspirat in Augustum & à Mæcenate opprimitur 2: 88. M. Lepidus à Tib. Nerone copiis omnibus præfectus 2: 114, 115.
- leporis Latini facetiæ 1: 17.
- Lesbus insula 1: 2, 4.
- levare. levat invidiam persona 2: 31. levatio periculi 2: 130.
- Leucas expugnatur 2: 84.
- libera à conspectu domus 2: 14.
- libera civitas 2: 29. custodia 1: 11. resp. 2: 32.
- lex agraria Licinii 2: 6. Gracchi 2: 2, 15. lex Cinnæ de recipiendo Mario 2: 21. Clodia 2: 45. Domitia 2: 12. Gabinia 2: 31. Julia de agro Campano dividendo 2: 44. Licinia 2: 6. Manilia 2: 33. Pedia 2: 69. Pompeja de prorog. Cæsari provinc. 2: 46. Roscia 2: 32. Sulpicia 2: 18. Sullæ de Mario & Sulpic. exilio multandis 2: 19. Valeria turpissima 2: 23. Ampii & Labieni 2: 40. lex repetundarum 2: 13. severissima justissimaque 1: 6. perniciofa & exitiabilis 2: 18. leges emendatæ utiliter, latæ salubriter 2: 89. legibus vis restituta 2: 89.
- libelli conjurationem nunciantes 2: 57.
- Liber pater 2: 84.
- liberales disciplinæ 2: 59. liberalia studia 2: 13. liberaliter otio abutens 2: 105.
- liberare urbem 2: 33. terrarum orbem 2: 32. liberatus obsidione 2: 61.
- liberi proscriptorum ad jus dignitatis revocati 2: 43.
- libertas publica 2: 40. longissima 2: 38. restituta 2: 18. libertatis Italicæ raptores 2: 27. libertate immodica & intempestiva usus adversus Græc. 2: 68.
- libertus libertorum suorum 2: 73. libertorum in proscriptos fides media 2: 67.
- libertinus miles 2: 111.
- libet mirari 2: 32.
- Libo Drusus scelerata inquit consilia 2: 130. ingratus à Tiber. Cæsare oppressus 2: 129.
- librarius Antonii 2: 83.
- licentia immodicæ crudelitatis 2: 28. peccandi 2: 100. licentia savire in 2: 22.
- Licinius A. 2: 116. Licinii lex 2: 6.
- limæ plus in illo est 2: 9.
- limites aperire 2: 120.
- Limyra urbs 2: 102.
- linter appulso 2: 107.
- liquidus. res nondum ad liquidum perducta 1: 16.
- lis millibus æstimata 2: 8. litium fidei series 2: 118.
- literæ. literarum usus 2: 110. pecunia publicis descripta literis 2: 37. senatui se literis venditans 2: 63.
- Livia Augusta 2: 71, 75. Drusi Claudiani filia 2: 75. Augustum fugiens, cum viro Nerone in Siciliam pervecta est 2: 75. Cæsari nupit 2: 94. Drusum Claudium enixa est 2: 95. moritur 2: 130.
- Livius Andronicus 1: 17. Patavinus 2: 36. Livius Drusus. vide Drusus.
- locus præcept 2: 5. difficilis 2: 116. illustis 1: 4. locus, (i.e. occasio) destruendi Pompeji fortunæ defuit 2: 48. loci ejus princeps 2: 74. locum facere alicui 2: 105. habere ministri 2: 111. in locum ejus creatus 2: 43. nominatus 2: 6. substitutus 2: 32. suffectus 2: 20. loco equestris natus 2: 11. tricesimo ab Nino natus 1: 6. loca in theatro equitibus restituta 2: 32. locotum inopia 2: 54. difficultas 2: 115. situs *ibid.* recordatione frui 2: 101. locare tabulas in Italiam portandas, *sc. conducentibus* 1: 13. locare hiberna ad 2: 105. locatus in terra exercitus 2: 83.
- Lollius M. à Germanis clade afficitur 2: 97. Lollius moderator juvenæ Cæsaris 2: 102. ejus crimen & mors *ibid.*
- longa pax 2: 110. indulgentia 2: 80. leries annorum 2: 90. longum iter 2: 113. longum est narrare 2: 42. in longum durare

INDEX RERUM ET VERBORUM.

ravit 2: 85. longissima statio
2: 131. libertas 2: 38. longissimi
errores 1: 4.
loqui. ut fama loquitur 2: 93.
Luca 1: 15.
Luceria colonia 1: 14.
Lucilia Pompeji mater 2: 29.
Lucilius poeta 2: 9. Lucilius Sex.
Tarpejo saxo dejectus 2: 24.
Lucius. vide Cæsar, Sulla &c.
Lucretius. vide Ofella. Lucretius
poeta 2: 36.
Lucrinus lacus 1: 79.
luctari cum clementia sua 2: 86.
cum difficultate locorum 2: 115.
luctatus secum. i.e. dubius 2: 63.
luctatio civitatis cum Tiberio 2:
124.
Lucullus M. circa Fidentiam ho-
stes Sullæ fundit 2: 28. L. Lu-
cullus Mithridatem vincit 2: 33.
alias res præclare gerit *ibid.* tri-
umphat 2: 34. objicitur ei infam-
ia pecuniæ 2: 33. Xerxes to-
gatus *distus* 2: 33. primus auctor
luxuriæ &c. *ibid.* Pompejo ad-
versatur 2: 40. Lucullus *fil.* 2: 71.
Luculli duo L. & M. 2: 49.
ludus gladiatorius. i.e. *locus* 2: 30.
ludi Circenses 2: 27. 40. fune-
bres 2: 8. ludorum Olympio-
rum initium 1: 8. Floraliū in-
itium 1: 14. ludicrum certamen
1: 8. ludicrum certaminis athle-
tarum 2: 123.
luere alicui poenas supplicii 2: 54.
lui sanguine violationem fidei
2: 1.
lumen alterum reip. 2: 99. impe-
rii effossum 2: 52.
Lupercal 1: 15. Lupercalia 2: 56.
lupi *vocantur Romani* 2: 27.
Lupia flumen 2: 105.
Lurium M. 2: 85.
Lutatius. vide Catulus.
lux sollicita 2: 66.
luxuria privata 2: 1. profusa in
ædificiis 2: 33. luxuriæ prin-
ceps 1: 11. luxuriæ viam ape-
ruit 2: 1.
Lycii devicti 2: 69.
Lycurgus 1: 6.
Lydius 1: 1.
Lysippus statuarius 1: 11.

M

Macedones rerum potiti 1: 6. eorum
reges 1: 6. Macedonia subacta
2: 38. Macedonicus. vide Metel-
lus.
Macedonicus Perusinus 2: 74.
macerata pars exercitus 2: 112.
Mæcenæ urbis custodiis præposi-
tus 2: 88. describitur *ibid.* Le-
pidum opprimit *ibid.*
Mænas Pompeji libertus 2: 73. 77.
magi 2: 24.
Magius Celer Vellejanus frater Vel-
leji 2: 115. 121. Magius Mina-
tius 2: 16.
magistratus qui obtinebat Asiæ
2: 42. magistratus annui Athen.
1: 8.
Magneſia 1: 4.
magnificencia munerum, triump-
horum 2: 89. 121. magnifi-
centia publica 2: 1. magnificum
temperamentum 2: 130. præ-
lium 2: 28. magnificè execu-
tus conata 2: 29. magnifico-
entius nil illa victoria 2: 52. ma-
gnificentissimus exercitus 2: 120.
triumphus 2: 40. magnifico-
entissimum munus 2: 100. spe-
ctaculum 2: 56. magnificentissi-
mas res gessit 2: 29.
magnitudo fortunæ 2: 100. nomi-
nis paterni 2: 55. rerum 2: 103.
mæcium 1: 4. cogitationum 2:
41. operum 1: 5. vitiorum 2:
82. regis 1: 9. magnitudinis im-
manis 1: 12. magnitudine sua
caliginem inducturus 2: 36.
Magnus Alexander 2: 41. magnus
Pompejus 2: 21. magnus ani-
mus 2: 75. vir 2: 113. favor
2: 43. triumphus 2: 40. comi-
tatus 2: 72. numerus 2: 113.
locus 2: 9. auctor 2: 32. mo-
dus 2: 73. exercitus 2: 74. eju-
latus 2: 19. magna victoria 1:
10. fortuna 2: 102. invidia 2:
56. manus militum 2: 112. res
2: 32. pars 2: 44. clades 2: 15.
vis juventutis 1: 4. fides in 2:
54. admiratio 2: 3. virtus 2:
72. magnum bellum 2: 96. præ-
lium

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- lium 2: 21. momentum 2: 1.
intervallum 1: 4. exemplum
2: 71. periculum 2: 27. opus
2: 109. magni adjutores 2: 127.
magnæ vires 2: 37. magna neg-
otia 2: 127. experimenta 2:
116. momenta 2: 78. merita
2: 86. major voto 2: 40. exem-
plo 2: 126. major avunculus
2: 59. major natu 1: 10. maxi-
mus error 1: 7. impetus 2: 55.
artifex 1: 13. rex 1: 9. gemit-
us 2: 13. pontifex 2: 27. ma-
ximus animo 2: 18. ingenio
2: 34. imperio 2: 126. maxi-
ma gloria 1: 20. moles 2: 120.
dignitas 1: 18. difficultas 2: 9.
fiducia 2: 113. maximum bel-
lum 2: 115. discrimen 2: 85.
ornamentum 1: 11. impedimen-
tum 1: 17. sine exemplo ma-
ximum 1: 5. maximi motus
2: 18.
majestas paterna 1: 10. senatus 2:
89. senatui accessit 2: 126.
malum exempli 2: 66. malo pu-
blico facundus 2: 48. suo nimi-
um felix 1: 6. mala proposita
2: 45. mala belli 2: 23. malè
cohærens 2: 47. multatum 2:
70. dissimulatum 2: 119. usus
2: 6. cedebar 2: 14.
mamilla 2: 70.
Mancini Hostilii Cos. turpe fœdus
2: 1. Numantinis is deditur *ibid.*
ejus deditio seditionem movet
2: 2.
mancipium Ægyptium 2: 53.
mandare alicui 2: 109. aliquem
custodiæ 2: 42. aliquid memo-
riæ 2: 8.
manere in hoc 2: 77. incolume 2:
66. manent reliquiæ 2: 17. in
eo maneretur 2: 16.
manifestæ rapinæ 2: 83.
Manilius tr. pl. legem fert 2: 33.
Manilius M. Cos. 1: 13.
C. Manlius Volfo Cos. 1: 15. 2: 30.
Acidinus Manlius 2: 8. Manlius
Cos. fufus à Germanis 2: 12. T.
Manlius Cos. Sardiniam subigit
2: 38.
Manubiæ 2: 56.
manus magna Thracum 2: 112.
inexsuperabilis 2: 32. manum
adjecit Armeniæ 2: 100. com-
modaret morituro 2: 70. inject
ei patria 2: 99. injicit scribenti
consulatus 2: 41. manum con-
tingere 2: 107. ultimam impo-
nere bello 2: 33. manu fortis
2: 18. promptus 2: 73. miles 2:
18. manus sanguine imbuta 2:
20. manus cælo inferere 2: 103.
quod in manibus erat 2: 24.
Marcellus Claudius 2: 38. Marcel-
lus & Lentulus Coss. 2: 49. M.
Marcelli laudes & mors 2: 93.
marcescere. marcebant omnia 2:
84.
Marcius Q. Cos. 1: 15. 2: 8. Mar-
cius Crispus 2: 69.
Marcomannorum gens 2: 108, 109.
marcor ducis 2: 119.
Marcus. *vide* Antonius, Brutus &c.
mare in terras receptum 2: 37. in-
festatum 2: 73. infestum 2: 77.
Ægeum, Icarium 1: 14. Ponticum
2: 101. Adriaticum 2: 43. ma-
ris recessus 2: 32. custodia 2: 72.
sævitia 1: 2. maritima res 2: 79.
ora 2: 73. regio 1: 4.
Maricæ palus 2: 19.
Marius C. ignotæ originis 2: 128.
juvenis sub Africano militat 2:
9. Q. Metelli legatus 2: 11. de-
scribitur *ibid.* primum Cos. cre-
atus *ibid.* ei commissum bellum
Jugurth. *ibid.* iterum Cos. Ju-
gurtham in triumpho ducit 2:
12. tertium Cos. in Cimbros mis-
sus *ibid.* quartum Cos. cum Teuto-
nis confligit *ib.* quintum consu-
lis fortunatissimum prælium *ib.*
sextum Cos. Claudiæ & Satur-
nini furorem compescit *ibid.*
urbe à Sulla pulsus 2: 19. ejus
casus & periculum *ibid.* inopem
vitam agit *ibid.* ejus reditus in
urbem cruentus 2: 21, 22, septi-
mum Cos. cum Cinna 2: 23.
mors ejus *ibid.* ejus monumenta
Cæsar restituit 2: 43. Marius C.
Marii filius Cos. 2: 26. à Sulla
acie pulsus *ibid.* interimitur 2:
27. Marius Egnatius 2: 16. Ma-
rianæ partes 2: 27.
Maroboduus dux Marcomannorum
2: 108.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

2: 108. ejus elogium, consilia,
arma adversus Romanos 2: 108,
119, 139.
Mars Gradivus 2: 131. Martis tem-
plum 2: 100. filius, Romulus
1: 8. Marte dubio 2: 55. multo
varioque pacatæ Hispaniæ 2: 90.
Martia legio 2: 61.
Marullus Epidius 2: 68.
Massilia potentior matre Phocæa 2:
15. moratur Cæsarem 2: 50.
mater eminentissima 2: 130. ma-
ternum genus 1: 6.
materia iusti operis 2: 89. belli 2:
62. laudaturum deficiat 2: 101.
materiam occupatam relinquens
1: 17. materia adipiscendi tri-
umphalia defectus 2: 117. ex ma-
teria, i. e. ligno 2: 107.
matrimonio alicujus honoratus 2:
100. in matrimonio habere 2:
93.
maturus viris 2: 99. matura vir-
tus 2: 79. maturitas Impera-
toris 2: 125. maturus 2: 32, 69.
medi rerum potiti 1: 6. Media à
Pompejo penetrata 2: 40.
medicamenta consiliorum 2: 129.
mediocris materia 2: 101. non
mediocre bellum 2: 95. decus
2: 36.
mediocritas hominum 2: 130. me-
diocritas nostra 2: 111. pro ca-
ptu mediocritatis 2: 104.
medius eloquentia, i. e. *mediocris* 2:
29. medius animo, i. e. *neutrius*
partis 1: 9. media fides, *sc. medio-*
cris 2: 67. media Corinthe Athe-
nisque Megara 1: 2. medium a-
gere 2: 114. se præstare 2: 21.
medium fluminis 2: 107. medi-
um pignus concordie 2: 47. in
medio relinquere 2: 48.
Medon primus Archon Athen. 1: 2.
Medontidæ ejus posteris *ibid.*
Megara 1: 2.
Megasthenes 1: 4.
mehercules 2: 83.
Melanthus pater Codri 1: 2.
membra resp. lacerata 2: 90.
memor beneficiorum 2: 53. inju-
riæ 2: 40. memores professionis
2: 89.
memorabilis dulcedine carminum

1: 7. memorabile bellum 2: 37.
factum ac dictum 2: 86.
memoria cælestis 2: 24. nominis
immortalis 2: 88. victoriæ 1: 1.
sævitæ 2: 7. beneficiorum 2:
53. religionis 2: 25. obscuratur
2: 27. perpetuæ memoriæ com-
mendare 2: 4. memoriæ pro-
dere 2: 5. mandare 1: 15. notas
inurere 2: 64. memoriæ ejus
multumtribuendum 2: 16. per
memoriam sæculorum 2: 66. me-
moria horrendum 2: 100. lu-
dorum memoria honorare diem
2: 27.
Menander comicus 2: 16.
Menecrates libertus Pompejanus 2:
73, 77.
mendacium simulatæ originis 1:
11.
Menelaus 1: 1.
mentio habita 2: 62. jacta 2: 65.
mentitus originem regis stirpis
2: 4.
mercatus Olympiorum institutus
1: 8.
merces periculi 2: 22. mortis 2:
28. mercedem capitis abicissi nu-
merare 2: 66.
merere. merebat in Illyrico 2: 109.
mereri fidem 2: 105. gloriam 2:
129. honores 2: 116. contume-
liam 2: 45. meritis indulgenti-
am 2: 80. optimè de 2: 45.
merita pœna 2: 23. meritum
cognomen 2: 15. ex merito 2:
110. merito defectus 2: 116.
merita ejus in 2: 86. meritorum
præmium 2: 12.
mergere classem 2: 42. merfus
conscientia flagitiorum 2: 91.
Merula flamen Dialis 2: 20, 22.
Messalla Corvinus à Cæsare servatus
2: 71. consul 2: 84.
Messalini factum egregium 2: 112.
Metapontus 1: 1.
Metellus Q. Macedonicus Achæos
vincit 1: 11. porticus facit *ibid.*
magnificentie vel luxuriæ prin-
ceps *ibid.* ejus felicitas *ibid.* Me-
telli fratres una triumphant 2: 8.
Metelli patruces censores *ibid.*
Metellus Numidicus orator 2: 9.
Jugurthinum bellum gerit 2: 11.
* C 2 trium.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

triumphat *ibid.* à L. Saturnino civitate expulsus 2: 15. Q. Numidicus Pius patrem restituit *ibid.* Italici belli Imperator *ibid.* apud Faventiam Sullæ hostes vincit 2: 28. Q. Metellus Creticus Cretam subigit 2: 34. triumphat *ibid.* ejus mors 2: 49. metiens se magnitudine sua 2: 120. fortunam licentia 2: 100. se infra aliorum ætimationes 2: 127. metus recessit 2: 62. metus mulieris expers 2: 87. metu remoto 2: 1. repulso 2: 24. immunis 2: 126. migrare de vita 1: 11. miles manu 2: 18. milites ab equitibus distincti 2: 15. militia finita 2: 111. continua 2: 122. celeberrima 2: 125. bellica 2: 107. præclara 2: 5. militiæ gradus 2: 117. militaris colonia 1: 15. militare verbum 2: 52. militares joci 2: 120. militans sub 2: 67. Miletus condita 1: 4. miliarium 2: 27, 31. millia hominum 2: 12. juventutis 2: 15. Milo Annius restituit Ciceronem 2: 45. interficit Clodium 2: 47. à Pompejo dominatus, absolutus à Catone *ibid.* infestus Julianis partibus 2: 68. lapide ictus perit *ibid.* minari Italiciæ servitutem 2: 114. miliciam 2: 120. vindictam consularem 2: 92. Minatius. *vide* Magius. Minervium colonia 1: 13. minister speciosus 2: 111. alienæ potentie 2: 33. obscenissimarum rerum 2: 83. consiliorum 2: 129. ministerium principale 2: 93. ministerii titulus 2: 45. ministeria splendidissima 2: 116. minor natus 1: 10. minoris nominis viri 2: 100. minoris discriminis 2: 105. Minturnæ colonia 1: 14. Minturnenses 2: 19. Minucii porticus 2: 8. triumphus *ib.* minuenda dignitas 2: 68.

mirus. mira crudelitas 2: 6. scientia pugnandi 1: 115. celeritas 2: 88. pietas 2: 99. felicitas 2: 108. pravitas 2: 112. virtus 2: 129. mirum opus 2: 27. mirausus 2: 61. mirabilis virtus 2: 116. mirari convenit 1: 3. libet 2: 32. abunde miratus 2: 106. miscere se partibus 2: 86. ima summis 2: 2. omnia armis 2: 74. mistus timori pudor 2: 5. mixtissimi rigore & lenitate mores 2: 98. Misenensis pax 2: 77. misera vita 2: 66. miserrima conditio 2: 23. necessitudo 2: 50. misereri principis viri 2: 19. misericordiæ munus 2: 52. misericordia ejus ne tentata quidem 1: 71. misericordia persequi 2: 7. Mithridates occupata Asiâ necat cives Rom. 2: 18. adversus quem Sulla mittitur *ibid.* à quo condiciones supplex accipit 2: 23. bellum iterum movet 2: 37. victus in Armeniam fugit *ibid.* ultimus regum sui juris oppressus 2: 40. mitis castigatio 2: 125. mitis ingenio vir 2: 117. misceat feritas 2: 118. Mitylene 1: 4. Mitylenæorum perfidia 2: 18. iis libertas à Pompejo restituta *ibid.* mixtissimi lenitate ac rigore mores 2: 98. mobilis principatus 2: 108. transitus 1: 17. moderari difficultatem ac inopiam 2: 94. moderatio singularis 2: 122. annona moderatior 2: 126. moderator juventutis 2: 102. modestissimus 2: 29. modicus virium 1: 12. modica gloria 2: 13. magnitudo 2: 84. modus pecuniæ 1: 9. virium 2: 96. culpæ 2: 22. peccandi 2: 8. dignitatis 2: 7. scripturæ 2: 52. operis 2: 29. ambitus 2: 47. modum stipendii sibi constituere 2: 125. laborum excedere 2: 122. honorum temperare *ibid.* modum non noscere, nec capere terminum 2: 46. dicendi, faciendi

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- faciendi nosse 2: 45. modum habere in voluntate 2: 31. statuere libertati 2: 40. modum magnum legionum efficere 2: 73. ad modum pristinum redactum imperium 2: 89. in modum pristinum pacis redigere 2: 98. modo proni gurgitis 1: 16.
- mœnia, *pro urbe* 2: 22. mœnium magnitudo 1: 4.
- moles belli 2: 97. imperii 2: 131. onerum 2: 114. molis maximæ res 2: 21. moles mari injectæ 2: 33.
- moliri porticus 1: 8. ædem ex 1: 11. templum 2: 130. multa fortiter 2: 26. in animo bellum 2: 46. nova 2: 129.
- mollire dissensiones coercitione 2: 121. mollitiis fluens 1: 6. mollissima dulcedo 1: 7.
- mons incensus 2: 130. monte descendere 2: 25.
- monumentum virtutis, clementiæ 2: 12. victoriæ 2: 42. Marii monumenta restituta 2: 43.
- mora patrandò bello fuit 2: 72. in perfecto difficilis 1: 17. spei conceptæ hominibus difficilis 2: 67. moram exigere 2: 117. in mora nihil habet quo minus 1: 51. morari victoriam, i. e. impedire 2: 80. morari tot annos Rhodi 2: 99. in imperiis 2: 11. morari in externis, *sc. in descriptione externorum* 1: 7. moratus erat milites sua facundia, *sc. inhibuerat* 2: 22. exercitum paucis diebus, i. e. retinuerat 2: 113. morata Tiberium patria 2: 104. proposita hominum fortuna 2: 110.
- morbus. morbo oppressus 2: 23. obiit 2: 111. morbo proditor, i. e. *virio infesto* 2: 83.
- mors fatalis 2: 4. 49. fortuita 2: 102. voluntaria 2: 87, 102. confata insidiis 2: 4. immatura 2: 3. mortis exitus 2: 7. merces 2: 28. mortem quærere 1: 2. obire 1: 13. ad mortem conquiri 2: 22. in mortem dimicare 2: 85. morte affici 2: 7. multari 2: 12. fungi 2: 49. stetit 2: 63.
- redimere 2: 87. pœnas dare *ibid.* mortalis conditio 2: 104. natura 2: 97. mortales multi 2: 42.
- mos novus 2: 128. mos illis est 2: 107. moris fuit illi 2: 40. moris antiquissimi vir 2: 116. more belli 2: 31. mores ita se habent 2: 91. morum dulcedo & suavitas 2: 97.
- movere dissensionem 2: 2. tumultum, seditionem 2: 68. moveri clamore 2: 4. moveri senatu à censoribus 1: 6. motus imbecillitatis, i. e. *febris* 2: 123. motus magni, i. e. *tumultus* 1: 3.
- Mucianus C. *vide* Crassus.
- Mucius P. Scaevola Cos. 2: 2. Mucius juris scientia clarus 2: 9.
- muco gladii 2: 70.
- mulcere verbis 2: 85. mulceri jure 2: 117.
- muliebris metus 2: 87. fuga 2: 76. nihil muliebre præter corpus gerens 2: 74.
- multare morte 2: 12. multatus pecunia 2: 37. à patria 1: 7. multata Creta sine libertatis 2: 38. male multatum cornu 2: 70.
- multiplex in virtutibus 2: 105. multiplices consularatus 2: 127. victoriæ 2: 96. multiplicati consularatus 2: 12.
- multitudo immensa 2: 110. multitudine fidunt milites 2: 113.
- multus sanguis 2: 90. multo Marte *ibid.* multo amœnissimum 2: 1. multum discrepans 1: 7. recusans 2: 103.
- Mummius L. Achaïco bello gerendo destinatur 1: 12. Corinthum eruit 1: 13. homo novus 2: 128. rudis 1: 13.
- munia ducis 2: 70.
- munus, i. e. *spectaculum* 2: 56, 89. gladiatorium 2: 100. Aedilitatis 2: 93. judicandi 2: 32. misericordie 2: 52. munera theatri 2: 89.
- munificentia principis 2: 126. singularis 2: 81. pia 2: 130. effusissima 2: 41.
- munire præsidia 2: 120. auctoritate aliquid 1: 127. munita natura urbs 2: 26. munitione se defendere

INDEX RERUM ET VERBORUM

defendere 2: 112. munitiones
portus 2: 23. munimentis com-
plecti aliquem 2: 51.
muralis corona 1: 12.
Murcus Statius 2: 69, 72, 77.
Murena L. conspirat in Augustum
2: 91.
Mus Decius Cos. 1: 14.
mutare fortunam, animum 2: 82.
fidem 2: 53. mutationes fortunæ
2: 75.
Mutilus Papius 2: 16.
Murina 2: 61, 73.
mutuus. mutuo sanguine certatum
2: 90. mutuis ictibus concurrere
2: 27.
Mycenæ 1: 1.
Mylæ 2: 79.
Myrina condita 1: 4.
Myrmidonum civitas 1: 3.
Myus condita 1: 4.

N

Nactus potestatem 2: 13.
Narbo Martius, colonia deducta 1:
15. 2: 8.
narrare ordine, iustis voluminibus
2: 114. narravit fama 2: 122.
narrari paucis 2: 29. verbis spe-
ciosius 2: 41.
Nasica. vide Scipio.
Naso poeta 2: 36.
natio redacta in formulam provin-
ciæ 2: 38. natione Germanus 2:
19. barbarus 2: 108. nationes
Cauchorum 2: 106. omnes ejus
gentis 2: 98.
natura mortalis 2: 97. naturæ re-
rum corpus 2: 66. natura mu-
nitus 2: 26. naturalis avus 2:
112. superbia 2: 11. naturale ex-
emplum 2: 128. naturaliter dis-
simillimi 2: 60. naturaliter, i. e.
vitio humana natura 2: 92.
natus annos 2: 59. equestri loco
2: 128. loco tricesimo ab Nino
1: 6. familia nobili 2: 17. ob-
scurissimis initiis 2: 76. patre
principe 2: 127. ad omnia quæ
recte facienda sunt 2: 129. natum
mendacio genus 2: 118. natu-
major, minor 1: 10.
navis oneraria 2: 53. quatuor scal-

morum 2: 43. naves ædificare 2:
79. navicula 2: 107. navigii ge-
nus *ibid.* navalis triumphus 1:
9. navale certamen 2: 79. præ-
lium *ibid.* naumachia 2: 56.
Nauportum 2: 110.
navus vir, i. e. *gnatus* 2: 105. nava
opera 2: 120.
Neapolis condita 1: 4. Neapolitani
honorant Augustum spectaculo
2: 123.
necessitudo, i. e. *necessitas* 2: 50.
nefanda dominatio 2: 60.
negat se auditurum 2: 62. credere
2: 118.
negotium. negotio sufficere 2: 98.
vacare 2: 114. negotiantes in
Africa 2: 11. negotiatores 2:
110.
Nepe colonia 1: 14.
nepos ex filia 2: 2.
Neptunia colonia 1: 15.
nequam ingeniosè 2: 68. ingenio-
sissimè 2: 48.
ne quidem, adeo 2: 67.
Nero Claudius 2: 77. Nero Tibe-
rius. vide Tiberius.
Nerva Silianus 2: 116.
Nestor 1: 1.
Nicomedes Bithyniam hereditate
relinquit Romanis 2: 4, 39.
nimius liberæ reip. vir 2: 32.
Ninus 1: 6, 7.
nitere. nituerunt sub pari ætate fa-
cetiæ per *etc.* 1: 17. oratores eo
tempore 2: 9.
niti. aliquid in quo nitamur con-
quirimus 1: 17.
nobilis familia 2: 17. nobilis clade
2: 8. victoria 2: 10. animo,
gente 2: 112. genere 2: 108. no-
bile nomen 1: 1. nobiles salu-
britate aquæ 2: 25. nobilissimus
rex 1: 9. nobilissima accusatio
2: 43. novitas 2: 34. simplicitas
2: 10. virtus 2: 79. nobilissi-
mum factum 2: 26. nobilitatis
pars, i. e. *nobilium* 2: 23. nobi-
litatē novitatem 2: 96.
Nobilior. vide Fulvius.
nocere, exemplo non nocebatur 2:
114.
Nola condita 1: 7. obsidetur 2: 18,
20.

nomen

INDEX RERUM ET VERBORUM.

nomen perpetuum 1:1. nobile *ibid.*
 Romanum auctum 1:14. celeberrimum 2:7. honoribus honoratum 2:124. inditum ex virtute 1:11. nominis clari vir 2:34. minoris 2:100. magni 2:103. Graji nominis clarissimus 1:6. Romani princeps 2:53. conditor 2:60. auctor ac stator 2:131. nominis fama 2:94. magnitudo 2:55. memoria 2:88. species 1:10. nomen assumere 2:27. commendare memoriae 2:4. nomen invidiosae fortunae adire 2:60. nomine gentis honoratus 1:13. eloquentiae celebris 2:9. inventi laudandus 1:17. quo nomine (i. e. *qua de causa*) mirari convenit 1:3. nomina praefulgere 1:14. nominum, quibus ortus, ornamentum 2:114. nominibus iis appellare &c. 1:3. gentes nominibus incognita 2:106.
 Norbanus à Sulla victus 2:25.
 Norici à Tiberio victi 2:39. Noricum regnum 2:109.
 noscere modum 2:45.
 nota censoria 2:68. notae temporum 1:17. corporis 2:24. elisum faucium 2:4. notas alicui inurere 2:64. notare tempora 2:36.
 notitia linguae 2:11. rerum 1:14. ad notitiam parum pertinens 2:7.
 novus homo 2:128. novas res moliri 2:125. novitas familiae 2:127. disciplinae 2:118. operis 2:9. novitatis nobilissimae vir 2:34. novitatem nobilitare 2:96. nova moliri 2:129.
 noxa temporis 1:12.
 nuda fuga 2:61.
 Numantia à Scipione deleta 2:4.
 Numantium bellum 2:1,9.
 numerus virum 2:96. adolevit 2:30. numero infinita juvenus 2:106. artata felicitas 2:10. frequentes gentes 2:95. numerare mercedem 2:66.
 Numidia facta provincia 2:39. Numidicus. *vide* Metellus.
 Numonius Vala 2:119.
 nuntiantes conjurationem libelli

2:57. nuntius periculi, victoriae 2:129.

O

Obedirum est imperio 1:10.
 obire mortem 1:9. munia ducis 2:70. provincias 2:74. vota 2:35. obire morbo 2:102. obita praetura 2:43.
 obniti. obnitebantur impedire 1:9. obnitens repugnaverat 2:89. obnitente vi animi 2:123.
 obruere aliquem dignatione 2:69. obrui 2:92. obrutus limo 2:19. jus vi obrutum 2:3.
 obsecrissimarum rerum auctor &c. minister 2:83.
 obscurare. obscuratur ejus memoria 2:27. obscuri historici 1:17. obscurissimis initiis natus 2:76. obscurissimae res 2:83.
 observantia temporum 2:106.
 obsidere Italiam 2:24. obsideri copiis 2:120. obsessus gladiis 2:125. obsidione complecti 2:51. liberari 2:61. obsidionalis corona 1:12.
 obsides dati 2:42. obsides liberos mittit 2:94.
 obstitit situ iustitia, aequitas 2:126.
 obtestor vos atque precor 2:131.
 obtinere locos, i. e. *occupare* 1:4. sedes 1:3. imperium 1:6. exercitum cum imperio 2:125. obtinentibus maria praedonibus 2:43.
 obstare. obstitit fulgor juvenum orientium initiis 2:99.
 obstructis hieme Alpibus 2:105.
 obrectari aetis alicujus 2:44.
 obvenit Sullae forte provincia 2:18.
 obviam procedere 2:53. se effundere 2:112. obvium habere aliquem 2:82.
 occasio pugnandi 2:119. victoriae 2:115. sceleris 2:118.
 occidere publica ruina 2:91.
 occultare fugam 2:75.
 occumbere in gladium 2:70.
 occupare fugam 2:85. nuptias 1:1. locum colonis 1:4. ripam castris 2:107. temp. 2:4. armis regionem 1:3. occupatus est

INDEX RERUM ET VERBORUM.

est incautus ab 2: 57. occupata
materia 1: 17. nimium occupa-
tos dixerim 2: 53.
occurrere exercitui 2: 61. occurrit
ei amicorum frequentia 2: 59.
ex occurſu contracta rixa 2: 47.
oceanum circumfundi 1: 2.
Octavia ſoror Auguſti 2: 93. uxor
Antonii 2: 78. Octaviae porticus
1: 11.
Octavius Cn. Perſen capit 1: 9.
triumphum navalem agit *ibid.*
porticum molitur 2: 1. Octavio
collegae imperium abrogat Grac-
chus 2: 2. Octavius Cos. juſſu
Cinnae interfectus 2: 22. C. Oc-
tavius Octavii Caſaris pater 2:
59. Octavius Caſar. *vide* Augu-
ſtus.
oculis inherere 1: 14. ſubjicere 2:
89. inferere 2: 126. oculis cu-
ſtodire 2: 47. ſub oculis Caſaris
2: 79. in oculis atque ore Anto-
nianae claſſis 2: 84.
odium hereditarium 1: 1. certami-
nibus ortum 1: 12. contractum
2: 79. odio in Romanos Hanni-
bal 2: 18.
Ofella Lucretius 2: 27.
offendere aliquem 2: 56. in offen-
ſis inexorabilis 2: 29. offenſiones
tacitae cum aliquo 2: 93.
offerre. dii obtulerunt praefagia pe-
riculi 2: 57.
officium militare 2: 105. officii col-
lega 2: 77. ſucceſſor 2: 104.
Olympicum templum 1: 10. Olym-
piorum ludicrum quando coepe-
rit 1: 8.
omen imminentis proſcriptionis
2: 19. auſpiciis reip. ominibus
2: 79. cum diris ominibus 2: 46.
ominare triftia 2: 71.
omnis concio, i. e. *roſa* 2: 4. per
omnia, i. e. *plene, perfecte* 2: 33, 35,
40, 69, 79. in omnia *idem* 2:
83, 97.
onus belli 2: 97. onera principis
2: 114. ordinis 2: 28. onerum
moles 2: 114. adjutor 2: 127.
onuſtus praedâ 2: 115.
opem ferre 2: 74. petere 2: 79. ope
humana invictus *ibid.*
opera diligens 2: 116. nava viri-

liſque 2: 120. opera ejus praecla-
ra 2: 21. ſingulari ulus 2: 129.
operæ pollicitæ 2: 111.
Opimius L. Cos. C. Gracchum &
Fulvium Flaccum opprimit 2: 6.
damnatus poſtea (licet vir ſan-
ctus & gravis) judicio publico
2: 7. à quo Opimianum vinum
diſtum 2: 7.
Opis ædes 2: 60.
opus felix eventum, forte conatu 2:
112. conſummatum 2: 117. ar-
tatum 2: 86. perfectiſſimum 2:
36. fulgentiſſimum 2: 39. cla-
rum 2: 16. juſtum 2: 89. opus
belli civilis editum 2: 9. operis
ſui princeps 2: 17. operis mo-
dus 2: 28. forma 2: 36. operis
immanis res 2: 69. opera, i. e.
adificia 2: 130. opera bellica 2:
97. principalia 2: 124. celeſtis-
ſima 2: 104. operibus circum-
data urbs 2: 4.
opportuna occaſio 2: 115. oppor-
tunitates 2: 111.
oppoſitus Mithridati Lucullus 2:
33.
oppreſſus armis 2: 68. facinore ux-
oris 1: 1. inſidiis 2: 40. morbo
2: 23. auctoritate publica 2: 91.
dominatione alicujus 2: 61.
oppugnare aliquos 2: 16. urbem
2: 5. oppugnationis urbis 2: 27.
optare à diis aliquid 2: 89.
optimus vir omnis ævi 2: 13.
ora maritima 2: 73.
oraculo emiſſa vox 1: 10.
oratores clari 1: 17. ante Cicero-
nem 2: 9. orator nemo Argivus,
Theban. Laced. 1: 18.
orbis terrarum 2: 55. ſolis 2: 59.
orbis ſenſibus 1: 5.
ordo calamitatis 2: 119. rerum 2:
48. arborum 2: 43. omnis or-
dinis homines 2: 130. ordinis
ſenatorii vir 2: 69. ordinis one-
ra, jura 2: 28. ordines exercitus
2: 27. ordines primi, i. e. *centu-
riones* 2: 112. ordinare res Afiae
2: 92. provincias 2: 94. ordina-
tio comitiorum 2: 124. necis &
teſtamenti Caſaris 2: 59.
Oreſtes Ægiſthum occidit 1: 1. ejus
liberi excluſi ab Heraclidis 1: 2.
orientes

INDEX RERUM ET VERBORUM.

orientes juvenes 2: 99. ortus nobili familia 2: 117. orta seditio 2: 24. ortum bellum 2: 98. odium 1: 12.
origo simulata 1: 11. regis stirpis 2: 4. originis ignota 2: 118.
ornamentum loci 1: 11. triumphum 2: 40. nominum 2: 114. singulare amonitatis 2: 81. ornamenta triumphalia 2: 104.
ornare urbem 2: 89.
Orodes rex Parthorum interimit Crassum 2: 46. & signis Rom. ponitur 2: 91.
os Socraticum 1: 16. unum Pindari Thebas illuminavit 1: 18. fulgentissimum & caeleste 2: 64. oris ardor 2: 35. ore maris Pontici 2: 101. in ore atque oculis classis 2: 84.
Ostra vicinia 1: 4.
ostendere spem auxilii 2: 74. per fugium 2: 72.
ostentare. ostentat vires magnitudo monum 1: 4. ostentatum caput pro rostris 2: 19. ostentatio agendi 2: 98.
Ostra 2: 94.
Otho Roscius. vide Roscius.
otium corrumpit militem 2: 78. otio fluere 2: 88. abuti 2: 105.
ovans triumphavit 2: 96, 122.

P

Pacata Dalmatia 2: 90. pacatus orbis victoriis 2: 89. pacatis bellis 2: 59.
pacisci stipendia 2: 38. pactus omnibus reditum 2: 77. pacta ejus, i. e. sponsa 1: 1.
Pacorus, Parthorum regis filius, interimitur 2: 78.
Pacuvius in tragædiis clarus 2: 9.
Pactum coloni missi 1: 14.
Palatio monte condita Roma 1: 8.
Palinuri promontorium 2: 70.
palus Maricæ 2: 19. paludes Laurentinæ *ibid.*
Panxius Scipionis comes 1: 13.
Panares dux Cretensium 2: 34.
Pannonia provincia facta 2: 39. rebellat 2: 110. pacem petit 2: 114.

Pansa. vide Hirtius.
Papirius. vide Carbo.
Papius. vide Mutulus.
par consulum 2: 46.
parans se fortunæ 2: 43. paratissimus honor dignis 2: 126. paratissimus omnibus audendis 2: 56.
parere sibi ferro reditum 2: 120.
partum virtute cognomen 1: 13.
Parilia 1: 8.
Parmensis Cassius moritur 2: 87.
Parthi legatos mittunt ad Sullam 2: 24. à Cajo Cassio fusi & fugati 2: 46. Antonium magna clade efficiunt 2: 82. Parthicum bellum 2: 59. Parthorum rex Augusto Rom. signa remittit 2: 91. obsides item liberos 2: 94. desciiscit à societate Rom. 2: 100. cum Cajo Cesare coit 2: 101.
particeps operum 2: 116. cædis 2: 69.
particula operis 1: 16.
partita hiberna 2: 113.
Passienus 2: 116.
pastoralis manus 1: 8. cultus 1: 2.
pati turpiter 2: 100. æquo animo 2: 31. patiens militarium officiorum 2: 105. patientissimus armorum laborumque 2: 34. patientia periculorum 2: 41.
patefacta consilia 2: 76.
patrare bellum 2: 79. prælium 2: 21. facinus 2: 58. decreta 2: 110.
patratio pacis 2: 98. patratum bellum 2: 111, 114.
Patre capte 2: 82.
patricia familia 2: 59.
patrimonium principis 2: 130.
patronus imperii 2: 120.
patruelis frater 1: 1.
Paullus. vide Æmilius.
Paullus Lepidi frater proscriptus 2: 67.
Paullus censor 2: 95.
paupertas honesta 2: 129.
pax lata, augusta 2: 126. infida 1: 13. composita 2: 76. inita 2: 77. revocata 2: 88. pacis auctor 2: 26. argumentum 2: 38. fœdus 2: 77. modus 2: 98. dulcedo 2: 117. artes 1: 13. conditiones 2: 48. bona 2: 110. pacem petere 2: 114. protegere 2: 131.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

131. reddere 2: 98. pace firmare 2: 123. summam continere 2: 87. pace diligentiae ejus dixerim 1: 7. pace majestatis &c. 2: 129. peccandi modus, voluntas 2: 8. licentia 2: 100. peccus flagrav. incendio 2: 130. peccatore erumpens indignatio 2: 66. pecunia ingens 2: 37. publica 2: 42. Pedius Q. Cos. 2: 65. Pedia lex 2: 69. Pelasgi Athenas commigravere 1: 13. pellere aliquem praelio 2: 24. pelli spectaculo 2: 79. pulsus acie 2: 26. Pelopis progenies expellitur Peloponneso 1: 2. Pelopi ludi funebres facti 1: 8. Peloponnesii Megaram condunt 1: 12. penates *pro domo* 2: 74, 95. penes quem 2: 63. penetrare interius 2: 120. penetravit in omnes regiones marium 2: 15. penetrata Britannia 2: 47. cum victoria Media 2: 40. penetratis gentibus 2: 5. penitus infestissimus 2: 27. pensare victoriam damno amissi militis 2: 115. mortem immortalis memoria 2: 84. pendere poenas 2: 100. Penthilus 1: 1. per. per idem tempus 1: 14. 2: 45. per eadem tempora 2: 8. per hac tempora 2: 78. peragratus victor Germaniam 2: 97. percurrere paucis, *scribendo sc.* 2: 38. percutere fuste 2: 78. perdere exercitum 2: 120. facti gloriam 2: 26. perdomare gentes 2: 95. perducere ad summum discrimen 2: 27. in societatem 1: 9. in fastigium 2: 109. ad famem 2: 112. in carcerem 2: 19. in summam socordiam 2: 111. ad summam scientiam militem 2: 79. perduxit ad eam pacem provincias, ut 2: 90. eo populum, ut 2: 128. huc Mancinum, ut 2: 1. in Campaniam exercitum 2: 25. novitatem suam in hoc, ut 2: 96. perducta res ad liquidum 1: 16. perelegans ingenium 1: 7. perexiguum iretum 1: 2. perfecta natura & industria mortalis condicio 2: 2. perfectum profectus eloquentiae decus 1: 17. profectus manibus tabulae 1: 13. perfida consilia 2: 102. perforata lacerna lancea 2: 80. perfrui recordatione 2: 101. Pergamus Cretae 1: 1. periculum praeruptum & anceps 2: 2. periculum adire 2: 27. inferre 2: 90. in periculum adducere 2: 2. periculo invidius 2: 79. periculorum patientia 2: 78. periculis exercere corpus 1: 13. periculosissimum bellum 2: 105. peritus officiorum militarium 2: 105. peritissimus bello dux 2: 129. perlustrata armis regio 2: 106. permanere. permansit comes exilii 2: 100. permittere se ditioni alicujus 2: 37. perniciofa consilia 2: 3. perniciofae leges 2: 18. Perperna M. Ariftonicum vincit 2: 4. Sertorium interimit 2: 30. Asiam facit tributariam 2: 38. perpetuus auctor 1: 13. patronus 2: 120. perpetua memoria 2: 79. securitas 2: 103. perpetuum nomen 1: 1. exilium 2: 62. perpetui timoris res 2: 130. perpetui Archontes 1: 8. ignes 2: 131. perpolitus calce & arena locus 2: 22. perrupta acies 2: 112. Persae post Medos rerum potiuntur 1: 6. persequi in iusto opere, i. e. *narrare* 2: 103. notam severitatem censorum 2: 10. persequi armis 2: 6. persecuta est eum civilis misericordia 2: 7. Perses praelio fufus 1: 9. in triumpho ductus *ibid.* perseverare. perseveravit facere 2: 103. perseverantia ducis 2: 5. persolvere praemia 2: 40. persona Pompeji 2: 30. persona invidiam auget aut levat 2: 31. persuadere ratione magis quam vi 1: 9. perstringere

INDEX RERUM ET VERBORUM.

perstringere aciem animi 2: 118.
 pertinaciter deferebant ei dictatu-
 ram 2: 89. pertinacissima in re-
 tinendis armis juvenus 2: 27.
 pertinacissime arma retinebant 2:
 18.
 perturbatio rerum & hominum 2:
 88.
 pervadere diverso itinere 2: 82.
 pervehi in Siciliam 2: 75. in Ita-
 liam pervectus 1: 1.
 pervenire ad potentiam 2: 80. ad
 triumphus insignia 2: 10. in id
 ipsum fastigium 2: 15. in urbem
 2: 59. ad aliquem 2: 37. per-
 venit summa imperii ad 1: 6.
 in quem pervenerit statum for-
 tuna publica 2: 86. pervenitur
 in præceps 2: 3.
 Perusia expugnata 2: 74.
 pessimus pace 2: 11. pessima cupi-
 ditas 2: 25. pessimum facinus
 2: 30. pessima res 2: 19. pessime
 ausus 2: 24.
 pestiferus civibus reditus 2: 22.
 petere consulatum 2: 17. civita-
 tem 2: 15. opem 2: 79. com-
 meatum 2: 99. pacem 2: 114.
 sanguinem 2: 58. armis patriam
 2: 68. peti insidiis 2: 64. ver-
 bis legis 2: 45. petium summo
 studio 1: 17.
 Petrejus legatus Pompeii 2: 48, 50.
 petulans convivium 2: 28.
 Pharnaces Sardanapali interfector
 1: 6. Pharnaces rex Ponti à Cæ-
 sare victus 2: 55.
 Pharfalica acies 2: 52, 68.
 Pharus insula 1: 4.
 Phidippus 1: 1.
 Philemon comicus 1: 16.
 Philippus rex Maced. 1: 6. Philip-
 pus vitricus Octavii 2: 59, 60.
 Philippi urbs. apud Philippos cum
 Bruto & Cassio concurritur 2: 70.
 Philippii campi 2: 86.
 Philo Publilius censor 1: 14.
 philosophorum ingenia à Socrate
 defluxere 1: 16.
 Phocæa condita 1: 4. Massiliam co-
 loniam posuit 2: 15.
 Phrahates rex Parthorum 2: 91.
 Picentium 2: 65.
 Picenus ager 2: 21. Picenum coloni
 missi 1: 15.

pignus concordie medium 2: 47.
 Pindarus illustrat Thebas 1: 18.
 Pinetes dux Pannon. 2: 110, 114.
 Piræei portus 2: 23.
 piratarum insolentia ac potentia 2:
 31. piraticum bellum 2: 33.
 Pisaurum coloni missi 1: 14.
 Piso M. dimisit uxorem in Sulhe
 gratiam 2: 41. Piso L. bellum
 in Thracia comprimit 2: 98.
 Piso res novas molitur 2: 130.
 Pius cognomen Metelli 2: 15. pia
 munificentia 2: 130. pietas ine-
 narrabilis & incredibilis 2: 99.
 pietas rectissima sentiendi 2: 125.
 Placentiam coloni missi 1: 14.
 placere. placebat barbaris suis nu-
 merus, i. e. *fidebant numero* 2:
 112.
 Plancus in Brutum inconstans 2:
 63, 64. Plancus Cos. 2: 67. Plan-
 cus Plotius *ibid.* Plancus adju-
 tor Anton. partium 2: 74. com-
 mitatur Fulviam in exilium 2:
 76. foedus homo & proditor 2:
 83. censura Planci & Paulli 2:
 95.
 plastræ, *statuarii* 1: 17.
 Plato 1: 16.
 Plautius Silvanus 2: 112.
 plena gratia 2: 16. plenius gratu-
 lari 2: 104. plena subdoli animi
 consilia 2: 102.
 Plotius. *vide* Plancus.
 plurimo cum excidio 2: 98. cum
 sanguine 2: 95.
 pœna gravis 2: 119. merita eum
 consecuta 2: 23. fera in malos
 2: 126. pœnas dare capite 2: 4.
 pœnas dare temeritatis 1: 11.
 dedit Cæsari 2: 64. morte dare
 2: 87. exsolvere 2: 88. meritis
 luere. *vide* luere. pendere 2:
 110.
 pœnitet ejus fidei 2: 18. remp. ejus
 nati 2: 12.
 poëta solus appellari Homerus me-
 ruit 1: 5. poëtarum ubertas 1: 17.
 pollens plurimum mari classis 1:
 7.
 pollicitatio ingens præmiorum 2:
 18. pollicitæ operæ, *passive* 2: 111.
 Pollio Asinius 2: 36. fidus Julianis
 partibus 2: 63. magnas res edit
 2: 76.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- 2: 76. adversus Pompejum bellum gerit 2: 73. ejus factum & dictum memorabile 2: 87.
- Polybius Scipioni familiaris 1: 13.
- Pompejanæ familiæ quot 2: 21.
- Pompeji opp. 2: 16.
- Pompejus Q. primus hujus nominis Cos. 2: 1, 40. turpe ejus factus 2: 1, 90. Q. Pompejus Cos. cum Sulla 2: 17. ab exercitu interficitur 2: 20. Cn. Pompejus, Magni pater, dux Ital. bello 2: 15. ejus bello Marfico præclara opera 2: 21. Asculum capit *ibid.* cum Sulla configit *ibid.* moritur *ibid.* Cn. Pompejus Magnus laudatur & describitur 2: 29. ex Hispaniis triumphat 2: 30. Cos. tribunitiam potestatem restituit *ibid.* ei decernitur bellum piraticum 2: 31. piratas vincit & coercet 2: 32. gloriæ cupidissimus 2: 33. ejus de Lucullo dictum *ibid.* bellum Mithridaticum (quod ei lege Maniliâ decretum 2: 33.) gerit feliciter 2: 37. victor omnium, quas adierat, gentium, per bi-duum triumphat 2: 40. init potentie societatem cum Crasso & Cæsare 2: 44. Cæsaris filiam ducit uxorem *ibid.* Cos. cum Crasso 2: 46. tertium Cos. solus 2: 47. coercet ambitum *ib.* à Cæsare alienatus *ibid.* ejus filius parvus, Juliâ natus, obit *ibid.* pro eo publica vota suscepta 2: 48. inter eum & Cæsarem belli initia *ibid.* ejus causa melior 2: 49. transmisit Dyrrhachium cum senatu 2: 49. in Pharsaliâ victus à Cæsare 2: 52. in Ægyptum fugit 2: 53. ibique perihè jugulatur *ibid.* Cn. Pompejus, Magni filius, bellum ingens conflat 2: 55. interemptus est *ibid.* Sex. Pompejus, Magni filius, Siciliam armis occupat 2: 72. describitur 2: 73. mare infestat *ibid.* cum eo pax inita 2: 77. ejus dictum *ibid.* ei bellum inferitur 2: 79. à Titio jugulatus est *ibid.*
- Pomponius eques Rom. 2: 6. Pompeii comici laudes 2: 9. Pomponius Flaccus 2: 129.
- ponere colonias 2: 15. positus extra dilationes 2: 79. positus ædibus 1: 11.
- Pontidius C. 2: 16.
- pontifex maximus 2: 63. pontificatus maximus 2: 122.
- Pontius Telesinus Italicorum dux 2: 16. Samnitium dux interficitur 2: 27.
- Pontus Cn. Pompeji virtutis monumentum 2: 28. sit provincia *ibid.* Ponti intima 2: 40. Ponticum mare 2: 101.
- Popilius Cos. asper 2: 7. *vide* Lænas.
- Poppædus Silo 2: 16.
- Porcia familia 2: 35.
- Porcius M. Cos. 1: 15. 2: 8. Cat. Porcius occiditur 2: 16.
- postulare condiciones 2: 48.
- Posthumius Albinus censor 1: 10.
- Spurius Posthumius Cos. 1: 14.
- Posthumus. *vide* Julius & Vibius.
- potens tot legionum 2: 65. potentiora arma 2: 108. potentissimus rex ejus temporis 2: 37.
- potentia regalis 2: 5. male co-hærens 2: 47. potentie societas 2: 44. potentia ad impotentiam usus 2: 29.
- Potentia colonia 1: 15.
- potiri regni 1: 1. rerum 1: 6. ingenti vi hominum 2: 5.
- præbere spectaculum 2: 197. materiam belli 2: 62. causam scivitæ 2: 22. imaginem rei 2: 43. cervicem liberto 2: 70.
- præcaventibus fatis 2: 12.
- præcedere gradum alicujus 2: 114.
- præcellens ingenio 1: 13.
- præceps fuga 2: 85. cursus 2: 1. festinatio 1: 16. periculum 2: 84. locus 2: 5. juvenis 2: 88. omnia præcipitia in rep. 2: 22. in præceps pervenire 2: 3. in præcipitia pervenitur 2: 10. præcipitata mors 2: 49.
- præcipuus timor 2: 130. præcipuus sanctitate 2: 29. præcipuum egit consulem 2: 92. præcipui viri, præcipua dona 2: 121. præcipua experimenta virtutis 2: 94.
- præclarus vir 2: 32. præclara militia

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- litia 2: 5. victoria 1: 11. opera
 2: 22. præclarum factum 2: 92.
 præda victoris 2: 86. præda onus-
 tus 2: 115. prædationes 2: 73.
 prædicans se securum 2: 123. præ-
 dicatio ipsius 2: 115.
 prædiximus 2: 66. ut prædiximus 2:
 90. prædiximus, i. e. ante dixi-
 mus 2: 11.
 prædones 2: 32.
 præesse exercitui 2: 118. classi 1:
 9. oppugnationi urbis 2: 27. Sy-
 rix 2: 117.
 præferre vultu ardorem animi 2:
 118. vultum victoris, morientis
 2: 27. visus prætulit principem
 2: 94.
 præficere legatos hibernis 2: 113.
 præfectus castrorum 2: 120. clasi-
 sum 2: 73. cohortium 2: 112.
 equitum 2: 104. fabrum 2: 76.
 operum 2: 104. urbis 2: 88. præ-
 fectus ædificandis navibus &c.
 2: 79. copiis 2: 114.
 præfluere. præfluit fines Semno-
 num 2: 106.
 præfulgere. præfulgent nomina 2:
 14.
 prælium magnificum 2: 28. atrox
 2: 21. ingens 1: 9. initum 2:
 55. restitutum *ibid.* prælio pel-
 lere 2: 24. fortunatissimo decer-
 tare 2: 12.
 præmatura mors 2: 88.
 præmonere aliquem 2: 57.
 præmuhire regalem potentiam 2: 6.
 Prænestæ naturâ munitum 2: 26,
 27, 74.
 prænitere. prænitet forum titulis
 2: 39. prænitens virtus 2: 35.
 præparare militem operi 2: 109.
 hiberna ad 2: 110. præparatus
 Cæsaris 2: 76. præparatio belli
 1: 12.
 præponere Armeniæ regem 2: 122.
 præpositus custodiis urbis 2: 116.
 præpositus C. & L. nominibus
 2: 96.
 præreptus immature, i. e. morte 2:
 116.
 præruptum periculum 2: 2.
 præsagia periculi 2: 57.
 præsens periculum 2: 72. præsen-
 tia ipsius pacatæ Hispaniæ 2: 90.
 præsidere urbi 2: 48. præsidium
 esse alicui 2: 110. præsidium na-
 vium 2: 32. præsidium munire
 2: 120.
 præstare aliquid alicui 2: 89. bello
 fidem 2: 18. alicui clementiam
 2: 57. se æquum 2: 76. se du-
 bium mediumque partibus 2: 21.
 præstantissimus vir 2: 53.
 prætereundus vir 1: 2.
 prætexere. prætexentes esse temp.
 2: 62.
 prætexta consularis 2: 65. prætex-
 tati, pueri 2: 10. prætextatus fi-
 lius 2: 59.
 prætores seni olim creabantur 2:
 16. decem ab Augusto constituti
 2: 89.
 prævalere. prævalebant fata con-
 siliis 2: 118. prævalens corpore
 2: 108. prævalidæ legiones 2: 69.
 pravissimus homo 2: 80. pravitas
 animi atque ingenii 2: 112.
 precari deos 1: 10. precatus vitam
 2: 79.
 premere aliquos bello 1: 2. pref-
 sius audire, i. e. attentius 2: 129.
 pretium ferre voluntatis suæ erga
 2: 52. voti sui & consilii 2: 125.
 clementiæ 2: 52. conservatæ pa-
 tris 2: 45. pretio temperata o-
 mnia 2: 60.
 pridie quam 2: 83.
 Priene condita 1: 4.
 primipili centurio 2: 78.
 princeps civitatis & eloquentiæ 2:
 22. Rom. nominis 2: 53. sena-
 tus 2: 43. familiæ 2: 35. eque-
 stris ordinis 2: 127. luxuriæ vel
 magnificentiæ 1: 11. carminum
 2: 36. sui operis 1: 17. ejus loci
 2: 74. principes viri 2: 89. prin-
 cipalis quies 2: 56. principale
 fastigium 1: 11. principalia ar-
 ma 2: 50. onera 2: 127. opera
 2: 124. ministeria 2: 93. prin-
 cipatus Augusti 2: 89. principa-
 tus tumultuarius, fortuitus &c.
 2: 108.
 principia inclinatæ valetudinis 2:
 113.
 prius nihil habuit 2: 52.
 prisca gravitas 2: 86. severitas 2:
 92. forma reip. 2: 89. hilaritas
 2: 127.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- 2: 127. comœdia 1: 16. priscum
decus 2: 13.
pristinus modus 2: 89.
privare spiritum 2: 87. imperio vita-
que 1: 6.
privatus comitatus 2: 40. privata
familia 2: 91. civium salus 2:
66. privatum consilium 2: 61.
odium 2: 7. privatæ opes 2: 29.
pro partibus stare 2: 48.
probabiliter gestus consulatus 2: 46.
procedere obviam 2: 53. in id fu-
raris, ut 2: 80. in antiquius ci-
teriusve 1: 17. processum est in
arma 2: 125.
procinquæ testamenta facere 2: 5.
procumbere ante tribunal 2: 106.
procumbens resp. 2: 16.
procuratores Cæsaris 2: 81.
prodere memoriæ 2: 4. prodere ex-
emplum clarum, turpe 2: 119.
prodigus fortunæ arque pudicitie
2: 48.
productus exercitus in Syriam 2:
78. productis classibus, sc. in pu-
gnam 2: 85.
proficere. quid proficissemus im-
petrando 2: 125.
proficisci cum aliquo ad bellum
2: 86. profectus Argis 1: 6. ex
2: 78. in 2: 93.
proferri alicujus patrocinium 2: 75.
proferri vetuit indignos 2: 92.
professionis memor 2: 89. pro-
fessionis cuiusque ingenia 1: 16.
profunda cupiditas 2: 125.
profusa luxuria 2: 31. profusum
tantum sanguinis 2: 52.
progenies Pelopis 1: 2.
prohibere aliquem jure 2: 28.
promi iustis voluminibus 2: 48.
promissa brevis 2: 55.
promptus ingenio 2: 118. manu
2: 73.
promulgare leges 2: 2.
pronus gurgis 1: 16. pronior for-
tuna 2: 69. pronior ejus parti-
bus 1: 9.
propagata civitas 1: 14.
propior diis quam hominibus 2: 35.
proponere. proposuit petere, i. e.
statuit 2: 53. proposito sanctissi-
mus 2: 2. firmus 2: 63.
prorogare provinciæ 2: 46.
prorutum vallum 2: 63.
prosa eloquentia 1: 17.
proscriptio triumviralis 2: 66. Sul-
lana 2: 28. proscriptorum liberi
ad jus dignitatis revocati 2: 43.
prosequi aliquem domum, i. e. co-
mitari 2: 35. prosequi invidia, ve-
neratione 2: 92.
prosperum prælium 2: 51. prosper-
rimus eventus 2: 122. prospere
aliquid gerere 2: 102.
prosternere se genibus 2: 114.
protegere statum 2: 131. protegere
nequitiam gravitate 2: 100.
proteri ruinâ publicâ 2: 91.
protinus ab adoptione, i. e. statim
post 2: 104.
protrahere fraudes publicarum
2: 92.
provehere aliquem in consulatum
2: 128. provectus in consulare
fastigium 2: 69.
providere supplementum, i. e. com-
parare 2: 130. providens vir 2:
88. providentia ducis 2: 115.
non segni providentia usi 2: 120.
provocare aliquem injuria 2: 118.
ex provocatione interimere 2:
12.
proximus à Pompejo 2: 76. aucto-
ritati ducis 2: 71. nominis ac
fortunæ eorum 2: 114. Norici
regni 2: 109. proximè à nobi-
lissimis 2: 124.
prudentia rerum militarium singu-
laris 2: 29.
Pseudophilippus Macedoniam occu-
pat 1: 11. opprimitur ibid.
Ptolomæus puer (Anleta fil.) A-
lexandriæ obsidetur 1: 10. Pto-
lomæus, Cypri regno spoliatus,
interimit se 2: 45. Ptolomæus,
Ægypti rex, ingratus in Poth-
peum 2: 53.
Publicola 2: 85.
publicus favor 2: 92. status 2: 35.
servus 2: 19. publica vox 2: 131.
fortuna 2: 86. auctoritas 2: 62.
pecunia 2: 42. ruina 2: 91. se-
pultura 2: 62. voluntas 1: 15.
concordia 2: 48. libertas 2: 40.
vincta 2: 7. magnificentia 2:
1. salus civium 2: 66. violatio
fidei 2: 1. publicum bonum 2: 2.
consilium

INDEX RERUM ET VERBORUM.

consilium 1: 8. iudicium 2: 7.
malum 2: 48. decus 1: 13. pu-
blici usus 2: 81. publicæ literæ
2: 37. publicata lectica 2: 114.
publicanorum fraudes 2: 92.
Publius. *vide* Africanus, Clodius,
Scipio &c.
pudicitie prodigum 2: 48.
pudor timori mistus 2: 5.
pugio 2: 43.
pugnam inire 1: 9.
pulchritudo corporis 2: 97.
pullum amiculum 2: 80.
pullus præcipiti loco 2: 5. urbe
2: 34. ex urbe 2: 20. *vide* pel-
lere.
Punicum bellum primum 2: 38. se-
cundum 2: 1. 2: 90. tertium 2: 1.
Puteoli colonia 1: 15.
Pydna Maced. urbs 1: 9.
Pyrrhus, Achilles filius, Epirum oc-
cupat 1: 1. Pyrrhus rex 1: 14.
Pyrrhi bellum 2: 17.
Pythius, *sc.* Apollo 1: 2.

Q

Quadrans solvitur creditoribus lege
Valeria 2: 23.
Quadrigarius Claudius Historicus
2: 9.
querere dignitatem 2: 18. quæsi-
tus armis principatus 2: 57. quæ-
sita spes desperatione 2: 5. ultio
inimicitiarum 2: 7. queritans
sedes 1: 4.
quæstio habita de 2: 4. quæstiones
crudeles 2: 7.
quæstor cum jure prætorio 2: 45.
quæstuosum 2: 22.
quam *pro* postquam 2: 4, 80.
quantæ virtutes 2: 2.
quartum Cos. 1: 14.
quater. quateret metus animum
2: 110.
queri de aliquo apud aliquam 2:
130.
quies principalis tot mensium 2: 56.
quietis cupidissimus 1: 7. impa-
tientissimus 2: 23. per summam
quietem ac dissimulationem 2:
88. quierus moribus 2: 117.
Quinctius. *vide* Crispinus, Fabius,
Marcius &c.

Quinctilius. *vide* Varus.
Quinctus. *vide* Catulus, Metellus &c.

R

Rabies 2: 125. rabie continuè la-
cerare aliquem 2: 64.
Rabirius poeta 2: 36.
rapere se præcipiti fugâ ad 2: 85.
rapuit juvenem fatorum iniqui-
tas 2: 97. rapuisti Ciceroni lu-
cem &c. 2: 66. raptis ex urbe
gladii 2: 30. rapto vivere 2: 32.
uti 2: 73. raptos libertatis 2:
27. raptus Sabinarum 1: 8.
rarissima vindicta 2: 114.
rasile argenti 2: 56.
ratio reddita consiliorum 2: 50.
rationem alicujus habere in 2:
30. id visum est habere ratio-
nem 2: 35. ratione barbarus 2:
108.
Raudii campi 2: 12.
rebellare 1: 11.
recedere. recessit metus 2: 62. re-
cedens acies 2: 55. recessurus
vestigio *ibid.* recessus maris 2:
32.
recens transfuga 2: 83.
recensere singula 2: 129.
recipere condiciones æquo animo
2: 48. injurias 2: 13. saluum
imperatorem 2: 104. aliquem
in affinitatem 2: 100. se in al-
tiora loca 2: 70. imperii ju-
gum 2: 38. in jus civitatis 2:
15. in numerum exercitus sui
2: 73. in societatem consilii 2:
118. non recipit conditio mor-
talis 2: 104. scripturæ modus 2:
52. si mediocritas recipit ho-
minum 2: 30. receptus militi-
bus 2: 63. à patre 1: 1. receptum
mare in terras 2: 33. recepti
Cherulci 2: 105. recepti in be-
neficium 2: 20. in civitatem 1:
14. recepta in tenuem tramitem
exempla 2: 3.
recisum opus, i. e. *breve* 2: 89.
reconcilianda gratia 2: 29. recon-
ciliari sibi optimatibus 2: 47.
rectissima voluntate 2: 18.
recusare principatum 2: 124.
reddere testimonium 2: 120. re-
sponsum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- sponsum 1: 10. spiritum 1: 14.
 celo animam 2: 123. formam
 operi 2: 49. pacem, securitatem
 alicui 2: 98. epistolas 2: 42. ra-
 tionem 1: 3. praesidia reip. 2:
 103. redditus celo pater, i.e. con-
 sacrat 2: 124. redditus reditus
 uberiores 2: 81. redditus civitati
 iustitia, æquitas 2: 126.
 redigere in potestatem 2: 94. in for-
 mam provincie 2: 97. in pristi-
 num pacis modum 2: 98.
 redimere morte crimina 2: 87. re-
 dimi publicâ pecuniâ 2: 42.
 redimimus hederis 2: 82. caput a-
 rundine 2: 83.
 redire in 2: 78. ad 2: 19. rediit
 animus partibus 2: 62. cultus a-
 gris 2: 89. reditus civilis 2: 40.
 pestifer 2: 22.
 reducere legiones in hiberna 2:
 107.
 refectæ vires 2: 16.
 referre verum 2: 16. referatur suo
 loco 2: 68. in tantum retulisset
 2: 72. referens dictum ad 2: 77.
 refertus clientelis ager 2: 29.
 refovendæ vires ex itinere 2: 113.
 refragari alicui 2: 40.
 refrigeratus ab Antonio, i.e. fasti-
 diose habitus 2: 83.
 refugere in 2: 108.
 refulgere. refulsit spes 2: 103.
 regere exercitum 2: 85. regi im-
 perio 2: 128. auctoritate 2: 54.
 regimen classis 2: 85. regimen
 alicui committere 2: 85. vide
 rex.
 regere in ærarium pecunias 2: 92.
 regredi Romam 2: 102.
 regula propositi operis 2: 38.
 Regulus 2: 38.
 rejectus tempestate 1: 1. rejecto su-
 per caput brachio 2: 70.
 relegare aliquem à rep. 2: 45. invi-
 diam fortunæ in auctorem 2: 64.
 potentie in 2: 44. relegata in
 insulam Julia 2: 100.
 religatis manibus post tergum 2: 1.
 religio Sullæ erga Dianam 2: 25.
 religioni templi se credidit 1: 9.
 religiosissima sacra 2: 45.
 relinquere in medio 2: 48. infe-
 ctum 2: 100. relictus alicui locus
 2: 118. relicta hereditate Asia 2:
 4. testamento hereditaria regio
 2: 39. reliqua belli 2: 123. reli-
 quæ belli 2: 17. prædonum 2: 32.
 legionum 2: 45.
 remittere aliquid ex negotio 2: 88.
 nihil aliis 2: 30. remisit eò unde
 2: 113. remissa sorte provincia
 2: 111.
 remotus à mari locus 2: 32. re-
 moto Carthaginis æstu 2: 1. re-
 motissimus angulus 2: 102.
 rentur, à reor 1: 5.
 renunciare consulem 2: 92.
 reparare vires exercitus 2: 37.
 repellere dictaturam 2: 89. hostes
 2: 12. repulsus à 2: 63. repul-
 sum ab eo insigne regium 2: 56.
 repulso metu externo 2: 24.
 repensare bona malis 2: 12. repen-
 sata damno voluptas 2: 21.
 repensurus auro 2: 6.
 repetere aspera ac rudia 1: 17. re-
 petens maiora & acriora 2: 6.
 repetundarum lege interrogari 2:
 13. repetundarum damnatus 2: 8.
 replere urbem spectaculis 2: 56. ani-
 mos oculosque populi 2: 100.
 patriam lætitiâ 2: 103.
 reponere nihil spei in se 2: 112. fi-
 duciam victoriæ in multitudine
 2: 113. reponenda in uno omnia
 2: 32.
 repræsentare orbi terrarum 2: 89.
 repudiare uxorem 2: 41.
 repugnare. cum saepe obnitens re-
 pugnavisset 2: 89. repugnans na-
 turæ per omnia 2: 69.
 requirere causas 1: 17.
 res frumentaria 2: 94. militaris
 & maritima 2: 79. res maximi
 erroris 1: 7. operis immanis
 2: 69. timoris perpetui 2: 130.
 res dubie 2: 12. speciosæ 2: 76.
 integræ 2: 50. desperatæ 2: 27.
 magnificentissimæ 2: 29. memo-
 rabiles 2: 33. immanes 2: 46.
 maximæ molis 2: 121. Orientis
 ordinatæ 2: 92. rerum natura
 2: 66.
 rescindere fœdus 2: 90.
 resolutus in sua initia 2: 123.
 respectans sine fine Cæsarem 2:
 107.
 respirare.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

respirare. respiravit acies 1: 27.
respondere suæ consuetudini 1: 9.
fortunæ virtutisque 2: 4. respon-
deri spei 2: 103. respondente
cultu triumphum rerum magnitu-
dini 2: 129. responsum reddere
1: 10.
restare alicui 1: 15.
restinguere initium belli 2: 88.
restituere procumbentem temp. 2:
16. aliquem in paterna bona 2:
73. senatui decus 2: 13. loca
Equitibus 2: 32. munera ab-
sumpta igni 2: 130. aliquem
reip. 2: 77. restitutus dignitati
patriæ 2: 45. restituta domus
2: 45. libertas 2: 18. vis legi-
bus 2: 89. restitutum jus ab his
2: 44. restituta acies 2: 55. pro-
vinciæ populo 2: 37. urbes 2:
126.
resurrexit urbs 1: 7. resurrectu-
rum bellum 2: 88.
retinere aliquem proficiscentem 2:
46. dignitatem 2: 79. titulum
provinciæ 2: 49. insignia con-
sulatus 2: 20. arma pertinacif-
simè 2: 18. retinuit Syriam in
potestate populi Rom. 2: 46. re-
tentus ab his 2: 41. retenta in po-
testate ejus Venetia 2: 76.
revertens ad mare 2: 46. in Italiam
2: 24.
revertere. cum revertisset de foro
2: 14. in urbem 2: 56. reverti-
tur in hiberna 2: 120. reverta-
mur ad ordinem 2: 39. reversus
est, i. e. revertis 2: 42. reversus
in 2: 89.
revivere aliquem 2: 104.
revocare de exilio 2: 20. ex pro-
vinciis in 2: 15. revocavit fe-
stinanter filium 2: 123. revo-
cari ad jus dignitatis 2: 43. re-
vocata pax 2: 89. in forum fi-
des 2: 126. reip. prisca forma
2: 89.
revolare 2: 120, 123.
reus actus incesti 2: 45.
rex regum 1: 1. regia vis 2: 108.
stirps 2: 4. cogitatio 1: 10. re-
gium genus 1: 6. insigne 2: 56.
regionum acies 2: 112. regalis
potentia 2: 6. vide regere.

Rheti perdomiti 2: 95, 122. Rhe-
tia provincia facta 2: 39.
Rhescupolis 2: 129.
Rhodus à Cassio capta 2: 69. Rho-
dii quâ fide in Romanos 1: 9.
2: 18.
Rhoemetacles Thraciæ rex 2: 112.
ritus patrii 1: 4.
Roma condita 1: 8. capta à Gallis
1: 14. libera, dominaque gen-
tium 2: 29. Romana urbs 2:
111. lingua Pannoniis nota 2:
110. disciplina 2: 109. constan-
tia in Popilio 1: 10. virtus 2:
112. Romani rerum domini 2:
6. Romanorum magnificentia in
ædium structuris 2: 1.
Romulus Martis filius Romam con-
dit 1: 8. asylum facit & patres
legit *ibid.*
Roscius Otho 2: 32. ejus lex thea-
tralis *ibid.*
rotundatus orbis solis in colorem
arcus 2: 59.
Rubico fl. 2: 49.
rudis studiis 2: 74. verbis scriptor
2: 9. rudis Corinthiorum intel-
lectus 2: 13. rudimenta militiæ
2: 129. rudimentis imbutus *ibid.*
Rufinus Cornel. Cos. 1: 14. 2: 17.
Rufus. vide Salvidienus, Egnatius.
ruina publica 2: 91. in ruinam or-
bis dimicare 2: 85. ruina Car-
thaginenses, i. e. rudera 2: 19.
rumpere condiciones pacis 2: 48.
rumpit fortuna hominum pro-
posita 2: 110.
Rutillius Cos. asper 2: 7. Rutilius
Cos. occiditur 2: 16. Rutilius
historicus 2: 9. Rutilius P. vir opti-
mus damnatur 2: 13.

S

Sabinis sine suffragio data civitas
2: 14. postea datum suffragii fe-
rendi jus *ibid.*
Sacerdos Augusti Livia 2: 75. sa-
cerdotes viri 2: 124. sacerdoti-
um pontificatus 2: 59.
sacra Cerealia 1: 4. populi reli-
giosissima 2: 44. sacra institu-
ere 1: 8. sacrare aliquem, i. e.
inter deos referre 2: 126. sacrata
* D numini;

INDEX RERUM ET VERBORUM.

numini regio 2: 25. sacratum e-
jus honori ludicrum 2: 123.
Sacriportus 2: 26.
Sacrovir princeps Galliarum bel-
lum movet 2: 129.
seculi sui eminentissimus 1: 12.
optimus 2: 13. seculorum dif-
ferentia 1: 5. omnium memo-
ria 2: 66.
severe in 2: 85, 120. in aliquem asper-
rime 2: 7. sevitia maris 1: 2.
sagittarum usu celebris 2: 34.
sagum. ad sagarium est 2: 16.
Salamis 1: 1.
Sclernum colonia 1: 15.
Sallues victi 1: 15.
Sallustius. Thucydidis æmulus 2:
36.
salute Glaucum 2: 83.
Salvidienus Rufus 2: 59. conspirat
in Octavianum 2: 76.
salus atque valetudo 2: 114. salu-
tem defendere 2: 66. proscrite
pacisci 2: 77. pro salute
deos precari 2: 22. vota suscipere
2: 48. dimicare 2: 85. salubria
medicamenta 2: 129. salubrius
illis nihil 2: 52. salubriter late
leges 2: 89. saluberrimæ condi-
tiones 2: 48. salutaria fata 2: 60.
salvum recipere 2: 104. salvo
exercitu 2: 46. salva rep. 2: 49.
Salyes. v. Sallues.
Samnites pulsi 2: 27. Samnitium
parti data civitas 1: 14.
Samothea *inf.* 1: 9. ejus religio
ibid.
Sarnus 1: 4.
sanari solite conditionibus discor-
dia 2: 3.
sanctus vita 2: 1. sanctissimus pro-
posito 2: 2. sanctissima fides 2:
18. sanctissimus vir 2: 53. san-
ctitate præcipuus 2: 29.
sanguis domesticus 2: 16. civilis
2: 3. sanguinis parte spoliari 1:
10. sanguinis ejusdem homines
2: 15. sanguinis profusio 2: 52.
inslavium 2: 121. sanguine con-
junctissimus 2: 41. multo mu-
tuoque certatum 2: 90. sanguine
luere 2: 1.
saniosus 2: 87.
sanissimus quisque 2: 35.

Sardanapalus imperio vitæque pri-
vatus 1: 6.
Sardinia provincia facta 2: 38.
Saticula colonia facta 1: 14.
satisfactione accipiendi facillimus
2: 29.
Satricum colonia 1: 14.
Saturninus Appulejus interficitur 2:
12. Saturninus L. tr. pl. 2: 15.
Saturninus Sertius 2: 77. præ-
clarum ejus factum 2: 92. ejus
laudes 2: 109. gesta in bello
Germanico 2: 109, 110.
Scevola P. Mucius tempore turbat
2: 2. Scevola juriconsultus in-
terficitur 2: 26.
scalpores 1: 17.
scalmorum quatuor navis 2: 43.
Scaurus orator 2: 9. Scaurus Au-
relus à Cimbris trucidatus 2:
12.
scelus erupit 2: 93. sceleris à se
commissi ultor 2: 106. scelere
opprimi 1: 3. abscissa vox pu-
blica 2: 66. sceleribus certabatur
2: 26. scelerata consilia 2: 130.
scelera 2: 76.
scenici ludi 2: 40.
sciens agendi 2: 88. scientissimus
juris 2: 4. parendi 2: 79. scien-
tia pugnandi 2: 115. rei milita-
ris 2: 79.
Scipio P. Publii Africani majoris
filius 1: 10. P. Scipionis Emi-
liani minoris laudes 1: 12. ejus
res gesta in Africa & Hispania
ibid. & 2: 38. liberalium studio-
rum cultor 2: 13, 17. Africanus
dictus 1: 13. primum Cos. 1: 12.
Carthaginem excidit *ibid.* & 2:
8. creatus iterum Cos. Numan-
tiam æquavit solo 2: 4. ejus de
Tib. Gracchi cæde dictum me-
morabile *ibid.* ejus mors *ibid.*
inter oratores numeratur 2: 9.
Scipio Roman. potentie viam
prior, (major) luxurie posterior
aperuit 2: 1. uterque Africanus
dictus. posterior Emilianus. Scipio
Nasica in capitolio porticus fa-
cit 2: 1. Gracchum interficit
2: 3. Cn. Scipio Africani pa-
trius 2: 3, 90. L. Scipio (Asiati-
cus) Africani frater Asiam eripit
Antiocho

INDEX RERUM ET VERBORUM.

Antiocho 2: 38. Scipio Asiaticus
Cos. cum Norbano ab exercitu
proditus & desertus 2: 25. Sci-
pio vir consularis cum Juba bel-
lum Africanum movere 2: 54. Sci-
pio adulter Julix 2: 100. Scipio
& Sempronius Coss. 2: 90. Cn.
& P. Scipiones in Hispania du-
ctores exercitus 2: 38.
Scordisci 2: 8, 39.
Scribonia (Julix mater) comita-
tur filiam in exilium 2: 100.
scriptores vetustissimi 2: 9.
scripturae modus 2: 52.
Scylacium colonia 2: 15.
Secundus nulli seculi sui 2: 11. se-
cunda fortuna 2: 37.
securus incrementi sui 2: 109. se-
curitas rediit hominibus 2: 89.
securitas initium calamitatis, i. e.
negligentia 2: 118. securitatis ur-
banæ custos 2: 98. tutela 2: 128.
Asiæ securitatem reddidit 2: 98.
securæ 2: 129.
sedare, provincias ad sedandum
obitis 2: 101.
sedes belli 2: 74. sedem capere cir-
ca 1: 2. sedes occupare 1: 3.
seditio subita 2: 81. theatralis 2:
126. orta 2: 24. summoa è fo-
ro 2: 126. seditionem creare 2:
20.
Segestes 2: 118.
Segnis providentia 2: 120. non se-
gniter se interimit 2: 87. segni-
tia non vindicatur injuriæ 1: 1.
Sejanus landatur 2: 116. amicus &
adjutor Tiberii 2: 127, 128.
Seleucia ad Tigrin 2: 42.
semitanimis repertus 2: 27.
semiterna legio 2: 112.
Semiramis 1: 6.
semiternum corpus 2: 119.
Semnonum fines 2: 106.
Sempronius Cos. 1: 14. Sempro-
nius Sophus Cos. ib. C. Sempro-
nius Cos. 2: 4. Sempronius Lon-
gus Cos. 2: 90. Sempronius
Gracchus adulter Julix 2: 100.
senatorius ordo 2: 69. senatoria
stirps 2: 29.
senatus universus 2: 35. senatus
majestas 2: 89. senatus consul-
tum 2: 31.

senescere. senescit studium 1: 17.
fortuna urbium 2: 11. senilis æ-
tas 2: 66. senior ætate 2: 107.
sentire rectissima 2: 125. benefi-
cium 2: 114. sensus terrarum or-
bis &c. 2: 100. sensu celer 2: 118.
sensibus orbis 1: 5. sensibus ce-
lebris 2: 9.
Senius. vide Saturnius.
sepire. sepiat mare præfidiis clas-
sum 2: 51. septa agmine mili-
tum juvenus 2: 106. septum
1: 16.
septies Cos. 2: 26.
sepulta justitia, æquitas 2: 122.
sepulta bella 2: 89. sepultura
publica 2: 62. gentilitii tumuli
sepultura 2: 119.
sequi auctoritatem & fidem alicu-
jus 2: 80. partes 2: 49. consi-
lia 2: 72. fortunam suam 2: 55.
disciplinam 2: 114. exemplum
2: 47. magnitudinem paterni
nominis 2: 55. secutus deinde
est consulatus ejus 2: 41. secuta
Athenienses victoria 1: 2. ma-
gnificentiam luxuria 2: 1. fa-
ctum auctoritas 2: 7. diem nox
2: 42. securi currum 2: 67.
sera cura 2: 45. poena 2: 126. se-
rissimi successores 2: 131.
Sergius. vide Catilina, Galba.
series longa annorum 2: 90. series
catenarum 2: 120. series litium
fictæ 2: 118.
sermone barbarus 2: 73.
serpens terræ abstrusa 2: 129.
Sertorius à Sylla dimissus 2: 25. à
Perperna interfectus 2: 30. Hi-
spanicis bellis illustratus 2: 90.
Sertorianum bellum 2: 30.
servare incolumem 2: 86. se in
eum exitum 2: 55. immunes à
metu 2: 126. servet opus for-
mam suam 2: 96. iusto serve-
mus operi 2: 99. servatus regi
honor imperii 2: 37.
Servilia Lepidi uxor 2: 88.
Servilius. vide Cæpio & Glaucia.
Cn. Servilius Cos. 2: 21. duo Ser-
vili 2: 28. P. Servilius Cos. 2:
53. Q. Servilius Cos. ibid.
servire necessitati 2: 23. pacis bel-
lique artibus 1: 13. servitii pars,
i. e.

INDEX RENUM ET VERBORUM.

- i. e. *servorum* 2: 82. *servus publicus* 2: 19. *servorum servus* 2: 73.
Servius prætor prima belli Marfici victima 2: 15.
Setina colonia 1: 14.
severa ultio 2: 125. *severum imperium* 2: 5. *severissima leges* 1: 6. *severitas prisca & antiqua* 2: 125. *laxissima* 2: 127. *severitas nota censoris* 2: 10. *eximia civitatis* 1: 15. *judiciorum* 2: 8. *facti* 2: 5.
Sexties Cos. 1: 15.
Sextiz Aquæ à Sextia Calvina dicta 1: 15.
Sextus, vide *Lucilius &c.*
Sicilia provincia facta 2: 38.
Sigimeri filius auctor *Varianæ* claudis 2: 118.
signa Rom. capta à Parthis ac remissa 2: 91.
signare rem stilo 1: 16. *signat id memoria &c.* 2: 115.
Silanus à Cimbris fufus 2: 12. *M. Silanus* 2: 77.
Silendus vir 2: 18.
Silianus, vide *Nerva*.
P. Silius 2: 90, 101. *res novas molitur* 2: 130.
Silo, vide *Poppædus*.
Silvanus, vide *Plautius*.
similis mei civis 2: 14. *similior per omnia deis quam* 2: 130. *simillimus virtuti* 2: 35. *virtutibus paternis* 1: 12. *similitudo expressa figurarum* 1: 11. *similitudines ingeniorum* 1: 17.
simplex virtus 2: 129. *simplicifsimus dux* 2: 116. *simplicitas humana* 2: 43. *nobilissima* 2: 10. *generosissima* 2: 125. *eminentissima* 2: 72.
simul revertisset, i. e. simulac 2: 88.
simulata origo 1: 11.
sincera fides 2: 23.
sine re 2: 30.
singularis juvenis 2: 59. *adjutor* 2: 125. *auctor* 1: 11. *singularis humanitate res* 2: 114. *nequitia* 2: 100. *virtus* 2: 81. *amicitia* 2: 76. *cura* 2: 25. *opera* 2: 129. *munificentia* 2: 81. *prudencia* 2: 29. *fides* 2: 6. *moderatio* 2: 122. *singulare exemplum* 2: 100. *instar salubritatis* 2: 81. *singulis parentibus geniti, i. e. qui unus sunt parentibus suis* 2: 10.
Sinuessa colonia 1: 14.
sinus oceani 2: 106.
Siscia 2: 113.
Sisenna historicus 2: 9. *Statilius Sisenna* 2: 14.
situs locorum 2: 106. *regionum* 2: 96. *sitz cis Rhenum gentes* 2: 120. *siru obitæ equitas, justitia* 2: 126.
Smyrna 1: 4. 2: 66.
focius potentiz 2: 6. *focia consiliorum* 1: 1. *focietas potentiz* 2: 44. *consilii* 2: 118. *in societatem perducere* 1: 9.
focordia summa 2: 118.
Socraticum os 1: 16.
solida virtus 2: 114.
solicudines aviæ 2: 55.
solitum, si quando aliquid ex solito variaret 2: 41.
sollicita lux 2: 66.
solum genitale 2: 15. *solo æquare* 2: 4.
solvere grates Dianæ 2: 25. *quadrantem creditoribus* 2: 23.
somnium Artorii medici 2: 70.
Sophus, vide *Sempronius*.
Sophocles 1: 16.
sopire omnia 2: 125. *sopitus armorum furor* 2: 89.
Sora colonia 1: 14.
fors contigit Tyrthenum 1: 1. *forte obvenit ei provincia* 2: 18. *forte provincie remissa* 2: 104. *sortitus Asiam* 2: 33. *sortiti sunt uter &c.* 1: 1.
Sosius 2: 85.
spargendæ vires 1: 15.
Sparta 1: 6.
Spartacus bellum movet 2: 30.
spatium vitæ 1: 1. *omne ævi sui* 2: 89. *multorum annorum* 1: 16. *brevi spatio interjecto* 2: 99.
species nominis 1: 10. *simulachrorum* 1: 9. *specie terribilis* 1: 84. *excellens* 2: 7. *sub specie ministeriorum* 2: 93. *speciosus minister* 2: 111. *speciosa familia* 2: 59. *speciosum supplementum*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- sum 2: 81. speciosa verba 2: 41.
speciosè restituta domus 2: 45.
speciosissima classis 2: 79. in-
scriptio opotis 2: 104.
spectaculum gladiatorii muneris
&c. 2: 56.
spectator operum 2: 104.
speculari fortunam 1: 9. oppor-
tunitatem 2: 120. specularus
consilia juvenis 2: 88.
spea magni nominis 2: 103. dubia
armorum 2: 71. spes concepta
2: 67. desperatione quæsitæ 2: 5.
certa refulsit 2: 103. spem in se
reponere 2: 112. spei mora 2: 67.
speratâ major pecunia 2: 45.
spiritus divinus 1: 16. sibi caris-
simus 2: 123. exitialis 2: 22. spi-
ritum reddere 2: 87. spiritum
ultimum reddere 2: 14. spiritu
privare 2: 87.
splendidus vir 2: 105. splendidum
genus 2: 88. splendidissima mi-
nistria 2: 116.
Spoletium colonia 1: 14.
spoliari sanguine 1: 10. regno 2:
45. spoliata dignitas 2: 80.
Spurius. vide Postumius &c.
stabilis animus 2: 110.
stare pro bono publico 2: 2. pro
partibus alicujus 2: 48. simula-
tione, animo pro aliquo *ibid.*
vindicta morte stetit 2: 64.
Statianus 2: 82.
Statilius. vide Sifenna, Taurus.
statio Romana 2: 82. mortalis lon-
gissima 2: 131. paterna 2: 124.
Stattius. vide Murcus.
stator Rom. nominis 2: 131.
statua equestris 2: 61.
statuere urbem 1: 1. modum li-
bertatis 2: 40. statuit dimittere
2: 113.
status publicus 2: 35. felicissimus
2: 91. statum nullum habentes
2: 72. in quem statum pervene-
rit 2: 86.
steriles studiorum urbes 1: 18. ste-
rilitas frugum 1: 1.
stilo rem signare 1: 16. stilo minus
eget, i. e. descriptione 2: 43.
stipatus manu gladiatorum 2: 58.
stipendium ignavum conferre 2:
39. stipendia pacisci 2: 38. sti-
pendiorum initia 2: 101. stipen-
diaria facta provincia *ibid.*
stirps regia 1: 11. senatoria 2:
29.
Strabo C. Cæsar 2: 9.
Strato Ægeates 2: 70.
strenuus impetu 2: 73.
strictum ferrum 2: 126.
studia liberalia 1: 13. studiis ru-
dis 2: 73. in studia mittere ali-
quem 2: 59.
suadere alicui acerrime 2: 63. sua-
dentes diversa 2: 52. lenitatem
2: 35. suar legis 2: 44.
suavissima experientia res 2: 114.
suavitas morum 2: 97.
sub his exemplis, i. e. *juxta* 2: 127.
sub adventum 1: 22, 24. sub ocu-
lis 2: 79. sub Oriente 2: 94. sub
specie 2: 93. sub titulo 2: 45.
sub ingressum 2: 63. sub initia
2: 101. sub omnem morum 2:
107.
subdolos scimus 2: 102.
subducere oculis 2: 110. se præ-
senti tempori 2: 93. periculo
2: 72. subduxerat spem magni
nominis 2: 103.
subigere regionem 2: 58. bello 2:
123.
subjicere oculis animisque imagi-
nem 2: 89. ignem penatibus 2:
74. facem bello 2: 48.
subinde, i. e. *postea* 1: 7. subinde
admonere, *crebro* sc. 2: 65.
subire eodem 2: 5. navibus per Ti-
berim 2: 45.
subita seditio 2: 81. rebellio 2:
112.
subjungere imperio provincias 2:
39.
sublatis signis 2: 61.
subrefectus conspectu alloquioque
2: 123.
subscribere alicui in aliquem 2:
69.
subsequens tempus 2: 121.
subsistere domi, i. e. *manere* 2: 75.
substituere sibi consulem 2: 58. in
ejus locum alium 2: 32.
subtexere, i. e. *subungere* 1: 14.
subtrahere aliquid gloriæ 2: 16. se
discrimine 2: 86.
subvecta flumine classis 2: 106.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

succedere stationi paternæ 2: 124.
 horum ætati ingenuisque 2: 9.
 successor paterni exempli 2: 119.
 officii patris 2: 104. potentia
 ejus 2: 93. ex successu animum
 fumere 2: 17.
 succinctus cothurnis 2: 84.
 succurrere alicui 2: 6. valetudini
 2: 114. iactura hominum patri-
 monio suo 2: 120.
 Sueffa Aurunca colonia 1: 15.
 sustulerant lectum mortui pro ro-
 stris 1: 11. vide tollere.
 sufficere negotio 2: 98. bellicis
 operibus, civilibus artibus 2: 97.
 imperio sustinendo par 2: 131.
 sufficiente vigori animi compage
 corporis 2: 127. sufficere colle-
 gam 2: 24. suffectus in ejus lo-
 cum 2: 20.
 suffigere cruci 2: 42.
 suffossi montes 2: 33.
 suffragii ferendi jus 1: 14.
 Sulla L. quaestor Marii 2: 12. præ-
 tura functus 2: 17. legatus sub
 Mario 2: 17. fit consul *ibid.* ejus
 genus, vita & mores *ibid.* ad
 urbem redit, eamque occupat 2:
 19. Athenas recipit 2: 23. Mit-
 thridatem vincit, eique leges
 imponit *ibid.* transgreditur in
 Asiam *ibid.* ad eum primum
 omnium Romanorum legati
 Parthorum veniunt 2: 24. in
 Italiam venit, & tentat bellum
 componere 2: 25. Scipionem
 Norbanumque Coss. superat *ibid.*
 dissimilis bellator ac victor *ibid.*
 grates Dianæ solvit *ibid.* Serto-
 rium exarmatum dimittit inco-
 lumem *ibid.* Marium juvenem
 vincit 2: 26. Telesinum supe-
 rat, & Felicis nomen assumit 2:
 27. Dictator creatus 2: 28. im-
 modice crudelis *ibid.* primus
 proscriptionem invenit *ibid.* ju-
 dicandi munus ab equitibus ad
 senatum transfert 2: 32.
 Sulpicius P. orator 2: 9, 36. P. Sul-
 picius tr. pl. legem fert de impe-
 rio Sullæ abrogando 2: 18. in
 exsilium pellitur 2: 19. occidi-
 tur *ibid.*
 fumere supplicium de 2: 42. ani-

mum ex successu 2: 17. togam
 virilem 2: 99.
 summittere fasces 2: 99. summitti
 alicui 2: 57. summissa arma 2:
 85.
 summovere aliquem de rep. 2: 68.
 summoti à foro seditio 2: 126.
 summoto eo 2: 62.
 summus imperatorum 2: 54. sum-
 mus vir 2: 33. sudor 2: 128.
 summa belli 2: 11. virium 2:
 63. imperii 1: 6. rerum 2: 68.
 summa imis miscere 2: 2. sum-
 ma defenda est 2: 119. summum
 discrimen 2: 27. studium 1: 17.
 2: 49.
 super humanam fidem 2: 130.
 superare aliquem victoria 1: 11.
 superatur æquitate gratia 2: 126.
 superata classis 2: 84. superato
 terrarum orbe 1: 12. superatis
 difficultatibus 2: 120.
 supercilio truci protegere nequi-
 tiam 2: 100.
 superesse sibi vim 2: 109. cum ei
 superesseret auctoritas 2: 125. iis
 non superfuit 2: 119.
 superfluis altaribus sanguis 2: 22.
 supervacaneum 2: 36. supervacuum
 1: 16.
 suppar ætas 1: 17.
 supplementum providere, *sc. mili-*
tum 2: 130.
 suppliciiis luere penas 2: 54.
 Sura Æmilius 1: 6.
 suscipere molem belli 2: 79. cau-
 sam 2: 120. vota pro salute ali-
 cujus 2: 48.
 suspicere. suspicit potentem lumi-
 lis, non timet 2: 126.
 suspectus iis 2: 41. suspectus so-
 cietate consilii 2: 35. suspicione
 carere 2: 54.
 sustentare bellum 2: 104. valetu-
 do sustentata curâ ejus 2: 114.
 sustentatis hostibus 2: 6.
 sustinere imperium 2: 131. onera
 ordinis 2: 28. hostem 2: 112.
 non sustinet rogare 2: 81. depre-
 cari pro se 2: 86. sustinuit usur-
 pare 2: 40. sustinuisse, *hosti non*
cessisse 2: 112.
 sustulit filios 1: 11.
 Sutrrium colonia 1: 14.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

Syracusæ Corinthiorum colonia 2: 15. capta à Marcello 2: 38.
 Syria facta stipendiaria 2: 37. Pompeii virtutis monumentum 2: 38. Crasso decreta 2: 46.
 Tabernaculum 2: 71. tabula ærea 2: 25. tabule novæ 2: 68. maximorum artificum tabula 1: 13. tacite offensiones 2: 93. tam pro valde 2: 89. tantum: in tantum quantum 1: 9, 114. in tantum, ut 2: 90. in tantum quod 2: 117.
 Tarentum colonia 1: 15.
 Tarpejum saxum 2: 24.
 Tarracina colonia 1: 14.
 Taurominium 2: 79.
 Taurus Statilius 2: 85, 127.
 Tegea Creta 1: 1.
 Telamon Teucris pater 1: 1.
 Telefinus Pontius dux Samnitium fortiter dimicat 2: 27. mors ejus *ibid.*
 Temenus 1: 2.
 temerarius ultra fortem 2: 68. in consultando 2: 24. temerarium consilium 2: 120.
 temperare navigium 2: 107. exercitum 2: 113. temperare gravitatem humanitate 2: 116. viatoriam suo arbitrio 2: 85. modum honorum 2: 122. non tempero mihi quia 2: 107. non temperavit animum ab 2: 34. vitam ac mortem ejus nunc ira nunc venia temperavit 2: 119. omnia pretio temperata 2: 60. temperator Mario 2: 20. temperamentum animi 2: 130. utilitatis & auctoritatis 2: 111.
 tempestas horrenda erupit 2: 100. exitialis 2: 71. tempestate distrahi ab 1: 1. rejici in *ibid.* vexata classis 2: 79. ea tempestate, i. e. tempore 1: 2.
 templum Dianæ 2: 25. Apollini exstructum 2: 81. Augusto 2: 130. Martis dedicatum 2: 100.
 tempus. per idem tempus 1: 10, 14. sub idem tempus 1: 12.

circa hæc tempora 1: 10. per eadem tempora *ibid.* circa eadem tempora 2: 8. tempus insidiarum 2: 118. temporis fortuna 2: 67. ægritudo 2: 130. artati spatium 1: 16. temporum similitudo *ibid.* angustia *ibid.* nota, claustra 1: 17. conditio 1: 18. observantia 2: 106. temporum eodem tractu 2: 9. tempora Iliaca componentes, i. e. res Iliacas feribentes 5: 9. temporibus insidiari, esse temporarius 2: 21.
 tenax amicitiarum 2: 29. exempli 2: 84.
 tendere cursu ad 2: 70. in 2: 20.
 tenere armis principatum 2: 57. ripam 2: 107. castris regionem 2: 51. tenuit se domi 2: 44. cum ab inimicis tenerentur 2: 23.
 tentare, i. e. aggredi 2: 113. tentare dubiam spem armorum 2: 71. tentare aliquem insidiis 2: 54. tentavit componere 2: 25. tentatus gravissima valetudine 2: 48. tentata hostis misericordia 2: 71. tentato fraude exercitu 2: 107.
 tenuis trames 2: 3.
 Tenu occupata ab Ionibus 1: 4.
 Terentius comicus 1: 7.
 Tergeste 2: 110.
 tergum. post tergum religatæ manus 2: 1. à tergo sedium 2: 109. tergiverſanter 1: 9.
 terminus extremus orbis 1: 2. terminum non capiebat in 2: 46. jure terminari 2: 118. terminatus Armeniâ finis imperii 2: 37.
 terrere orbem classibus 2: 31. terreri nocturno visu 2: 57. denunciatione quietis 2: 70. terroris magni bellum 2: 129. terrores reip. 2: 4.
 testari edictis 2: 62. testatus est parentes, i. e. declaravit 1: 7. testatum experimentis 2: 116. prædicatione principis 2: 115. testamentum facere in procinctu 2: 5. testimonium reddere 2: 76. testimonium civitatis honorificum 2: 32.
 testudo. ex testudine apparatus triumphi 2: 56.
 * D 4

tetra-

INDEX REARUM ET VERBORUM.

tetrarcha 2: 51.
 Teucer Telamonis fil. non receptus
 à patre 1: 1. Salamina condit
ibid.
 Teutoni & Cimbri 2: 8, 12. Teu-
 tonum gens Romanos clade af-
 ficit 2: 12. excisa *ibid.*
 theatrum Pompeji 2: 48, 79. thea-
 tralis seditio 2: 126.
 Thebae Pindaro celebres 1: 18.
 Thebanus nullus orator 1: 18.
 Theodotus 2: 53.
 Theophrastus 1: 1.
 Thesprotia 1: 1.
 Thessalus Thesprotius conditor
 Thessaliae 1: 3. Thessalus Her-
 culis filius *ibid.* Thessalia antea
 Myrmidonum vocata civitas
ibid. Thessalia fatalis victoriae
 Caesaris 2: 52.
 Thraces à Pisone victi 2: 98.
 Thucydides 2: 36.
 Thuri 2: 68.
 thyrsus 2: 84.
 Tiberius Claudius Nero, Tib. Ce-
 saris pater, bellum in Campa-
 niâ movet 2: 75. Liviam ux-
 orem Augusto despondet 2: 79,
 94. Tib. Caesar qualis in juven-
 tute 2: 94. capessere cepit temp.
ibid. Armeniam ingressus, eam
 Artavasdî tradit *ibid.* cum Druso
 Claudio Rhætos Vindelicosque
 aggreditur 2: 95. bellum Pan-
 nonicum gerit 2: 96. & Germa-
 nicum 2: 97. consors tribunitiae
 potestatis cum Augusto 2: 99.
 Rhodum secedit *ibid.* reverius
 ab Augusto adoptatur 2: 103. in
 Germaniam missus 2: 104. mili-
 tum erga illum affectus *ibid.*
 Germanos superat 2: 105, 106.
 mira illum videndi cupido in-
 cessit Germanum militem 2: 107.
 Maroboduum aggreditur 2: 109.
 bello Pannonico designatus 2:
 111. illud administrat 2: 112,
 113. ejus cura militum 2: 114. bel-
 lum Dalmaticum gerit 2: 115.
 post cladem Varianam mittitur
 in Germaniam 2: 120. ex Pan-
 noniis Dalmatisque triumphat
 2: 121. ægre accipit imperium
 2: 124. ordinat comitia *ibid.*

consecrat Augustum 2: 126. ejus
 principatus forma *ibid.* Sejanum
 inter amicos præcipuum habuit
 2: 127, 128. ejus res gestæ re-
 cententur & laudantur 2: 129,
 130.
 Tibullus poeta 2: 35.
 Tifata mons 2: 25.
 Tigranes regum maximus 2: 33.
 Iocor Mithridatis 2: 37. cum fi-
 lio dedit se Pompejo 2: 37.
 timendum periculum 2: 109. ti-
 moris perpetui præcipue res
 2: 130.
 Tifamenus 1: 1.
 Titius 2: 76, 83. Pompeji filium
 jugulat 2: 79.
 titulus imperii 2: 63. provinciae
 2: 49. ministerii 2: 45. titulus
 prænitet forum 2: 39.
 Titus. vide Didius, Ampius, &c.
 toga virilis 2: 99. à toga virili 2:
 29. civis in toga modestissimus,
 sc. in pace 2: 29. togata, sc. Fa-
 bulæ 2: 9. togatus & privatus
 2: 3.
 tolerare inopem vitam 2: 19. tole-
 rabilis fortuna 2: 37. tolerandæ
 civitati leges 2: 18.
 tollere tot liberos, i. e. suscipere 1:
 11. tollere funditus, sc. evertere
 1: 12. laudandum & tollendum
 Caesarem dixit Cicero 2: 62.
 tormenta bellica 2: 82.
 torpere. torpebat civitas 2: 61.
 Torquatus 1: 14.
 totus æmulum agit 2: 109.
 tractus temporis 1: 6. 2: 9, 10, 78.
 tractus ultimus Hispaniæ 1: 2.
 tradere se alicui 2: 50. regnum
 alicui 2: 94. traditis armis 2: 106.
 tragici celebres 1: 16. 2: 9. tragœ-
 dia Rom. 1: 17.
 trahere bellum, cum antè gerere 2:
 11. æstiva 2: 117. caudam 2:
 83. secum magnam manum 2:
 112. laudem 2: 66. nihil tra-
 hens præter nomen 2: 80.
 tranquillius vita vultque 2: 127.
 transcendere Rhenum 2: 8. ad ma-
 jora 2: 130. in navem 2: 53.
 transcursum ad vitia 2: 1. tran-
 scursus operis 2: 86. transcurso
 dicenda, i. e. breviter. 2: 55.
 trans-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

transducere 2: 120.
transfere à senatu ad 2: 6. trans-
lata in eam belli moles 2: 97.
translatum imperium ad 1: 6.
transfigere se gladio 2: 6. trans-
fixus uno ictu 2: 70.
transfugere ad aliquem 2: 27.
transiuga recens 2: 83.
transgredi mentionem 2: 108.
transgressus ad deos 2: 75. in A-
siam 2: 23. fuga Alpes 2: 63.
transgressus annum &c. 2: 7.
transjicere finem maris 2: 43. exer-
citiū in 2: 38.
transire flumen 2: 49. in ejus sen-
tentiam 2: 35. à patribus ad
plebem 2: 45. transeat casus in
culpam 2: 118. admiratio ad 1:
11. transitus 1: 17. transitus Vi-
surgis 2: 105.
transmarinæ provinciæ 2: 44. trans-
marina imperia 2: 62.
transmittere ad 2: 84. in 2: 52.
transmittere Dyrrhachium 2: 49.
Trebonius C. particeps conjuratio-
nis in Cæsarem 2: 56. occiditur
2: 69, 87.
trepidatio senatus 2: 124. sine tre-
pidatione delectus 2: 130. trepi-
datum est apud signa 2: 112.
tribuere alicui plurimum 2: 128.
multum ejus memoriæ tribuen-
dum 2: 16.
tribunal imperatoris 2: 106.
tribunus plebis 2: 111. militum
2: 101. tribunatus castrorum
2: 104. tribunitia potestas 2:
90.
tributariam facere regionem 2:
38.
trimus 2: 94.
triste bellum 2: 1.
triumphare ex 2: 30. triumphavit
ovans 2: 96. triumphus no-
turnæ expeditionis 2: 42. tri-
umphalis vir 2: 6. triumphalia
ornamenta 2: 104. triumphalia,
simpliciter 2: 116.
triumvir reip. constituendæ 2: 88.
triumviratus Cæsaris, Pomp. &
Crassi 2: 44. Oct. Lep. & Anto-
nii 2: 65.
Troja 1: 2, 3. Troicum bellum
1: 5.

trux supercilium 2: 100. truces
feritate gentes 2: 95.
trueri dignitatem 2: 80. tutela
imperii 2: 105. securitatis 2:
128.
tumescens bellum 2: 15.
tumultus bellicus 2: 68. militaris
tumultus incendium 2: 125. tu-
multu omnia miscere 2: 74. tu-
multuari 2: 79. tumultuarius
principatus 2: 108. tumultuaria
classis 2: 42. tumultuosior Italia
2: 74.
tumulus gentilicius 2: 119.
turma statuarum equestrium 1: 11.
turpis fuga 2: 78. turpe scelus 2:
90. exemplum 2: 119. turpiter
deprehendi 2: 60. facere, pati 2:
100. turpissima mors 2: 30. lex
2: 23. turpitudine ingenii 2: 69.
Tusci Capuam conducunt 1: 7.
Tusculum 2: 128.
tutissimi situ locorum 2: 106. lo-
cis 2: 95.
tyrannus appellatus Cæsar à conju-
ratis 2: 58.
Tyrrheni demigratio 1: 1.
Tyri colonia Carthago 2: 15. Ty-
ria classis Gades condit 1: 2.

V

Vacare latrociniiis, bellis, i. e. care-
re 2: 90. vacare huic uni nego-
tio 2: 114. non vacat mihi ex-
primere, &c. 2: 104.
vacillantes gentes 2: 100.
vacua relicta Italia 2: 110.
Vagienni 1: 15.
Vala. vide Numonius.
Valentia colonia 2: 14.
valentia omnia 2: 49.
Valerius Antias Historicus 2: 9. Va-
lerius Flaccus Cos. 1: 15. tur-
pissimæ legis auctor 2: 23. in-
terficitur 2: 24.
valetudo in deterius inclinata 2:
123. ingravescentis ibid. valeru-
dine inermisissimus 2: 70. vale-
tudine gravissimâ tentatus 2: 48.
validus septem legionibus 2: 69.
validius diligere 2: 98. timere
2: 29.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- vanissimus omnium vir 2: 80. vanitas ejus deprehensa 2: 60.
 varia fortuna 2: 16. vario Marte 2: 90. varii casus 1: 2. varia loca 2: 97. genera 2: 22. varie se gessit 2: 101. variare aliquid ex solito 2: 41. variatum est praeliis 2: 51.
 Varro 2: 36. Pompeii partium 2: 71.
 Varus in Pompeii partibus praelio absumptus 2: 55. Varus Quinctilius pater, liberti manu jugulatus 2: 71. Varus Quinctilius fil. describitur 2: 17. à Germanis cæsus *ibid.* cladis ejus origo, causa, series 2: 118, 119, 120. vastare agros 2: 120. vastata omnia igni ferroque 2: 110.
 Vatinius 2: 69.
 uberius præmium 2: 28. uberiores reditus 2: 81. ubertas poetarum 2: 117.
 vestis equo 2: 114. vehiculo 2: 59. curru 2: 82. in summum fastigium 2: 30.
 vehiculum junctum 2: 114.
 Veientes 1: 8.
 velare se honorum insignibus 2: 71. velatus corona aurea 2: 82. pullo amiculo 2: 80. velato capite 2: 4.
 Velia 2: 79.
 Velleius *historicus noster*, operis sui breviter indicat 2: 52, 89. justum opus & historiam plenam pollicetur 2: 48, 66, 89, 99, 103, 114, 199. fuit Tribunus militum 2: 101. Præfectus eq. 2: 104. Quæstor & Legatus Tiberii 2: 111. comitatur Tiberium in bello Dalmatico &c. 2: 121. fit prætor 2: 124. de genere suo loquitur 2: 16, 76. Velleji atavus Minatius Magius 2: 16. Vellejus C. avus Velleji interimit se 2: 76. Vellejanus. *vide* Magius.
 velocitate pernicies 2: 34.
 velut pœniteret 2: 18.
 venalis tribunus 2: 33. venalis in omnia 2: 83.
 vendere se 2: 51. *remp.* 2: 60.
 vendicans se literis senatui, i. e. *jactans* 2: 63.
 veneratione prosequi 2: 92.
 Venetia 2: 76.
 venire in conspectum 2: 63. venit ad tempus 2: 123.
 Ventidius consul fit, & postea triumphat 2: 65. Parthos fundit 2: 78.
 Venus 2: 41.
 Venusia 1: 14.
 verbum militare 2: 52. verba speciosa 2: 41. verbis rudis 2: 9.
 verecundissimus in gerendis honoribus 2: 33.
 versari inter arma & studia 1: 13.
 versus *adv.* in palarium versus 1: 15.
 versutus animus 2: 102. in summa feritate versutissimus 2: 118.
 Vesta 2: 131.
 vestigio non recedere 2: 55.
 vestium mutatio in urbe 2: 16.
 Vesuvius *mons* 2: 30.
 Vetus. *vide* Antistius.
 vetus imperator 2: 104. disciplina 2: 1. veterem more 2: 92.
 veterani viri 2: 111.
 vexata tempestate classis 2: 79.
 vexillarii 2: 110.
 viam sibi facere 2: 3.
 viatico instructus 2: 19.
 Vibius Postumus 2: 116.
 Vibullius centurio fusti percussus 2: 78.
 vicina urbi regio 2: 51. in vicino esse 2: 70.
 videre animo 2: 66.
 Viennensium sedicio 2: 121.
 vigere. vigeat miles 2: 84. vigor animi atque ingenii 2: 18. eloquentiæ 1: 10. adventus 2: 50.
 Vindelici *prov. fast.* 2: 39. vincuntur à Tiberio & Druso 2: 95, 122.
 vindex belli 2: 25. imperii 2: 75.
 vindicare injuriam fratris 1: 1. se ab aliquo 1: 3. à metu & contumelia 2: 4. vindicare dignitatem patriæ, *sc.* *asserere* 2: 29.
remp. maximis periculis 2: 28.
 vindicat urbium damna, *resarciendo* *sc.* 2: 126. vindicare victoriam, i. e. *acquirere* 2: 112.
 vindicare sibi nihil, *arroquando* *sc.* 2: 127. honorem 2: 121. vindicabat Cæsar partem, i. e. *sibi sumebat*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

mebat 2: 105. vindicavit cognomen, i. e. obtinuit 1: 13. vindictum mare 2: 73. vindicta consularis, sc. animadverso 2: 92. vindicta libertatis, i. e. assertio 2: 64.
vincere arma 2: 34. ingenio vinci *ibid.* victus petitione pontificatus 2: 43. victor Africani belli 2: 55. omnis generis certaminum 1: 9. victoria nobilis 2: 10. exploratissima 2: 84. clementissima 2: 86. egregia 2: 33. immanis 2: 105. excelissima 2: 96. felicissima 2: 46.
vinum Opimianum 2: 7.
Vinicius M. Cos. *avus ejus ad quem Vellej. historia scripta* 2: 96, 104. P. Vinicius Cos. *pater ejus* 2: 103.
violare uxorem 2: 180. violator domus ejus *ibid.* violatio fidei 2: 1.
vir non pratercundus 1: 2. nobilissimus 2: 13. summus 2: 33. sanctissimus 2: 46. antiquus 2: 49. micis 2: 52. consularis 2: 54. inquires 2: 68. vanissimus 2: 80. clarissimus 2: 84. praetorius 2: 83. exformis 2: 88. eminentissimus 2: 2. celeberrimus 2: 3. fidelissimus 2: 16. praestantissimus 2: 53. fortissimus 2: 75. innocentissimus 2: 13. viri principes 2: 89. sacerdotes 2: 124. veterani 2: 111. virilis opera 2: 120. toga 2: 29. animi femina 1: 1. viritum (i. e. *solum, & seorsum, non una cum aliis*) civitate donare 2: 16.
Virgilius 2: 56.
Viriathus dux latronum 2: 1. interemptus *ibid.*
virtus singularis 2: 34. mirabilis 2: 43. matura 2: 79. excellens 2: 116. simplex 2: 129. experta 2: 4. nobilissima 2: 79. ingenua 2: 93. virtus facti 2: 5. animi & corporis 1: 8. virtute vindicare 1: 1. virtutibus adornatus 2: 2.
vis forensis 1: 17. animi atque ingenii 2: 35. hominum ingens 2: 5. gentium immanis 2: 12. Graecae juventutis magna 1: 4.

vis Africi 2: 79. Consulatus 2: 47. Cenforis 1: 95. odoris 2: 22. hostium 2: 120. fortunae 2: 116. fatorum ineluctabilis 2: 67. dominationis 2: 68. vis ad resistendum 2: 61. vis legibus restituta 2: 89. vim intulit vires 2: 45. vim omnem exercere in 2: 47. vires fractae 1: 22. concussae 2: 121. refectae 2: 16. refovendae 1: 15. viribus adulta Dalmatia 2: 110.
visere spectaculum 2: 101.
Visurgis 2: 105.
visus nocturnus 2: 57.
vitia morum 2: 45.
vivere alieno beneficio 2: 52. per omnium saeculorum memoriam 2: 56. vivendi finis 2: 27. vivus ignis 2: 88. vita misera 2: 56. caelestis 2: 24. vitam finire 2: 4. dignissimam agere *ibid.* inopem tolerare 2: 19. vita innocentissimus 2: 2. sanctus 2: 11. clarus 2: 32. vita privare 1: 6. de vita migrare 1: 11.
ultra est fortuna factum 2: 119. ultio inimicitarum 2: 7. ultio amici 2: 65. ultor sceleris 2: 100. ultimae stirpis, i. e. *vilissima* 1: 11. ultima manus imposita 2: 33. ultimum spiritum reddere 2: 14. ad ultimum 2: 22. in ultimum erupit 2: 125.
ultra barbarum promptus, i. e. *supra indolem* 2: 112. ultra feminam fluens mollicius 2: 88. ultra sortem temerarius 2: 68.
ultra transgredi 2: 120.
umbra actae rei 2: 68.
una luctatio, i. e. *sola* 2: 124. una castra 2: 113. undevicesimus 2: 94. unice cavente, i. e. *valde* 2: 48. unicum scelus 2: 5.
universus exercitus 2: 20. senatus 2: 35. universa forma principatus 2: 129. imago 2: 89.
vocare. vocavit clades Caesarem in Gallias 2: 97. vocitari 1: 3.
Volsco. *vide* Manlius.
volumen voto finiendum 2: 131. volumina iusta 2: 119. voluminum instar 2: 29.
voluntas rectissima 2: 18. publica 1: 15.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

1: 15. incussa 2: 126. voluntas
regni arguitur in Cæsare 2: 68.
peccandi 2: 8. resistendi 2: 109.
voluntatis bonæ vir 2: 120. in
voluntate modum habere 2: 31.
voluntaria mors 2: 87. volunta-
rium exilium 2: 100. voluntarii,
sc. milites 2: 119.
voluptas interitus 2: 21. in volu-
ptatem uti cibo 2: 41. volupta-
tibus immunis 2: 46.
votum. voti fructum ferre 2: 125.
voto finire. volumen 2: 131.
obire 2: 22. concipi 2: 89. voto
major 2: 40. vota obire 2: 35.
fulcipere pro aliquo 2: 48.
vox publica abscissa 2: 66. vox
emissa oraculo 1: 11. vox prin-
cipis 2: 111. vocem effundere
2: 14. voce publica dicere 2:
124.
urbanus prætor 2: 118. urbana se-
curitas 2: 98.
urere domos 2: 130. populum ure-
bat gravis annona 2: 77.
usque ad 1: 2. usque eo, ut 2: 118.
usque Alpes 2: 6. usque in 2:
90.
usura gloriæ 2: 3.
usurpare honorem 1: 2. nomen
2: 27. usurpare id non sustinuit
2: 40.
uteri felicitis femina 2: 93.
uti raptus 2: 73. consuetudine 2: 52.
usus adjutore 2: 115. fortuna
sua 2: 51. impetu suo 2: 52.
immodica libertate 2: 68. vi-
ctoria clementer 2: 56. usi armis
& animis Rom. 2: 119. prisca
severitate 2: 125. non segni pro-
videntia 2: 120. ingenio meliori
quam fortuna 2: 13. usus litera-
rum, i. e. studiorum 2: 110. sa-
gittarum 2: 34. usus publici 2:
81. usu necessarium 2: 127. usu
optimum 2: 128.
Utica 1: 2.
utilis in castris & in toga 2: 125.
utilitatis res 2: 111.
vulnere gravis 2: 55. ex vulnere
mortem obire 2: 61.
vultus victoris, morientis 2: 27.
vultu ardorem animi præferre
2: 118. vultu tranquillius 2: 127.
uxorum fides in proscriptos 2: 67.
X
Xerxes togatus à Pompejo appellatus
Lucullus 2: 33.

Errata, quæ Operarum incuria irreperunt,
sic emendentur.

In Var. Leff. p. 2. v. 7. lege imprudenter interf. P. 8. v. 2. lege
coccxxxii. Voss. Aliquis. P. 16. v. 9. lege deducta colonia, & post
duo de vig. Voss. P. 17. v. 5. lege separaverint.

FINIS.

CMC

MVSEVM
BRITANNICVM